

Puolustusvoimat

Sotilaan käsikirja 2020

Puolustusvoimat

Sotilaan käsikirja

2020

PEKOULOS ak AP15507/1.10.2019 PUOLUSTUSVOIMIEN OHJESÄÄNTÖTOIMIKUNNAN
KOKOUS 4/2019 (23.8.2019)

SOTILAAK KÄSIKIRJA 2020

Sotilaan käsikirja 2020 hyväksytään käyttöön otettavaksi.
Käsikirja kumoaa Sotilaan käsikirjan vuodelta 2019.

Pääesikunnan koulutuspäällikkö
Prikaatikenraali

Jukka Sonninen

Apulaisosastopäällikkö
Everstiluutnantti

Ari Lehmuslehti

Sisällys

1	Lukijalle ja kouluttajalle	8
1.1	Lukijalle	8
1.2	Kouluttajalle	9
2	Koulutuksen yleisjärjestelyt, sisältö ja palvelustehtävät	10
2.1	Varusmieskoulutuksen perusteet, tarkoitus ja päämäärä	10
2.2	Mitä hyötyä varusmiespalveluksesta on sinulle sotilaskoulutuksen lisäksi?	11
2.3	Palvelustehtävät ja valinnat	12
2.4	Varusmieskoulutuksen suunnittelu, rakenne ja keskeisin sisältö	14
2.4.1	Alokasjakso	14
2.4.2	Koulutushaarajakso	18
2.4.3	Erikoiskoulutusjakso	18
2.4.4	Joukkokoulutusjakso	19
2.4.5	Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma	20
2.4.6	Aliupseerikoulutus	22
2.4.7	Reserviupseerikoulutus	23
2.5	Verkko-oppimisen perusteet varusmieskoulutuksessa	24
2.5.1	Käänteinen oppiminen varusmieskoulutuksessa	24
2.5.2	Toiminta verkko-oppimisympäristössä	25
2.5.3	Verkko-oppimisen tuki	25
3	Orientaatio ja yleinen sotilaskoulutus	27
3.1	Suomen turvallisuuspolitiikan perusteet sekä asevelvollisuus	28
3.1.1	Suomen turvallisuuspolitiikan perusteet	28
3.1.2	Yleinen maanpuolustusvelvollisuus	30
3.2	Yleinen sotilaskoulutus	31
3.2.1	Sotilashenkilöstön jako	31
3.2.2	Sotilaallinen kuri ja järjestys	32
3.2.3	Sotilaan käyttäytyminen ja hyvät tavat	33
3.2.4	Käskyvaltasuhteet	34
3.2.5	Puhuttelu	35
3.2.6	Tervehtiminen	35
3.2.7	Kunnianosoitus	36
3.2.8	Ilmoittautuminen	36
3.2.9	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo varusmiespalveluksessa	37
3.2.10	Epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisy ja ilmoitusmenettely	37
3.2.11	Päihdekasvatus	38
3.2.12	Tukihenkilöstö ja varusmiestoimikunta	39
3.3	Sotilaan oikeudet ja velvollisuudet sekä sotilasoikeudenhoito	40
3.3.1	Sotilaan oikeuksia ja velvollisuuksia	40
3.3.2	Sotilasoikeudenhoito	41
3.3.3	Vahingonkorvausasiat	43

3.4	Varuskunnallinen huolto	44
3.4.1	Materiaalivastuu	44
3.4.2	Lääkintähuolto ja toimenpiteet sairastuttaessa	44
3.4.3	Huoltopalvelut	45
3.4.4	Hygienia kasarmiolosuhteissa	46
3.5	Valmius, virka-apu ja turvallisuus	46
3.5.1	Harjoitus- tai sodan ajan joukon perustaminen	46
3.5.2	Virka-apu	47
3.5.3	Perusyksikön päivitys	47
3.5.4	Operaatioturvallisuus	48
3.5.5	Työ- ja palvelusturvallisuus	49
3.5.6	Liikenneturvallisuus ja henkilökuljetukset	51
3.6	Sulkeisjärjestys	52
3.7	Sotilasvala ja -vakuutus	53

4 Ase- ja ampumakoulutusohjelma 55

4.1	Aseiden turvallinen käsittely	56
4.2	Ammunnan yleiset varomääräykset	58
4.2.1	Varomääräykset	58
4.2.2	Kuulon suojaaminen	60
4.3	Rynnäkökiväärin ominaisuudet ja huoltaminen	61
4.3.1	Rynnäkökiväärin ominaisuudet	61
4.3.2	Käyttäjän omatoimiset tarkastukset aseelle	64
4.3.3	Aseiden johdettu tarkastaminen	64
4.3.4	Rynnäkökiväärin huoltaminen	66
4.4	Ammunnan perusteet	66
4.4.1	Ampuma-asennot	66
4.4.2	Luodin lentorata	72
4.4.3	Tähtäimet ja tähtääminen	74
4.4.4	Hengitys	77
4.4.5	Laukaisu	77
4.4.6	Hajonta ja iskemäkeskeispiste	78
4.4.7	Rynnäkökiväärin kohdistaminen ja tähtämien siirtäminen	79
4.5	Toiminta ampuma-alueella ja ampumaradalla	81
4.5.1	Perusammunnan aloittaminen	81
4.5.2	Kovapanosvaihe	83
4.5.3	Toiminta tauluilla	84
4.6	Ampuminen liikkuvaan maaliin	84
4.7	Taisteluammunnat	87
4.8	Rynnäkökiväärin käyttö taisteluammunnassa ja taistelussa	87
4.8.1	Rynnäkökiväärin käsittely ja tulitoiminta taistelutilanteessa	87
4.8.2	Ampuma-asennot taistelutilanteessa	89
4.9	Muut aseet ja taisteluvälineet, jotka jokaisen taistelijan tulee osata	91
4.9.1	Viuhkapanos	91
4.9.2	Telamiina (TM 65 77)	92
4.9.3	Kevyt kertasinke (66 KES 88)	95
4.9.4	Kevyt kertasinke (66 KES 12)	98
4.9.5	Käsikranaatti ja muut heitteet	100

5 Taistelukoulutus 105

5.1	Alokasjakson taistelukoulutus	106
5.2	Taistelukenttä toimintaympäristönä	107
5.3	Taistelu- ja kenttävarustus	108
5.4	Sotilaan suunnistustaito ja etäisyyksien arviointi	110
5.4.1	Kartan lukeminen ja karttamerkit	110
5.4.2	Koordinaattien mittaaminen kartalta ja sijainnin ilmoittaminen ..	115
5.4.3	Marssikompassin käyttö	117

5.4.4	Etäisyyksien arviointi ja mittaaminen	118
5.5	Jalkamarssi	120
5.5.1	Marssille valmistautuminen	120
5.5.2	Toiminta marssin aikana	120
5.5.3	Marssin jälkeinen huolto ja toimintakyvyn ylläpito	120
5.6	Sotilaan hiihtotaito	121
5.6.1	Hiihtomarssi	122
5.6.2	Ahkion käyttö	122
5.7	Selviytyminen	123
5.7.1	Yleisiä maastotaitoja	123
5.7.2	Majoittuminen maasto-olosuhteissa	123
5.7.3	Kenttähygieniä ja ympäristönsuojelu	129
5.7.4	Toiminta lähivartiomiehenä (suoja-aseman vartiomiehenä)	131
5.7.5	Pimeätoiminnan valmistelut sekä pimeätoiminta	131
5.7.6	Ensiapu (tapaturmissa)	134
5.8	Suojaaminen	138
5.8.1	Valmiuden kohottaminen	138
5.8.2	Sodan oikeussäännöt	138
5.8.3	Voimankäytön perusteet sekä vartiomiehen ampuma-aseen käyttö	138
5.8.4	Toiminta kulunvalvontapaikalla ja vartiomiehen toiminta kohdetta suojattaessa	140
5.8.5	Pesäkkeen vartiomiehen toiminta taistelutilanteessa	140
5.8.6	Lähitaistelu	142
5.9	Suojautuminen	144
5.9.1	Suojelukoulutus (CBRN-suojelu)	148
5.9.2	Tuliaseman vaatimukset, kenttälinnoittaminen ja tulitoiminta poterosta	152
5.9.3	Liikkuminen taistelukentällä (ml. aseenkantotavat ja etenemiskeinot)	156
5.9.4	Partion tuli ja liike	160
5.9.5	Suojautuminen suora-ammunnalta ja epäsuoralta tulelta	160
5.9.6	Tunnustelijoiden käyttö ja toiminta	162
5.9.7	Suojautuminen panssarivaunuilta	163
5.9.8	Suojautuminen vihollisen ilma-aseelta (ilmaviholliselta)	166
5.9.9	Suojautuminen informaatiovaikuttamiselta	168
5.9.10	Taisteluensiapu	169
5.10	Taisteluvalmius ja toiminta taistelussa	171
5.10.1	Tilannetietoisuus ja toimintamallit taistelussa	171
5.10.2	Tilanteenarviointi ja päätöksenteko	174
5.10.3	Tehtävän täyttämisen	178
5.10.4	Taistelijaparin ja partion yhteistoiminta	180
5.10.5	Taistelijaparin ja partion toiminta ryhmän osana	184

6 Toimintakykyohjelma

191

6.1	Henkilökohtaisen toimintakyvyn kehittäminen tavoitteenasettelun menetelmällä	192
6.2	Taistelijan keho	194
6.2.1	Fyysisen toimintakyvyn käsitteitä	194
6.2.2	Taistelijan keho-ohjelman päämäärä	196
6.2.3	Kestävyysharjoittelu	196
6.2.4	Voimaharjoittelu	198
6.2.5	Fyysisen toimintakyvyn mittaus	201
6.3	Taistelijan mieli	202
6.3.1	Itseluottamus	203
6.3.2	Motivaatio, taistelutahto ja voittamisen tahto	204
6.3.3	Sodan oikeutus ja tehtävään sitoutuminen, moraalinen stressi ja sen ennaltaehkäisy	205
6.3.4	Ryhmäkiinteyden vahvistaminen	205

6.3.5	Taistelustressin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy	206
6.3.6	Toimintakyvyn palauttaminen kuormittavan tilanteen jälkeen	207
6.4	Kuormittumisen ja palautumisen tasapaino	
	– toimintakyvyn kehittymisen salaisuus	208
6.4.1	Ravinnon merkitys	208
6.4.2	Nesteen merkitys	208
6.4.3	Huolehdi unesta ja levosta	209
6.5	Toimintakyvyn tuki varusmiespalveluksessa	209

7 Reservin polku 211

7.1	Sotilaspassi ja palvelustodistus	212
7.2	Asevelvollisten valvonta	212
7.3	Reservin koulutus	213
	7.3.1 Reservin koulutusjärjestelmä	213
	7.3.2 Maanpuolustuskoulutusyhdistys	213
7.4	Opintoihin ja työelämään hakeutuminen	214
7.5	Puolustusvoimat työnantajana	214
	7.5.1 Sotatieteellinen koulutus ja upseerin ammatti	215
	7.5.2 Siviilihenkilöstön tehtävät ja koulutus	219
	7.5.3 Aliupseerin ammatti ja aliupseeriston täydennyskoulutus	219
	7.5.4 Sopimussotilaaksi Puolustusvoimiin; kouluttaja ja erikoistehtävät	220
7.6	Kriisinhallintatehtävät	221
7.7	Sosiaalasiat poikkeusoloissa	221

Liitteet 223

	Kirjallisuutta	223
	Kohdistuskortti	224
	Arvomerkit	225

Sotilaan käsikirja

© Pääesikunnan koulutusosasto

ISBN 978-951-25-3113-4
978-951-25-3114-1 (PDF)

SAP 10353870

Valokuvat, graafinen suunnittelu, taitto sekä kuvitukset:
Puolustusvoimien palvelukeskus / oppimis- ja kuvapalveluyksikkö

Painopaikka: Punamusta Oy, 2019

Lukijalle ja kouluttajalle

Sotilaan käsikirja sekä kurssien työtilat verkko-oppimisympäristössä, PVMoodlessa, tarjoavat kaiken oleellisen tiedon, jota alokasjakson koulutuksessa ja viikkokokeissa tarvitaan. Tässä luvussa kerrotaan varusmiehelle ja kouluttajalle kirjan tarkoitus ja käyttöohjeet koulutuksen ja palveluksen tueksi.

Sotilaan käsikirja antaa yleiset perusteet sotilaan taitojen oppimiselle kaikissa puolustushaaroissa. Kirja on tarkoitettu erityisesti alokasjakson oppikirjaksi, mutta se tukee myös muiden koulutusjaksojen koulutusta, antaa tietoa palvelukseen liittyvistä sosiaali- ja turvallisuusasioista ja antaa tietoa reservin aikaa varten.

Aselajien ja koulutushaarojen mukaiset taistelijan toiminnan perusteet on esitetty oppaissa ja käsikirjoissa, joita käytetään alokasjaksoa seuraavien jaksojen oppikirjoina. Johtajakoulutuksessa käytetään lisäksi muita oppikirjoja ja ohjesääntöjä, kuten Johtajan käsikirja ja Kouluttajan opas.

1.1 Lukijalle

Parhaan yleiskuvan kirjasta saa sisällysluettelosta. Sisällysluettelo vastaa pääosin alokasjakson kurssirakennetta.

Selaa kirja silmäillen läpi. Kunkin luvun alussa on otsikon mukaisen kurssin tai ohjelman päämäärä ja osaamistavoitteet. Keskeiset käsitteet ja tärkeät asiat on korostettu tekstissä lihavoinnilla sekä erillisillä infoikkunoilla. Kirjan kuvat ja taulukot täydentävät käsiteltävää asiaa. Lukujen lopussa on esitetty kysymyksiä ja mahdollisia ongelmatilanteita pohdittavaksi ja keskustelun herättämiseksi.

Lisätietoa käsiteltävistä asioista saat PVMoodlesta sekä lähde- ja kirjallisuusluettelossa esitetyistä oppaista ja opiskelumateriaalista.

Yksityiskohtaiset viikko- ja päiväohjelmat ovat yksikön PVMoodle-työtilassa ja ilmoitustaululla. Niistä näet tulevat harjoitukset ja oppitunnit.

Viikko-ohjelmiin voidaan merkitä oppitunneille ja harjoituksiin perehdyttäväksi tarkoitetut sivut ohjesäännöistä tai Sotilaan käsikirjasta sekä muu opiskelumateriaali PVMoodlesta, esimerkiksi mikroelokuva.

Yleisimmät ohjesäännöt ovat saatavilla myös interne-
tissä osoitteessa puolustusvoimat.fi/asiointi/aineistot/
ohjesaannot-ja-oppaat sekä PVMoodlella.

Koulutusaiheisiin kannattaa perehtyä ennakoita. Vähä-
nenkin valmistautuminen auttaa. Sillä tavalla vähennät
omaa stressiäsi ja voit osallistua keskusteluun sekä tukea
muiden oppimista. Ainoa tyhmä kysymys on se, joka
jää tekemättä!

Sotilaan taidot opitaan käytännön koulutuksessa ja niihin
harjaannutaan tekemällä asia niin monta kertaa, että
saavuttaa rutiinitason. Väärin ei kannata harjoitella. Et opi
kunnolla, jos et ymmärrä, miksi jotain tehdään. Sotilaan
käsikirjassa on annettu koulutusta ja muuta palvelusta
koskevia ohjeita ja suosituksia.

HUOMIO!

Koulutusta, palveluturvallisuutta ja muuta palvelusta koskevat oikeudellisesti velvoittavat yksityiskohtaiset määräykset on käsketty Puolustusvoimien normikokoelmassa.

Säilytä kirja muistona varusmiespalveluksestasi. Voit kerrata keskeiset asiat Sotilaan käsikirjasta valmistautuessaasi reserviläisenä tuleviin kertausharjoituksiin.

1.2 Kouluttajalle

Sotilaan käsikirja jaetaan omaksi jokaiselle varusmiehelle ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavalle naiselle alokasjakson ensimmäisellä viikolla. Kirja seuraa varusmiestä koko varusmiespalveluksen ajan ja mukaan reserviin.

Kirjan tarkoituksena on tukea oppimista ja alokasjakson toimintaa. Lisäksi tavoitteena on oppisisältöjen

yhdenmukaistaminen eri puolustushaaroissa, aselajeissa ja joukko-osastoissa. Sotilaan käsikirjaa päivitetään kahden vuoden välein siten, että sen tiedot ovat ajantasaiset.

HUOMIO!

Koulutuksessa on noudatettava palveluturvallisuus- ja varomääräyksiä sekä liikenneturvallisuusohjeita.

Koulutuksessa on tuotava esille myös rauhan ja sodan ajan toimintatapojen oleelliset erot.

Kirjan teemakokonaisuuksia ovat varusmiespalveluksen koulutuskokonaisuudet. Lukujen alussa mainitaan ennakkojäsentelyt, jotka johdattavat lukijan kunkin koulutuskokonaisuuden tavoitteisiin.

Tekstiosissa tarkastellaan aiheen keskeiset käsitteet ja toiminta sotilaan näkökulmasta. Kuvat on integroitu tekstiin kuvaviittauksin. Pääosa kuvista on lainattu muusta opiskelumateriaalista. Tarkoituksena on kirjan asioiden liittäminen oppituntien opiskelumateriaaliin ja toimintaan. Hyödynnä koulutustapahtumia varten erikseen valmistettua opiskelumateriaalia, jonka saat käyttöösi PVMoodlesta.

Varusmiesten oppimista tulee ohjata itseopiskelu- ja ennakotehtävillä sekä merkitsemällä viikko- ja päiväohjelmiin koulutustapahtumaan liittyvät kirjan sivut sekä PVMoodlella saatavilla oleva opiskelumateriaali.

Kouluttajana tehtäväsi on herättää varusmiesten mielenkiinto aiheeseen ja liittää käsiteltävä asia aikaisemmin opittuun ja koettuun. Parhaiten se käy valmentamalla varusmiehet ennakoita tuleviin aiheisiin ja liittämällä käsiteltävät asiat aikaisempiin kokonaisuuksiin.

Selvitä koulutettaville opittavien asioiden tausta, keskity ydinsisältöön, herätä pohdintaa, keskustelua ja perustelee asiaksi. Kannusta varusmiehiä kysymään, koska se helpottaa työtäsi ja parantaa oppimistuloksia. Lukujen lopussa on niihin liittyviä kysymyksiä ja mahdollisia ongelmatilanteita. Tehtäviä ei ole tarkoitettu kirjassa esitettyjen asioiden toistavaan kertaamiseen vaan herättämään keskustelua.

Alokasjakson viikkojen 3–5 viikkokokeet perustuvat Sotilaan käsikirjan lukuun 5 Taistelu- ja marssikoulutus. Viikkokokeet ovat osa sotilaan perustutkintoa.

Koulutuksen yleisjärjestelyt, sisältö ja palvelustehtävät

Tämä luku antaa yleiskuvan varusmiespalveluksesta ja sen toteutuksesta. Lisäksi luvussa kerrotaan varusmiespalveluksesta saatavista hyödyistä sekä erilaisista mahdollisuuksista palveluksen suorittamiseen. Lukiessasi voit miettiä omia tavoitteitasi varusmiespalveluksessa.

Tähän lukuun on koottu varusmiespalveluksen

- **yleiset perusteet, tarkoitus, päämäärät, tavoitteet, rakenne ja hyödyt**
- **varusmieskoulutuksen suunnittelu, rakenne, keskeisin sisältö ja verkko-oppimisen perusteet**
- **erilaiset palvelustehtävät ja valintamenettelyt.**

2.1 Varusmieskoulutuksen perusteet, tarkoitus ja päämäärä

Asevelvollisuuslain (1438/2007) 36§:n mukaan varusmiespalveluksen aikana asevelvolliset koulutetaan ja harjaannutetaan sotilaallisen maanpuolustuksen tehtäviin ja siten osaltaan luodaan edellytykset sodan ajan varalta tarvittavien joukkokokonaisuuksien tuottamiselle.

Varusmieskoulutuksen päämääränä on tuottaa reserviin suorituskykyisiä joukkoja ja erikoishenkilöstöä ja varmistaa sekä yksilön tarvitsema osaaminen ja toimintakyky, että joukon suorituskyky poikkeusoloissa.

Varusmieskoulutuksen perustana on Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen edellyttämä henkilöstö- ja osaa-

sodan ajan joukkojen edellyttämästä osaavasta, motivoituneesta ja toimintakykyisestä henkilöstöstä. Jokainen varusmies ja vapaaehtoista asepalvelusta suorittava nainen koulutetaan sodan ajan tehtävään.

Suomen sotilaalliseen maanpuolustukseen tarvittava henkilömäärä on niin suuri, että yleinen asevelvollisuus on ainoa taloudellisesti mahdollinen tapa järjestää Puolustusvoimien tarvitsema henkilöstö. Yleisen asevelvollisuuden ylläpitämiseksi ja sodan ajan joukkojen suorituskyvyn turvaamiseksi Puolustusvoimien tavoitteena on kouluttaa koko miespuolinen palveluskelpoinen ikäluokka ja vapaaehtoiset naiset. Varusmieskoulutus ja reserviläiskoulutus suunnitellaan johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Varusmieskoulutuksen lähtökohtina ovat poikkeusolojen erityistarpeet, joukkojen suorituskyvyvaatimukset, henkilöstön osaamis- ja toimintakyvyvaatimukset sekä yhteensopivuus suomalaisen koulutusjärjestelmään. Koulutus kytketään henkilön aikaisempiin tietoihin, taitoihin ja valmiuksiin sekä työelämän ja sodan ajan tarpeisiin.

Asevelvollisen ennen varusmiespalveluksensa alkamista hankkima osaaminen tunnustetaan kutsunnoissa, ennakkokyselyllä sekä haastatteluissa palveluksen alussa. Tiedot otetaan huomioon koulutusvalinnoissa. Varusmiesten ennen palveluksen alkua hankkimaan erityisosaamista hyödynnetään myös varusmiesten erityistehtävissä.

Varusmiespalvelus on osa yksilön koulutusta ja työuraa sekä elinikäistä oppimista.

Puolustusvoimat edistää varusmiespalveluksessa hankitun osaamisen tunnustamista yhteistyössä oppilaitosten ja työnantajien kanssa.

Koulutusvalinnat tehdään sodan ajan tarpeen perusteella ja valinnoissa otetaan huomioon henkilön kyvykyys, halukkuus ja johtajavalmiudet. Asevelvollisuusjärjestelmän toimivuuden ja uskottavuuden kannalta on tärkeää, että johtajatehtäviin valikoituvat johtaj ominaisuuksiltaan soveltuvimmat henkilöt.

Viimeistään joukkokoulutusjaksolla **varusmiehet koulutetaan sodan ajan kokoonpanoissa**, sodan ajan kalustolla sekä sodan ajan käyttöperiaatteita vastaavissa ympäristöissä ja harjoituksissa mahdollisuuksien mukaan. **Varusmiehet sijoitetaan samassa kokonaisuudessa reserviin.**

Sodan ajan sijoitus ilmoitetaan varusmiehille viimeistään kotiuttamisen yhteydessä. Samalla pyritään ilmoittamaan ensimmäisen kertausharjoituksen ajankohta sekä mahdollisuudet omatoimisen ja vapaaehtoisen osaamisen ja toimintakyvyn kehittämiseksi sekä sodan ajan joukon ryhmäytymisen ylläpitämiseksi reservissä.

Varusmieskoulutuksessa kehitetään koulutettavien tietoja, taitoja ja asenteita yksittäisen taistelijan osaamisen ja toimintakyvyn sekä joukon suorituskyvyn varmistamiseksi. Varusmieskoulutuksessa tuetaan yksilöllistä oppimista ja toimintakyvyn kehittämistä sekä ryhmätoimintataitojen oppimista.

Teknistyessään taistelukenttä muuttuu entistä vaativammaksi, monimuotoisemmaksi ja epäsymmetrisemmäksi, mikä edellyttää taistelijoilta vahvaa fyysistä mutta myös psyykkistä, sosiaalista ja eettistä toimintakykyä. Varusmiesten toimintakykyä kehitetään kokonaisvaltaisesti ja tavoitteellisesti koko palvelusaikana ja painotukset vaihtelevat koulutusjaksoittain.

Varusmiesten osaamisen ja toimintakyvyn kehittämisen tavoitteena on sellainen taso, että reserviin siirrettävässä varusmiehet kykenevät joukkonsa mukana täyttämään menestyksellisesti puolustushaaransa, aselajinsa ja koulutushaaransa mukaiset taistelutehtävänsä vähintään kahden viikon ajan jatkuvassa taistelukokemuksessa ja käyttämään kaikki voimavaransa yhtämittaisesti 3–4 vuorokautta kestävään vaativaan ratkaisutaisteluun.

2.2 Mitä hyötyä varusmiespalveluksesta on sinulle sotilaskoulutuksen lisäksi?

Varusmieskoulutuksesta on **käytännön hyötyjä työelämässä, opiskelussa ja harrastusten parissa** varusmiespalveluksen jälkeen. Varusmiespalvelus tarjoaa tietoja, taitoja ja kokemuksia.

Varusmieskoulutus kasvattaa vastuuseen itsestä ja palvelustovereista. Se opettaa yhteistoimintaa, ryhmätyötaitoja, täsmällisyyttä ja järjestelmällisyyttä.

Koulutus opettaa tavoitteelliseen toimintaan ja voimavarojen keskittämiseen tavoitteen saavuttamiseksi. Koulutus kehittää jokaisen yhteistyökykyä ja ryhmätyötaitoja. Varusmieskoulutus kehittää toimintakykyä sekä henkisesti että fyysisesti.

Varusmiespalvelus antaa onnistumisen elämyksiä ja tarjoaa haasteita sekä mahdollisuuden suorituskyvyn rajojen löytämiseen. Varusmieskoulutus opettaa liikuntataitoja ja parantaa fyysistä toimintakykyä. Lisäksi se kehittää terveitä elämäntapoja ja terveellisiä ruokailutottumuksia. Varusmieskoulutus opettaa liikkumaan ja selviytymään luonnossa. Lisäksi opit hyödyllisiä ensiaputaitoja.

Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutus aloittaa koko elämän kestävä systemaattisen kehittymisen ihmisten johtajana. Johtaja- ja kouluttajakoulutuksessa perehdyt

syväjohtamiseen ja koulutustaitoon. Koulutus antaa hyvät perusteet johtaja- ja kouluttajatehtäviin sekä mahdollisuuden harjaantua johtajana. Varusmiesjohtajana olet vastuussa alaisistasi ja käyttöösi annetusta materiaalista. Toimit todellisessa johtajatehtävässä, joka ei olisi mahdollista pelkästään teoriaopinnoissa.

Lisäksi varusmiesjohtajalla on mahdollisuus suorittaa vapaa-ajallaan vapaaehtoisia johtamisen verkko-opintoja PVMoodlessa. Opinnot ovat kahdeksan opintopisteen laajuiset, ja niistä vastaa Maanpuolustuskorkeakoulu. Hy-

väksytyistä opinnoista saa Maanpuolustuskorkeakoulun todistuksen opintojen suorittamisesta.

Varusmiespalvelus antaa mahdollisuuden rauhanturva-tehtäviin sekä tarjoaa peruskoulutuksen ja tien sotilassammatteihin. Koulutus kansainvälisissä valmiusjoukoissa antaa etuoikeuden päästä kriisinhallintatehtäviin. Lisäksi esimerkiksi kuljettajakoulutus, sotilaspoliisikoulutus, viesti- ja johtamisjärjestelmäalan koulutus ja useat eri huollon eri tehtävät tuottavat tunnistettavissa ja tunnustettavissa olevaa osaamista siviiliin.

Aseeton palvelus

Asevelvollisuuslain (1438/2007) 67–69 §:ssä on säädetty aseettomasta palveluksesta seuraavasti:

- Asevelvollinen, jota vakaamukseen perustuvat omantunnonsyyt estävät suorittamasta asevelvollisuuttaan aseellisessa palveluksessa ja joka hakee aseettomaan palvelukseen, vapautetaan aseellisesta palveluksesta ja määrätään aseettomaan palvelukseen (67 §).
- Aseettoman palvelus järjestetään siten, ettei aseettoman vakaumus joudu ristiriitaan palvelustehtävien täyttämisen kanssa. Aseeton ei ole velvollinen palveluksessa käyttämään asetta tai ampumatarvikkeita, harjoittelemaan niiden käyttämistä eikä osallistumaan niiden huoltoon. Sama koskee muita välineitä ja tarvikkeita, jotka on tarkoitettu välitömmästi vihollisen tuhoamiseen tai vahingoittamiseen. Muutoin aseettoman on suoritettava tämän lain mukaista palvelusta ja häneen sovelletaan, mitä sotilaasta säädetään (68 §).
- Aseettomana palvelevien varusmiesten palvelusaika on 255 päivää, jollei heitä määrätä koulutukseen, joka edellyttää 347 päivän palvelusaikaa (69 §).

Aseettomana palvelevia ei kouluteta sodan ajan joukkojen aseelliseksi taistelijoiksi, vaan heidät koulutetaan sellaisiin tehtäviin, joiden toteuttaminen ei edellytä aseiden käyttöä tai sen käytön opettamista. Aseettomana palvelevia voidaan valita ja kouluttaa toiminnan kannalta tärkeisiin varuskuntapainotteisiin tehtäviin tai erityistehtäviin. Aseettomana palvelevia voidaan kouluttaa poikkeustapauksessa myös esimiestehtävään.

Aseettomana palveleet kuuluvat reserviin aseellisina palvelevien tavoin. Aseettomana palveleet voidaan sijoittaa joukko-osaston tuottamisvastuulla olevaan sodan ajan joukkoon annetun koulutuksen ja sopivuuden perusteella, esimerkiksi valvonta-, viesti- ja huoltotehtäviin.

Hakemuslomakkeita on saatavissa aluetoimistoista, joukko-osastosta ja internetistä osoitteesta puolustusvoimat.fi/asiointi/lomakkeet. Hakemus täytetään ohjetekstin mukaisesti ja siinä on oltava hakijan allekirjoitus. Hakemus toimitetaan aluetoimistolle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa palvelee.

2.3 Palvelustehtävät ja valinnat

Varusmieskoulutus rakentuu yhteiskunnan aiemmin antaman koulutuksen pohjalta, ja siinä otetaan huomioon varusmiesten jo saama ja tuleva siviilikoulutus sodan ajan tarpeiden mukaisesti. Eteneminen varusmieskoulutuksessa tapahtuu omien kykyjesi ja ominaisuuksiesi sekä näyttöjesi perusteella. Jokaiselle on löydettävissä hänelle parhaiten soveltuva sodan ajan (SA-) tehtävä.

Valintojen tehtävänä on saada mahdollisimman hyvin valittua oikea asevelvollinen hänelle parhaiten soveltuvaan palvelustehtävään.

Varusmiesten palvelustehtävät perustuvat sodan ajan joukkorakenteeseen ja joukkotuotantosuunnitelmaan. Valintojen perustana ovat sodan ajan joukkojen tehtävien edellyttämät tehtäväkohtaiset osaamis- ja toimintakykyvaatimukset sekä kaikille yhteiset valintalomakkeelle koostettavat valintakriteerit, joihin sisältyy myös asevelvollisen oman halukkuuden huomioon ottaminen. Kotiutuessaan pääosa varusmiehistä sijoitetaan valmiina kokonaisuuksina sodan ajan joukkoihinsa.

Varusmiesten valintoja tehdään seuraavasti:

- Kutsunnoissa määrätään saapumiserä ja joukko-osasto.
- Ennen palveluksen alkua teetetyn ennakkokyselyn perusteella joukko-osasto päättää jokaisen alokkaan perusyksikön ja alokasjakson joukkueen.
- Koulutushaaravalinnat tehdään alokasjakson lopulla. Koulutushaaravalintojen perusteella määryyty, minkä koulutushaaran peruskurssin varusmies suorittaa koulutushaarajaksolla.
- Myös valinnat valmiusyksikkökoulutukseen sekä erityistehtäviin tehdään alokasjakson lopulla.
- Johtajavalinnat ja miehistön palvelustehtävävalinnat tehdään ja palvelusajat määrätään ja ilmoitetaan koulutushaarajakson lopulla.
- Valinnat reserviupseerikurssille tehdään aliupseerikurssin 1. jakson lopulla.
- Lopullinen sodan ajan sijoitus määritetään joukko-koulutusjaksoilla.

Johtajakoulutukseen valitaan koulutushaarajakson lopulla valintakriteerien perusteella soveltuvimmiksi arvioidut varusmiehet. Valittavien määrä riippuu joukko-tuotantotarpeesta. Miestön palvelustehtävät määrätään koulutushaarajaksolla osoitetun osaamisen, yleisten valintakriteerien (ml. oma halukkuus) sekä tehtäväkohtaisten osaamis- ja toimintakykyvaatimusten perusteella.

Kaikille varusmiehille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet tulla valituiksi johtaja-koulutukseen.

Puolustusvoimien tavoitteena on löytää, rekrytoida ja hyödyntää jokaisesta ikäluokasta **erikoisjoukkoihin** soveltuvimmat asevelvolliset, joilla on Puolustusvoimille tärkeää osaamista. Hakeutuminen **erikoisjoukkohaussa** (ks. varusmies.fi/ennen-palvelusta-haettavat-tehtavat) tapahtuu ennen kutsuntoja, kutsuntojen jälkeen tai varusmiespalveluksen aikana.

Varusmiesten **erityistehtäviin** (ks. varusmies.fi/erityis-tehtavat) voi hakea valtakunnallisella haulla alokasjakson kolmen ensimmäisen palvelusviikon aikana. Erityistehtävissä tavoitteena on kouluttaa korkeakoulututkinnon suorittaneita tai opinnoissaan riittävän pitkälle edenneitä tai muuten vaadittavan osaamisen hankkineita asevelvollisia erikoisalaansa vastaaviin sodan ajan tehtäviin. Valinnat erityistehtäviin päätetään alokasjakson lopulla samalla kun tehdään koulutushaaravalinnat. Lisäksi varusmiesjohtajille on täydentävä haku AU2/RU-kurssin aikana.

Pohdittavaa

- Haluatko taistelijan koulutukseen, miehistön erikoiskoulutukseen vai aliupseerin tai reservin-upseerin koulutukseen?
- Mitä annettavaa ja erityistaitoja sinulla on Puolustusvoimille ja mitä Puolustusvoimat voi antaa sinulle?
- Mitä asettamasi tavoitteen saavuttaminen edellyttää sinulta alokasjakson ja koulutushaarajakson aikana?

2.4 Varusmieskoulutuksen suunnittelu, rakenne ja keskeisin sisältö

Koulutus suunnitellaan tavoitteelliseksi, haasteelliseksi, motivoivaksi ja palkitsevaksi. Koulutettavien oma-aloitteisuutta, aktiivisuutta ja itsenäisyyttä tuetaan ja heidän palvelustaan arvostetaan. Koulutus on asiallista ja vaativaa, ja siihen kuuluu rehti sotilaallinen kuri. Palveluksen ja vapaa-ajan tarkoituksenmukaisilla järjestelyillä pidetään yllä koulutettavien vireyttä ja säädellään palveluksen

kuormittavuutta. Normaalioloissa varusmieskoulutuksessa painotetaan palvelus- ja liikenneturvallisuutta.

Koulutuskausien ja jaksojen sisältö suunnitellaan päämäärien ja osaamistavoitteiden perustella kaikille varusmiehille yhteisiksi tai koulutushaarakohtaisiksi kurseiksi, koko palvelusajan kestäviksi ohjelmiksi (mm. ase- ja ampumajohjelma, toimintakykyohjelma) sekä kaikille varusmiehille yhteisiksi koulutus- ja oppimistapahtumiksi ja harjoitteiksi.

Lisätietoa varusmieskoulutuksen perusteista on saatavilla internetissä sivustolla varusmies.fi.

2.4.1 Alokasjakso

Alokasjakson päämääränä on, että jakson suoritettuaan koulutettava osaa sotilaan perustaidot. Alokasjaksolla varusmies oppii perusteet toiminnasta yksittäisenä sotilana osana partiota. Keskeisintä on rynnäkkökiväärin ja ampumatarvikkeiden turvallisen käsittelyn ja käytön perusteet sekä perusampumataito.

Lisäksi päämääränä on, että alokasjakson jälkeen koulutettava on sopeutunut varusmiespalvelukseen, kykenee suoriutumaan yksittäisen taistelijan tehtävistä toimintakykynsä säilyttäen ja on toimintakyvyllään valmis koulutushaarajakson koulutukseen.

Alokasjakson **osaamistavoitteina** on, että jakson suoritettuaan koulutettava

- muistaa palvelukseen liittyvät perusasiat sekä sotilaan oikeudet ja velvollisuudet
- osaa toimia sotilasorganisaatiossa Yleisen palvelusohjesäännön, turvallisuusmääräysten ja hyvien tapojen mukaisesti
- muistaa työ- ja palvelusturvallisuuden perusteet ja osaa toimia Puolustusvoimien henkilökuljetuksissa
- osaa lukea taktista karttaa ja käyttää marssikompassia
- osaa ampua rynnäkkökiväärillä ja käsitellä asettaan turvallisesti sekä osaa käyttää perustaisteluvälineitä (viuhkapanosta, telamiinaa, kevyttä kertasinkoa ja käsikranaattia)
- osaa taistelukentällä tarvittavat yksittäisen taistelijan **selviytymiseen** liittyvät taidot
- osaa joukon oman toiminnan **suojaamiseen** liittyvät yksittäisen taistelijan taidot
- osaa vihollisen toiminnalta (tulelta, tähystykseltä, informaatioidankäynniltä sekä CBRN-aseilta) **suojautumiseen** liittyvät yksittäisen taistelijan perustaidot.

Alokasjaksolla alokkaan tulee suorittaa sotilaan perustutkinto sekä vanhoa sotilasvala tai antaa sotilasvakuutus ja näin ansaita tulla nimitetyksi miehistön palvelusarvoon. Lisäksi alokasjaksolla tehdään tarvittavat soveltuvuus- ja kuntotestit sekä koulutushaaravalinnat haastatteluineen.

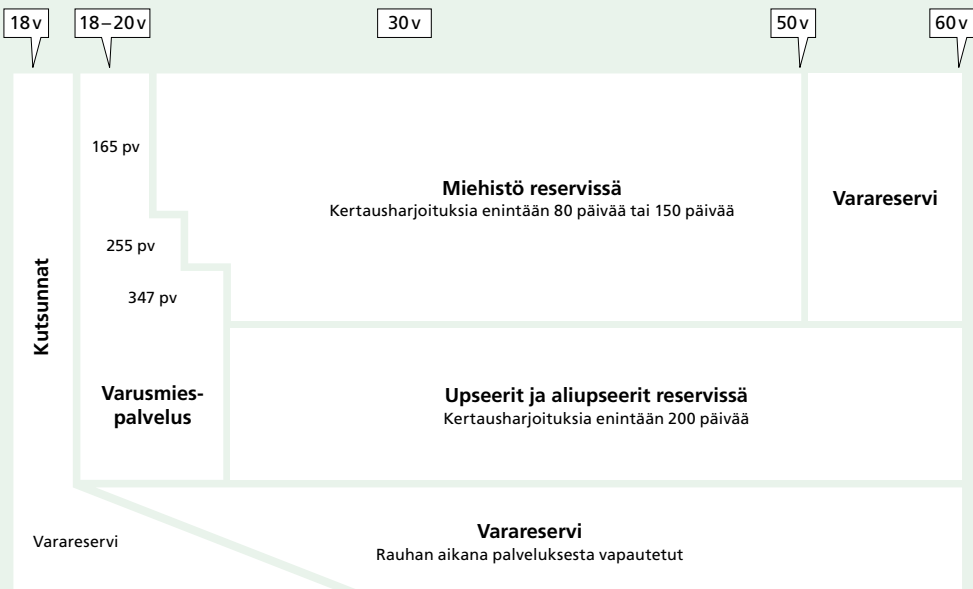
Palvelusajan yleinen jaksottelu sekä koulutuskausien ja jaksoiden pituudet

Heinäkuu erä 1

Asevelvollisuusikä (43 vuotta)

Alokasjakso toteutetaan kaikille varusmiehille sisällöltään samanlaisena. Koulutuksen tukena hyödynnetään valtakunnallisesti yhtenäistä opiskelumateriaalia, jota jokainen varusmies pääsee opiskelemaan PVMoodlessa. Materiaaliin kuuluu mm. mikroelokuvia.

Alokasjakso kestää kuusi viikkoa eli palvelusviikot 1–6.

Alokasjakso rakentuu Pääesikunnan määrittämistä neljästä kurssista sekä alokasjakson päätösviikosta seuraavasti:

- Palvelusviikoilla 1–2 pidettävä **Orientaatio**-kurssi, johon kuuluu myös ensimmäinen viikonloppu. Ensimmäisenä viikonloppuna pidetään mm. läheisten päivä ja tulojuhla.
- Palvelusviikoilla 3–5 pidettävät kolme taistelu- ja marssikoulutuksen ns. teemakurssia: **Selviytyminen, Suojaaminen ja Suojautuminen** (ks. luku 5).
- Palvelusviikolla 6 pidettävä **Alokasjakson päätösviikko**, joka sisältää koulutushaaravalinnat niihin liittyvine järjestelyineen, ase- ja ampumakoulutusta, toimintakyöhyöjelman harjoitteita, rästisuorituksia, huoltokoulutusta sekä sotilasvalan/vakuutuksen harjoitteluineen.

Palvelusviikoilla 3–5 on alokasjakson toinen kiinniolo viikonloppu. Kiinniolo viikonloppuna toteutetaan ainakin yksi rynnäkkökivääriammunta sekä toimintakyöhyöjelman kuuluva partiohaaste-harjoitus. Lisäksi järjestetään hengenpelastuskoulutusta varuskunnan resurssien mukaan.

Kurssien ohessa toteutetaan alokasjakson ase- ja ampu-maohjelma (ks. luku 4) sekä toimintakyöhyöjelmä (ks. luku 6).

Lisäksi alokasjaksoon sisältyy yleistä sotilaskoulutusta, kouluttajien ja päällikön pitämiä haastatteluita alokkaille sekä viikoittaiset varus- ja pyykinvaihdot sekä tarkastukset.

Alokasjaksolla varusmiehen perustietojen ja -taitojen osaaminen mitataan sotilaan perustutkinnossa. Ampumataito mitataan ase- ja ampu-maohjelman mukaisesti luvussa 4 esitetyllä tavalla.

Huoltokoulutus

Huoltokoulutus on alokasjaksolla sisällytetty muuhun koulutukseen. Huoltokoulutuksessa keskitytään niihin huoltotoimenpiteisiin, joilla sotilas säilyttää taistelukykyänsä taistelukentällä ja pitää kunnossa käyttöönsä annetun valtion omaisuuden. Tavoitteena on, että alokasjakson jälkeen koulutettava

- tuntee perusyksikön ja joukko-osaston huollon järjestelyt siinä laajuudessa, että hän ymmärtää oman osuutensa huollon kokonaisuudessa
- tuntee vastuunsa hallussaan olevasta materiaalista, toimenpiteet varusesineen kadotessa tai vaurioituessa sekä tietää niiden mahdolliset seuraamukset
- osaa hoitaa omaa terveyttään ja henkilökohtaista hygieniaansa
- tuntee ympäristönsuojelun sekä kenttähygienian perusteet
- osaa ensiaputaidon perusteet.

Valintaperusteet ja valintalomake

Varusmiesten koulutusvalintoihin (johtajavalinnat ja valinnat miehistön eri palvelustehtäviin) vaikuttavat

- peruskoe 1
- peruskoe 2
- henkilökohtainen kuntoindeksi (HKI)
- sotilaan perustutkinto
- toimintakyöhyövaatimukset
- henkilökunnan tekemä arviointi
- varusmiesesimiesten tekemä arviointi
- vertaisarviointi
- johtajatehtävärata
- varusmiehen oppimis- ja suoriutumismotivaatio
- varusmiehen oma koulutushalukkuus.

Edellä luetellut kohdat pisteytetään viereisen sivun kuvassa olevalle valintalomakkeelle Pääesikunnan käskemän yhteisen ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi valintoihin vaikuttavia tekijöitä ovat rikostiedot, tehtäväkohtaiset osaamis- ja toimintakyöhyövaatimukset, siviilikoulutus ja muu siviilissä hankittu osaaminen. Halukkuus miehistön eri palvelustehtäviin otetaan huomioon tehtävän asettamien vaatimusten mukaisesti silloin kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Koulutushaaravalinnat

Koulutushaaravalinnat tehdään alokasjakson lopulla. Koulutushaaravalintojen perusteella määräytyy, minkä koulutushaaran peruskurssin varusmies suorittaa koulutushaaraklassalla (palvelusviikot 7–12). Koulutushaaravalinnoissa huomioidaan alustavat johtajakoulutushalukkuudet ja -kyvykkyudet siten, että koulutushaarakasnon joukkueisiin tai karsikkokoonpanoihin saadaan koulutustarvelaskelmien mukainen määrä johtajaksi halukkaita ja kyvykkäitä varusmiehiä.

Alokat pisteytetään koulutushaaravalinnoissa seuraavasti:

- P1 koe 0–4 pistettä
- P2 koe 0–4 pistettä
- Kuntoindeksi 0–4 pistettä
- Oppimis- ja suoriutumismotivaatio 0–4 pistettä
- Halukkuus johtajakoulutukseen 0–4 pistettä
- Sotilaan perustutkinto 0–3 pistettä
- Yhteensä maks. 23 pistettä

Valinnoissa otetaan huomioon myös ennakkokyselyn tuottamat tiedot, haastattelut sekä tehtäväkohtaiset osaamis- ja toimintakyvyvaatimukset.

VARUSMIESTEN PALVELUSTEHTÄVÄT JA VALINNAT LIITE 5 1(2)

 Puolustusvoimat
 Varusmiesten koulutusvalintalomake

Nimi	Sotilasmies	Nimi
Toukokuun koulutusvalintajärjestelmä		Yhteyshenkilö

Valintapistee
Valintaan vaikuttava tekijä

1. Peruskoe 1	
2. Peruskoe 2	
3. Kuntoindeksi	
4. Sotilaan perustutkinto	
5. Sopivuus sodan ajan johtajaksi henkikönnän arvioimana	
6. Sopivuus sodan ajan johtajaksi varusmiehesimien arvioimana	
7. Vertaisarviointi	
8. Johtajatehdävrata	
9. Oppimis- ja suoriutumismotivaatio	
10. Halukkuus johtajakoulutukseen	

Vaadittavat erityisominaisuudet, tiedot tai taidot (esim. stereonäkkyvyys, ajokortti tms.)

Kokonaispisteet (x)

Esitys jatkokoulutuksesta

Kurssin/koulutushaaran/opetusmuoto	työ	siijaku	Linkki koulutushaara/tehtävä
-AU-kurssi 347			
-Mehätökoulutushaara 165			
-Mehätökoulutushaara 255			
-Mehätökoulutushaara 347			

X) Johtajavainnan päättyessä tasapisteisin valintajärjestyskäs määrätään kriteerein 5, 6, 7 ja 8 yhteensä otettu pistemäärä.

Alekkirjoitus

Palkko ja siviili	Palkko, sotilasmies
-------------------	---------------------

Sotilaan perustutkinto

Alokasjaksolla jokainen sotilas suorittaa sotilaan perustutkinnon. Tutkinnon tarkoituksena on saada varmuus siitä, että koulutettava on saavuttanut alokasjakson osaamistavoitteet. Sotilaan perustutkinto mittaa alokasjakson keskeisimpien asioiden osaamista sekä koulutukseen osallistumisesta, ja sen suorittamisesta saa valintapisteitä koulutushaaravalintoihin.

Jos jokin sotilaan perustutkintoon liittyvä suoritus jää räsiin, se tulee yleensä tehdä ennen koulutushaaravalintoja ja koulutushaarakasnon alkua. Sotilaan perustutkinto tulee olla suoritettuna ennen koulutushaarakasnon suorittavaa koulutushaaratutkintoa.

Myyös palveluskelpoisuusluokkaan B kuuluvat varusmiehet osallistuvat sotilaan perustutkintoon henkilökohtaisten edellytystensä mahdollistamalla tavalla.

Sotilaan perustutkinnon pisteytys

1. Rynnäkkökivääriammunta n:o 2 (RK2)
 - Erinomainen 91–100 pistettä 5 pistettä
 - Kiitettävä 81–90 pistettä 4 pistettä
 - Hyvä 71–80 pistettä 3 pistettä
 - Tyydyttävä 61–70 pistettä 2 pistettä
 - Välttävä 51–60 pistettä 1 pistettä
 - Huono 0–50 pistettä 0 pistettä
2. Rynnäkkökivääriammunta n:o 7 (RK 7)
 - Erinomainen 12 osumaa 5 pistettä
 - Kiitettävä 10–11 osumaa 4 pistettä
 - Hyvä 8–9 osumaa 3 pistettä
 - Tyydyttävä 6 osumaa 2 pistettä
 - Välttävä 5 osumaa 1 pistettä
 - Huono alle 5 osumaa 0 pistettä
3. Alokasjakson taistelukoulutuksen kurssien arvioiminen
Osallistuminen vähintään kolmeen tärkeimpään kurssin koulutustapahtumaan tuottaa 0–3 pistettä ja lisäksi kurssin tentti tuottaa 0–2 pistettä. Pisteytys kurseittain:
 - Taistelukoulutus 1 ("Selviytyminen") 0–5 pistettä
 - Taistelukoulutus 2 ("Suojaaminen") 0–5 pistettä
 - Taistelukoulutus 3 ("Suojautuminen") 0–5 pistettä
4. MARSSI
 - ei suorittanut loppuun 0 pistettä
 - suoritettiin loppuun 1 pistettä

Sotilaan perustutkinnon maksimipisteet (Kohdat 1–4 yhteensä) ovat 26 pistettä.

Arvosanat ja valintapistee:

Ei hyväksytty	0–7	0 valintapistettä
Suoritettu	8–13	1 valintapistettä
Suoritettu hyvin	14–19	2 valintapistettä
Suoritettu kiittävästi	20–26	3 valintapistettä

Kiittävästi suoritettu sotilaan perustutkinto palkitaan kuntoisuuslomavuorokaudella!

2.4.2 Koulutushaarajakso

Koulutushaarajakson päämääränä on, että jakson jälkeen koulutettava osaa oman koulutushaaransa mukaiset sotilaan perustiedot ja taidot. Koulutus antaa valmiudet toimia koulutushaaran mukaisessa tehtävässä partion, ryhmän ja joukkueen (vast.) osana.

Koulutushaarajakso kestää kuusi viikkoa eli palvelusviikot 7–12.

Koulutushaarajakson aikana varusmiehille koulutetaan koulutushaaran kriittisen osaamisen edellyttämät asiat. Lisäksi koulutushaarajaksolla suoritetaan valinnat johtajakoulutukseen ja miehistön eri palvelustehtäviin sekä määrätään palvelusajat.

Päaesikunta käskää koulutushaarajaksolla kaikille varusmiehille yhteisesti koulutettavat asiat. Yhteisen koulutuksen osaamistavoitteet ja erilliset harjoitukset tai koulutus tapahtumat ovat samanlaiset kaikissa puolustushaaroissa. Puolustushaarat käkevät puolustushaaran, aselajin ja koulutushaaran mukaisten kurssien sisällön päämäärineen ja tavoitteineen. Nämä kurssit harjoitteineen ovat puolustushaara-, aselaji- tai koulutushaarakohtaisesti saman sisältöiset kaikissa joukko-osastoissa.

Koulutushaarajaksolla suoritetaan kuuden kurssiviikon mittainen koulutushaaran peruskurssi. Kurssiviikon laskennallinen koulutusaika on kolme täyttä koulutuspäivää (noin 27 tuntia), mikä tuottaa yhden osaamispisteen.

Päaesikunnan käskemille kaikille yhteisesti koulutettaville asioille (ml. toimintakykyohjelma ja ase- ja ampumahojelma) varataan kurssiviikoilta aikaa. Koulutushaaran peruskurssi voi sisältää myös taistelu- ja /tai ampumaharjoituksia.

Koulutushaaran peruskurssin päämääränä on, että kurssin suoritettuaan koulutettava osaa oman koulutushaaransa mukaiset (kriittiset) perustiedot ja -taidot, osaa henkilökohtaisen ja ryhmäkohtaisen ase- (tai järjestelmän) käytön taistelutilanteessa ja osaa täyttää hänelle käsketyt taistelutehtävät osana koulutushaaransa mukaista ryhmää. Lisäksi koulutettava osaa liikkuu tuotettavalle joukolle todennäköisimmässä taistelu-ympäristössä ja käyttää sen tarjoamaa suojaa hyväkseen. Puolustushaarat määrittävät tarkemmin koulutushaarojensa peruskurssien osaamistavoitteet.

Koulutushaarajakson osaamistavoitteena on lisäksi, että jakson suoritettuaan sotilas

- osaa ampua kevyellä kertasingolla ja heittää taistelukäsikranaatin
- osaa toimia valmiuden tehostamiseen ja kohottamiseen liittyvissä erikseen määritetyissä tehtävissä

Koulutushaarajakson arviointi

Koulutushaarajaksolla varusmiesten tietojen ja -taitojen osaaminen arvioidaan koulutushaaratutkinnoilla puolustushaarojen ohjeistuksen mukaisesti. Puolustushaaraesikunnat määrittävät puolustushaaransa koulutushaaratutkinnon rakenteen.

Hyväksytystä koulutushaaratutkinnosta varusmiehelle myönnetään koulutushaaramerkki. Koulutushaaramerkkiä ei saa käyttää, mikäli koulutushaaratutkintoa ei ole suoritettu hyväksytysti. Ampumataidon mittaminen toteutetaan ampumaohjelmiston (ks. luku 4) mukaisesti.

- osaa koulutushaaran edellyttämät taidot toimintakykyä säilyttäen ja on toimintakyvyltään valmis erikoiskoulutusjakson vaativampaan sotilaskoulutukseen.

Päaesikunnan käskemät **kaikille varusmiehille yhteisesti koulutettavat asiat koulutushaarajaksolla** ovat seuraavat:

- Lähitaisteluharjoitus 2
- Taisteluensiapuharjoitus 2
- Pelastautumisharjoitus (tarvittaessa)
- Ase- ja ampumakoulutusohjelma (ks. luku 4)
- Toimintakykyohjelma (ks. luku 6)
- Ihmissuhdetaidot ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy
- Opintoihin ja työelämään hakeutuminen.

Lisäksi koulutushaarajaksolla suoritetaan sellaiset valintoihin liittyvät suoritukset, joita ei ole suoritettu alokasjakson aikana (mahdolliset sotilaan perustutkinnon, kuntotestien ja peruskokeiden rästit, sopivuusarviointit, vertaisarviointi, johtajatehtävärata, oppimis- ja suoriutumismotivaation arviointi sekä halukkuuskysely) sekä tarvittavat valintoihin liittyvät haastattelut, tiedottamiset ja siirtojärjestelyt.

2.4.3 Erikoiskoulutusjakso

Erikoiskoulutusjakson **päämääränä** on, että jakson jälkeen koulutettava osaa oman tehtävänsä mukaiset sotilaan tiedot ja taidot. Koulutus antaa valmiudet toimia omassa sodan ajan tehtävässä partion, ryhmän ja joukkueen (vast.) osana. Erikoiskoulutusjaksolla koulutettava suorittaa tehtävän vaatimat jatko- ja täydennyskurssit sekä erikoistutkinnot. Puolustushaarat määrittävät kurssiensa osaamistavoitteet.

Erikoiskoulutusjakson aikana varusmiehille koulutetaan tehtäviensä mukaiset sotilaan tiedot ja taidot. Erikoiskoulutusjakson alkaessa johtajakoulutukseen valitut aloittavat alipuseerikurssin.

Pääesikunta käskää erikoiskoulutusjaksolla kaikille varusmiehille yhteisesti koulutettavat asiat. Yhteisen koulutuksen osaamistavoitteet sekä erilliset harjoitukset tai koulutustapahtumat ovat samanlaiset kaikissa puolustushaaroissa.

Puolustushaarat käskävät erikoiskoulutusjakson kurssien sisällön päämäärineen ja tavoitteineen.

Erikoiskoulutusjaksolla toimintakyvyn kehittämisen tavoitteena on, että jakson suoritettuaan sotilas kykenee toimimaan osana sodan ajan ryhmäänsä toimintakykynsä säilyttäen ja että hän on toimintakyvyltään valmis joukkokoulutuskauden vaatimaan sotilaskoulutukseen ja aiempaa pidempiin sotaharjoituksiin.

Erikoiskoulutushaarakso kestää kuusi viikkoa eli palvelusviikot 13–18.

Erikoiskoulutusjakso rakentuu kuudesta kurssiviikosta, jotka ovat jatko- tai täydennyskursseja koulutushaaran tarpeen mukaisesti. Jatkokurssit ovat pidempiä, peruskursssia syventäviä kursseja. Täydennyskurssit ovat lyhyempiä, tietyn erityisosaamisen tuottavia kursseja. Kurssit voivat myös olla taistelu- tai ampumaharjoituksia tai ne voivat sisältää sellaisen.

Erikoiskoulutusjakson lopulla alkaa keskitetty harjoitustoiminta. Osalla koulutushaaroista jatkuu järjestelmäharjoitusten ja valmistavan täydennyskoulutuksen muodostama koulutusjakso.

Pääesikunnan käskemille kaikille yhteisesti koulutettaville asioille varataan aikaa yleensä maanantaisin ja perjantaisin. Erikoiskoulutusjaksolla yhteisesti koulutettavat asiat ovat

- Lähitaiisteluharjoitus 3
- Taisteluensiapuharjoitus 3
- Ase- ja ampumakoulutusohjelma (ks. luku 4)
- Toimintakykyohjelma (ks. luku 6)
- Turvallisuuspolitiikka 2
- Sosiaaliasiat reserviin siirryttäessä.

Erikoiskoulutusjaksolla osaaminen arvioidaan kurssien arvioinneilla. Puolustushaarat määrittävät kurssien arviointien perusteet. Erikoiskoulutusjaksolla aloitetaan joukon koulutustason arviointi puolustushaaraesikunnan määrittämällä tavalla.

2.4.4 Joukkokoulutusjakso

Joukkokoulutusjakson **päämääränä** on, että jakson jälkeen koulutettava hallitsee sodan ajan sijoituksensa mukaiset tehtävät ja kykenee täyttämään määritetyt suorituskyvyvaatimukset osana joukkoaan. Lisäksi päämääränä on, että koulutettava hallitsee toimintakykynsä ja taistelukelpoisuutensa ylläpidon taistelukentällä ja on valmis kehittämään toimintakykyään reservissä.

Joukkokoulutusjakson **osaamistavoitteina** on, että jakson suoritettuaan koulutettava

- hallitsee sodan ajan sijoituksensa mukaiset tehtävät ja kykenee täyttämään määritetyt suorituskyvyvaatimukset
- hallitsee henkilökohtaisen sekä ryhmä- ja joukko-kohtaisen aseiden käytön joukkotuotantokokoonpanossa
- osaa täyttää hänelle käsketyt taistelutehtävät osana koulutushaaransa mukaista joukkuetta (vast.) sekä hallitsee liikkumisen tuotettavalle joukolle todennäköisimmässä taisteluympäristössä ja osaa käyttää sen tarjoamaa suojaa hyväkseen
- hallitsee toiminnan hälytyksessä sekä suojaustehävissä ja osaa toimia käsketyissä valmiustehtävissä
- osaa ylläpitää ja kehittää ja tarvittaessa palauttaa omaa toimintakykyään taistelukentän olosuhteissa ja on toimintakyvyltään valmis sodan ajan tehtäväänsä
- osaa ylläpitää toimintakykynsä sodan ajan tehtävän edellyttämällä tasolla myös reservissä.

Varusmieskoulutus huipentuu joukkokoulutusjaksoon, joka kestää kuusi viikkoa eli palvelusviikot 19–24.

Joukkokoulutusjakso on koulutuksen toiminnallinen ja taidollinen huipentuma. Tärkeimmät harjoitukset, kuten ”loppusodaksi” yleisesti kutsuttu viimeinen sotaharjoitus, järjestetään joukkokoulutusjaksolla. Joukkokoulutusjaksolla keskitytään aselajien yhteistoimintaa kehittäviin harjoituksiin. Joukkokoulutuskauden koulutus antaa valmiudet toimia sodan ajan tehtävässä ja täyttää sille määritetyt suorituskyvyvaatimukset.

Joukkokoulutusjakso rakentuu seuraavista osista:

- joukkokoulutuskurssit
- Reservin polku -kurssi.

Reservin polku -kurssi sisältää seuraavat osakokonaisuudet:

- Puolustusvoimat työnantajana
- johtaja- ja vuorovaikutusprofiilien laatiminen
- Loppukysely ja sen palautteellisuus
- joukkokoulutusjakson ja johtajakauden tavoitteenasettelun arviointi sekä kehityssuunnitelma reserviin
- asevelvollisten valvonta sekä reservin koulutus (ml. vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus)
- sosiaaliasioiden poikkeusoloissa
- kriisinhallintatehtävät (turvallisuuspolitiikka 3)
- kotiutusterveystarkastus
- varusluovutukset ja -tarkastukset
- sotilaspassi ja palvelustodistus (tietoisku) sekä näiden luovutus kotiutuville
- kotiutusjuhla ja/tai -paraati harjoitteluineen
- muut joukko-osastokohtaiset tapahtumat.

Lisäksi seuraaville Pääesikunnan käskemille kaikille yhteisesti koulutettaville asioille varataan aikaa joukkokoulutuskurssiviikoilta:

- kotiutustestit (fyysisen kunnon testit sekä ampu- maohjelmiston mukainen ampumataitotesti)
- sotiemme historia
- operaatio- ja kyberturvallisuus
- sodan oikeussäännöt 2 (ml. eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus (CCW) ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä (ERW) koskeva V lisäpöytäkirja)
- lähitaisteluharjoitus 4
- taisteluensiapuharjoitus 4 (harjoite)
- Ase- ja ampumakoulutusohjelma (ks. luku 4)
- Toimintakykyohjelma (ks. luku 6)
- huollon järjestelyt (mm. varus- ja pyykinvaihto sekä tarkastukset).

Joukkokoulutusjaksolla osaaminen arvioidaan mittaamalla sodan ajan joukon koulutustaso.

2.4.5 Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma

Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman **päämääränä** on luoda varusmiespalveluksen aikana koulutettaville tiedoista ja taidoista koostuva perusta johtaa ja kouluttaa omaa sodan ajan joukkoaan. Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman suoritettuaan johtajan on kyettävä toteuttamaan itsenäisesti oman joukkonsa johtaminen ja kouluttaminen.

Johtajakoulutuksen tavoitteena on, että johtaja hallitsee joukkonsa johtamisen sekä itsensä kehittämisen periaatteet syväjohtamisen mallin mukaisesti erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. **Kouluttajakoulutuksen tavoitteena** on, että johtaja hallitsee oman jouk-

konsa kouluttamisen joukon suorituskykyvaatimusten edellyttämälle tasolle.

Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma toteutetaan 20 opintopisteen (560 tuntia) laajuisena opintokokonaisuutena aliupseeri- ja reserviupseerikursseilla sekä johtajakaudella.

Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelma rakentuu johtamisen ja kouluttamisen teoriaopinnoista sekä käytännön harjaantumisesta aliupseeri- ja reserviupseerikursseilla sekä johtajakaudella. Johtaja- ja kouluttaja-koulutusohjelma perustuu syväjohtamisen malliin, joka korostaa ihmisten johtamista ja syväoppimista.

Harjaantuminen johtajaksi ja kouluttajaksi tapahtuu johtamalla ja kouluttamalla omaa joukkoa johtajakaudella sekä myöhemmin reservin harjoituksissa. Ohjelman palautejärjestelmä tukee koulutettavan johtajana ja kouluttajana kasvamista ja kehittymistä sekä kannustaa avoimeen palautekulttuuriin. Ohjelma luo perustan ja myönteisen asenteen oman vuorovaikutuskäyttämisen kehittämiseen myös palveluksen jälkeiselle ajalle.

Johtajakoulutuksen kokonaisuus on kuvattu kirjassa Puolustusvoimien johtajakoulutus (2000). Koulutustaidon perusteet ja toimintakäytännöt on kuvattu Kouluttajan oppaassa (2007). Näitä lähteitä käytetään kaikkien sotilasjohtajien perus- ja jatkokoulutuksessa sekä täydennettäessä opintoja. Johtamistaidon perusteita on Johtajan käsikirjassa (JOKÄ), joka on tarkoitettu Puolustusvoimien henkilöstön johtaja- ja kouluttajakoulutuksen tueksi ja oppimateriaaliksi.

Johtajan käsikirjalla pyritään myös edistämään varusmieskoulutuksen hyväksiluettavuutta siviiliopinnoissa ja varusmiesaikana hankitun osaamisen hyödyntämistä muualla yhteiskunnassa.

Aliupseerikurssin alussa koulutettaville jaetaan opiskelumateriaalia, joka liitetään alokasjaksolla jaettavaan **Palvelus- ja toimintakyky -kansioon**. Kansio on koulutettavan henkilökohtainen taltio, jonne kootaan johtaja- ja kouluttajakoulutukseen liittyvä aineisto ja kerätyt palautteet. Kansion opiskelumateriaalien käytöllä mahdollistetaan oman oppimisen seuranta.

Opintosuorituskirjan avulla todennetaan johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman opetussuunnitelman mukaista etenemistä ja sen toteutumista. Opintojakson päättyessä vastuullinen kouluttaja varmentaa opintosuorituskirjaan suoritettua opintojakson.

Johtaja- ja kouluttajakoulutuksen edetessä kansio täydentyä johtamis- ja kouluttamissuoritusten arviointilomakkeilla, kausipalautteilla, profiileilla ja tiimipalaverien pöytäkirjoilla.

Johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman opetussuunnitelma

KOULUTUSKAUDET JA OPINTOJAKSOT	TUNNIT (opintopisteet)
AU I	
1.1 Johtamisen, kouluttamisen ja toimintakyvyn peruskurssi	40 (1.5 op)
AU (I) II ja RUK-KURSSIT	
1.2 Johtamistaidon jatkokurssi	30 (1.0 op)
1.3 Koulutustaidon jatkokurssi	40 (1.5 op)
1.4 Johtamis- ja koulutustaidon harjoittelu	54 (2.0 op)
JOHTAJAKURSSI	
1.5 Johtamistaidon täydennyskurssi	28 (1.0 op)
1.6 Koulutustaidon täydennyskurssi (valinnainen 2 x 15 / a 0.5 op)	30 (1.0 op)
(A) Ase- ja ampumakoulutuksen täydennyskurssi	
(B) Taisteluumuntonien täydennyskurssi	
(C) Välineiden ja kaluston täydennyskurssi	
(D) Liikuntakoulutuksen täydennyskurssi	
(E) Simulaattorikoulutuksen täydennyskurssi	
1.7 Johtamistaidon harjoittelu	140 (5.0 op)
1.8 Koulutustaidon harjoittelu	140 (5.0 op)
1.9 Tiimityöskentely	28 (1.0 op)
1.10 Palautejärjestelmä	30 (1.0 op)
YHTEENSÄ	560 (20 op)
1.11 Muuten osoitetun osaamisen hyväksilukeminen	140 (5.0 op)

Palautejärjestelmän tavoitteena on tukea koulutettavan johtajana ja kouluttajana kehittymistä sekä oppimistavoitteiden saavuttamista. Johtajana ja kouluttajana kehittymisen edellytys on omasta toimintaympäristöstä saatava uskottava, aito ja kannustava palaute. Palauteen antamisen on tuettava koulutettavan itseluottamuksen kehittymistä.

Palautejärjestelmä koostuu suullisesta ja kirjallisesta palauteesta sekä kausipalautekeskusteluista. Aliupseeri- ja reserviupseerikurssien aikana kerätään kehittymistä tukeva avoin vertaisarviointi, jota voidaan täydentää vuorovaikutusprofiililla.

Kausipalautekeskusteluilla tarkoitetaan johtajakaudella käytävää kouluttajan ja varusmiesjohtajan välistä keskustelua. Kausipalautekeskustelu toteutetaan vähintään kaksi kertaa johtajakauden aikana. Kausipalautekeskustelussa käytetään apuna profiilia ja muita saatuja palautteita. Viimeinen kausipalautekeskustelu on samalla varusmiesjohtajan loppupalaute. Viimeisen profiilin tulos vaikuttaa johtajan palvelustodistukseen.

Johtamis- ja vuorovaikutuskäyttäjymisen kysymyssarja tuottaa koulutettavalle johtaja- tai vuorovaikutusprofiilin. Johtamiskäyttäjymisen kysymyssarjaan vastaavat varusmiesjohtajan alaiset, vertaiset, kouluttajat sekä varusmiesjohtaja itse. Vuorovaikutuskäyttäjymisen kysymyssarjaa käytetään, jos koulutettavalla ei ole suoranaisia alaisia.

Kehittymissuunnitelma on keskeinen osa johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelmaa. Kehittymissuunnitelman tavoitteena on tukea johtajana kasvamista ja kehittymistä.

Kehittymissuunnitelman (vaihe 1) laatiminen aloitetaan AU2/RU-kurssin aikana. Koulutettava kerää avoimen vertaispalautteen, jonka pohjalta hän ryhtyy tekemään kehittymissuunnitelmaansa. Vertaispalautetta voidaan tarvittaessa täydentää tuottamalla vuorovaikutusprofiili.

Koulutettavalle tuotetaan profiili johtajakaudella kaksi kertaa. Ensimmäinen profiili tuotetaan johtajakauden puolessa välissä ja toinen johtajakauden lopussa.

Ensimmäisen profiilin ottamisen jälkeen koulutettava jatkaa aloittamansa kehittymissuunnitelman (vaihe 2) täydentämistä profiilin tuottaman palautteen perusteella. Kehittymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää siihen mennessä saatujen muiden palautteiden johtopäätöksiä.

Toisen profiilin ottamisen jälkeen päivitetään aikaisempaa kehittymissuunnitelmaa laatimalla toinen kehittymissuunnitelma (vaihe 3), joka tähtää palveluksen jälkeiseen aikaan. Kehittymissuunnitelman päivitys on samalla yhteenveto kaikista koulutettavan palvelusaikana saamista palautteista sekä profiileista.

Koulutettava laatii johtajana ja kouluttajana kehittymisen portfolion, johon kootaan keskeisimmät oppimiskokemukset toteutuneista johtamis- ja kouluttamissuorituksista. Ensimmäinen portfolio laaditaan AU2/RU-kurssin aikana avoimen vertaispalautteen ja saatujen johtamis- ja kouluttamissuoritusten palautteiden perusteella. Toinen portfolio laaditaan johtajakaudella, jossa huomioidaan kaikki johtajakaudella saadut palautteet ja profiilit.

Tiimipalavereita järjestetään johtajakaudella 1–2 kertaa kuukaudessa. Alkuvaiheessa **tiimityöskentely** toteu-

tetaan yksikön päällikön, varapäällikön tai kouluttajan johdolla. Työskentelyssä noudatetaan normaalia kokouskäytäntöä. Tiimityöskentelyn tuloksia ja varusmiesesimiesten tekemiä esityksiä käsitellään päällikön pitämien viikkopuhuttelujen yhteydessä. Johtajana ja kouluttajana kehittymisen kannalta on tärkeää, että varusmiesjohtajat saavat jakaa omia johtamis- ja kouluttamiskokemuksiaan vertaistensa kanssa.

2.4.6 Aliupseerikoulutus

Aliupseerikoulutuksen **päämääränä** on, että varusmiespalveluksen suorittuaan koulutettavat ovat osaavia ja toimintakykyisiä esimiehiä ja kouluttajia, jotka hallitsevat koulutushaaransa mukaisen ryhmän suuruisen osaston johtamisen taistelussa tai osaavat toimia erikoistehtävässään sekä osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa.

Aliupseerikurssin tavoitteena on tuottaa koulutettavista toimintakykyisiä ryhmänjohtajia, jotka

- osaavat koulutushaaransa mukaisen toiminnan tehtävässään
- osaavat ryhmän suuruisen osaston johtamisen taistelussa tai osaavat toimia erikoistehtävässään
- osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa
- hallitsevat oman toimintakykynsä ylläpitämiseen, kehittämiseen ja palauttamiseen liittyvät toimenpiteet ryhmänjohtajana
- ymmärtävät, miten ryhmänjohtaja tukee, ylläpitää ja kehittää oman ryhmänsä toimintakykyä ja taistelukelpoisuutta.

Aliupseereiksi koulutetaan hieman yli 20 prosenttia varusmiehistä. Koulutettavat valitaan alokas- ja koulutushaarajaksolla osoitetun vyvykkyyden ja sopivuuden perusteella (valintalomake). Koulutuspaikkojen määrä vaihtelee joukko-osastoittain niiden joukotuotanto-tehtävien mukaisesti. Vyvykkäille ja halukkaille pyritään kuitenkin koulutusmahdollisuus järjestämään.

Aliupseerikoulutus sisältää aliupseerikurssin ja aliupseerin johtajakauden.

Aliupseerikurssi kestää 12 viikkoa. Kurssi sisältää kaksi jaksoa (1 ja 2), joiden pituudet ovat 6 ja 6 viikkoa. Aliup-

seerikurssi antaa koulutettavalle valmiudet koulutushaaran mukaiseen toimintaan tehtävässään, ryhmän suuruisen osaston johtamiseen taistelussa sekä kouluttamaan johtamaansa joukkoa. Aliupseerikurssin 1. jakson (AU1) aikana tehdään RU-kurssivalinnat. Lisäksi AU1:llä suoritetaan tarvittavat koulutushaaratutkinnon rästit. Aliupseerikurssin 2. jakson (AU2) aikana toteutetaan tarvittavat kurssin päättymiseen ja siirtoihin liittyvät järjestelyt.

Aliupseerien **johtajakausi** alkaa aliupseerikurssin päätyttyä ja kestää loppupalvelusajan, yleensä 26 viikkoa. Ohjattu johtamis- ja kouluttamistaidonharjoittelu tapahtuu siten, että aliupseerit toimivat yleensä seuraavan saapumiserän miehistön kouluttajina ja saavat täydennyskoulutusta johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman opetussuunnitelman mukaisesti.

Aliupseerikurssin 1. jakson (AU1, Taistelunjohtajakurssi) päämääränä on tuottaa osaavia ja toimintakykyisiä johtajia, jotka kykenevät sotilaiden johtamiseen (vuorovaikutus) ja koulutushaaransa tyyppitehtävän johtamiseen (johtamisprosessi) taistelukentän olosuhteissa (toimintakyky).

Tavoitteena on, että jakson suorittuaan koulutettava 1) tuntee johtamisen, kouluttamisen ja toimintakyvyn merkityksen ja keinot ryhmän toiminnassa taistelukentällä, 2) osaa sitoa oppimaansa koulutushaaransa tyyppitehtävien käytäntöihin 3) osaa soveltaa opittua tehtävän johtamiseen tavoitteellisissa vuorovaikutuksissa sekä 4) on kasvanut ihmishuhtaidoissa ja vastuunkantajana.

Aliupseerikurssin 1. jakson (AU1) opetus **toteutetaan** intensiivisenä monimuotoisena kurssimuotoisena lähiopetuksena. Tärkeimpinä opiskelumateriaaleina ovat Johtajan käsikirja ja Kouluttajan opas sekä koulutushaaran oppaat ja käsikirjat.

AU1-jakso jakautuu kolmeen kahden viikon vaiheeseen: Yhteinen opetusvaihe (Y), koulutushaaran mukaisissa tyyppitehtävissä harjaannuttava erikoiskoulutusvaihe (E) ja soveltava vaihe (S). AU1-jakson Y-vaihe sisältää johtamisen, kouluttamisen ja toimintakyvyn peruskurssin ja johtamisprosessin opettamisen. E-vaihe sisältää koulutushaaran mukaisen ryhmän keskeisten tyyppitehtävien harjoittelua ja vaativan koulutushaaran mukaisen johtamisharjoituksen. S-vaihe sisältää eriytyvää täydennyskoulutusta ja koulutushaaran tyyppitehtävien soveltavaa ja kertaavaa harjoittelua vaativissa olosuhteissa toteutetussa yhtäjaksoisessa harjoituksessa.

Aliupseerikurssin 2. jakson (AU2, Esimies- ja kouluttajakurssi) päämääränä on tuottaa osaavia ja toimintakykyisiä esimiehiä ja kouluttajia, jotka kykenevät johtamaan ja kouluttamaan koulutushaaransa sotilaita taistelukentän olosuhteisiin.

Tavoitteena on, että jakson suoritettuaan koulutettava

- osaa kouluttamisen periaatteet
- osaa toteuttaa koulutustapahtuman ja laatia sitä tukevan harjoitussuunnitelman ja koulutuskortin ja kykenee tunnistamaan palautteen merkityksen oppimiselle
- osaa syväjohtamisen mallin sisällön, osaa tulkita profiilia ja ymmärtää palautteen merkityksen johtajana kehitymisessä sekä
- tunnistaa nykyaikaisen taistelukentän ilmiöt ja taistelunjohtamisen erityispiirteet sekä tunnistaa taistelun vaikutuksen yksilöön ja joukkoon.

Aliupseerikurssin 2. jakso toteutetaan monimuotoisena kurssimuotoisena lähiopetuksena. Tärkeimpinä opiskelumateriaaleina ovat Kouluttajan opas, Johtajan käsikirja, Liikuntakoulutuksen käsikirja sekä koulutushaaran oppaat ja käsikirjat. Kurssi jakautuu kahteen vaiheeseen:

- noin kolmiviikkoiseen yhteiskoulutusvaiheeseen (Y-vaihe), joka sisältää
 - Johtamistaidon jatkokurssin (1 viikko)
 - Kouluttamistaidon jatkokurssin (noin 2 viikkoa)
- noin kolmiviikkoiseen eriytyvään koulutusvaiheeseen (E-vaihe), joka sisältää
 - soveltavan johtamis- ja kouluttamistaidon harjoittelun (1–2 viikkoa)
 - taistelu- ja ampumaharjoituksen (1–2 viikkoa).

Lisäksi aliupseerikurssi sisältää Pääesikunnan käskemää kaikille varusmiehille yhteistä koulutusta. Aliupseerikurssilla yhteisesti koulutettavat asiat ovat

- Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman mukaiset kurssit ja palautejärjestelmä
- Ase- ja ampumakoulutusohjelma (ks. luku 4)
- Toimintakykyohjelma (ks. luku 6)
- huumeiden käytön tunnistaminen ja valvonta (AU1)
- pelastautumisharjoitus (AU1)
- liikenneturvallisuus 3 (AU1)
- valmiuskoulutus (AU1)
- operaatio- ja kyberturvallisuus (AU2)
- turvallisuuspolitiikka 2 (AU2)
- sulkeisjärjestysharjoitukset ja käyttäytymiskoulutus
- taisteluensiapuharjoitus 3 (AU1)
- lähitaisteluharjoitukset 3 (AU1) ja 4 (AU2)
- huollon järjestelyt (mm. varus- ja pyykinvaihto sekä tarkastukset).

Aliupseerikurssin tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan kurssieittain tenteillä ja käytännön näytöillä. Lisäksi arvioidaan jokaisen kurssilaisen johtamiskäyttäytyminen sekä fyysinen kunto.

2.4.7 Reserviupseerikoulutus

Reserviupseerikoulutuksen **päämääränä** on, että varusmiespalveluksen suoritettuaan koulutettavat hallitsevat koulutushaaransa mukaisen joukkueen (vast.) osaston toiminnan ja johtamisen taistelussa tai osaavat toimia erikoistehtävässään, osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa sekä tuntevat reservinupseereilta vaadittavat yleiset perustiedot, arvot ja asenneperustan.

Reserviupseerikurssin **tavoitteena** on tuottaa koulutettavista toimintakykyisiä ja toimeenpanokykyisiä joukkueenjohtajia (vast.), jotka

- osaavat koulutushaaransa mukaisen joukkueen/vast. suuruisen osaston toiminnan perusteet ja johtamisen taistelussa tai osaavat toimia erikoistehtävässään
- osaavat kouluttaa johtamaansa joukkoa ja tuntevat joukkonsa kouluttamisen johtamisen periaatteet
- tuntevat reserviupseereilta vaadittavat yleiset perustiedot
- tuntevat reservinupseerin arvot ja asenneperustan
- hallitsevat oman toimintakykynsä ylläpitämiseen, kehittämiseen ja palauttamiseen liittyvät toimenpiteet joukkueen (vast.) suuruisen osaston johtajana
- ymmärtävät, miten joukkueen (vast.) suuruisen osaston johtaja tukee, ylläpitää ja kehittää oman joukkonsa toimintakykyä ja taistelukelpoisuutta
- ymmärtävät oman esimerkin merkityksen ja voiman johtamansa joukon toimintaan sekä ryhmäkiinteyden ja hyvän hengen merkityksen joukon jaksamiseen.

Reserviupseereiksi koulutetaan vajaat 10 prosenttia varusmiehistä. Reserviupseereiksi koulutettavat valitaan aliupseerikurssin 1. jakson aikana osoitetun kyvykkyyden ja sopivuuden perusteella (valintalomake).

Reserviupseerikoulutus sisältää reserviupseerikurssin ja reserviupseerin johtajakauden täydennyskursseineen.

Reserviupseerikurssi kestää 14–16 viikkoa. Reserviupseerikurssi antaa koulutettavalle valmiudet koulutushaaransa mukaisen joukkueen (vast.) suuruisen osaston johtamiseen taistelussa tai toimia erikoistehtävässään sekä valmiudet kouluttaa johtamaansa joukkoa.

Reserviupseerien johtajakausi alkaa reserviupseerikurssin päätyttyä ja kestää loppupalvelusajan, yleensä 16–18 viikkoa. Johtajakaudella upseerikokelaat harjaantuvat joukkueensa tai sen suuruisen osaston johtajiksi, kouluttajiksi tai erikoisalansa tehtäviin sekä saavat täydennyskoulutusta. Ohjatussa johtamis- ja kouluttamisharjoittelussa upseerikokelaat toimivat seuraavan saapumiserän miehistön kouluttajina sekä joukkotuotannon mukaisissa johtajatehtävissä ja saavat täydennyskoulutusta varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman mukaisesti.

Reserviupseerikurssi rakentuu orientaatiokurssista sekä jatkokurseista. Jatkokurssit suunnitellaan kalenteriviikon aikana toteutettaviksi kurseiksi, joiden laskennallinen koulutusaika on yleensä kolme täyttä koulutuspäivää. Kurssi voi olla myös taistelu- tai ampumaharjoitus.

Pääesikunnan käskemille kaikille yhteisesti koulutettaville asioille varataan aikaa kurssiviikoilta. Reserviupseerikurssilla yhteisesti koulutettavat asiat ovat:

- Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutusohjelman mukaiset kurssit ja palautejärjestelmä
- Ase- ja ampumakoulutusohjelma (ks. luku 4)
- Toimintakykyohjelma (ks. luku 6)
- pelastautumisharjoitus
- valmiuskoulutus
- informaatioodankäynti sekä operaatio- ja kyber- turvallisuus
- turvallisuuspolitiikka 2
- sulkeisjärjestysharjoitukset ja käyttäytymiskoulutus
- lähitaisteluharjoitus 4
- huollon järjestelyt (mm. varus- ja pyykinvaihto sekä tarkastukset).

Puolustushaaraesikunnat määrittävät reserviupseerikoulutuksen kurssien yksityiskohtaiset tavoitteet. Reserviupseerikurssin tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan teillä ja käytännön näytöllä.

Sodan ajan reserviupseerien koulutus jatkuu kertausharjoituksissa ja vapaaehtoisissa harjoituksissa. Harjoitukset ja siviilitehtävien tuoma johtamistaidon koulutus, kokemus ja harjaantuminen muovaavat suomalaisen reserviupseerin.

2.5 Verkko-oppimisen perusteet varusmieskoulutuksessa

Verkko-oppimisympäristö on tarkoitettu varusmiesten ja reserviläisten sekä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen palkatun henkilöstön osaamisen kehittämisen tukemiseen. Varusmiesten käytettävissä oleva PVMoodle -verkko-oppimisympäristö toimii julkisessa Internetissä, ja se mahdollistaa verkkotuetun opiskelun julkisia materiaaleja ja aineistoja hyödyntäen. Verkkotuettu opiskelu liittyy tarpeen mukaan kaikkiin varusmiespalveluksen jaksoihin ja tapahtuu tyypillisesti kurssien alussa ja kurssipäivien aikana tietoiskuissa.

2.5.1 Käänteinen oppiminen varusmieskoulutuksessa

Varusmieskoulutuksessa verkko-oppiminen tapahtuu käänteisen opettamisen periaatteita mukaillen. Tiivistetyt verkko-oppiminen varusmieskoulutuksessa sisältää kolme osiota: perehtyminen opittavaan asiaan, keskustelu heränneistä ajatuksista ja käytännön harjoittelu.

Ensin perehdytte yhdessä, tupakokoonpanossa tai muuna ryhmänä, tai itsenäisesti opittavan asian perusteisiin digitaalisen materiaalin avulla, esimerkiksi katsomalla mikroelokuvia. Seuraavaksi keskustellette kouluttajan ohjauksessa katsotun materiaalin perusteella heränneistä ajatuksista ja kysymyksistä. Lopuksi harjoittelette opittavaa asiaa käytännössä kouluttajan ohjaamana esimerkiksi maastoharjoituksessa.

Verkko-oppimisympäristö mahdollistaa myös sen, että voit johdetusti tai itsenäisesti kerrata digitaalisia oppisisältöjä joustavasti kurssien ja koulutuspäivien aikana.

Varusmieskoulutuksen verkko-oppimisen kolme osiota, jotka etenevät opittavaan asiaan perehtymisen ja keskustelun kautta harjoitteluun:

1. Perehtyminen

- Valmistautuminen hyödyntäen digitaalisia materiaaleja
- Itseopiskelu ryhmässä tai yksin
- Opittavan asian perusteet

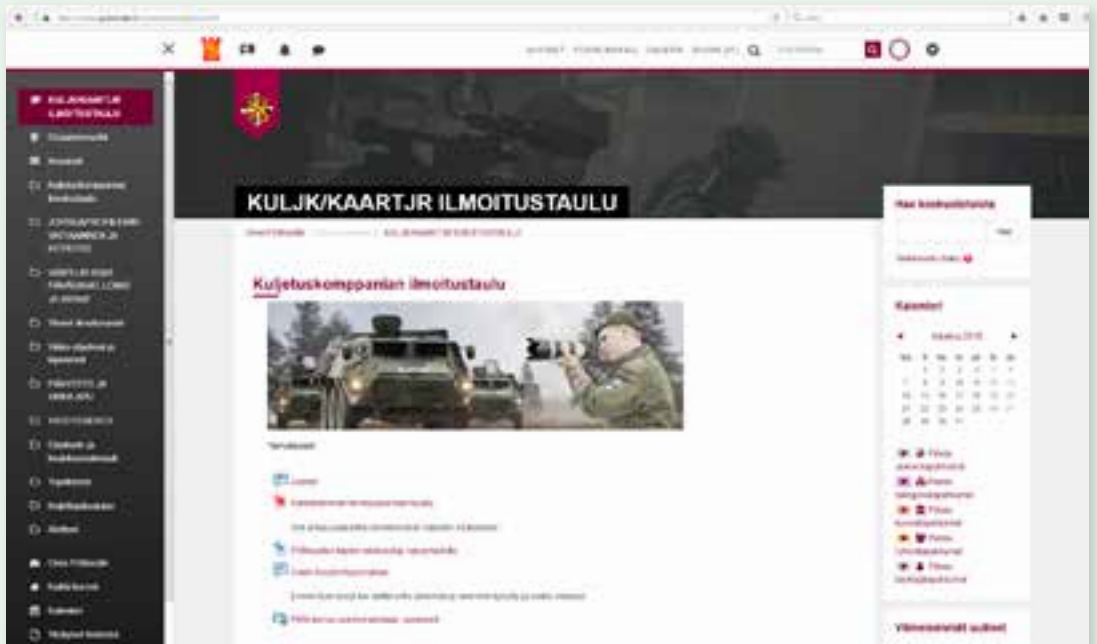
2. Keskustelu

- Ohjattu tai johdettu keskustelu
- Kysymysten ja haasteellimpien sisältöjen käsittely tai yhteenedon tekeminen

3. Harjoittelu

- Opittavan asian soveltaminen ja harjoittelu
- Toistot ja taidon automatisoiminen

Esimerkinäkymä perusyksikön ilmoitustaulusta

Pääset oman perusyksikkösi ilmoitustaululle Oma PVMoodle -etusivun kautta.

2.5.2 Toiminta verkko-oppimisympäristössä

Kaikille varusmiespalvelukseen saapuville luodaan valmiiksi PVMoodlen käyttäjätunnukset, jotka on jaettu omassa perusyksikössäsi palveluksen ensimmäisten päivien aikana.

Ensimmäisen kirjautumisen yhteydessä sinun on vaihdettava sekä perusyksiköstä annettu käyttäjätunnuksen salasana että käyttäjätunnuksen sidottu sähköpostiosoite. Sähköpostiosoitteen vaihtaminen on tärkeää, koska salasanan unohtuessa voit uusia salasanasasi automaattisesti oman sähköpostiosoitteesi avulla.

Varusmiehenä voit osallistua PVMoodlessa kaikkiin avoimiin työtiloihin ja sellaisiin työtiloihin, joihin sinut on joko valmiiksi lisätty mukaan tai joihin olet saanut kouluttajiltasi kirjautumissalasanasi itsenäistä kirjautumista varten.

Varusmiehenä sinulle ensisijainen PVMoodle-työtila on oman perusyksikkösi ilmoitustaulu. Perusyksikön ilmoitustaululta pääset linkkien kautta kaikkiin tarvittaviin digitaalisiin oppimateriaaleihin ja sinulle määriteltyihin työtiloihin, kuten joukko-osaston yhteisiin ja muihin vastaviin työtiloihin. Varusmiespalveluksen koulutusjaksojen ja

kurskien mahdolliset viikkokokeet ja palautekyselyt löydät myös oman perusyksikkösi PVMoodle-ilmoitustaululta.

2.5.3 Verkko-oppimisen tuki

Voit kysyä verkko-oppimisympäristöön ja siinä toimimiseen liittyviä neuvoja ja tukea omien kurssiesi kouluttajilta ja PVMoodletuelta (pvmoodletuki@gmail.fi, puh 0299 851 634, Online Chat Help PVMoodle-oppimisympäristön sisällä).

Kurskien kouluttajien puoleen voit kääntyä koulutuksen sisältöön liittyvissä asioissa. PVMoodletuen puoleen kannattaa kääntyä yleisesti verkko-oppimisympäristön käyttöön, kuten käyttäjätunnuksiin ja salasanoihin, liittyvissä kysymyksissä. PVMoodletuen kautta voit myös tehdä ehdotuksia verkko-oppimisympäristön kehittämiseksi.

[3]

Mihin tämän luvun asiat liittyvät?

Orientaatiokurssi sisältää palveluksen kaksi ensimmäistä viikkoa. Orientaatiokurssin päämääränä on, että kurssin suorittuttuaan koulutettava muistaa palvelukseen liittyvät perustiedot. Kurssi sisältää runsaasti tietoa varusmiespalveluksen suorittamisesta, ja siihen kuuluu sekä yleistä sotilaskoulutusta että turvallisuuskoulutusta. Lisäksi kurssilla opitaan huoltoon ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä asioita. PVMoodlessa orientaatiokurssin oppimateriaali on käytettävissäsi koko palveluksesi ajan.

Orientaatio ja yleinen sotilaskoulutus

Tämä luku sisältää orientaatiokurssilla opettavia palvelukseen liittyviä perustietoja.

Kurssin jälkeen:

- **muistat palvelukseen liittyvät perusasiat**
- **muistat sotilaan oikeudet ja velvollisuudet**
- **osaat toimia sotilasorganisaatiossa Yleisen palvelusohjesäännön, turvallisuusmääräysten ja hyvien tapojen mukaisesti**
- **muistat työ- ja palvelusturvallisuuden perusteet ja osaa toiminnan Puolustusvoimien henkilökuljetuksissa.**

3.1 Suomen turvallisuuspolitiikan perusteet sekä asevelvollisuus

Varusmiesten turvallisuuspolitiikan opintojen tavoitteena on antaa tietoa maamme turvallisuuspolitiikasta aikaisempaa kouluopetusta täydentäen. Painopiste on maanpuolustuksessa ja erityisesti sotilaallisessa maanpuolustuksessa osana Suomen turvallisuuspolitiikkaa.

Tässä alaluvussa selvitetään myös maailman, Euroopan ja erityisesti Pohjois-Euroopan ja Suomen turvallisuustilannetta sekä yleisen asevelvollisuuden merkitystä.

Jos olet kiinnostunut turvallisuuspolitiikasta, voit hakea lisätietoa Turvallisuuspolitiikan tietopankista (turpopankki.fi).

3.1.1 Suomen turvallisuuspolitiikan perusteet

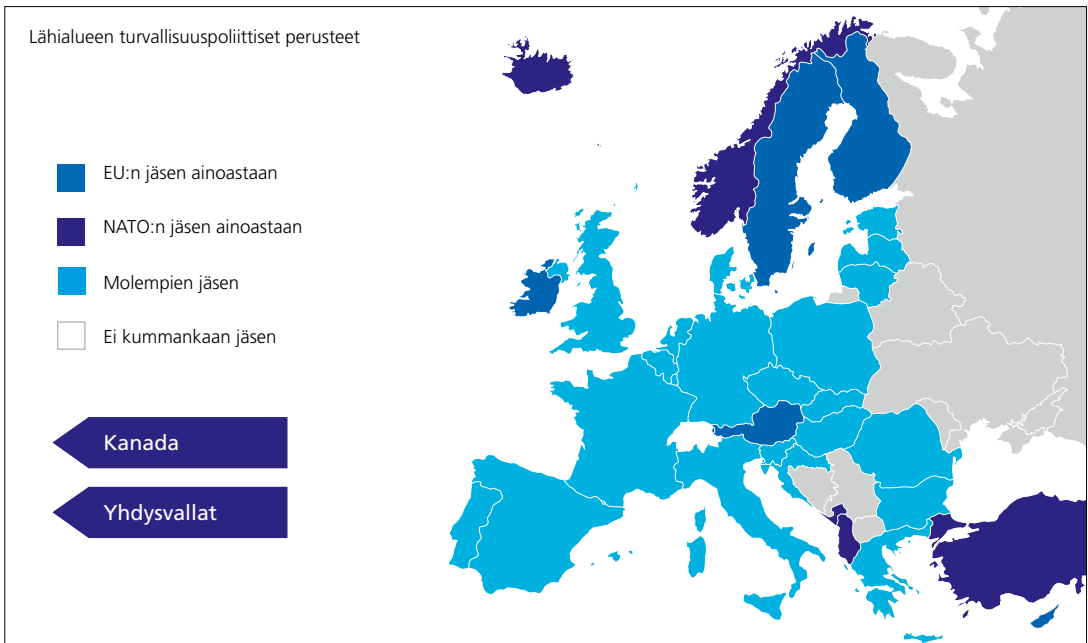
Puolustusvoimien lakisääteiset tehtävät ovat

1. Suomen sotilaallinen puolustaminen, johon kuuluu
 - maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen
 - kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtionjohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen
 - sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen

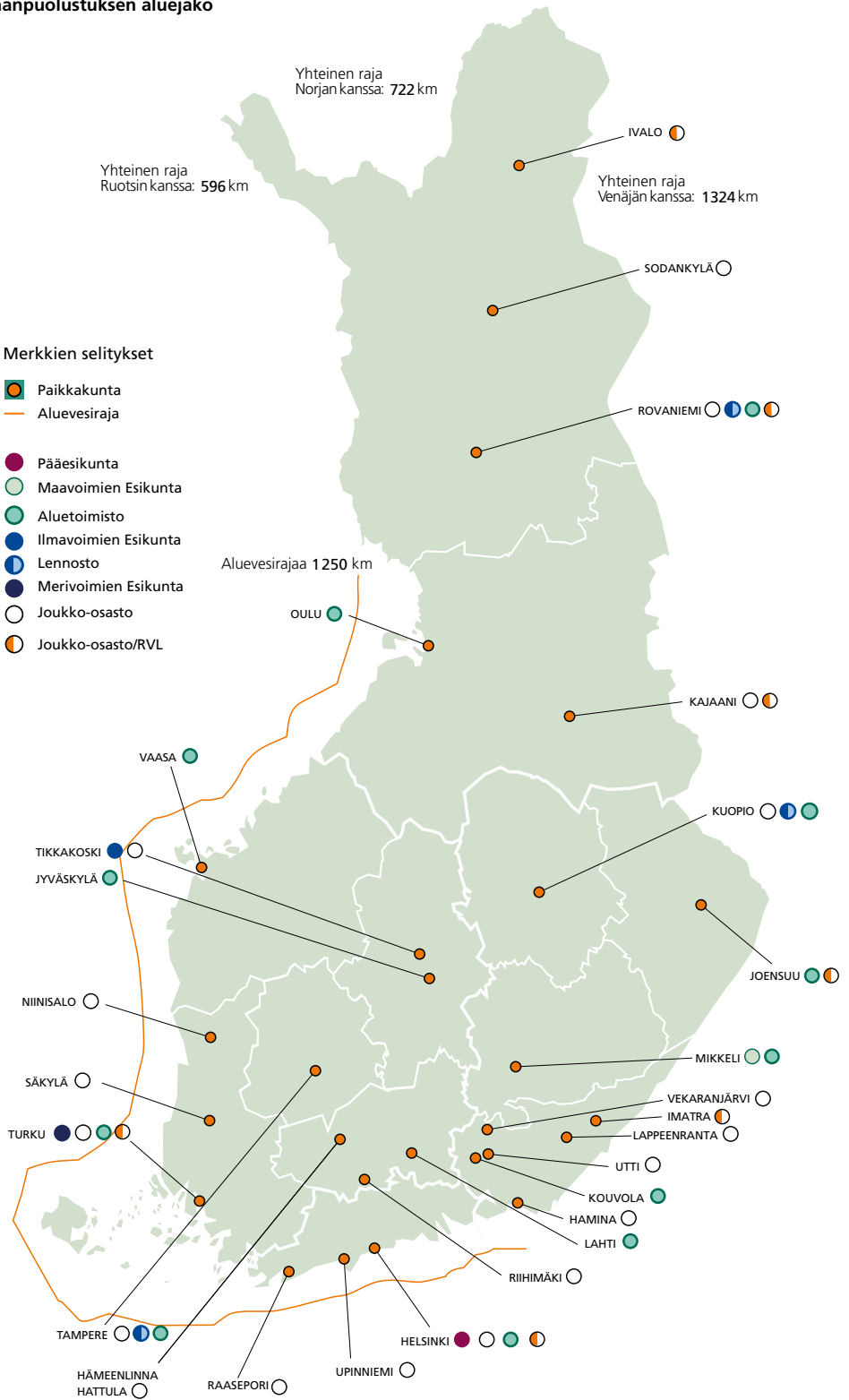
2. muiden viranomaisten tukeminen, johon kuuluu
 - virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi
 - pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja
3. osallistuminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun, aluevalvontayhteistyöhön tai muuhun kansainvälisen avun antamiseen ja kansainväliseen toimintaan
4. osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Puolustusta kehitetään vastaamaan toimintaympäristön kasvaneita vaatimuksia. Suomen on kyettävä vastaamaan sotilaallisen painostukseen, nopeasti kehittyvään sotilaalliseen uhkaan ja laajamittaiseen sotilaalliseen hyökkäykseen.

Puolustuskyvyllä turvataan Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä.

Sotilaallisen maanpuolustuksen aluejako

Jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta.

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka toteuttaa käytännönläheistä kumppanuutta Naton kanssa ja ylläpitää edelleen mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä. Suomi vahvistaa kansallista puolustusta ja tiivistää kansainvälistä puolustusyhteistyötä. Osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön on Suomen etujen mukaisista. Yhteistyö on entistä tärkeämpää kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämisen, kehittämisen ja käyttämisen kannalta. Toimintaympäristön vaatimukset edellyttävät puolustukselta nopeasti käyttöön saatavaa tehokasta sotilaallista suorituskykyä, joka osaltaan vahvistaa vakautta Itämeren alueella.

Puolustuskyvyn pitkäjänteinen kehittäminen perustuu vuosikymmenten aikana tehtyihin ratkaisuihin. Toimintaympäristön muutoksen edellyttämä valmius, nopeasti käytössä olevat joukot ja järjestelmät sekä laaja koulutettu reservi edesauttavat Suomen mahdollisuuksia vastata sekä nopeasti kehittyvään että pitkäkestoiseen sotilaalliseen kriisiin.

Turvallisuustilanteen kiristymisellä Euroopassa ja Itämeren alueella on vaikutuksia Suomelle. Kansainvälisen tilanteen kiristymisestä huolimatta Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen on kuitenkin varauduttava. EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin.

Suomi päättää itse turvallisuus- ja puolustuspoliittisista ratkaisuistaan. Suomi harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisemiseksi. Aktiivista vakauspolitiikkaa tuetaan ylläpitämällä kansallista puolustuskykyä. Suomi vahvistaa aktiivisesti ja laaja-alaisesti kansainvälistä puolustusyhteistyötään ja muuta verkostoitumistaan sekä kehittää valmiuksia kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on ehkäistä Suomen joutuminen sotilaallisen konfliktin osapuoleksi. Suomella ei ole mahdollisuutta eikä halua eristäytyä toimintaympäristöstään ja että EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna. Suomi ei salli alueensa käyttämistä vihamielisiin tarkoituksiin muita valtioita vastaan. Suomi ei myöskään rajaa ulos mahdollisuuksia antaa ja ottaa vastaan kansainvälistä apua tai tiivistää puolustusyhteistyötä.

3.1.2 Yleinen maanpuolustusvelvollisuus

Perustuslaki määrää, että ”jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen tai avustamaan sitä sen mukaan kuin laissa säädetään”.

Asevelvollisuuslain mukaan ”jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta”.

Yleinen asevelvollisuus mielletään kansallisen puolustuksen todelliseksi peruskiveksi. Vain sen varassa voidaan tuottaa koko maan kattavan alueellisen puolustuksen tärkein voimavara: maanpuolustustahtoinen, taitava reservi, joka osaa käyttää sille osoitettuja välineitä. Asevelvollisuuden kustannustehokkuus on kiistan.

Asevelvollisuuden perusta tulee veloituksena kaikille kansalaisille perustuslaista säädetystä maanpuolustusvelvollisuudesta. Toteuttamistapa on määritelty asevelvollisuuslaissa, laissa naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta ja muissa asevelvollisuuslakia täydentävissä velvoittavissa laeissa ja asetuksissa. Suomessa termillä ”yleinen asevelvollisuus” tarkoitetaan tavoitetta kouluttaa koko palveluskelpoinen miesikäluokka.

Asevelvollisuuteen perustuvalla puolustusjärjestelmällä on ominaista pieni rauhan ajan vahvuus, jota kasvatetaan reservelijä palvelukseen käskemällä. Asevelvollisuusarmeijan ylläpito edellyttää asevoiman vahvaa integraatiota yhteiskuntaan ja sen rakenteisiin. Toisaalta asevelvollisuusjärjestelmä vahvistaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä antamalla kansalaisille tarvittavia valmiuksia.

Asevelvollisuuden suorittamiseen kuuluu varusmiespalvelus, kertausharjoitus, ylimääräinen palvelus sekä osallistuminen kutsuntaan ja palveluskelpoisuuden tarkastukseen. Asevelvollinen on palveluksessa tai kuuluu reserviin tai varareserviin.

Asevelvollinen määrätään aloittamaan varusmiespalvelus viimeistään kolmantena kalenterivuonna kutsunnan jälkeen. Varusmiespalvelusaika on miehistön tehtävään koulutettavilla 165 päivää, mutta upseereiksi, aliupseereiksi ja miehistön vaativimpiin tehtäviin koulutettavilla 347 päivää sekä miehistön erityistaitoa vaativiin tehtäviin koulutettavilla 255 päivää. Velvollisuus suorittaa varusmiespalvelusta rauhan aikana päättyy sen vuoden lopussa, jona asevelvollinen täyttää 30 vuotta.

Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta määrittää naisten asepalveluksen perusteet. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus järjestetään varusmiespalveluksen yhteydessä ja kuten varusmiespalvelus. Asetus naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta määrittää yleisohteet palvelukseen hakeutumisesta ja määräämisestä. Matkaa aluetoimiston järjestämään valinta- ja infotilaisuuteen ei korvata, mutta kustannukset lääkärintodistuksen hankkimisesta on korvattu jälkikäteen vuodesta 2018 alkaen. Naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittuaan naiset kuuluvat reserviin kuten varusmiespalveluksen suorittaneet miehet.

Asevelvollinen kuuluu varusmiespalveluksen jälkeen reserviin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää viisikymmentä vuotta. Upseerit, opistoupseerit ja aliupseerit kuuluvat reserviin sen vuoden loppuun, jona henkilö täyttää 60 vuotta. Reservissä oleva asevelvollinen on velvollinen

osallistumaan kertausharjoituksiin, miehistöön kuuluva yhteensä 80 päivän, miehistön erityistaitoa vaativiin ja miehistön vaativimpiin erityistehtäviin koulutettu 150 päivän sekä aliupseeriksi, opistoupseeriksi ja upseeriksi koulutettu 200 päivän ajaksi.

3.2 Yleinen sotilaskoulutus

Yleisen sotilaskoulutuksen tavoitteena on, että koulutettava muistaa palvelukseen liittyvät perusasiat ja osaa käyttäytyä sotilaana. Sotilaan käyttäytymiseen kuuluvat muun muassa yleiset hyvät tavat, puhuttelu, tervehtiminen, kunnianosoitus ja ilmoittautuminen.

Tässä aluvuossa esitetään myös varusmiehen oikeudet ja velvollisuudet. Tässä aluvuossa kerrotut asiat on täsmällisesti käsketty Yleisessä palvelusohjesäännössä (YLPALVO), joka luo yhtenäiset käyttäytymis- ja toimintamallit Puolustusvoimien sotilashenkilöstölle. Yleinen palvelusohjesääntö on Puolustusvoimien sotilashenkilöstöä velvoittava sotilaskäsky.

3.2.1 Sotilashenkilöstön jako

Yleisen palvelusohjesäännön 2. luvun mukaan sotilashenkilöstö jaetaan päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön. Lisäksi Puolustusvoimissa työskentelee runsaasti siviilhenkilöstöä. Heillä on kriisiajan tehtävänsä ja asevelvollisilla myös reservin sotilasarvo.

Varusmiespalvelusaikansa alussa varusmiehestä käytetään nimitystä alokas. Joukko-osaston komentaja nimittää alokkaat sotamiehiksi tai matruuseiksi alokasjakson lopulla.

Sotamiehestä voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia puolustushaara- tai aselajikohtaista sotilasarvoa:

- jääkäri jalkaväessä ja rannikkojoukoissa
- tykkimies tykistössä ja rannikkojoukoissa
- pioneeri pioneerijoukoissa ja rannikkojoukoissa
- viestimies viestijoukoissa ja rannikkojoukoissa
- autosotamies autojoukoissa
- lentosotamies ilmavoimissa.

Edellä mainittujen arvojen asemasta voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia joukkokohtaisia sotilasarvoja: kaartinjääkäri, panssarijääkäri, panssarimies, rakuuna tai rannikkojääkäri.

Sotilaspuvussa olevilla arvomerkeillä osoitetaan henkilön sotilas- tai palvelusarvo sotilasorganisaatiossa. Arvomerkit on esitetty kirjan liitteissä puolustushaaroittain.

Taistelussa kuri ilmenee siten, että jokainen sotilas täyttää tehtävänsä niin kauan kuin hänessä on voimia eikä sotilas jätä joukkoaan missään tilanteessa.

3.2.2 Sotilaallinen kuri ja järjestys

Sotilaallisella kurilla tarkoitetaan annettujen käskyjen ja määräysten täsmällistä noudattamista. Kurin tavoitella saavutetaan silloin, kun sotilaan käyttäytyminen perustuu riittävään itsekuriin ja joukon toiminta yhteiseen tahtoon toteuttaa annetut tehtävät. Tämän taustalla on jokaisen yksilön itsekuri ja halu oma-aloitteisesti tehdä parhaansa omassa tehtävässään sekä asettua varauksetta esimiestensä johdettavaksi heihin luottaen.

Yhteiskunta on osoittanut Puolustusvoimille tehtävän aseellisen voiman käyttäjinä. Tästä syystä kaikilta sotilailta vaaditaan erityistä kurinalaisuutta. Sotilaallisen järjestyksen toteutumista tukevat rikoslain sotilaita koskevat rangaistussäännökset.

Sodassa laiminlyönti tai epäonnistuminen yhtäällä saateen maksaa ihmishenkinä toisaalla. Sen vuoksi sotilaan tulee täyttää tehtävä täysipainoisesti, vaikkei oma henki olisikaan kyseessä – jonkun toisen henki voi olla.

Hyvän perusyksikön tuntomerkkejä:

1 Ymmärretään sääntöjen ja määräysten tarkoitus ja niitä noudatetaan
Toiminnassa noudatetaan Yleisen palvelusohjesäännön määräyksiä sekä palvelusturvallisuus- ja varomääräyksiä. Käyttäytymiselle on selkeät pelisäännöt. Sääntöjen noudattamatta jättämiseen puututaan rohkeasti ja välittömästi. Toisiinsa voi luottaa.

2 Tunnetaan vastuu itsestä, omista varusteista ja omasta toiminnasta
Jokainen vastaa omasta toiminnastaan sekä kantaa vastuun teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Kaikki pitävät huolta siisteydestään ja varusteistaan sekä vastuulleen annetusta materiaalista. Varusteita ei häviä. Varusteet huolletaan käytön päättyessä ja niiden kuntoa seurataan tarkastuksilla.

3 Ylläpidetään yleistä siisteyttä ja järjestystä
Siisteyden ja järjestyksen ylläpito niin maastossa kuin kasarmilla on palvelusturvallisuuden perusedellytys. Epäsiis-

teys ja -järjestys ovat usein osasyynä vaaratilanteisiin ja tapaturmiin, esimerkiksi kaatumisiin ja liukastumisiin. Hyvällä siisteydellä ja järjestyksellä voidaan myös parantaa paloturvallisuutta ja yleistä viihtyvyyttä.

Hyvä siisteys ja järjestys saadaan aikaan poistamalla kaikki tarpeeton tavara, etsimällä säilytettävälle tavaroille säilytyspaikka, järjestämällä käyttötavaroille omat paikkansa, sopimalla siitä, että jokainen laittaa tavarat ja välineet käytön jälkeen paikoilleen, sekä huolehtimalla roskat ja jätteet niille varattuihin astioihin ja paikkoihin.

Jokainen pitää huolta varusteistaan ja koulutusmateriaalistaan, ja ne ovat joko käytössä tai pakattuina. Materiaali säilytetään järjestyksessä kuljetuslaatikoissa, kuormattuna ajoneuvon tai varastossa. Lisäksi kaikkien tulee pitää yhdessä huolta yhteisten tilojen, kuten tupien ja luokkien, siisteydestä ja järjestyksestä.

4 Ollaan täsmällisiä ja noudatetaan hyviä käytöstapoja

Joukko järjestyy täsmällisesti käskettyä aikana. Liikkuminen ja esiintyminen on reipasta. Oppimis- ja koulutustapahtumat alkavat ja päättyvät täsmällisesti. Käyttäytyminen on sotilaallista ja hyvien tapojen mukaista. Kielenkäyttö on asiallista ja kohteliasta, eikä sillä loukata ketään.

5 Tuetaan palveluskavereita ja rakennetaan yhteishenkeä

Perusyksikön jäsenyys tuntuu turvalliselta. Kaikki kuuluvat samaan joukkoon. Jokainen tekee yksilönä parhaansa joukon tehtävän täyttämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Joukon etu asetetaan oman edun edelle. Palveluskavereilta saa tukea, ja vastaavasti heitä tuetaan ja autetaan pyytämättäkin.

3.2.3 Sotilaan käyttäytyminen ja hyvät tavat

Jokaisen sotilaan on noudatettava hyviä tapoja ja käyttäytymissääntöjä sekä käyttäydyttävä palveluksessa ja sen ulkopuolella asemansa mukaisesti esimiehiä, vertaisia ja alaisia kohtaan. Kaikki kiusaaminen ja simputus on kielletty.

Lähtökohtana on muiden ihmisten huomioon ottaminen omassa toiminnassa. Yksittäinen sotilas antaa käyttäytymisellään kuvan itsestään, yksiköstään ja joukko-osastostaan sekä yleensä koko Puolustusvoimista. Hyvä käytös on kohteliasta sekä hyödyksi työelämässä ja harrastusten parissa. Hyvät tavat korostuvat sotilasorganisaatiossa, jossa toimitaan yhteistyössä ja ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sotilaan hyvän käyttäytymisen ohjeet:

▪ Tervehtiminen

- Tervehdi ystäviäsi ja tuttaviasi. Vastaa aina tervehtimiseen. Tervehdi kaikkia yhteisesti liittysesäsi johonkin ryhmään. On kohteliasta tervehtiä kaikkia sotilaita ja Puolustusvoimien palveluksessa olevia henkilöitä myös varuskunta-alueen ulkopuolella.

▪ Puhuttelu

- Aloita vieraan henkilön puhuttelu aina teititelyllä. Aloitteen sinuttelusta tekee vanhempi henkilö.

▪ Kättely

- Kättele ensi kertaa tapaamaasi henkilöä, katso henkilöä silmiin, tervehdi ja esittele itsesi. Jos kädessäsi on hansikas (vast.), ota se kättelyä varten pois kädestäsi.

▪ Esittäytyminen

- Esittele itsesi ensi kertaa tapaamillesi henkilöille. Esittele itsesi puhelimesta. Esittele itsesi sanomalla etu- ja sukunimesi selvällä äänellä.

▪ Esittely

- Esittele vieraat ihmiset toisilleen. Esittele nuorempi vanhemmalle ja mies naiselle.

▪ Keskustelu

- Kuuntele sinulle puhuvaa henkilöä ja katso puhujaa silmiin. Katso silmiin henkilöä, jolle puhut. Älä keskeytä puhujaa kesken lauseen. Osallistu ja tuo esille näkemyksesi tai mielipiteesi ja kysy muiden näkemyksiä tai mielipiteitä. Jos sinulla on erityistä asiaa, mieltä valmiiksi mitä sanot. Käytä kuuluvaa ääntä ja yleiskieltä niin tulet parhaiten ymmärretyksi. Älä kuitenkaan keskustele julkisissa paikoissa niin äänekkäästi, että häiritset muita.

6 Johtamisessa noudatetaan syväjohtamisen periaatteita

Johtamisen perustana on kasvuhakuista korostava ihmiskuva. Hyvä sotilasjohtaminen rakentuu neljän kulkukiven varaan. Ne ovat luottamuksen rakentaminen johtajan ja johdettavien välillä, johtajien innostava tapa tukea ja kannustaa alaisia, jatkuva oppiminen sekä ihmisen arvostaminen ja yksilöllinen kohtaaminen.

Esimiehen on oltava alaisiaan kohtaan oikeudenmukainen ja kohdeltava heitä yhdenvertaisesti. Hänen tulee huolehtia heidän hyvinvoinnistaan, hankkia tietoa heidän toiveistaan, ohjata ja neuvoa heitä sekä olla heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä.

7 Toiminta on tavoitteellista

Koulutuksen perusteina ovat sodan ajan olosuhteet ja tehtävät sekä niiden asettamat vaatimukset. Koulutettavat tietävät, miksi heitä koulutetaan ja

minkä joukon jäseniksi heidät sijoitetaan. Tavoiteltava lopputulos on jokaisen tiedossa.

8 Keskitytään sodan ajan tietojen ja taitojen oppimisen kannalta oleellisiin asioihin

Kaikessa koulutuksessa ja toiminnassa keskitytään koulutustavoitteiden sekä sotilaan suorituskykyvaatimusten kannalta oleellisiin asioihin. Kaikki ymmärtävät, minkä vuoksi asiat tehdään sovitulla tavalla ja mikä kulloinkin on tärkeintä.

9 Oppimisilmapiiri on myönteinen

Oppimistapahtumiin valmistaudutaan etukäteen perehtymällä viikko-ohjelmassa mainittuun aiheeseen sekä tekemällä valmistautumistehtävät. Opetukseen osallistutaan aktiivisesti, ja oppiminen on vuorovaikutteista.

Koulutuksesta annetaan rakentavaa palautetta ja palautetta otetaan vas-

taan. Raskaankin koulutuksen merkitys ymmärretään ja siihen liittyvät toiminnot ja tehtävät suoritetaan tunnollisesti ja hyvin. Opetut tiedot ja taidot ymmärretään hyödyksi elämässä myös varusmiespalvelun jälkeen.

10 Organisaatio oppii itsekin

Toiminnan perusteena käytetään uusinta tietoa ja kokemusta. Toiminnassa kannustetaan yrittämään. Virheiden tekeminen harjoittelun aikana on sallittua, ja niistä opitaan. Oma toimintaa arvioidaan ja kehitetään saadun palautteen perusteella. Toiminnan parantamiseksi tehdään aloitteita ja esityksiä. Toimintaa kehitetään saatujen kokemusten perusteella.

- **Täsmällisyys**
 - Saavu tilaisuuteen sovittuna aikana. Ilmoita, jos myöhästyit tai et pääse tapaamiseen tai paikalle sovittusti. Pyydä kohteliaasti anteeksi, jos myöhästyit.
- **Kiitos – ole hyvä – anteeksi**
 - Kiitä, kun sinulle annetaan tai saat jotakin. Kiitä ruuasta ruokailun jälkeen. Näin osoitat arvostavasi sitä, mitä saat. Vastaa kiitokseen. Pyydä anteeksi, jos olet käyttäytynyt sopimattomasti.
- **Ole huomaavainen ja kohtelias**
 - Käytä kadulla, portaissa ja ahtaissa paikoissa oikeaa puolta. Väistä vastaan tulijaa oikealle. Päästä ahtaista tiloista tulijat ulos ja mene vasta sitten sisälle. Avaa ovi vanhemmille ja naisille. Julkisissa kulkuvälineissä tarjoa istumapaikka ikääntyneelle tai liikkumisrajoitteiselle henkilölle.
- **Kännykän käyttö**
 - Sulje kännykkä tilaisuuksissa, joissa et voi puhua. Kuuntele sinulle jätetty sanoma tauolla tai tilaisuuden jälkeen. Puhu julkisissa paikoissa ja kulkuvälineissä niin, ettet häiritse muita. Puhu lyhyesti, niin et kuluta muiden aikaa tarpeettomasti.
- **Älä roskaa**
 - Laita roskat roska-astiaan. Lajittele roskat, kun se on mahdollista.
- **Pukeutuminen ja vaatteiden käyttö**
 - Pukeutuminen vaikuttaa voimakkaasti siihen, mitä muut ihmiset sinusta ajattelevat ja miten he sinua arvostavat. Pukeudu tilaisuuden edellyttämällä tavalla. Pidä asusi puhtaana ja siistinä. Ulkona liikuttaessa on käytettävä päähinettä. Ilman päähinettä voidaan sotilaspuvussa esiintyä ulkona vain hetkellisesti, kun jokin erityinen tilanne tai tehtävä sitä vaatii. Sisälle tullessasi ota päähine päästäsi ja riisu päällysvaatteesi. Sotilasasujen kanssa ei ole sallittua käyttää näkyviä siviiliasuja eikä näkyviä tai palvelusta vaarantavia koruja ja lävistyksiä. Älä ruokaile päähine päässä.
- **Alkoholi ja huumausaineet**
 - Älä esiinny ilmeisen päihtyneenä julkisella paikalla, julkisessa tilaisuudessa tai sotilasalueella. Huumeiden käyttöön Puolustusvoimilla on ns. nollatoleranssi. Huumeiden käyttö on rikoslain mukaisesti kiellettyä (huumausaineiden käyttö-rikos).

Seuraavilla toimenpiteillä edistät suuren joukon sujuvaa toimintaa ja vähennät kaikkien turhaa odottelu-aikaa:

- **Järjestyminen luokkaan ja auditorioon**
 - Täytä istumapaikat edestä alkaen, säilytä paikasi jonossa, älä etuile. Älä häiritse muita. Älä valmisteile pois lähtöä ennen kuin tilaisuus on päättynyt. Valmistaudu asioitasi ennalta ja toimi ripeästi, kun olet ensimmäisenä jonossa.

- **Liikkuminen**
 - Käytä käytävillä ja portaissa oikeaa reunaa. Päästä ulos tuleva ulos ennen kuin itse menet sisään.
- **Ruokailu**
 - Pese kätesi ennen ruokailua, jos se on mahdollista. Riisu päähineesi. Ota ruokaa vain sen verran kuin syöt ja niin, että sitä riittää kaikille. Aloita ruokailu yhtä aikaa muiden pöydässä aterioivien kanssa. Älä ahmi tai maiskuta, vaan syö rauhallisesti. Pidä kyynärpäät pois pöydältä. Korjaa jälkesi pöydästä ja vie likaiset astiasi keräilytelineisiin.

3.2.4 Käskyvaltasuhteet

Käskyvalta luo perustan joukon tehokkaalle ja nopealle toiminnalle taistelussa. Se selkeyttää vastuusuhteet.

Käskyvallaksi sanotaan oikeutta antaa toista henkilöä velvoittavia käskyjä ja määräyksiä. Käskyvalta on pysyvä tai tilapäinen. Esimerkiksi

- perusyksikön päälliköllä on **pysyvä käskyvalta** kaikkiin alaisiinsa
- perusyksikön päivistäjällä on **tilapäinen käskyvalta** kaikkiin perusyksikön varusmiehiin.

Esimies on jokainen, jolla on käskyvalta toiseen Puolustusvoimien palveluksessa olevaan sotilaaseen. Sotilas, joka kuuluu toisen käskyvalttaan, on tämän **käskynalainen**.

Kunkin sotilaan suoranaisella esimiehellä tarkoitetaan Puolustusvoimien vahvistetun johtamis- ja hallintorakenteen mukaisessa linjaorganisaatiossa suoraan kyseisen sotilaan yläpuolella olevaa sotilasta.

Käskyvaltasuhde on voimassa palveluksessa ja palvelusasioissa myös palveluksen ulkopuolella sinä aikana, jolloin asianomaiset ovat palvelussuhteessa Puolustusvoimiin. Ryhmänjohtajalla on sotilasarvoon katsomatta pysyvä käskyvalta ryhmänsä sotilaisiin.

Miehistöön kuuluva sotilas, jolle esimiehen käskyllä tai määräyksellä on annettu tilapäinen käskyvalta, on käskyvaltaansa annetun miehistön esimies ainoastaan palvelusasioissa.

Käskyvaltasuhteet ovat voimassa myös silloin, kun asianomaiset eivät ole sotilaspuvussa. Siviilipuvussa olevan sotilasesimiehen on osoitettava tarvittaessa virka-asemansa Puolustusvoimien henkilötodistuksella.

Käskynalaisena sinun on täytettävä esimiehen antamat käskyt täsmällisesti. Jos käskyn laillisuus on alaisena mielestäsi epäselvä, voit oikeusturvaksi vuoksi pyytää käskyn kirjallisena. Jos esimiehen antama käsky on sellainen,

että käskynalaisena joutuisit selvästi rikkomaan lakia tai palvelusvelvollisuuttasi, sinun on ilmoitettava siitä käskynantajalle. Jos esimies siitä huolimatta toistaa käskynsä, sinun on käskynalaisena kieltäydyttävä täyttämästä sitä. Silloin sinun on viipymättä ilmoitettava kieltäytymisestä lähimmälle suoranaiselle esimiehellesi. Jos käskynantaja on lähin suorainen esimiehesi, sinun on tehtävä ilmoitus käskynantajan esimiehelle.

Sekä esimiehen että alaisen on varmistuttava siitä, että käsky on ymmärretty oikein. Tarvittaessa käskyn voi pyytää kirjallisena. Useimmiten esimies määrittää, mitä pitää tehdä ja mikä on lopputulos. Käskyn voi liittyä toimitaohjeita. Alainen päättää, miten hän käskyn toteuttaa.

Komento on sotilaskielessä lyhyt käsky tai merkki, jolla tehdään ennalta sovittu teko. Älä sotke käsitteitä käsky ja komento toisiinsa.

Alaisen on vaadittaessa toistettava esimiehen antama tehtävä tai käsky. Alaisen tulee kysyä, jos jokin asia on epäselvä. Käskyn takana on aina tarkoitus ja päämäärä, johon käskyn täyttämisen tulee johtaa. Selvitä itsellesi, mikä on käskyn tarkoitus. Niin osaat toimia oikein silloinkin, kun olosuhteet yllättäen muuttuvat.

Tehtävän suorittamisesta on ilmoitettava erikseen käskettäessä ja aina välittömästi, jos tehtävä on jäänyt täyttämättä tai näyttää siltä, ettei sitä pystytä toteuttamaan annetussa määräajassa. Tällä tavalla esimiehelle jää aikaa reagoida tapahtumaan ja korjata tilanne.

3.2.5 Puhuttelu

Puhuttelu on kohteliasta, ja se kuuluu hyviin tapoihin. Puhuessaan esimiehen kanssa tai esimiehen puhutellessa alaista alainen seisoo asennossa, ellei esimies häntä siitä vapauta. Katso esimiestä silmiin. Esimiestä puhuteltaessa käytetään seuraavaa perusperiaatetta: puhuttelu – esittely – asia.

Sotilaita puhutellaan heidän arvojensa mukaisesti. Kenraaliluutnanttia, kenraalimajuria ja prikaatikenraalia puhutellaan kuitenkin kenraaliksi ja vara-amiraalia, kontra-amiraalia ja lippueamiraalia amiraaliksi. Kadetteja puhutellaan palvelusarvoista riippumatta kadeteiksi. Jos on ilmeistä, ettei esimies tunne puhuttelijaa, tämän on sanottava nimensä. Esimerkiksi: ”Herra kapteeni, alokas Teräväinen, ...” Esitä puhuttelun ja esittäytymisen jälkeen asia.

Alaisena ilmoittautuessasi, ilmoittaessasi joukkoa ja aloittaessasi keskustelua esimiehen kanssa käytä puhuttelusanoina herra-sanaa ja sen jäljessä sotilasarvoaan. Naisia puhuteltaessa käytä rouva-sanaa. Älä toista puhuttelusanoja keskustelun jatkuessa. Esimies voi puhutella alaisiaan käyttämällä sotilasarvoa, sotilasarvoa ja sukunimeä tai pelkästään sukunimeä.

Oppitunnit ja puhuttelut aloitetaan ilmoittamalla osallistujat tilaisuuden johtajalle tai pitäjälle. Oppitunnilla vastattaessa ja kysyttäessä noustaan seisomaan, puhutellaan oppitunnin pitäjää ja esittäydytään, ellei oppitunnin pitäjä ole muuta käsenyt.

Mikäli esimies ei tunne alaista, alaisen on esittäydyttävä. Esimerkiksi: Esimies kysyy oppitunnilla: Milloin Suomi itsenäistyi? Kun esimies tuntee sinut, vastaat: ”Herra luutnantti, joulukuun 6. päivänä vuonna 1917.” Jos esimies ei tunne sinua nimeltä, vastaat: ”Herra luutnantti, alokas Teräväinen, joulukuun 6. päivänä vuonna 1917.”

3.2.6 Tervehtiminen

Puolustusvoimien alueella sotilas tervehtii kersantista alkaen kaikkia häntä sotilas- tai palvelusarvoltaan vanhempia sotilaita ja oman perusyksikkönsä ryhmänjohtajia. Puolustusvoimien alueen ulkopuolella sotilaspuvussa liikuttaessa tervehditään edellä mainittuja esimiehiä tilanteen ja olosuhteiden mukaan. Siviiliasua käytettäessä tervehtimisessä noudatetaan yleisiä hyviä käytöstapoja.

Sotilanaan tervehti vanhempaa sotilasta aina, kun tämä tulee puhuttelemaan sinua tai menet tämän puheille. Tervehdittäessä voit käyttää sanallista ilmaisua, normaaleja hyviä käyttäytymistapoja noudattaen. Vanhempi sotilas vastaa tervehdykseen.

Tervehtiminen ja siihen vastaaminen tehdään sekä paikalla että liikkeellä oltaessa. Juostessa ei kuitenkaan tervehditä. Yleensä yli 50 metriä kauempana olevaa ei myöskään tervehditä.

Jos useita sotilaita kulkee tai on yhdessä ja heistä joku tervehtii tai vastaa tervehtimiseen, myös muut toimivat samalla tavalla. Sulkeisjärjestyksessä olevan osaston johtaja tervehtii ja vastaa tervehdykseen. Tervehtiminen lopetetaan vasta sen jälkeen, kun esimies on lopettanut tervehtimiseen vastaamisen, esimerkiksi laskenut käden alas.

Miten menettelet käydessäsi asioimassa yksikön päällikön huoneessa?

- Mieti asiasi valmiiksi. Koputa ovelle tai paina summeria. Luvan saatuasi astu reippaasti sisälle huoneeseen.
- Tervehdi päällikköä ovelta. Astu hänen eteensä noin kolmen askeleen päähän, esitele itsesi ja esitä asiasi seisoen koko ajan asennossa. Puhu asennossa seisoen. Esimies voi vapauttaa sinut asennosta komentamalla ”Lepo” tai kehottamalla istumaan.
- Kun asia on hoidettu, tervehdi päällikköä siltä paikalta seisten, josta olet toimittanut asiasi, käänny vasemman kautta ja poistu reippaasti huoneesta.

Miten menettelet käydessäsi asioimassa yksikön koulutajien huoneeseen?

- Koputa ovelle tai paina summeria. Luvan saatuasi astu reippaasti sisälle huoneeseen.
- Tervehdi huoneessa olevia
- Siirry sen henkilön luokse, jolle sinulla on asiaa. Jos paikalla on useampia sotilaita ja henkilö on kauempana ovesta, pyydä ensin lähimmältä sotilalta lupa toimittaa asia. Esimerkiksi: ”Herra ylikersantti, korpraali Ojala, asiaa luutnantti Alajoelle.” Esitä asiasi seisoen koko ajan asennossa, ellei esimies siitä vapauta.
- Kun asia on hoidettu, tervehdi esimiestä, käänny vasemman kautta ja poistu reippaasti huoneesta.

Kahden sotilaan kulkiessa rinnan nuorempi kulkee vasemmalla puolella. Kolmesta sotilaasta vanhin ja neljästä kaksi vanhinta kulkee keskellä ja nuorin heidän vasemmalla puolellaan.

Ilman lupaa ei saa kulkea sulkeismuodossa olevan osaston lävitse, ei johtajan ja hänen osastonsa välistä eikä toistensa kanssa keskustelevien henkilöiden välitse. Kun keskustelut toisten kanssa, asetu niin, että liikkumiseen jää tilaa.

Jos alaisena haluat puhutella esimiestä, joka keskustelee ylemmän esimiehen kanssa, on kohteliasta pyytää lupa puhuttelemiseen viimeksi mainitulta: ”Herra vänrikki, alokas Teräväinen, asiaa ylikersantti Heinosenle.”

Yksittäinen sotilas ei ole velvollinen tervehtimään

- taistelutehtävää tai vartio tehtävää suorittaessaan, ellei vartio-ohjeissa ole toisin määrätty
- ohjatessaan liikennettä
- viestittäessään
- ruokaillessaan,
- taukojen aikana tai työskennellessään ruokalassa tai keittiössä
- kirkossa, kappelissa, hartautilaisuudessa tai hautajaisissa
- kilpailun tai harjoittelun aikana tai toimihenkilönä toimiessaan

- pesuhuoneessa, saunassa, uimarannalla tai vuodeosastolla ollessaan
- elokuva-, teatteri- tai ravintolasalissa tai sotilaskodin sisätiloissa.

Tervehtiminen on silloinkin tietysti sallittua, jos se tuntuu tilanteeseen sopivan.

Liikuttaessa jalan, suksilla, polkupyörällä tai muulla ajoneuvolla ei tervehditä, jos tervehtiminen voi aiheuttaa tapaturmavaaran.

Osastona liikuttaessa osasto tervehtii oman perusyksikön päällikköä, tätä ylempiä suoranaisia esimiehiä ja kaikkia kenraaleja ja amiraaleja.

3.2.7 Kunnianosoitus

Yksittäinen sotilas ja joukko tekevät kunnianosoituksen

- tasavallan presidentille
- vieraan valtion päämiehelle
- oman ja vieraan valtion lipulle sen juhlallisen noston ja laskun yhteydessä ja silloin, kun se on saattueen tai kulkueen edessä
- sota-aluksen lipulle saavuttaessa alukseen ja lähettäessä siltä, joukko-osastolipulle ja joukkoyksikkölipulle
- hautausmaalla olevalle vainajalle ja seppeleen-laskun yhteydessä
- esitettäessä oman ja vieraan maan kansallislaulua, Puolustusvoimien kunniamarssia sekä oman joukon kunnia- tai perinnetarssia.

Yksittäinen sotilashenkilö pysähtyy kunnianosoitusta varten. Hän kääntyy kunnianosoituksen kohteeseen päin tai sen ollessa liikkeessä kohtisuoraan sen kulkusuuntaa vastaan. Sen jälkeen hän menettelee, kuten paikallaan olevan sotilaan tervehtimisestä määrätään: seisoo asennossa, vie käden tervehtimisasentoon ja seuraa katseella kunnianosoituksen kohdetta.

3.2.8 Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen tukee ja nopeuttaa sotilasorganisaation toimintaa. Lisäksi se on osa sotilaan oikeusturvaa ja palvelusturvallisuutta. Esimerkiksi lomalta ilmoittautuminen varmistaa, että olet palannut lomalta turvallisesti ja määräaikaan mennessä.

Alaisena olet velvollinen pitämään lähimmän esimiehen tietoisena lomasta, komennuksesta, sairaudesta tai muusta poissaolosta. Myöhästymisestä on viipymättä ilmoitettava omaan joukko- osastoon tai, ellei tämä ole mahdollista, lähimpään Puolustusvoimien toimipisteeseen.

3.2.9 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo varusmiespalveluksessa

Puolustusvoimissa palvelee taustoiltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan erilaisia varusmiehiä: joukossa on naisia ja miehiä sekä etniseltä taustaltaan, uskonnoiltaan tai vakaumukseltaan erilaisia henkilöitä.

Taustoiltaan erilaisten varusmiesten yhdenvertaisuudessa ja tasa-arvossa on kysymys perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen ja tasa-arvon toteutumisesta.

Tasa-arvossa ja yhdenvertaisuudessa on kysymys yhtäläisistä oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista. Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolesta tai muista henkilöön liittyvistä syistä, kuten iästä, alkuperästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä tai terveydentilasta.

Kaikille varusmiehille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet tulla valituksi johtajakoulutukseen tai koulutettavaksi miehistön eri tehtäviin.

Puolustusvoimat on sitoutunut edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

3.2.10 Epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisy ja ilmoitusmenettely

Sotilaan käyttäytymiseen kuuluvat hyvät käytöstavat. Hyvää käyttäytymistä on yhdessä tekeminen, toisten kannustaminen, auttaminen ja huomioiminen. Myös kielenkäytön pitää olla asiallista. Kiroilu tai loukkaava kielenkäyttö ei kuulu sotilaalliseen koulutukseen eikä sotilaan käyttäytymiseen.

Varusmiespalveluksessa on erilaisia ihmisiä. Kaikista ei tarvitse pitää, mutta kaikkien kanssa on tultava toimeen. Kaikkien kanssa ei tarvitse myöskään olla samaa mieltä. Erilaisuus ja näkemyserot eivät saa kuitenkaan johtaa syrjintään. Syrjinnästä on kyse silloin, kun esimerkiksi henkilön sukupuoli tai jokin muu ominaisuus aiheuttaa epäasiallista käyttäytymistä.

HUOMIO!

Epäasiallista käyttäytymistä ei Puolustusvoimissa hyväksytä.

Häirintää, kiusaamista ja simputusta kohtaan Puolustusvoimissa on nollatoleranssi. Jokaisen varusmiespalvelusta suorittavan on omalta osaltaan huolehdittava siitä, ettei ketään kohdella epäasiallisesti. Epäasiallinen käyttäytyminen tuottaa aina mielipahaa sen kohteeksi joutuneelle.

Epäasiallinen käyttäytyminen voi olla sanallista, sanatonta tai fyysistä. Se voi ilmetä esimerkiksi uhkailuna, pelotteluna, ilkeinä ja vihjailevina viesteinä, yhteisöstä eristämisenä, pilkkaavina puheina ja juoruina, haukkumisena, jopa väkivaltaisena käyttäytymisenä tai seksuaalisena ja sukupuolisena häirintänä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisi sen olevan epämiellyttävää. Epäasiallinen käyttäytyminen saattaa täyttää myös rikoslain mukaisen tunnusmerkistön.

Jos koet varusmiespalveluksessa epäasiallista käyttäytymistä, keskustele ensin asianomaisen henkilön kanssa ja kerro, että pidät hänen toimintaansa epäasiallisena. Pyydä häntä lopettamaan epäasialliseksi kokemasi toiminta. Pidä kirjaa tapahtumista, esimerkiksi tekstiviestit kannattaa säilyttää todisteena. Jos epäasiallinen käyttäytyminen jatkuu, ota yhteys lähimpään esimieheesi, perusyksikön päällikköön tai varuskunnan tukihenkilöstöön, esimerkiksi sosiaalikiruraattoriin, sotilaspappiin tai varusmiestoimikuntaan.

Jos epäasiallisesti käyttäytyvä on esimiehesi, ota yhteys hänen esimieheensä. Esimiesten velvollisuus on puuttua epäasialliseen käyttäytymiseen välittömästi saatuaan siitä tiedon. Esimiehen tehtävä on selkeästi todeta, millainen käyttäytyminen varusmiespalveluksessa ei ole hyväksyttävää. Mikäli asiassa on syytä epäillä palvelusrikosta tai muuta sotilasrikosta, on toimivaltainen kurinpitoesimies velvollinen käynnistämään esitutkinnan. Esitutkinnan jälkeen asia käsitellään kurinpitomenettelyssä. Kunnianloukkausten ja seksuaalirikosten tutkintavastuu on poliisilla.

Jokainen varusmies, joka kokee tullessa epäasiallisesti kohdelluksi tai havaitsee sellaista tapahtuvan, on velvollinen ilmoittamaan asiasta. Ainoastaan esimiesten ja henkilökunnan tietoon tullessiin asioihin voidaan puuttua. Epäasiallisesta kohtelusta ilmoittaminen ja tuen hakeminen kannattaa tilanteen korjaamiseksi.

Ilmoitusmenettelyn ohjeet ovat saatavilla perusyksikön ilmoitustauluilta ja tupakansioista. Joukossa, joissa on hyvä yhteishenki ja ryhmäkiinteytys, epäasiallista käyttäytymistä ei esiinny.

3.2.11 Päihdekasvatus

Päihteiden käytöstä aiheutuu taloudellisia, terveydellisiä, sosiaalisia ja yksilöllisiä haittoja. Huumeekokeilut voivat johtaa vakavaan syrjäytymis- ja rikoskierteeseen.

Varusmiehille sovelletaan nollatoleranssia päihteiden käytössä varusmiespalveluksessa.

Suomalaisväestön kannabiksen käytön yleistymisen on huolestuttava kehityssuunta, johon vaikuttaa mielikuva kannabiksen todellista vähäisemmistä terveyshaitoista. Kannabiksen käyttö voi kuitenkin aiheuttaa merkittäviä terveyshaittoja.

Nuoruusiällä cannabis voi vaikuttaa erityisen haitallisesti aivojen kehitykseen, mielenterveyteen ja kognitiiviseen suoriutumiseen. Runsas kannabiksen käyttö altistaa ahdistus- ja masennushäiriöiden kehittymiselle. Nuoruusiän kannabiksen käyttö lisää skitsofreniaan sairastumisen riskin aikuisiällä noin kaksinkertaiseksi.

Monien muiden päihteiden tavoin runsas kannabiksen käyttö voi aiheuttaa välittömästi psykoosioireita, jotka edellyttävät hoitoa. Pitkäaikainen kannabiksen käyttö heikentää tarkkaavaisuutta ja muistia. Runsas kannabiksen käyttö on myös yhteydessä heikompaan koulumenestykseen ja syrjäytymisuhkaan. Pitkäaikainen kannabiksen poltto aiheuttaa vastaavanlaisia vaikutuksia hengitysteissä kuin tupakointi. Säännöllinen käyttö aiheuttaa jatkuvaan yskää, pitkittänyt keuhkoputkentulehdusta ja keuhkolaajentumaa.

Alkoholin käyttöön liittyvissä haitoissa tärkein vaikuttava tekijä on juodun etanolin määrä. Alkoholi aiheuttaa akuutteja, humalan aiheuttamia haittoja sekä pidemmällä aikavälillä muodostuvia fyysisiä ja psyykkisiä terveysriskejä. Akuutteja riskejä alkoholin käytöstä ovat mm. alkoholimyrkytys ja tapaturmat.

Runsaan juomisen jatkuminen johtaa ennen pitkää oireiluun, jota ei aina osata yhdistää alkoholinkäyttöön – esimerkiksi uniongelmiin, masennukseen tai vatsavaioihin. Ajan mittaan lisääntynyt alkoholiriippuvuuden riski. Riskikäytön jatkuminen lisää vakavien haittojen todennäköisyyttä.

Tupakkatuotteet, nuuska ja sähkötupakka

Savukkeet ja tupakansavu sisältävät arviolta 4 000–7 000 kemikaalia, joista noin 70 on syöpää aiheuttavia. Savukkeiden palamisreaktiossa syntyy lisäksi esimerkiksi hiilimonoksidia. Savukkeiden käytön terveyshaitat ovat laajat ja laajasti raportoidut.

Tupakoinnin lopettamisen hyödyt ovat terveyden kannalta merkittävät. Muun muassa keuhkosyövän vaara

ASEVELVOLLISUUSLAIN (1438/2007) 65 §:n perusteella huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen voidaan asevelvollisen antaman suostumuksen nojalla määrätä asevelvollinen, jonka on tarkoitus toimia sellaisessa tehtävässä, joka edellyttää tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitakykyä ja jossa tehtävän suorittaminen huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena voi:

1. vaarantaa asevelvollisen itsensä tai toisen henkeä, terveyttä tai palvelusturvallisuutta;
2. vaarantaa liikenneturvallisuutta; tai
3. vaarantaa palvelustehtävissä saatujen tietojen suojaa ja siten aiheuttaa haittaa tai vahinkoa salassapitosäännösten suojaamille yleisille eduille.

Palveluksessa oleva asevelvollinen voidaan määrätä tutkimukseen 1 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä riippumatta, jos on perusteltua aiheuttaa epäillä, että hän on huumausaineen vaikutuksen alaisena palveluksessa tai että hän on riippuvainen huumeista. Tutkimuksesta kieltäytynyt on velvollinen alistumaan pakkokeinolain (806/2011) 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettuun henkilönsastukseen.

puolittuu ja aivohalvauksen riski vähenee huomattavasti. Maku- ja hajuaisti paranevat, fyysinen suorituskyky ja vastustuskyky paranevat jo muutamassa viikossa tupakoinnin lopettamisesta.

Nuuska sisältää useita syöpää aiheuttavia tai mahdollisesti syöpää aiheuttavia aineita. Nuuskaajalla on suurempi riski sairastua suu-, ruokatorvi- ja mahasyöpään kuin niillä, jotka eivät käytä mitään tupakkatuotteita.

Nuuska aiheuttaa pysyvää ienrajojen vetäytymistä ja syöpymisvaurioita sekä hampaiden kiinnityskudoksen löystymistä. Yleisin nuuskan terveyshaitta on paikallinen suun limakalvovaurio. Vakavat ja pitkälle edenneet limakalvovauriot voivat olla syövän esiasteita. Nuuska, kuten kaikki tupakkatuotteet, sisältävät riippuvuutta aiheuttavaa nikotiinia.

Nikotiiniriippuvuus kehittyy nopeasti. Nikotiinilla on akuutteja myrkyllisiä vaikutuksia. Nikotiinimyrkytyksen oireita ovat mm. pahoinvointi, oksentelu, päänsärky ja vapina. Suurista annoksista oireina voi lisäksi olla matalaa verensainetta, korkeaa tai matalaa tai epäsäännöllistä pulssia ja hengitysvaikeuksia. Nikotiini kiihdyttää sydämensykeä ja sydänlihaksen supistumista. Nikotiini on myös mahdollinen riski suu-, haima- ja ruokatorven syöväle.

Sähkösavukkeiden ja niissä käytettävien nesteiden turvallisuutta ja haittomuutta ei ole osoitettu. Sähkösavukkeiden käytössä muodostuvasta höyrystä on löydetty syöpävaarallisia yhdisteitä. Sähkösavukkeiden muodostama höyry altistaa myös sivulliset yhdisteille. Sähkötupakassa käytettävä nikotiinipitoinen neste aiheuttaa samat nikotiinin vaikutukset kuin muutkin nikotiinivalmisteet.

Tietoa sähkösavukkeiden haitoista on edelleen erittäin vähän. Pitkäaikaiskäytön vaikutuksista saadaan tietoa vuosien ja vuosikymmenten päästä.

3.2.12 Tukihenkilöstö ja varusmiestoimikunta

Sotilasappien tehtävänä on tukea eettisen toimintakyvyn ja henkisen kestokyvyn ylläpitämistä Puolustusvoimissa sekä tarjota mahdollisuus oman uskonnon harjoittamiseen sitä haluaville.

Työn tavoitteena on auttaa ymmärtämään toimintakyvyn kokonaisuutta sekä tukea henkilöstön persoonallisuuden, eettisen arviointikyvyn ja elämäntietämisen rakentumista. Tavoitteena on, että Puolustusvoimilla on käytössään hyvin koulutettu, henkisesti hyvinvoiva, toimintansa oikeutuksen ja perusteet ymmärtävä sekä eettisesti kestäviin päätöksiin kykenevä henkilöstö.

Sotilasappien puoleen voi kääntyä kaikissa mieltä painavissa asioissa vakaumuksesta riippumatta. Häntä sitoo ehdoton vaitiolovelvollisuus.

Osallistuminen hartaustilaisuuksiin on palvelusajan ulkopuolella vapaaehtoista. Mikäli hartaustilaisuus tai jumalanpalvelus järjestetään palvelusajalla, sen rinnalla järjestetään myös henkisen toimintakyvyn kehittämiseen tarkoitettu tilaisuus, johon ei sisälly uskonnollisia elementtejä. Sotilasappien valvovat uskonnonvapauden toteutumista ja tukevat tarvittaessa eri uskonto- ja kirkkokuntiin kuuluvien varusmiesten uskonnonharjoittamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Sosiaalikuraattorien tehtävänä on tukea varusmiesten psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, jotta täysipainoinen palvelus ja osallistuminen koulutukseen on mahdollista ilman häiritseviä tekijöitä.

Palvelukseen liittyvissä sosiaaliturvaa koskevilla asioilla sinulla on asevelvollisena lakiin perustuva oikeus tarvittaessa saada asiantuntevaa apua. Sosiaalikuraattorien palvelut ovat saatavilla kaikissa Puolustusvoimien joukko-osastoissa. Puolustusvoimien sosiaalikuraattorit antavat tukea myös Rajavartiolaitoksen varusmiesyksiköille.

Sosiaalikuraattorin työhön sisältyy mm. ohjaus palvelusajan sosiaaliturva-asioissa ja opiskeluun, työelämään sekä talouteen liittyvissä kysymyksissä. Myös palveluksessa jaksaminen tai siviilielämän haasteet ovat asioita, joita voi käsitellä sosiaalikuraattorin kanssa. Palveluksen keskeytymistilanteissa sosiaalikuraattorit ohjaavat tuen tarpeessa olevat varusmiehet Aikalisä-tukipalveluun tai kuntien etsivän nuorisotyön palvelujen piiriin.

Mikäli siviiliasiasi ovat kunnossa, pystyt suorittamaan varusmiespalveluksen kotiasioita liikaa pohtimatta. Jos kuitenkin jokin sinulle tärkeä asia on epäselvä tai tulee

yllättävä, epämieluisa muutos elämässäsi, se vaikuttaa mielialaasi. Älä anna asian monimutkaistua vain siksi, että jätät sen hoitamatta. Vaikeista asioista tai ongelmista on hyvä puhua jonkun kanssa.

Varusmiestoimikunnat ovat osa Puolustusvoimien toimintaa ja joukko-osastojen organisaatiota. Jokaisessa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen varusmiehiä kouluttavassa joukko-osastossa toimii varusmiehistä koostuva varusmiestoimikunta (VMTK).

Varusmiestoimikuntien tehtävänä on osallistua palvelusolosuhteiden kehittämiseen sekä varusmiesten viihtyvyyden ja toimintakyvyn tukemiseen. VMTK-toiminta on osa varusmiespalveluksen palautejärjestelmää ja tärkeä yhteistyön väline joukko-osaston komentajan ja varusmiesten välillä. Varusmiestoimikuntatyön keskeisenä tavoitteena on varusmiesten asemaan ja palvelusolosuhteisiin liittyvien parannusehdotusten tekeminen joukko-osaston johdolle ja ylemmille esikunnille.

Varusmiestoimikunnat muun muassa ohjaavat ja neuvovat varusmiespalvelukseen liittyvissä asioissa, järjestävät varusmiehille vapaa-ajantoimintaa esimerkiksi kursseja, tapahtumia ja liikuntakerhoja, tekevät aloitteita ja hankintoja palvelusolosuhteiden kehittämiseksi sekä osallistuvat monissa joukko-osastoissa varusmiesten lomakuljetusten järjestelyihin.

Varusmiestoimikunnat ovat kaikkien varusmiesten asialla, ja jokainen varusmies voi omalla panoksellaan vaikuttaa toimikuntien toimintaan. Jos sinulla on jokin palvelusolosuhteisiin liittyvä kehittämisidea, ota rohkeasti yhteyttä oman joukko-osastosi varusmiestoimikuntaan.

Vapaa-ajan liikuntakerhot (VLK) kannustavat varusmiehiä erilaisten ja uusien liikuntamuotojen pariin. Toiminta perustuu varusmiesten kiinnostukseen harrastaa liikuntaa. Kerhotoiminnan edellytyksistä huolehtii henkilökunnan keskuudesta nimetty ohjaaja, mutta kerhoissa varusmiehet ohjaavat omaa toimintaansa. Sotilasurheiluliitto järjestää VLK-ohjaajille koulutustilaisuuksia. Sotilasurheiluliitto ry (SOTUL) on valtakunnallinen liikuntajärjestö, joka tuottaa yhdessä varusmiestoimikuntien ja varuskunnissa toimivien jäsenseurojensa kanssa vapaa-ajan liikuntapalveluja Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen varusmiehille ja henkilökunnalle.

Suosituimpia liikuntamuotoja ovat eri palloilulajit, kuntosaliharjoittelu, kamppailulajit sekä lenkkeily. Liikuntakerhoihin osallistumisesta voidaan palkita aktiivisimpia liikkujia kuntoisuuslomilla. Liikuntakerhojen lisäksi Sotilasurheiluliitto järjestää varusmiehille kuntoliikuntatahtumia sekä eri lajien kilpailuja.

Lisätietoa toiminnasta saat varusmiestoimikunnasta sekä Sotilasurheiluliiton verkkosivuilta [sotilasurheilu.fi](https://www.sotilasurheilu.fi).

3.3 Sotilaan oikeudet ja velvollisuudet sekä sotilasoikeudenhoito

Oikeudenhoidon opetuksen tavoitteena on, että koulutettava muistaa sotilaan oikeudet ja velvollisuudet sekä sotilasoikeudenhoidon perusteet.

Sotilaana olet sotilasrangaistussäännösten alainen siitä alkaen, kun olet astunut tai ollut velvollinen astumaan palvelukseen, siihen saakka, kun sinut on palveluksen päättymisen tai keskeyttämisen takia kotiutettu.

3.3.1 Sotilaan oikeuksia ja velvollisuuksia

Asevelvollisuuslain mukaisesti olet asevelvollinen isänmaan ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustamiseksi. Siksi sinulta odotetaan määrättyjen velvollisuuksien täyttämistä. Jotta voisit täyttää nämä velvollisuudet tunnollisesti, sinulla on myös oikeuksia.

Asevelvollisuuslain nojalla palvelustaan suorittavana asevelvollisena sinulla on oikeus maksuttomaan majoitukseen, muonitukseen, vaatetukseen, terveydenhuoltoon sekä muuhun ylläpitoon samoin kuin taloudellisiin ja sosiaalisiin etuuksiin siten kuin niistä erikseen säädetään tai määrätään.

Palvelukseen liittyvissä sosiaaliturvaa koskevissa asioissa sinulla on asevelvollisena oikeus tarvittaessa saada asiantuntevaa apua.

Rauhan aikaisen palveluksen tarkoituksena on kouluttaa sotilas kykeneväksi täyttämään tehtävänsä kaikissa olosuhteissa niin rauhan kuin sodankin aikana. Sotilaana sinun on pyrittävä parhaasi mukaan omaksumaan koulutuksessa opitut tiedot ja taidot sekä asevelvollisuuslaissa tarkoitettu palveluksessa ylläpitämään osaamistasi ja toimintakykyäsi. Sotilas on velvollinen noudattamaan ehdotonta kuuliaisuutta esimiestään kohtaan ja täyttämään täsmällisesti esimiehen antamat lailliset käskyt ja määräykset.

Sotilaana sinun on mukauduttava palvelukseen, sotilalliseen järjestykseen ja yhteistoimintaan toisten sotilaiden kanssa. On oltava oma-aloitteinen sekä asetettava varauksia esimiestensä johdettavaksi ja luotettava heihin.

Sotilaana olet velvollinen hoitamaan ja käyttämään huolellisesti sekä annettujen käskyjen ja määräysten mukaisesti käyttöösi annettua valtion omaisuutta. Tämä koskee sekä henkilökohtaiseen käyttöösi luovutettua asetta ja muuta varustusta, että joukon yhteisessä käytössä olevaa omaisuutta.

Sotilaana sinun tulee esiintyä hyvien tapojen mukaisesti käyttäytyen reippaasti, ryhdikkäästi ja asiallisesti sekä tilanteeseen sopivalla tavalla. Ole toiminnassasi tunnollinen sekä pukeutumisessasi ja siisteydessäsi huolellinen. Sotilaan käytöksen perusteella arvioidaan hänen ammattitaitoaan sekä Puolustusvoimia ja joukkoa, johon hän kuuluu.

Asevelvollisuuslain nojalla huumausaineen käyttöä koskevaan tutkimukseen voidaan suostumuksesta määrätä asevelvollinen, jonka on tarkoitus toimia sellaisessa tehtävässä, joka edellyttää tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitukykyä ja jossa tehtävän suorittaminen huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena voi vaarantaa henkeä, terveyttä tai palvelusturvallisuutta, liikenneturvallisuutta tai palvelustehtävissä saatujen tietojen suoja. Jos on perusteltua aihetta epäillä, että asevelvollinen on huumausaineen vaikutuksen alaisena palveluksessa tai että hän on riippuvainen huumeista, tutkimukseen voidaan määrätä edellä mainituista edellytyksistä riippumatta.

Sotilaana sinun on elettävä sovussa palvelustovereiden kanssa. Sotiemme veteraanien jalo periaate ”kaveria ei jätetä” on yhä ja vastedes arvossaan: apua tarvitsevaa autetaan pyytämättäkin. Sotilaana ansaitset muiden arvonnannon ottamalla nämä toimissasi huomioon, edistämällä yhteistä tavoitetta ja olemalla kohtelias. Lisääntyvä kansainvälistyminen korostaa avoimuuden ja suvaitsevaisuuden merkitystä.

Sotilaan on oltava tukena nuoremmille, kokemattomille palvelustovereille ja vaikutettava heihin omalla esimerkillisellä käytöksellään. Vaikeuksissa on uskallettava kääntyä esimiesten puoleen.

Sotilas palvelee poliittisesta tai ideologisesta kannastaan riippumatta isänmaataan ja kansaansa. Sotilaana et saa antaa lahjonnan tai muun syyn houkuttella itseäsi rikkomään, laiminlyömään tai kiertämään velvollisuuksiasi.

Esimiehenä sotilaan tulee olla alaisiaan kohtaan oikeudenmukainen ja kohdella heitä yhdenvertaisesti sekä huolehtia heidän hyvinvoinnistaan. Esimiehen tulee määrätietoisesti pitää yllä kuria ja sotilaallista järjestystä. Kunnostautuneita tulee kiittää ja tarvittaessa palkita. Rikkomuksiin ja rikoksiin syyllistyneitä on rangaistava. Kurinpitovaltaa voi käyttää ainoastaan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimista annetussa laissa (255/2014) määrätty Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluva kurinpitoesimies.

Rikoslaki suojaa sinua sotilaana esimiesten käskyvallan väärinkäytöltä, epäoikeudenmukaisuudelta ja loukkauksilta sekä aiheettomilta syytöksiltä. Sotilaana sinulla on oikeus säännösten ja hyvien tapojen mukaiseen, asialliseen, oikeudenmukaiseen ja ihmisarvoiseen kohteluun.

3.3.2 Sotilasoikeudenhoito

Sotilasoikeudenhoidolla tarkoitetaan sotilasrikosten käsittelemistä sotilaskurinpito- tai tuomioistuimenmenettelyssä. Sotilasoikeudenhoidon tavoitteena on sotilaallisen kurin ja järjestyksen säilyttäminen yksittäisen sotilaa oikeusturvan takaamiseksi ja tätä kautta Puolustusvoimien toimintakyvyn turvaamiseksi.

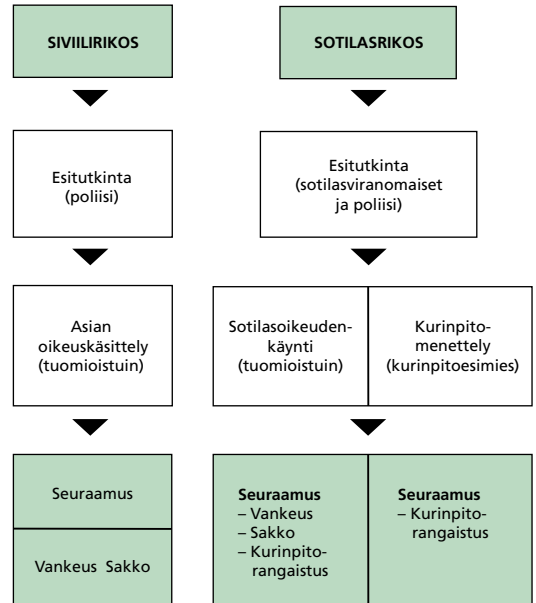
Sotilasoikeudenhoitoa koskevia tärkeimpiä säännöksiä ovat

- rikoslaki, erityisesti sen sotilasrikoksia koskeva 45 luku
- laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa (SKRTL), joissa on säännöksiä muun muassa kurinpitoesimiehistä ja heidän toimivallastaan, esitutkinnasta, kurinpitoasiain käsittelystä, seuraamusten täytäntöönpanosta sekä ratkaisupyynnö- ja kurinpitovalitusmenettelystä
- sotilasoikeudenkäyntilaki, jossa ovat säännökset sotilasrikosten käsittelystä tuomioistuimissa sekä epävarsinainen sotilasrikosten määritelmä, esimerkiksi toiseen sotilaaseen kohdistunut näpistys tai toiseen sotilaaseen kohdistunut lievä pahoinpitely.

Sotilasrikokset ovat tekoja, jotka on säädetty rangaistaviksi rikoslain 45 luvussa. Sotilasrikoksia ovat muun muassa

- poissaolorikokset, kuten
 - luvaton poissaolo, esimerkiksi luvaton poistuminen kasarmialueelta tai loman, iltavapaan tai viikonloppuvapaan ylittäminen tai ennenaikainen lähteminen lomalle
 - karkaaminen, luvaton poissaolo, jota asevelvollinen on jatkanut vähintään viisi vuorokautta siten, että poissaolosta on aiheutunut tai voinut aiheutua olennainen keskeytys sotilaan koulutuksessa tai muuten olennaista haittaa palvelukselle
- kuuliaisuusrikokset, kuten
 - niskoittelu, esimerkiksi kieltäytyminen täyttämästä esimiehen antamaa käskyä tai käskyn täyttämättä jättäminen tai sen täyttämisen viivyttäminen
 - esimiehen väkivaltainen vastustaminen
 - haitanteko esimiehelle, mistä rangaistaan erikseen ja ankarammin, jos sotilaat syyllistyvät kuuliaisuusrikoksiin yhteistoimin
- palvelusrikokset, kuten
 - palvelukseen kuuluvan velvollisuuden rikkominen tai täyttämättä jättäminen
 - palvelusta tai sotilaallista järjestystä koskevan ohjesäännöllä tai muulla tavoin annetun määräyksen rikkominen tai täyttämättä jättäminen.
- vartiorikos on kyseessä, kun vartio- tai päivystystehtävää suorittava sotilas poistuu luvattomasti vartiopaikalta tai päivystystehtävästä, tai ei määrä-

Sotilaskurinpitomenettely

aikana saavu sanottuun palvelustehtävään taikka muuten jättää täyttämättä tai rikkoo vartio- tai päivystyspalvelusta annettuja määräyksiä

- muut rikokset
 - sotilaan sopimaton käyttäytyminen on kyseessä mm. silloin kun sotilas, joka muulloin kuin palvelustehtävässä ollessaan Puolustusvoimien käytössä olevalla kasarmi- tai muulla alueella, julkisella paikalla tai julkisessa tilaisuudessa esiintyy ilmeisen päihtyneenä taikka meluamalla tai muulla käyttäytymisellään aiheuttaa häiriötä tai pahennusta.

Tärkein palvelusta ja sotilaallista järjestystä koskeva ohjesääntö on **Yleinen palvelusohjesääntö** (YLPALVO). Muita keskeisiä asiakirjoja ovat esimerkiksi varomääräykset. Palvelukseen kuuluva velvollisuus ja sitä koskevat määräykset opetetaan sotilaille siten, että niitä voi noudattaa. Jos jokin asia kuitenkin tuntuu epäselvältä, sinun tulee kysyä sitä esimiehiltä.

Sotilas on velvollinen noudattamaan sodan oikeussääntöjä ja voimankäyttöä sääntöjä sekä näistä erikseen annettuja ohjeita.

Seuraamus	Kurinpitoesimies			
	Perusyksikön vääpeli	Perusyksikön päällikkö	Joukkoyksikön komentaja	Joukko-osaston komentaja
Kurinpitorangaistukset				
Muistutus	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Ylimääräinen palvelus	1–3 krt	1–5 krt	1–5 krt	1–5 krt
Poistumiskielto	ei	1–10 vrk	1–15 vrk	1–15 vrk
Varoitus	ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kurinpitosakko	ei	ei	ei	1–30 pv

Sotilas syllistyy palvelusrikokseen myös silloin, jos hän on palvelustehtävässä siinä määrin alkoholin tai muun huumausaineen vaikutuksen alainen, että hänen kykynsä suorittaa palvelusta on alentunut, tai hän hankkiakseen itselleen vapautuksen, loman tai muun helpotuksen palveluksesta vioittaa itseään, vahingoittaa terveyttään tai sitä yrittää taikka sanotussa tarkoituksessa esittää valheellisen tiedon.

Sotilasoikeudenkäyntiasiana kurinpitomenettelyssä tai tuomioistuimessa käsitellään sotilasrikosten tapaan myös mm. sotilaaan tekemät pahoinpitely-, varkaus-, väärennys- tai vahingontekorikokset. Edellytyksenä on, että teko on kohdistunut Puolustusvoimiin tai toiseen sotilaseen. Esimerkiksi varusaineiden tahallinen tai lievää vakavamasta huolimattomuudesta johtunut hukkaaminen tai vahingoittaminen on rangaistavaa, ja siitä seuraa useimmiten korvausvastuu.

Sotilasrikoksista määrättäviä seuraamuksia sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain perusteella ovat

- kurinpitorangaistukset
 - muistutus
 - ylimääräinen palvelus (1–5 krt)
 - varoitus
 - poistumiskielto (1–15 vrk)
 - kurinpitosakko (1–30 päivältä)
 - aresti (tuomioistuin 1–30 vrk)
- sakkorangaistus (tuomioistuin)
- vankeusrangaistus (tuomioistuin).

Seuraamusta määrättäessä otetaan huomioon

- rangaistusta **korottavana** perusteina muun muassa se, että
 - rikoksia on useita
 - teko on tehty koolla olevien sotilaiden läsnä ollessa niin, että teolla voi olla kuria ja järjestystä vaarantava vaikutus
 - rikoksentehtäjä on tekoa tehdessään käyttänyt väärin esimiesasemaansa
- rangaistusta **lieventävänä** perusteena se, että esimiehen moitittava menettely on ollut omiaan heikentämään tekijän kykyä noudattaa lakia.

Kurinpitoesimies voi lain (SKRTL) mukaan jättää esitutkinnan toimittamatta tai esitutkinnan jälkeen seuraamuksen

määräämättä, jos teko on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta, ajattelemattomuudesta tai tietämättömyydestä taikka tekoa muutoin on pidettävä kurin ja järjestyksen ylläpitämisen kannalta vähäisenä.

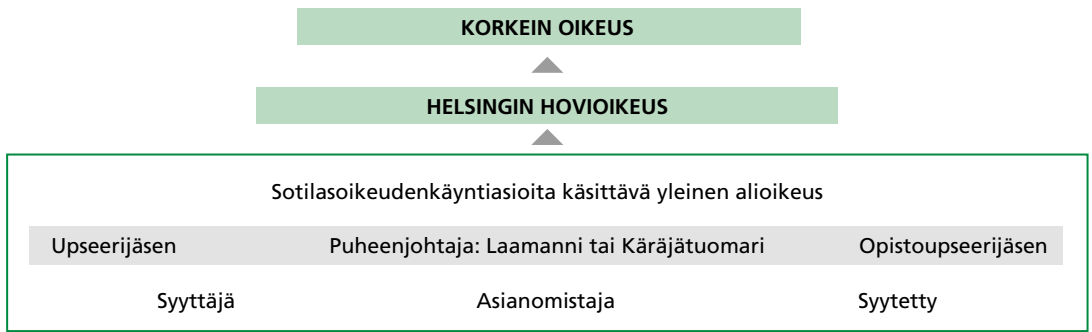
Sotilasrikoksia voidaan tarvittaessa käsitellä myös tuomioistuimessa. Alimpana oikeusasteena sotilasrikosasioissa ovat käräjäoikeudet. Asian käsittely tapahtuu kokoonpanossa, johon kuuluu tuomarin lisäksi kaksi sotilajäsentä, mutta muuten samoin kuin siviilirikosjuttujen käsittely. Syyttäjänä toimii alaan perehtynyt, erikseen sotilassyöttäjäksi määrätty kihlakunnansyyttäjä. Syytetyllä on oikeus käyttää avustajaa. Mikäli syytetty ei itse pysty valvomaan oikeuttaan, tuomioistuin voi määrätä hänelle avustajan. Avustajalle voidaan tietyin edellytyksin maksaa palkkio valtion varoista. Alioikeuden päätökseen voi hakea valittamalla muutosta Helsingin hovioikeudesta. Ylimpänä tuomioistuimena sotilasrikosasioissa on korkein oikeus.

Selvät toimivalta- ja menettelytapasäännökset sekä ylempien viranomaisten valvontatoiminta luovat perustan oikeusturvalle sotilasoikeudenhoidossa. Puolustusvoimien toiminnan lainmukaisuutta ja sotilasoikeudenhoitoa ohjaa ja valvoo Puolustusvoimien asessori. Joukko-osaston komentaja tarkastaa joukko-osaston kurinpitoratkaisut neljä kertaa vuodessa. Puolustushaaran komentaja tarkastaa kyseiset kurinpitoratkaisut sotilaslakimiehen esittelystä kerran vuodessa. Vääränä pitämästään menettelystä sotilalla on oikeus hakea oikeusturvaä ylemmältä esimieheltä tai eduskunnan oikeusasiamieheltä ottamalla asia esille heidän kanssaan tai tekemällä kantelun.

Kurinpitorangaistukseen määrätyn tai sylliseksi toteavan päätöksen saaneen, mutta rangaistukseen määräämättä jätetyn oikeudesta hakea muutosta saamaansa kurinpitopäätökseen säädetään sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetussa laissa.

Joukkoyksikön komentajan, perusyksikön päällikön tai perusyksikön vääpelin antamaan kurinpitopäätökseen voi hakea muutosta tekemällä ratkaisupyynnön joukko-osaston komentajalle.

Joukko-osaston komentajan tai häntä ylemmän kurinpitoesimiehen kurinpitopäätökseen ja joukko-osaston

komentajan ratkaisupyynnön perusteella antamaan päätökseen saa hakea muutosta tekemällä kurinpitovalituksen tuomioistuimelle.

Ratkaisupyynnön kurinpitopäätöksestä on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa kurinpitopäätöksen tiedoksisaannista ja kurinpitovalitus samoin kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa asianomaisen päätöksen tiedoksisaannista.

Kurinpitovalituksen käsittelee se tuomioistuin, joka hoitaa joukko-osaston sotilasarikosasioita. Kurinpitovalitus voidaan jättää esimerkiksi rangaistuksen määränneelle kurinpitoesimiehelle taikka perusyksikön päällikölle, vääpelistä tai joukko-osaston päivystäjälle. Kurinpitovalitus käsitellään oikeuden istunnossa, jossa valittajalla on oikeus olla läsnä. Hän saa käyttää käsittelyssä oikeusavustajaa.

Hallintokantelu sen kohteena olevan henkilön esimiehelle tai valvovalle hallintoviranomaiselle

- on ilmoitus epäilystä lainvastaisesta menettelystä tai hallinnollisesta epäkohdasta
- voi tehdä kuka tahansa
- ei ole määrämuotoon sidottu, mutta suositellaan tehtäväksi kirjallisena

Kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle, jonka tehtävänä on valvoa muun muassa sotilasarikomasien toiminnan lainmukaisuutta. Kantelu oikeusasiamiehelle ei ole sidottu määrämuotoihin.

3.3.3 Vahingonkorvausasiat

Kun varusmies aiheuttaa vahinkoa Puolustusvoimille, asian käsittelee yleensä sotilasarikomasainen. Mikäli vahingon aiheuttajan vastuu on epäselvä tai hän kieltäytyy korvaamasta vahinkoa, asia saatetaan tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Jos varusmies aiheuttaa palvelustehtävää suorittaessaan virheellään tai laiminlyönnillään vahinkoa valtiolle ja hän on aiheuttanut vahingon tahallaan taikka huolimatto-

muudellaan tai varomattomuudellaan, hän joutuu korvaamaan vahingon. Vahingonkorvauksen määrää voidaan sovittaa ottaen huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema ja muut olosuhteet. Jos vahingonaiheuttajan viaksi jää vain lievä tuottamus, vahinko jää valtion vahingoksi.

Jos vahinko on aiheutettu palvelustehtävän ulkopuolella, varusmies joutuu korvaamaan vahingon, vaikka hänen viakseen jäisi vain lievä tuottamus. Poikkeustapauksissa korvausta voidaan sovittaa, jos täysi korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi. Tällöin otetaan huomioon vahingon aiheuttajan varallisuus sekä muut olosuhteet.

Varusmiehelle voidaan maksaa valtion varoista korvausta palveluksen yhteydessä, palvelusolosuhteista johtuen, tapaturmaisesti kadonneesta tai vahingoittuneesta yksityisestä omaisuudesta, jonka mukana pitäminen palveluksessa on ollut välttämätöntä tai tarpeellista, kuten rannekello. Vahingon määrä on kuitenkin pystyttävä luotettavasti selvittämään.

Jos varusmiehen omaisuudelle on aiheutunut vahinkoa Puolustusvoimien tai sen palveluksessa olevan henkilön toiminnasta, vahinko korvataan valtion varoista, mikäli vahingon syntyminen liittyy Puolustusvoimien toimintaan.

Mikäli varusmiehen omaisuudelle aiheutuu vahinkoa jonkun Puolustusvoimien palveluksessa olevan henkilön tai ulkopuolisen aiheuttamana, eikä vahingon syntyminen liity Puolustusvoimien toimintaan, vahingon kärsineellä on oikeus saada korvaus vahingon aiheuttajalta.

Henkilövahingoista voi hakea korvausta vahingon aiheuttajalta tai valtion varoista samoin perustein kuin omaisuusvahingoista.

Puolustusvoimat vastaa varusmiehen terveydenhuollosta koko varusmiespalveluksen ajan. Laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta turvaa sotilastapaturmasta ja palvelussairaudesta vahingoittuneen tai sairastuneen toimeentulon palveluksen päättymisen jälkeen. Mahdollisista kuluista huolehtii Valtiokonttori.

3.4 Varuskunnallinen huolto

Tässä aluvuussa esitellään varuskunnallinen huolto. Sinun tulee tuntee vastuusi hallussasi olevasta materiaalista, osata toimenpiteet varusesineen kadotessa tai vaurioituessa sekä tietää niiden mahdolliset seuraamukset. Lisäksi sinun tulee osata ympäristönsuojelun sekä kentitygienian perusteet varusmiespalveluksessa.

3.4.1 Materiaalivastuu

Varusmiehenä vastaat hallussasi olevan henkilökohtaisen sekä joukkokohtaisen materiaalin (erityisesti taisteluvälinemateriaalin) huolellisesta käsittelystä, säilymisestä, taistelukunnosta ja huollosta.

Sinun tulee huoltaa haltuusi uskottua materiaalia ohjeiden mukaisesti käytön ja käsittelyn jälkeen, sekä säännöllisesti viikoittain.

Jos vastuullasi oleva materiaali katoaa tai sen taistelukunto alenee palvelustehtävää suorittaessasi huolimattoman tai varomattoman käsittelyn ja hoidon takia, olet korvausvelvollinen, kohdan 3.3.3 mukaisesti.

3.4.2 Lääkintähuolto ja toimenpiteet sairastuttaessa

Puolustusvoimien tehtävänä on järjestää vastuullaan olevien henkilöiden terveydenhuolto, joka sisältää terveydenhoidon ja sairaanhoidon. **Terveydenhoitoon** kuuluu henkilö- ja joukkokohtainen terveydenhoito sekä ympäristöterveydenhuolto. **Sairaanhoitoon** kuuluu ensiapu, sairaankuljetus, avohoito sekä sairaalahoido.

Paikallisesti terveydenhuoltoa järjestää joukko-osasto tukeva terveysasema yhteistyössä kumppanuussairaalan kanssa. Terveydenhuollon palveluiden piiriin hakeudutaan valtakunnallisten ja varuskunnallisten ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Sotaharjoituksista käsketään kulloinkin erikseen. Hoidon tarve arvioidaan terveysasemalla joko puhelimitse tai vastaanotolla. Tarkoituksena on selvittää, kuinka kiireellisesti sinun tulee tavata terveydenhuollon ammattihenkilö.

Puolustusvoimissa on käytössä palvelujousto. Sillä tarkoitetaan varusmiehen ja hänen kouluttajansa keskenään sopimaa tilapäistä (1–3 vrk) kevennystä palveluksesta. Tällöin sinun ei välttämättä tarvitse hakeutua vastaanotolle.

Toimenpiteet sairastuttaessa

Sairastuminen palveluksessa

- Sinun tulee kertoa esimiehellesi, jos tunnet olevasi sairas. Palveluksessa sinulla on oikeus päästä ilman tarpeetonta viivettä terveydenhuollon ammattihenkilön tarkastettavaksi. Hammashoito järjestetään paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaisesti joko Puolustusvoimien omana toimintana tai ostopalveluna.
- Kasarmiolosuhteissa sairaaksi ilmoittautuminen ja vastaanotto tapahtuvat yksikkösi ja joukko-osastosi ohjeistamalla tavalla.
- Vastaanotolta saat todistuksen, joka sinun tulee esittää välittömästi yksikköön palattuasi yksikkösi vääpelille tai päivystäjälle. Yksikön päivystäjä pitää kirjaa palvelushelpotuksista ja tiedottaa varusmiesten palveluskelpoisuudesta yksikön vääpelille.
- Kiireellisissä henkeä uhkaavissa tilanteissa kuka tahansa on asemastaan riippumatta velvollinen soittamaan yleiseen hätänumeroon 112 ja toimimaan hätänumerosta annettavien ohjeiden mukaan.

Sairastuminen lomalla

- Jos sairastut tai vammaudut lomalla, vapaalla tai komennuksella, tulee ensisijaisesti ottaa yhteyttä Puolustusvoimien terveydenhuollon keskitettyyn puhelinneuvontaan (puh. 0299 576 888). Puhelinneuvonnan sairaanhoitaja antaa tarvittavat toimintaohjeet, esimerkiksi ohjeet hakeutumisesta julkisen terveydenhuollon päivystykseen tai ohjeet itsehoidosta ja hakeutumisesta varuskunnan terveysasemalle virka-aikana. Arkin virka-aikana toimintaohjeita voi kysyä myös oman varuskunnan terveysasemalta.
- Ilmoita sairastumisestasi ensi tilassa myös omaan perusyksikkösi (esimerkiksi yksikkösi päivystäjälle) tai varuskunnan päivystäjälle tai vartiopäällikölle sekä oman varuskunnan terveysasemalle.
- Siviiliterveydenhuollosta kirjoitettu sairauslomatodistus ei vapauta sinua velvollisuudesta palata omaan varuskuntaasi, mikäli terveydentilasi sallii matkustamisen. Tarvittavat palvelushelpotukset määritetään varuskunnan terveysasemalla virka-aikana.
- Varusmiespalveluksen aikana hoito voidaan järjestää myös julkisen siviiliterveydenhuollon laitoksissa. Yksityislääkäriin hoitoon hakeutumiseen tulee saada etukäteen maksusitoumus varuskunnan terveysasemalta. Hoitokustannusten korvausten maksamista varten sinun tulee toimittaa lääkäripalkkioista, poliklinikka-, sairaala- ja apteekkikuluista ja muista vastaavista maksuista sekä mahdollisista sairauden aiheuttamista kuljetuskustannuksista alkuperäiset kuitit ja muut tositteet varuskunnan terveysasemalle.
- Lomalla ollessasi voit käydä omalla kustannuksellasi myös yksityislääkäriin hoidossa. Siviililääkäriin kirjoitama sairauslomatodistus, lääkemääräys tai hoito-ohje on esitettävä varuskunnassa lääkärille. Mikäli hän katsoo, ettei hän yhdy siviililääkäriin lausuntoon tai hoito-ohjeisiin, voi hän harkintansa mukaan ohjata sinut erikoislääkäreiden tutkittavaksi.
- Huom! Mikäli olet lomalla pakottavasta henkilökohtaisesta syystä (HSL), et ole Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla eikä Puolustusvoimat ole korvausvelvollinen aiheutuneista hoitokuluista.

Maastopukua ei saa koskaan pestä itse kotona, koska pesu tavallisilla pesuaineilla heikentää puvun suojaustasoa pimeätähystystä vastaan. Vaihda siis likaantunut pukusi puhtaaseen.

3.4.3 Huoltopalvelut

Vaattetushuolto

Asevelvolliselle jaettavasta varustuksesta muodostetaan eri sääoloihin ja tehtäviin soveltuvat kenttä-, palvelus-, loma- ja paraatipuvut. Vastaa itse käyttöösi luovutetun varustuksen säilyttämisestä, kunnossapidosta sekä vaihtamisesta ehjään ja puhtaaseen.

Kun havaitset varusesineen puuttuvan tai kadonneen, ilmoita siitä välittömästi ryhmänjohtajalle.

Kasarmialueen ulkopuolella siviilipuvun käyttö on sallittu lomalla ja vapaa-aikana. Sotilaspuvun kanssa saa käyttää sellaisia omia vaatteita, jotka eivät näy ulospäin. Jokainen pitää siviilivaatteensa käyttökelpoisina omalla kustannuksellaan. Sotilaspukineiden yhdisteleminen siviilipukineisiin on kielletty aina, kun niiden käyttäminen voi aiheuttaa sekaannusta tai halventaa sotilaspuvun arvoa.

Omien urheiluvarusteiden, -pukujen ja -jalkineiden käyttöön voidaan antaa lupa erilaisissa liikuntatilaisuuksissa.

Niiden käytöstä ei voi saada korvausta. Sotilaspukineiden käyttö on kielletty puoluepoliittisissa tilaisuuksissa, mielenosoituksissa, naamiaisissa ja niihin verrattavissa tilaisuuksissa.

Pukeutumisesi antaa sinusta itsestäsi ja joukko-osastostasi ensimmäisen mielikuvan, kun liikut sotilaspuvussa. Sinusta riippuu, millaiseksi se muodostuu!

Postitoiminta

Asepalveluksen aikana lähetetty tai siellä vastaanotettu postikortti tai kirje nostaa aina mielialoja arjen keskellä. Vaikka yhteydenpito omaisiin ja ystäviin on nykyaikana varsin helppoa sähköisillä viestivälineillä niin perinteinen postikortti tai kirje on aina henkilökohtaisempi ja sen vastaanottaminen muistetaan pidempään. Monesti kirjeestä tai kortista tulee hieno muistoesine asepalveluksen jälkeen, jota on mukava lukea vuosienkin päästä aina uudestaan.

Postimerkkejä, -kortteja ja kirjekuoria saat ostettua Sotilaskodista sekä voit jättää ne yksikössä vääpelin käskemään paikkaan tai Sotilaskodin postilaatikkoon.

3.4.4 Hygienia kasarmiolosuhteissa

Henkilö- ja joukkokohtainen hygienia

Peseydy kovan rasituksen ja hikoilun jälkeen. Vaihda kastuneet varusteet kuiviin ja kuivata märät varusteet. Vaihda likaiset ja rikkoontuneet varusteet mahdollisuuksien mukaan. Pese hampaasi aina ruokailun jälkeen tai pureskele ksylitolipurukumia tai -pastilleja. Pese kädet saippualla ja vedellä aina ennen ruokailua ja jokaisen WC-käynnin jälkeen. Jos se ei ole mahdollista, käytä ainakin desinfiointia käsiyhdyttävää tai käsien desinfektioainetta aina, kun niitä on saatavilla.

HUOMIO!

Käsien pesu on henkilökohtaisen hygienian tärkein asia!

Yhteismajoittuminen kasarmiolosuhteissa lisää tartuntatautiin leviämisen riskiä. Sen vuoksi majoitustilojen pölyttömyys ja puhtaus ovat tärkeitä. Jos olet sairastunut tarttuvaan tautiin, velvollisuutesi on toimia niin, että et tartuta muita.

Majoitushygienia

Majoitushygienialla tarkoitetaan niitä toimia ja majoitustilojen rakennevaatimuksia, joilla pyritään ehkäisemään majoittumiseen liittyvät terveysriskit. Yhteismajoituksessa jokainen on velvollinen noudattamaan siisteyttä ja ottamaan huomioon palvelustovereidensa asumisviihtyvyyden ja levontarpeen. Säästä palvelustovereitasi turhalta melulta!

Sotilasjoukko voi omalla toiminnallaan ehkäistä terveyshaittojen syntymistä majoitustiloissa. Huolehtimalla majoitustilojen siivouksesta ja jätehuollosta torjutaan haittaeläimiä ja niiden levittämiä tauteja. Kosteusvaurioiden ja sisäilmaongelmien syntymistä voidaan estää varmistamalla riittävä ilmanvaihto ja kuivaamalla mätät tai kosteat varusteet, kuten teltat ja ulkovarusteet, muualla kuin majoitustiloissa.

Siivoa majoitustilasi ja pidä tavarasi järjestyksessä. Vie jätteet vähintään päivittäin niille osoitettuun paikkaan. Esimerkiksi elintarvikkejätteet ja käytetyt elintarvikkepakkaukset houkuttelevat paikalle karpäsiä sekä villi- ja haittaeläimiä. Tuuleta majoitustila päivittäin, älä tuki ilmanvaihtoventtiileitä.

Mikäli sinulla on oireita tai havaitset puutteita sisäilman laadussa, ota yhteyttä yksikön vääpeliin tai varusmies-toimikunnan (VMTK) edustajaan. He saattavat asian tiedoksi hallintoyksikön työsuojelupäällikölle, kiinteistön omistajalle ja kiinteistön ylläpidosta vastaavalle, jotka arvioivat korjaavien toimenpiteiden tarpeellisuuden ja käynnistävät ne tarvittaessa. Oireilutapauksessa tulee sinun lisäksi käydä myös terveysasemalla vastaanotolla.

3.5 Valmius, virka-apu ja turvallisuus

Tässä alaluvussa esitetään valmiuteen, virka-apuun sekä turvallisuusasioihin liittyviä perusasioita, jotka jokaisen sotilaan tulee tietää. Sinun tulee muistaa perusteet joukon perustamisesta ja virka-aputehtävistä, sekä perusyksikön toimintaan ja varusmieskoulutukseen liittyvät keskeisimmät turvallisuusasiat.

3.5.1 Harjoitus- tai sodan ajan joukon perustaminen

Joukko perustetaan samoilla periaatteilla sekä varusmiespalveluksen aikaisiin harjoituksiin, kertausharjoituksiin että sodan ajan palvelukseen.

Joukkoa perustettaessa jokaisen miehistöön kuuluvan tulee

- tarkastaa oma varustuksensa
- osallistua ryhmäkohtaisen varustuksen tarkastamiseen
- antaa henkilötietonsa ryhmänjohtajalle, joka kokoaa listan joukkueen tai jaoksen johtajalle.

Ryhmänjohtajan ollessa poissa tarkastukset ja ryhmän nimilistan laatiminen on kuitenkin aloitettava välittömästi ja tulokset on toimitettava joukkueen- tai jaoksenjohtajalle.

Tarkasta ensin oma varustuksesi:

- Onko tunnuslevy ja tunnuskortit tai harjoitustunnuskortit mukana?
- Onko aseesi sinulle tuttu, toimintakuntoinen ja onko kaikki tarvittava lisävarustus ja -välineistö mukana?
- Ovatko jaetut patruunat ovat asianmukaista tyyppiä? (Huom! Aseen lippaan saa täyttää ja aseeseen saa ladata vasta esimiehen käskystä.)
- Ovatko suojavälineet ja ensiaputarvikkeet harjoituskäskyn tai jakolistan mukaiset?
- Ovatko muut mahdollisesti jo jaetut taisteluvälineet, kuten käsikranaatit ja kertasingot, ehjiä ja toimintakuntoisia?
- Ovatko taistelu- ja kenttävarustuksesi annettujen luetteloiden mukainen?
- Onko kenttäpullosi puhdistettu ja täytetty vedellä tai urheilujuomalla ohjeiden mukaisesti?

Kun olet tarkastanut varustuksesi, ilmoita siitä ryhmänjohtajalle. Jos olet havainnut puutteita tarkastuksessasi, ryhmänjohtaja arvioi niiden vaikutusta tehtävän toteuttamiseen. Ryhmänjohtaja kysyy varmistaa tarvittaessa sinulta henkilötiedot jaetun ohjeen mukaan.

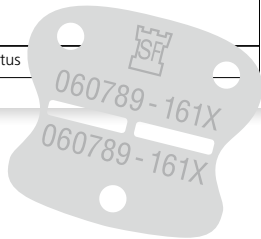
Rauhan ajan harjoituksissa paikkupatruunat ja patruunat jaetaan kouluttajien ohjeiden mukaisesti. Sodan aikana patruunoiden jako käsketään perustamissuunnitelmassa.

Esimerkki harjoitustunnuskortista

Kortti voi sisältää lisäksi seuraavat tiedot: henkilötunnus, kotikunta, seurakunta, rauhan ajan perusyksikkö ja joukko-osasto.

TUNNUSKORTTI	
Henkilötunnus	
Sukunimi	
Etunimet	
Sotilasarvo	
Kirjoilla	
Kotipaikka	Alue toimisto
Lähin omainen (sukulaissuhde ja nimi)	
Lähimmän omaisen osoite	
Tunnuskortin haltijan nimikirjoitus	

Tunnuslevy (metallia, säilytettävä ketjussa kaulassa) ja tunnuskortti.

Kun taistelijat ovat tarkastaneet oman varustuksensa, siirrytään jaetun ryhmäkohtaisen varustuksen tarkastamiseen. Tarkastukset voidaan tehdä joko ryhmänjohtajan johdolla, ohjesäännön mukaisesti tai erikseen sovitulla tavalla. Raskasaseriymissä tarkastuksen painopiste on ryhmäaseen ja sen ampumatarvikkeiden toimintakunnossa. Ajoneuvon kuljettajat tarkastavat ajoneuvon ja sen lastauksen siitä annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ilmoittavat mahdolliset puutteet ryhmänjohtajalle. Muu ryhmä osallistuu tarkastukseen.

Ryhmiä tarkastusten tulokset kootaan joukkueen tuloksiksi ja niistä komppanian tulokseksi, joka kirjataan sotavalmiustarkastuspöytäkirjaan. Pöytäkirjassa mainitaan myös mahdolliset puutteet. Yksikön sotavalmiuden toteaa lopulta sen päällikkö. Samalla yksikkö siirtyy sen perustajalta harjoituksessa toimivalle tai sodan ajan päällikölle.

Mobiili- ja älylaitteista annetaan erikseen turvallisuusohjeet joukkoa perustettaessa.

3.5.2 Virka-apu

Joukko-osastoon voidaan määrätä virka-apuosastoja virka-apupyynnöiden toteuttamiseksi sekä onnettomuuksien, tulipalojen, katonneiden henkilöiden etsinnän ja muiden vastaavien tapausten varalta. Virka-apuosastoon määrättyjen varusmiesten on päivän palveluksen päätyttyä oltava kasarmi- tai leirialueella.

3.5.3 Perusyksikön päivystys

Päivystys on osa perusyksikön yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Päivystys varmistaa toimintojen jatkumisen normaalin työajan ulkopuolella. Päivystyksellä turvataan osaltaan myös nopea valmiuden kohottaminen.

Järjestetty päivystys varmistaa muun muassa rauhallisen yön, herätyksen sekä järjevän toimenpiteiden käynnistämisen esimerkiksi tulipalon tai hälytyksen sattuessa. Päivystäjän apulaisen tehtävä on myös harjoittelua variomiehen ja varsinaisen päivystäjän työhön.

Perusyksikön päällikkö tai yksikön vääpeli käskää yksikölle **päivystäjän** ja **päivystäjän apulaiset**. Yksikön päivystäjällä on päivystystehtäviin kuuluvissa asioissa käskyvalta jokaiseen yksikössä olevaan varusmieheen tai reserviläiseen. Päivystäjän ja päivystäjän apulaisen tehtävät ovat kunkin perusyksikön **päivystysohjeissa**.

Päivystäjän ohjeista selviävät muun muassa päivystäjän varustus, käskynalaisuus ja ilmoittautumisvelvollisuus, velvollisuudet ja oikeudet, mahdollinen osallistuminen muuhun palvelukseen ja voimankäyttöohjeet.

Lue ohjeet ennen päivystystehtävän aloittamista. Jos et ole ymmärtänyt jotakin ohjeen kohtaa, varmista asia päivystäjältä tai esimieheltäsi.

Perusyksikön päivystäjän tehtävänä on muun muassa

- hälyttää yksikkö ja johtaa toimenpiteitä siihen saakka, kunnes palkattu henkilökunta ottaa vastuun
- valvoa hyvän järjestyksen noudattamista yksikössä
- herättää yksikkö ja valvoa aamutoimet
- koota ja toimittaa yksikön vääpelle yksikön vahvuusilmoitukset
- merkitä sairaiksi ilmoittautuneet yksikön sairaskirjaan sekä lähettää heidät johdettuina osastoina lääkärin vastaanotolle
- vastata yksikön järjestämisestä palvelukseen
- järjestää yksikkö ruokailuun ja valvoa, että ruokailu tapahtuu hyviä ruokailutapoja noudattaen, sekä huolehtia ruoan tuomisesta vuodelepoon määrättyille
- valvoa ulkopalveluksesta vapautettuja ja vuodelepoon määrättyjä
- ilmoittaa yksikössä sattuneista poikkeavista tapauksista yksikön päällikölle ja yksikön vääpelle
- ilmoittaa kiireisiä toimenpiteitä vaativista tapahtumista, kuten onnettomuuksista, tulipaloista, järjestyshäiriöistä joukko-osaston päivystäjälle, ellei päällikkö, yksikön vääpeli tai joku muu yksikön palkatusta henkilöstöstä ole paikalla ja ryhdy asian vaatimiin toimenpiteisiin

- valvoa yksikön hallussa olevan valtion omaisuuden ja erityisesti asetelineissä olevien aseiden säilyttämistä muun muassa tarkastamalla aseiden lukumäärä ja asetelineiden lukitus
- valvoa, ettei yksikön alueella luvatta oleskele sivullisia
- pitää erikseen käskettyä luetteloa, kortistoa tai taulukkoa, josta selviää yksikön paikalla oleva vahvuus
- jakaa ja vastaanottaa lomatodistukset ja varusmies- tai reserviläiskortit
- tarkastaa, että vapaa-aikanaan yksiköstä poistuvien varusmiesten asu ja siisteys ovat annettujen määräysten mukaiset
- valvoa iltatoimet
- huolehtia perusyksikön ovien lukitsemisesta öiseen aikaan, tarkastaa varastojen, toimistojen ja ikkunoiden kiinniolo ja lukitus sekä sammuttaa tarpeettomat valot
- pitää päivystyskirjaa.

Oman yksikön erityisohjeet ovat yksikön päivystysohjeissa. Pehdy niihin hyvissä ajoin ennen vuorosi alkua! Päivystäjä kommentaa valmistautumisen ja järjestymisen riittävän ajoissa.

Palvelukseen valmistauduttaessa annetaan palveluksen laadun, sään ja varustuksen edellyttämät määräykset sekä ohjeet yhtenäisestä pukeutumisesta. Päivystäjä saa tähän perusteet viikko-ohjelmasta tai harjoitteen johtajalta.

Järjestymisen komennetaan yleensä noin viisi minuuttia ennen sisä- tai ulkopalveluksen alkua. Järjestymistä ei saa käskää liian aikaisin eikä joukkoa saa aiheettomasti odottaa järjestymispaikalla.

3.5.4 Operaatioturvallisuus

Operaatioturvallisuudella tarkoitetaan sotilaiden ja sotilaallisen toiminnan kannalta tärkeän tiedon turvaamista ja sen vastustajalle paljastumisen estämistä.

Jokainen sotilas on osaltaan vastuussa operaatioturvallisuuden toteutumisesta toimimalla annettujen ohjeiden mukaisesti sekä tuomalla havaitsemansa epäkohdat esille.

Kaikkialla läsnä olevat tietojärjestelmät ja verkot tuovat jokaisen sotilaan operaatioturvallisuuden etulinjaan jo rauhan aikana. Tietoja käsitellään niin digitaalisilla laitteilla, paperilla kuin suullisesti.

Vastustajan tiedustelu kykenee valvomaan erilaisia tietoverkkoja ja keräämään niistä tietoa, jota yhdistelemällä se voi selvittää sodan ajan joukkosi suunnitelmia, liikkeitä,

Toiminta palohälytyksessä ja pelastautuminen (J3)

Havaitessasi tulipalon rakennuksessa:

- suorita hälytys (huutamalla ja/tai mahdollisella palohälyttimellä)
- voit yrittää sammuttaa tulenulun sammutuspeitteellä tai käsiammuttimella – mikäli mahdollista – älä kuitenkaan vaaranna omaa tai muiden ihmisten turvallisuutta
- poistu ulos
- auta muitakin poistumaan
- sulje ovet perässäsi poistuessasi rakennuksesta
- tarvittaessa konttaa tai ryömi, sillä lattianrajassa savua ja lämpöä on vähiten
- poistuessasi käytä rappuja, sillä hissiin voit jäädä loukkuun
- soita 112:een turvallisesta paikasta
- opasta palokunta paikalle.

kalustoa, maanpuolustustahtoa ja muuta arvokasta tietoa. Vastustaja tiedustelee myös aivan avoimia lähteitä, kuten sosiaalista mediaa. Tietoja voi paljastua virheellisen toiminnan johdosta, esimerkiksi unohtuneiden muistivihkojen, väärässä paikassa käytyjen keskusteluiden ja valokuvien yksityiskohtien kautta.

Operaatioturvallisuus korostuu jo rauhan aikana, mutta erityisesti joukkojen perustamisen ja sen jälkeisen taisteluun valmistautumisen vaiheessa, jolloin yksittäinen sotilas käyttää mobiili- ja älylaitteitaan ja pitää yhteyttä läheisiinsä eri tavoin.

Sotilaana et saa julkisessa mediassa tai puheessasi käsitellä omaa sodan ajan tehtäväsi, yksikkösi, erityisesti sen suorituskykyä ja toimintatapoja tai tehtäviä. Lisäksi sinun tulee välttää julkaisemasta joukon tulevia tapahtumia tai sijainteja, koska juuri tällaiset tiedot kiinnostavat myös vastustajaa. Esimerkiksi sosiaalisen median palveluista voidaan helposti poimia näitä tietoja ja tehdä niistä johtopäätöksiä.

Yksittäiset tiedon palaset yhdisteltyinä muihin tiedustelutietoihin voivat paljastaa salassa pidettävää tietoa ja vaarantaa joukkosi.

Kerran internetissä käsiteltyä tietoa on vaikea, usein mahdoton, poistaa varmasti.

Sotilaana sinulla on velvollisuus huolehtia siitä, etteivät palveluksessa sinulle uskottu salassa pidettävä tieto ja materiaali joudu asiattomien käyttöön ja että niitä

Omaksu oikeat toimintamallit tiedon turvaamiseksi esimerkiksi sosiaalisen median käytössä, yhteyden pidossa läheisiin ja kommunikoidessa muiden ihmisten kanssa.

käsitellään oikein. Salassapitovelvollisuus koskee niin varusmiestä kuin reserviläistäkin, ja se on voimassa sekä palveluksessa, että sen jälkeen. Jokaisella on myös velvollisuus kunnioittaa muiden yksityisyyttä, joten et saa julkaista kuvia tai tietoja palvelustovereistasi ilman heidän lupaansa.

Sotilasalueella tai harjoituksessa kuvaamiseen tulee olla esimiehen lupa. Jokaisella joukko-osastolla on kuvaamiseen tarkentavia sääntöjä.

Operaatioturvallisuuden pettäminen johtuu usein yksilön virheistä ja huolimattomuudesta. Jokaisen tulee siis tuoda havaitsemansa puutteet ja poikkeamat esille. Jos olet epävarma operaatioturvallisuuden toteutumisesta, kysy neuvoa lähimmältä Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluvalta esimieheltä.

3.5.5 Työ- ja palvelusturvallisuus

Puolustusvoimien työ- ja palvelusturvallisuustoiminnan tavoitetilana on nolla tapaturmaa sekä avoin ja aloitteellinen ilmoituskulttuuri. Tavoitetilassa kaikki vahingot ja onnettomuudet ilmoitetaan, parhaat käytännöt jaetaan ja ennakoivasti ilmoitetaan olosuhteista sekä tekijöistä, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa.

Työ- ja palvelusturvallisuustoiminnalla tarkoitetaan sellaisten keinojen ja toimintamallien kokonaisuutta, jolla suojataan henkilöitä heihin kohdistuvilta työstä, palveluksesta ja toimintaympäristöstä aiheutuilta vaaroilta. Varusmiesten palvelustehtävissä palvelusturvallisuuden valmistaminen on keskeistä.

Palvelusturvallisuustyön painopiste on sotilaskoulutuksessa, jossa varusmiehiin kohdistuu kohonneita riskejä. Vaatimukset turvallisuuden järjestämiseksi on annettu Puolustusvoimien käskyinä ja määräyksinä. Tällaisia ovat muun muassa varomääräykset, ohjesäännöt, oppaat, käsikirjat sekä muut velvoittavat normit. Puolustusvoimat tekee työtä myös varusmiesten vapaa-ajan turvallisuuden eteen.

Vastuu palvelusturvallisuuden järjestelyistä palvelustehtävissä on koulutustapahtuman tai muun palvelustehtävän johtajalla ja joukon kouluttajilla. Kouluttajan on oltava selvillä käytettäviä välineitä koskevista käyttö- ja turvallisuusmääräyksistä ja -ohjeista sekä valvottava, että kutakin välinettä käytetään sille tarkoitettulla tavalla. Myös varusmiesjohtajan tulee ymmärtää vastuunsa ja tehtävänsä johtamansa joukon turvallisuudesta. Varusmiesjohtajan tulee kyetä arvioimaan saamansa tehtävän palvelusturvallisuusriskejä sekä ottamaan riskit huomioon joukkonsa toiminnassa.

Jokainen varusmies vastaa osaltaan siitä, että hän noudattaa niitä palvelusturvallisuusmääräyksiä ja toiminta-

Varusmiehen vastuut ja tehtävät

Jokaisen on

- tiedettävä mitä joukko on tekemässä ja mikä oma rooli on joukon osana (oma ja joukon tehtävä)
- noudatettava omaan tehtävään liittyviä palvelusturvallisuusmääräyksiä
- otettava huomioon turvallisuusriskit, jotka aiheutuvat niin itselle kuin omalle joukolle
- huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin omasta kuin oman joukon turvallisuudesta
- otettava käyttöä turvallisesti tehtävässä käytettyjä aseita ja välineitä
- huolehdittava, että aseiden tai välineiden turvallisuus- tai suojalaitteita ei poisteta tai kytketä pois päältä ilman lupaa.
- ilmoitettava esimiehelle, jos osaaminen ei ole riittävä tehtävässä vaadittujen aseiden tai välineiden tai räjähteiden käyttöön
- ylläpidettävä siisteyttä ja järjestystä, mikä vähentää omalta osaltaan tapaturmariskiä
- käytettävä annettuja henkilösuojaimia ja muita varusteita
- ilmoitettava esimiehelleen kaikista vioista ja puutteellisuuksista (esim. olosuhteet, välineet jne), jotka voivat aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle, ja mahdolluuksiensa mukaan poistettava ne.

- Työ- ja palvelusturvallisuuden viisi käskyä**
1. Älä suuntaa aseen suuta muuta ihmistä kuin vihollista kohti.
 2. Ajattele ja tunnista muuta ihmistä kuin vihollista kohti.
 3. Huuda seis, kun näet vaaran uhkaavan.
 4. Ilmoita aina avoimesti ja aktiivisesti vaaratilanteista.
 5. Noudata aina turvallisuusmääräyksiä.

Vaaratilanteista ilmoittaminen

- Kaikista vaarahavainnoista, läheltä piti -tapahtumista ja tapaturmista tulee ilmoittaa esimiehelle. Vaarahavainnosta voidaan pitää esim. asepuhdistuksessa aseesta löydettyä paukkupatruunaa. Kyse on siis ilmiöstä, josta voi seurata vaara ihmiselle mutta siihen ei liity vielä mitään tapahtunutta vahinkoa.
- Läheltä piti -tapahtumana voidaan pitää esimerkiksi asepuhdistuksessa aseesta lauennutta paukkupatruunaa ilman, että siitä aiheutui läsnäolijoille vahinkoa. Läheltä piti -tapahtumalla tarkoitetaan siis tapahtunutta vaaratilannetta, jossa henkilövahingon syntyminen on ollut lähellä.
- Vaarahavainnoista ja läheltä piti -tapahtumista ilmoittaminen on ensiarvoisen tärkeää. Vaara- ja läheltä piti -ilmoitusten avulla pystytään ennaltaehkäisemään vastaavien tilanteiden ja henkilövahinkojen syntyminen. Kyse ei ole syyllisten etsinnästä. Ilmoituksen voi tehdä helposti täyttämällä vaarakortin. (Kts kuva vaarakortti). Kun olet täyttänyt vaarakortin, anna kortti lähiesimiehellesi tai jätä se niille varattuun postilaatikko.

Työ- ja palvelusturvallisuus
VAARAKORTTI
pvm _____ klo _____
Tapahtuman ja olosuhteiden kuvaus
.....
.....
.....
Ehdotukset korjauksista toimenpiteistä
.....
.....
Käsitteä käsitellään

ohjeita, jotka hänelle on omaa tehtävänsä koskevana opetettu. Jokaisen on tunnettava työ- ja palvelusturvallisuustoiminnan periaatteet sekä ymmärrettävä niiden merkitys omaan toiminnan turvallisuuteen ja sen kehittämiseen. Varusmiesten tulee kyetä toimimaan joukon osana siten, ettei kukaan omalla toiminnallaan vaaranna omaa tai joukon muiden sotilaiden turvallisuutta. Lisäksi jokaisen varusmiehen tulee pystyä ottamaan huomioon joukkonsa toiminnasta häneen itseensä kohdistuvia vaaroja.

Oman toiminnan palvelusturvallisuuden kehittämisessä harjaannutaan koko palveluksen ajan. Paras keino parantaa turvallisuutta on huolehtia henkilöstön osaamisesta. Yksi keskeinen periaate koulutuksen eri vaiheissa on oppia tekemään uudet suoritukset ensin turvallisesti ja vasta sen jälkeen tavoitella toiminnan nopeutta. Koulutettavien valmiudet toimia turvallisesti arvioidaan ennen siirtymistä koulutuksen seuraavaan vaativampaan vaiheeseen. Kouluttajien tekemän arvioinnin lisäksi on tärkeää, että myös koulutettavat itse arvioivat osaamisensa riittävyden.

Hyvin järjestetyssä harjoituksessa koulutettavat kokevat, että onnettomuus- ja tapaturmariskit on huomioitu ja pienennetty hyväksyttävälle tasolle. Koulutus on turvallista, kun sotilasjoukko osaa käyttää aseitaan ja välineitään oikealla tavalla sekä kykenee huomioimaan toimintaympäristön aiheuttamat riskit. Myös poikkeusolojen aikana on tärkeää arvioida edessä olevien taistelutehtävien aikaansaamia riskejä joukon turvallisuudelle ja vähentää näin joukon omasta toiminnasta aiheutuvia tappioita.

Palvelusturvallisuuteen vaikuttaa erityisesti paloturvallisuuden kautta omien sähkölaitteiden lisääntynyt määrä. Laitteen omistaja vastaa palveluksessa tai vapaa-aikana käytettävien omien mobiili- ja älylaitteiden, tasku- ja otsalamppujen, varavirtalähteiden, sähkötupakoiden, partakoneiden ja vastaavien sähkölaitteiden sekä näiden latauslaitteiden käyttötarkoituksensa mukaisesta käytöstä ja käyttökunnon seuraamisesta. Palvelusohjeissa ja tupaohjeissa annettuja ohjeita tulee noudattaa, eikä rikkinäiseksi epäilemäänsä laitetta saa käyttää. Kaikki siviilistä hankitut sähkölaitteet eivät kestä maasto-olosuhteissa tapahtuvaa käyttöä.

3.5.6 Liikenneturvallisuus ja henkilökuljetukset

Varusmiehet ovat liikenneturvallisuuden näkökulmasta riskiryhmässä. Eniten henkilövahinkoja liikenteessä tapahtuu 15–24-vuotiaille. Riski kuolla liikenteessä on riskiryhmällä yli kolminkertainen muuhun väestöön verrattuna.

Turvavyön käyttäminen olisi pelastanut puolet niistä, jotka viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana joutuivat kuolemaan johtaneeseen onnettomuuteen. Loukkaantuneista jopa kolme neljästä olisi selvinnyt lievemmillä vammoilla tai kokonaan ilman vammoja. Turvavyön käyttö on pakollista kaikille autossa matkustaville, myös taksin takaistuimella matkustaville.

Äkkipysäyksessä sinuun kohdistuvat voimat ovat suuria jo taajamanopeuksilla. Esimerkiksi 70 kiloa painavan henkilön törmäyspaino 50 kilometrin tuntinopeudella on noin 3 000 kiloa. Siksi ilman turvavyötä takapenkillä istuva ruhjoo alleen etupenkillä istuvan. Toisaalta kun nopeutesi ylittää 7 kilometriä tunnissa, et enää pysty käsilläsi pitämään itseäsi paikallaan.

Ilmatyyny ei korvaa turvavyötä. Pelkkä törmästyynyt ilman turvavyötä antaa noin 20 prosentin suojan, kun pelkkä turvavyö estää noin 50 prosenttia kuolemista. Törmästyynyt ja turvavyö yhdessä antavat parhaan mahdollisen suojan.

Ajonopeuksilla on ratkaiseva merkitys sekä sinun että erityisesti jalankulkijoiden turvallisuuteen. Kun ajonopeutesi kasvaa 40 kilometrin tuntivauhdista 50 kilometriin tunnissa, jalankulkijan kuoleman todennäköisyys törmäyksessä kasvaa yli kaksinkertaiseksi. Kun ajonopeutesi kasvaa 30 kilometrin tuntivauhdista 60 kilometriin tunnissa, jalankulkijan kuoleman todennäköisyys kasvaa yli kymmenkertaiseksi.

Toisaalta nopeuden vähentäminen lisää matka-aikaa vähemmän kuin yleensä luullaan. Esimerkiksi taajamanopeuden hidastaminen 50 kilometrin tuntivauhdista 30 kilometriin tunnissa lisää matka-aikaa vain noin 20 prosenttia.

Useissa varusmiesten liikenneonnettomuuksissa on ollut syynä kuljettajan nukahtaminen. Väsyneenä ajaminen on aina vaarallista, joten torju väsyneenä ajamista riittävällä levolla ennen ajoon lähtöä, lepäämällä matkan aikana pysäköintipaikalla, virkistymällä kävelen, virkistymällä kahviossa ja pitämällä kansamatkustajat hereillä sekä vaihtamalla kuljettavaa tai vuorottelemalla kuljettaja tarvittaessa ja joka tapauksessa noin 45 minuutin välein.

Matkustajien on pidettävä kuljettaja tarkkaavaisena ja hereillä keskustelemalla kuljettajan kanssa.

Vaikka tunnet matkan alkaessa itsesi virkeäksi, voit väsähtää liikenteessä, ellet ole ajomatkan päättymisestä arviotujen 24 edeltävän tunnin aikana nukkunut vähintään kuutta tuntia yhtäjaksoisesti. Huomioi myös sairauden tai lääkkeiden aiheuttama väsymys.

Muista levätä riittävästi myös lomalla ollessasi!

Päihtyneenä ajaminen on rikos, jonka kustannuksia vaakuutus ei korvaa. Myös matkustaja voi joutua onnettomuustilanteessa maksajaksi, joten päihtyneen kuljettajan tarjoamasta kyydistä kannattaa kieltäytyä. Se, joka luovuttaa autonsa päihtyneelle, toimii rikollisesti.

Alkoholin palaminen 80 kilon painoisella henkilöllä:

- pullo keskiolutta, 1 tunti 30 min
- pullo A-olutta, 2 tuntia
- pullo punaviiniä, 9 tuntia
- pullo viinaa, 22 tuntia.

Veren alkoholipitoisuuteen vaikuttavat alkoholin määrän lisäksi myös monet yksilölliset tekijät. Karkea nyrkkisääntö on, että kaksi pulloa keskiolutta nostaa 70 kiloa painavan henkilön veren alkoholipitoisuuden 0,3 promilleen. Vaikka rattijuopumusraja 0,5 promillea ei ylittyisikään, poliisilla on aina oikeus keskeyttää matkanteko, mikäli hän katsoo kuljettajan suorituskyvyn heikentyneen.

Suorituskykyä tai tarkkuutta heikentävien lääkkeiden pakkauksiin on painettu punainen varoituskolmio. Se ei välttämättä tarkoita, että lääke aina ja kaikilla heikentäisi liikenteessä vaadittavia taitoja. Sen vuoksi autolla ajoa ei ole kielletty lääkettä käyttävältä, vaan lääkepakkauksen punainen varoituskolmio on varoitus.

Lääkepakkauksen varoituskolmion puuttuminen ei takaa sitä, että lääke olisi aina täysin turvallinen liikenteessä. Tarkkaile sen vuoksi omia reaktioitasi lääkkeeseen. Pysy poissa ajoneuvon ohjaimista, jos olosi tuntuu normaalisti poikkeavalta.

Kuljettajan mielentila vaikuttaa ajotapaan ja arviointikykyyn. Unohda kiire ja stressi ajon ajaksi, älä aja kiihtyneessä, suuttuneessa tai ärtyneessä mielentilassa, joka voi ohjata ajokäyttäytymistä aggressiivisempaan suuntaan.

Älä käytä matkapuhelinta ajaessa. Kahteen asiaan keskittyminen yhtä aikaa moninkertaistaa onnettomuusriskin. Viestin lukemiseen tai kirjoittamiseen käytetyn viiden sekunnin aikana, 80 km/h nopeudella etenevä auto etenee 111 metriä, joka vastaa jalkapallokentän pituutta. Sama pätee muihin ajamiseen liittymättömiin toimintoihin, kuten navigaattorin tai radion säätämiseen, jolloin huomio on pois liikenteestä.

Onnettomuus on peruuttamaton, tehtyä ei saa tekemättömäksi eikä jo tapahtuneen liikenneonnettomuuden seurauksia, kuten hengen menetyksiä, mitätöityä noudattamalla nopeusrajoituksia tai käyttämällä turvavyötä seuraavalla kerralla. Mieti, onko riski-käyttäminen sen arvoista.

Varusmiesten liikenneonnettomuudet johtuvat

- vääristä liikenneasenteista
- liian suuresta tilannenopeudesta
- vähäisestä ajokokemuksesta
- rattiin nukahtamisesta
- vanhasta ajoneuvokalustosta.

Liian suuri tilannenopeus voi aiheuttaa yllättäviä vaaratilanteita. Pidä aina ajaessasi turvavyö kiinni ja muista, että

- tuttukin tie voi olla yllättävä
- tiellä liikkuu muitakin
- ajoon on varattava riittävästi aikaa
- tiellä voi olla "mustaa jäätä", jota ei näe tuulilasin sisäpuolelta.

Liikennekuri ja asenteet ovat höltyneet.

Kohenna sinä niitä

- noudattamalla liikennesääntöjä, varsinkin nopeusrajoituksia
- pysymällä raittiina ratissa
- ottamalla huomioon sääolot
- ottamalla huomioon liikennetiheys
- keskittymällä ajamiseen ilman häiriötekijöitä (esim. matkapuhelin).

Älä anna kaverin vaikuttaa ajotapaasi. Vain sinä itse tunnet kelin ja ajoneuvosi. Älä koskaan yllytä ketään ajamaan yli taitojensa.

Muista aina

- pitää riittävän suuri turvaetäisyys
- ennakoida tuleva tilanne kaikissa ajo-oloissa
- suhteuttaa nopeus keliin, kalustoon ja ajo-kokemukseen.

Pidä huoli autosi kunnosta ja sen ajoturvallisuudesta.
Käytä heijastinta liikkeussasi jalan.
Käytä hyväksesi saamiasi ilmaisia lomamatkoja.
Käytä lomakuljetuksia ja julkista liikennettä.

3.6 Sulkeisjärjestys

Sulkeisjärjestystä harjoitellaan alokasjaksolla viikoittain. Sulkeisjärjestyksen harjoittelu valmistaa myös sotilasvalaan- ja -vakuutukseen.

Sulkeisjärjestykseksi sanotaan joukon ryhmitystä ja toimintaa silloin kun joukon osien ja yksittäisten sotilaiden paikat ovat tarkoin toistensa suhteen määrättyt. Sulkeisjärjestyksen suoritukset ovat täsmällisiä ja samanaikaisia, ja ne tehdään määrättyjen komentojen avulla.

- Sulkeisjärjestyksen harjoittelulla koulutettavat totutetaan vaistomaiseen tottelemiseen ja täsmällisyyteen.
- Sulkeisjärjestysharjoittelulla on tärkeä osuus joukon kurin ja hengen luomisessa.
- Sulkeisjärjestys mahdollistaa suurtenkin osastojen täsmällisen johtamisen ja luo perustaa toiminnalle taistelukentällä.
- Sulkeisjärjestyksellä luodaan myös perustaa toimimiselle muissa sotilaskoulutuksen koulutustapahtumissa.

Sulkeisjärjestyksessä joukon johtaja rytmittää komennoillaan joukon toiminnan. Komennoissa on yleensä **valmistava osa** ja **suoritusosa**, kuten "Käännös oikeaan – päin!"

Opettele kuuntelemaan komennot oikein ja tarvittaessa komentamaan oikein. Komennon valmistavalla osalla kerrotaan, mitä seuraavaksi tehdään. Sen jälkeen pidetään pieni tauko. Tauon aikana jokainen ehtii ajatella toiminnan valmiiksi. Aloitteleva johtaja pitää helposti liian lyhyen tauon. Aloitteleva joukko puolestaan liikkuu, vaikka suoritusta ei ole vielä käsketty. Tauon jälkeen suoritusosa käsketään siten, että sanan paino ensimmäisellä tavulla. Tällöin kaikki toimivat oikein ja yhdenaikaisesti.

Sulkeisjärjestyksen menettelytapoja voidaan käyttää kaikessa koulutuksessa, jossa tavoitteena on täsmällisten suoritusten vaistonvarainen hallinta.

Sulkeisjärjestyksen harjoittelu parantaa reaktiokykyäsi, mielen, kehon ja aseiden hallintaa sekä fyysistä kuntoasi!

3.7 Sotilasvala ja -vakuutus

Sotilasvala järjestetään ja sitä harjoitellaan alokasjakson päätösviikolla (6. palvelusviikko).

Sotilasvala vannotaan ja **sotilasvakuutus** annetaan seuraavan kaavan mukaisesti:

(Lihavoidut kohdat toistetaan valan esilukijan mukaisesti).

Minä N.N. lupaan ja vakuutan (Sotilasvalassa) kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä, (Sotilasvakuutuksessa) kunniani ja oman tuntoni kautta, olevani Suomen valtakunnan luotettava ja uskollinen kansalainen.

Tahdon palvelella maatani rehellisesti sekä parhaan kykyni mukaan etsiä ja edistää sen hyötyä ja parasta.

Minä tahdon kaikkialla ja kaikissa tilanteissa, rauhan ja sodan aikana puolustaa isänmaani koskemattomuutta, sen laillista valtiojärjestystä sekä valtakunnan laillista esivaltaa.

Jos havaitsen tai saan tietää jotakin olevan tekeillä laillisen esivallan kukistamiseksi tai maan valtiojärjestyksen kumoamiseksi, tahdon sen viipymättä viranomaisille ilmoittaa.

Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa, vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun.

Lupaan käyttäytyä kunnollisesti ja ryhdikkäästi, totella esimiehiäni, noudattaa lakeja ja asetuksia sekä säilyttää hyvin minulle uskotut palvelusalaaisuudet. Tahdon myös asetovereitani kohtaan olla suora ja auttavainen.

Milloinkaan en sukulaisuuden, ystävyysyden, kateuden, vihan tai pelon vuoksi enkä myöskään lahjojen tai muun syyn tähden toimi vastoin palvelusvelvollisuuttani.

Jos minut asetetaan esimiesasemaan, tahdon olla alaisiani kohtaan oikeudenmukainen, pitää huolta heidän hyvin-voinnistaan, hankkia tietoja heidän toiveistaan, olla heidän neuvonantajanaan ja ohjaajanaan sekä omasta puolestani pyrkiä olemaan heille hyvän ja kannustavana esimerkkinä.

Kaiken tämän minä tahdon kunniani ja oman tuntoni mukaan täyttää.

[4]

Mihin tämän luvun asiat liittyvät?

Aseiden ja ampumatarvikkeiden turvallinen käsittely perustuu varomääräyksiin. Ase- ja ampumakoulutuksessa opit käsittelemään aseita varmasti ja turvallisesti. PVMoodlessa oma työtila, joka sisältää sähköisen oppimateriaalin ase- ja ampumakoulutuksesta.

Ase- ja ampumakoulutusohjelma

Tässä luvussa kerrotaan alokasjaksolla käytävät ammunnan perusteet. Ampumataito on sotilaan tärkein taito. Kyky osua maaliin ampumaradalla on taisteluammunnoissa ja taistelussa tarvittavien taitojen lähtökohta. Ampumakoulutuksen päämääränä on, että varusmiespalveluksen lopulla osut rynnäkkökiväärillä 150 metrin ampumaetäisyydellä halkaisijaltaan 20 senttimetrin maaliin valoisalla 80 prosentin ja pimeällä 70 prosentin todennäköisyydellä.

Alokasjakson jälkeen

- muistat rynnäkkökiväärin toimintaperiaatteen
- osaat käyttää, käsitellä ja huoltaa rynnäkkökivääriä turvallisesti
- osaat ammunnan perusteet ja ampuma-asennot
- osaat toimia perusammunnoissa varomääräysten mukaisesti ja muistat ampumakoulutukseen liittyvät yleiset varomääräykset
- osaat ampua rynnäkkökiväärillä ja saavutat RK 2- ja RK 7 -ammunnoista vähintään tyydyttävän tuloksen
- osaat telamiinan, viuhkapanoksen, kevyen kertasingon ja käsikranaatin turvallisen käsittelyn sekä niiden käytön perusteet
- osaat etenemisen partion osana taistelussa.

4.1 Aseiden turvallinen käsittely

Aseiden ja taisteluvälineiden käyttö on yksi taistelijan perustaidoista. Niiden oikea ja turvallinen käyttö on hallittava, jotta toiminta onnistuu kaikissa taistelutilanteissa ja olosuhteissa vaistonvaraisesti.

Taistelussa ampumataitosi voi pelastaa sinun ja partioosi kuuluvien taistelijoiden hengen!

Aseiden ja taisteluvälineiden käyttöä harjoitellaan säännöllisesti, ja harjoitteluun sisältyy runsaasti asioiden kertaamista ja toistoharjoittelua. Tällä toimintatavalla saavutetaan ylioppimista, jolloin opitut tiedot ja taidot säilyvät muistissa pitkiäkin aikoja.

Aseiden käsittely jaetaan muodolliseen ja tilanteenmukaiseen ase käsittelyyn, mutta käsittelytavoissa ei saa olla eroja.

Muodollisessa ase käsittelyssä taistelija toimii johdetusti komentojen mukaan noudattaen ase käsittelyohjeita ja

palvelusturvallisuusmääräyksiä. Tällöin ase en lataaminen, varmistaminen ja tarkastaminen tehdään aina johdetusti.

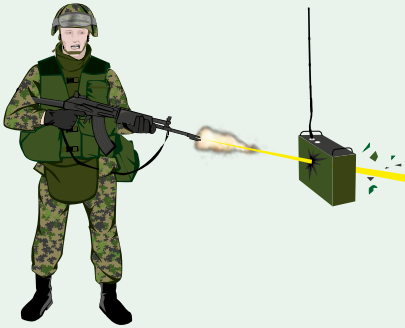
Tilanteenmukaisessa ase käsittelyssä taistelija toimii annetun tehtävän perusteella itsenäisesti ase käsittelykoulutuksessa ja palvelusturvallisuusmääräyksissä ohjeistetulla tavalla. Tilanteenmukaista ase käsittelyä ovat esimerkiksi taistelukoulutus sekä perus- ja taisteluammunnat. Jos tilanteenmukaisessa ase käsittelyssä on käytetty patruunoita, aseiden tarkastaminen tehdään harjoittelun jälkeen johdetusti.

Ase en käsittelyssä käytettäviä termejä ovat ase käsi ja tukikäsi. Ase käsi on käsi, jolla ase laukaistaan. Tukikäsi on käsi, jolla yleensä tehdään kaikki muu ase en käsittelyyn liittyvä toiminta.

HUOMIO!

Taistelijan on oltava jatkuvasti tietoinen aseensa, sen lisävarusteiden ja muiden taisteluvälineiden tilasta ja toimintakunnosta.

Kaikessa aseiden käytössä on noudatettava seuraavia turvallisen aseenkäsittelyn sääntöjä:

Asetta on aina käsiteltävä kuin se olisi ladattu

Ei ole merkitystä, onko ase ladattu tai onko ase toimimaton käsittelyase, käsittelyn on aina oltava samanlaista.

Piippukontrolli

Aseen piipun on aina osoitettava turvalliseen suuntaan.

Aseenkäsittelyssä noudatetaan "lasersääntöä": aseella ei saa koskaan osoittaa mitään sellaista, jota ei halua tuhota.

Tunnista maali ja varmista tausta

Maalin takana ei saa olla omia taistelijoita tai sivullisia.

Sormivarmistus

Liipaisinsormi on pidettävä tietoisesti aseiden rungolla.

Sormi laitetaan liipaisimelle vasta, kun on tehty tietoinen ampumapäätös.

4.2 Ammunnan yleiset varomääräykset

Tässä alaluvussa kerrotaan ne yleiset ohjeet, jotka sinun tulee palvelusturvallisuuden takia muistaa toimiessasi ampumarjoituksissa.

4.2.1 Varomääräykset

Varomääräyksiä noudatetaan sekä rauhan ajan ammu-noissa, että soveltuvin osin myös sodan aikana.

HUOMIO!

Jokaisen sotilaan on tiedettävä ammuntaan liittyvien varomääräysten keskeinen sisältö ja osattava toimia niiden edellyttämällä tavalla.

Aseiden ja ampumatarvikkeiden käsittely ja hallussa pitäminen

- **Kukaan ei saa oma-aloitteisesti ryhtyä käsittelemään aseita, ampumatarvikkeita tai räjähdysaineita, joiden käsittelyä hän ei tunne.**
- Jos esimies käskee sotilashenkilöä ampumaan aseella, käsittelemään räjähdysaineita tai näitä sisältäviä välineitä, joita käskyn saaja ei tunne tai joiden käsittelyssä hän tietää itsensä epävarmaksi, hänen on ilmoitettava tästä käskynantajalle ennen ampumaan tai käsittelemään ryhtymistä.
- Ampumatarvikkeiden, räjähdysaineiden ja ampuma-aseiden **luvatun hallussapito on kielletty.**
- Kaikissa harjoituksissa, joissa käsitellään aseita, ampumatarvikkeita tai räjähdysaineita, on jokainen yksittäinen sotilashenkilö velvollinen keskeyttämään harjoituksen huutamalla **SEIS**, jos hän huomaa jotain sellaista olevan tapahtumaisillaan, josta on vaaraa harjoitusosastolle, sivullisille tai omaisuudelle.
- **Asetta ei saa milloinkaan suunnata henkilöitä eikä vaurioille alttiita esineitä kohti.**
- Tunnista maali ennen kuin ammut. Varmista tähyttämällä, että tulilinjalla ja maalin takana ei ole ketään.
- Siirrä sormi liipaisimelle vasta, kun aiot ampua.

Vahingonlaukausten estäminen

Yleisimmät vahingonlaukaukset ovat tapahtuneet harjoituksen jälkeen aseiden tarkastuksen yhteydessä, kuljetuksessa auton lavalla tai aseiden puhdistuksen yhteydessä. Älä osoita koskaan aseellasi muuta kohdetta kuin maalia – tarkista aina ammunnan jälkeen, että aseiden patruunapesä on tyhjä – tee tyhjälaukaus vain tähtäämällä maaliin tai ilmaan. Huolla ja säilytä aseesi aina lipas irrotettuna.

Ampumatarvikkeiden käsittely

- Ampumatarvikkeiden jaon yhteydessä on jokaisen ampujan tarkistettava, että hänelle jaetut ampumatarvikkeet ovat oikeaa lajia ja puhtaat, eikä niissä ole vikoja. Jokaisen sotilaan on **osattava erottaa kova-, paukku- ja latausharjoituspatruuna toisistaan.**
- **Ampuma- / taisteluharjoituksen jälkeen jokainen on velvollinen luovuttamaan jäljelle jääneet harjoitus- ja ampumatarvikkeet sekä räjähdysaineet ja pyrotekniset välineet harjoituksen johtajalle tai lähimmälle esimiehelleen viimeistään kasarmille saavuttuaan, vaikkei hän olisi tästä erityistä käskyä saanutkaan.**
- **Kovia ampumatarvikkeita ja harjoitusampumatarvikkeita ei saa koskaan sekoittaa keskenään.**

Vaaratilanteista ilmoittaminen

Mahdolliset "läheltä piti" -tilanteet tulee aina ilmoittaa esimiehelle vaaramahdollisuuksien tunnistamiseksi. Puolustusvoimat kokoaa niistä rekisteriä, jota käytetään toiminnan ja koulutuksen kehittämiseen.

Aseen säilyttäminen

Asetelineissä ei saa säilyttää ladattuja aseita, eikä patruunapesässä tai lippaissa saa olla patruunoita. **Aseen on oltava varmistettu.** Lippaat on pidettävä aseista irrotettuina, eikä täytettyjä lippaita saa säilyttää muualla kuin lukitussa varastossa.

Harjoitusampumatarvikkeiden käsittely

- Paukkupatruunoita on käsiteltävä yhtä varovaisesti ja huolellisesti kuin kovia patruunoita. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota kuulon suojaamiseen. Kuulon suojaamiseen tulee käyttää korvatulppia tai kuulosuojaimia.

- **Ilman sysäksenvahvistajaa olevalla aseella ei saa ampua paukkupatruunoita.** Sotilaille, joiden aseessa ei ole sysäksenvahvistajaa, ei saa edes antaa paukkupatruunoita niitä käyttöön jaettaessa, eikä tällaisen aseiden haltija saa ottaa paukkupatruunoita vastaan, vaikka niitä hänelle tarjottaisiin.
- Ennen taisteluharjoitusta tai -koulutustilaisuutta, jossa käytetään paukkupatruunoita, on jokaisen yksittäisen miehen aina tarkastettava:
 - että rynnäkkökiväärissä ja konekiväärissä on sysäksenvahvistaja paikoillaan sekä kunnossa ja että se on kierretty loppuun asti paikoilleen
 - ettei hänen hallussaan oleiviin aseisiin, patruunalippaisiin eikä lipaslaukkuihin, ole jäänyt kovia patruunoita ja
 - ettei hänelle luovutettujen paukkupatruunoiden joukkoon ole joutunut kovia patruunoita.
- **Paukkupatruunoilla ei saa ampua toista henkilöä kohti 50 metriä lähempää.** Mikäli johtajan käskyn mukaan poikkeustapauksessa ammutaan 50 metriä lyhyemmiltä etäisyyksiltä, on aseiden piippu suunnattava ylös.
- Taisteluharjoituksen tai -koulutustilaisuuden jälkeen on jokaisen yksittäisen miehen ilman eri käskyäkin tarkastettava katsomalla ja tarvittaessa sormella kokeilemalla, että aseiden patruunape-sään ja lippaisiin ei jää paukkupatruunoita. Kaikki jäljellejääneet paukkupatruunat on luovutettava lähimmälle suoranaselle esimiehelle viimeistään kasarmille saavuttaessa.
- **Kaikissa ammunnoissa on käytettävä kuulosuojaimia.**

Aseen tarkistaminen ja varmistaminen

- **Ampuma-asetta on aina käsiteltävä niin kuin se olisi ladattu.** Kun otat aseiden kätteesi, tarkista aina ensimmäiseksi, että patruunapesä ja lippaat ovat tyhjästä ja varmista ase.
- Asetta ei saa ilman käskyä ladata eikä käsitellä ladattuna. Ase on aina varmistettava ja pidettävä varmistettuna, kun sitä ei käytetä tai käsitellä.
- Älä koskaan anna toiselle ladattua asetta varoittamatta, että se on ladattu.
- Kun asetta ryhdytään käsittelemään on aina varmistuttava katsomalla ja tarvittaessa sormella kokeilemalla, ettei patruuna ole aseidenkäsitelijän tietämättä patruunapesässä, lippaassa tai muussa sellaisessa paikassa, josta se asetta käsiteltäessä voi joutua piippuun.

Ampumarjoitukset

- Ampumarjoitukseen valmistauduttaessa on jokaisen ampujan tarkistettava, että aseessa ei ole patruunoita ja se on oikein koottu, kunnossa ja hyvin puhdistettu. Lisäksi ampujan on suojattava kuulonsa.
- Jokaisen ampujan on ampumarjoituksen aikana käsiteltävä asettaan ja hallussaan olevia ampumatarvikkeita siten, ettei niihin pääse hiekkaa, roskaa, muita epäpuhtauksia tai vettä.
- Yksityisen ampujan on ampumassa jatkuvasti tarkkailtava, ettei ketään ole aseiden ampumasuunnassa eikä välittömästi piipun suun vieressä. Aseen suupainen vaikutuspiirissä oleva voi saada kuulovaurion.

4.2.2 Kuulon suojaaminen

HUOMIO!

Huolehdi itse kuulosi suojaamisesta annettujen ohjeiden mukaisesti. Kuulosi on sinulle korvaamaton. Ellet suojaa kuuloasi, yksikin laukaus voi aiheuttaa pysyvän kuulovaurion.

Suoja kuulosi aina ennen ammuntaa. Kouluttaja käskää, käytetäänkö korvatulppia, kupukuulonsuojaimia vai molempia. Vastaa itse siitä, että toimit annettujen ohjeiden mukaan ja asetat kuulonsuojaimet paikalleen. Aseta tulppasuojaimet huolellisesti korvakäytäväsi.

Noin 90 prosenttia meluvammoista syntyy siten, ettei tapahtumahetkellä ole käytetty kuulonsuojaimia. Yleisin meluvamman aiheuttava ase on rynnäkkökivääri. Paukkupatruunat ovat yleisin meluvamman aiheuttava patruunatyyppejä.

Meluvamma aiheutuu yleensä aseiden käsittelyn tai puhdistuksen yhteydessä tapahtuneesta vahingonlaukauksesta. Yleisin yksittäinen syy kuulonsuojauksen puuttumiseen on siten yllättävä tilanne, jossa kuulonsuojaukseen ei ole varauduttu. Käsittele siis paukkupatruunoita yhtä huolellisesti kuin kovia patruunoita. Tarkista aina ammunnan jälkeen ja aloittaessasi aseiden käsittelyn, ettei aseeseen ole jäänyt patruunoita.

Meluvamma voi johtaa kuuroutumiseen, joidenkin sävelkorkeuksien kuulematta jäämiseen tai korvien jatkuvaan soimiseen. Meluvamman oireita ovat korvien lukkoisuus ja humina, korvien vinkuminen, korvasärky, verenvuoto korvasta, kuulon aleneminen tai muu korvaoire. Nopeasti järjestetyllä hoidolla pystytään estämään ja lievittämään vaurioita.

Jos sinulla on yksi tai useampi oireista äkillisen meluallistumisen jälkeen, kerro asiasta heti kouluttajalle, jolloin sinut ohjataan viipymättä hoitoon ja lääkärin tutkimuksiin. Lievän meluvamman hoitona on lisämelulle altistumisen välttäminen, kuulonmittaus ja oireiden seuranta sekä tupakointi- ja ampumakielto. Tarvittaessa tehdään uusi kuulonmittaus. Korvan voimakasta soimista ilman kuulonlaskua voidaan hoitaa ylipainehapella.

Kaikista vammoista tehdään tapaturmailmoitus hoitolinjoista riippumatta.

Tulppakuulosuojaimen asentaminen

Asenna tulppasuojaimet näin:

Valitse oikean kokoinen tulppasuojain.

Huolehdi siitä, että kätesi ovat puhtaat. Pyöritä sormilla tulppa kapeaksi.

Vedä korvanlehteä takaviistoon toisella kädelläsi ja asenna puristettu tulppasuojain nopeasti korvakäytäväsi. Paina tulppaa niin kauan, että tulppa on laajentunut (noin 20 sekuntia).

Jos tulppa pyrkii laajenemaan ulos korvakäytävästä, tulppa ei ole asetunut oikein. Toista asennus ja varmista, että tulppa on riittävän syvällä korvakäytävässäsi.

4.3 Rynnäkköiväärin ominaisuudet ja huoltaminen

4.3.1 Rynnäkköiväärin ominaisuudet

Tavoitteena on, että alokasjakson suoritettuaan jokainen koulutettava pystyy purkamaan rynnäkköiväärin 5 sekunnissa ja kokoamaan sen 15 sekunnissa sekä täyttämään 30 patruunaa lippaaseen 35 sekunnissa.

Yleisimmin käytössä olevat rynnäkköiväärin mallit ovat RK 62, RK 62M1 ja RK 95.

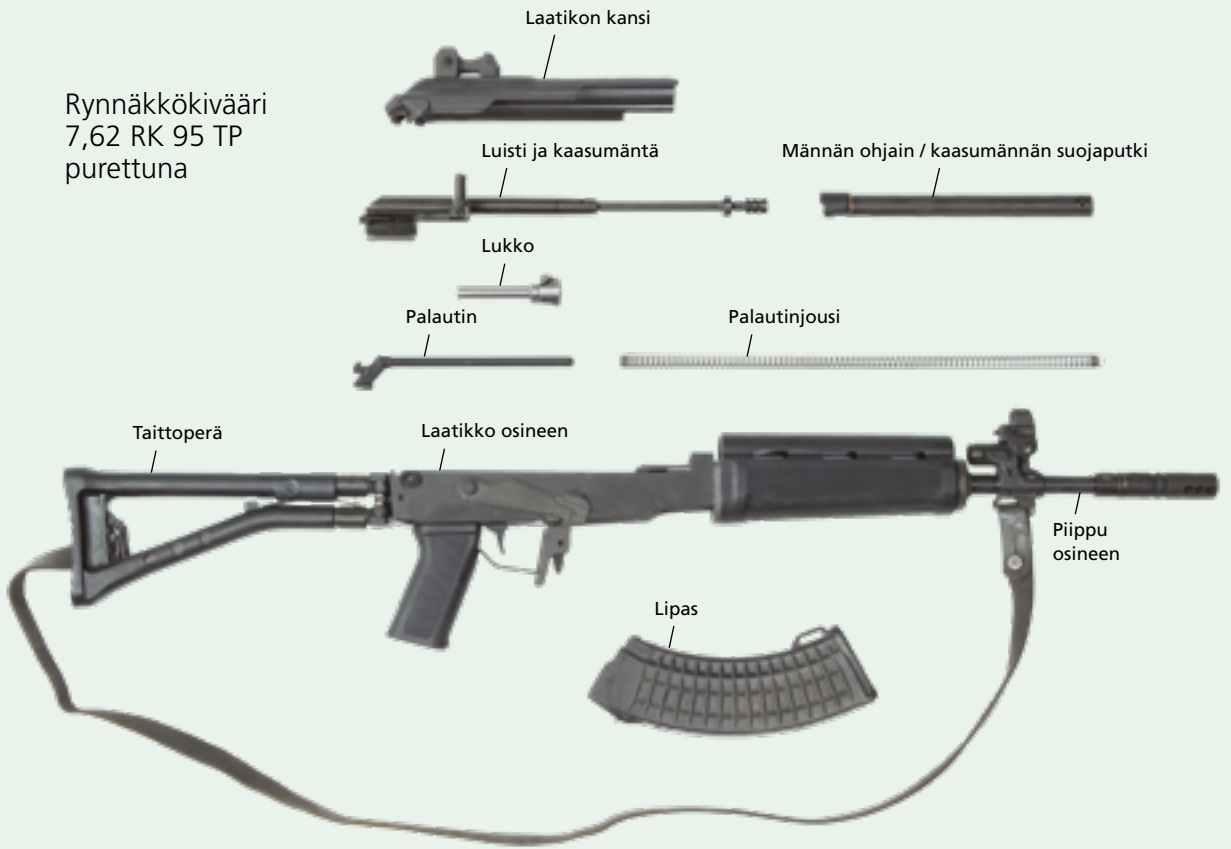
Rynnäkköiväärin ominaisuudet:

- Tehokas ampumaetäisyys on käytännössä 300 m.
 - Rynnäkköivääri toimii automaattisesti (lataa, laukaisee ja poistaa hylsyn).
 - Aseella voidaan ampua sekä kerta- että sarjatulta.
 - Aseessa on reikätahtaimet (diopteritahtaimet) päiväkäyttöön ja tritiumampulleilla varustetut avotähtaimet.
- Hämäräkäyttöä varten aseeseen voidaan kiinnittää yöttähtäimeksi valonvahvistin 2000.
 - Lippaaseen mahtuu 30 patruunaa, ja täyden lippaan paino on 0,8 kg.
 - Tuliannoksen suuruus on kolme täyttä lipasta eli yhteensä 90 patruunaa.
 - Sotilaan taisteluvarustukseen kuuluu kuusi lipasta.
 - Tulinopeus on kertatulella 20–30 laukausta minuutissa. Kertatuli on tehokkaampaa kuin sarjatuli.
 - Sarjatulinopeus on lippaan vaihto huomioon ottaen 120–180 laukausta minuutissa, ja teoreettinen sarjatulinopeus on 700 laukausta minuutissa.
 - RK 95:ssä on mahdollisuus käyttää kiväärikranaattia, yöttähtäintä sekä äänenvaimenninta ja etutukea.
 - Aseen paino ilman pistintä ja lipasta on 3,5 kg.
 - Luoti on vaarallinen aina noin 4 km:n etäisyydelle.

Rynnäkköivääri 7,62 RK 62 koottuna

Rynnäkkökivääri
7,62 RK 95 TP
purettuna

Varusteet

Sysäksenvahvistimen kiinnittäminen rynnäkkökivääriin

Paukkupatruunoita ammuttaessa on käytettävä sysäksenvahvistajaa. Se kiinnitetään rynnäkkökivääriin piippuun seuraavan kuvien mukaisesti.

7,62 RK 62

7,62 RK 95

Patruunalaatikon tiedot

	Ampumatarvikenumero	Patruunamäärä	
JVA = jalkaväen ampumatarvike	JVA 0316	1305-467-0041	30 kpl
	7,62 RK S 309 p herm		
	1 5 4	1 4	50 g
			0,575 kg
Ruudin laatu ja erä	1,70 g	50 5305	
	RSD4N2S 29485	7,62 RK 7,53	
	50-81	VRT N:o 2 mäs 4P-68	
	50	4.2-68	

Sisältö:

- 7,62 RK = Rynnäkkökiväärin patruuna
- S 309 = Kokovaippaluoti tyyppiä S nro 309
- p herm = Pakkaus ilmatiivis
- vj 313 = Valojuovaluoti nro 313
- vj S pv th = Valojuovaluoti S-luoti, pakkaus venäläinen
- als lkp = Alumiinisydän, lyhyen kantaman patruuna
- pl pap = Puuluoti, paukkupatruuna

4.3.2 Käyttäjän omatoimiset tarkastukset aseelle

Käyttäjän tekemät tarkastukset jaetaan aseiden tilan tarkastamiseen ja aseiden tarkastamiseen patruunoiden poiston yhteydessä.

Taistelijan on oltava jatkuvasti tietoinen siitä, onko ase ladattu vai ei. Patruunapesä on tarkastettava aina, kun ottaa aseiden haltuun. Tarkastus tehdään esimerkiksi tauon jälkeen, sisälle mentäessä, laitettaessa ase telineeseen, otettaessa ase telineestä tai lataamisen jälkeen.

Taistelu- ja taistelukoulutus tilanteissa aseiden tilan tarkastaminen on ennen kaikkea tarkastus, jolla varmistetaan, että aseessa on patruuna patruunapesässä.

Aseiden tilan tarkastus tehdään ase varmistettuna, jolloin vedetään luisti taakse, tarkastetaan patruunapesä katseella ja tarvittaessa sormella kokeilemalla. Tarkastuksen yhteydessä voidaan tarkastaa myös aseiden tähtäimet, lisälaitteiden kiinnitys ja aseiden kaasuportin asento (7.62 RK 95).

Taistelija tarkastaa aseiden patruunoiden poiston yhteydessä. Ennen patruunapesän tarkastusta on varmistettava kokeilemalla, ettei lipas ole paikallaan. Patruunapesän tarkastus tehdään katsomalla ja tarvittaessa kokeilemalla. Tämän jälkeen harjoituksessa ammutaan johdetusti tähdätty tyhjä laukaus turvalliseen suuntaan. Mikäli taistelija on yksin, vastaa hän itse turvallisesta tähdätyn tyhjän laukauksen ampumisesta.

Aseella ammutaan tyhjä laukaus vireen poistamiseksi seuraavissa tilanteissa:

- Ase on huollettu, ja kokoamisen jälkeen todetaan aseiden toimivuus.
- Aseesta on poistettu ampuvatarkvikkeet.
- Siirtyessä majoitustiloihin.
- Ase laitetaan säilytykseen.

Aseiden tila on tarkastettava aina ennen tyhjää laukausta. Joukon johtaja voi ammuttaa tyhjän laukauksen muulloinkin, jos hän katsoo sen lisäävän turvallisuutta.

4.3.3 Aseiden johdettu tarkastaminen

Aseet tarkastetaan johdetusti aina ennen harjoituksen alkua ja harjoituksen jälkeen. Kesken harjoituksen aseet voidaan tarkastaa johdetusti harjoituksen johtajan tilanvarion perusteella esimerkiksi siirryttäessä paukkupatruunaharjoittelusta harjoitteluun kovilla patruunoilla.

Aseiden tarkastuksessa sekä aseet että lipaat tarkastetaan. Aseista tarkastetaan, että patruunapesässä ei ole

Esimerkki aseiden tilan tarkastamisesta

1. Tue aseiden perä kainaloon. Samalla tuet laatikon takapäähän varusteisiin, ja tämä pitää aseiden tiukasti paikallaan.
2. Lipas on tilanteen mukaan kiinni tai irti.
3. Pidä sormi pois liipaisinkaaren sisältä.
4. Ase on varmistettu, mikä estää tuplasyötön.
5. Kallista asetta vasemmalle ja vedä tukikädellä varovasti luistia taaksepäin, jolloin näet, onko patruuna patruunapesässä.
6. Tarkasta patruunapesä tarvittaessa (esim. pimeällä) kokeilemalla patruunanpoistoaukon kautta, jolloin tunnet, onko patruunapesässä patruuna.

HUOMIO!

Taistelijan on oltava jatkuvasti tietoinen siitä, onko ase ladattu vai ei!

Aseiden tila on tarkastettava aina ennen tyhjää laukausta

Esimerkki aseiden tarkastamisesta patruunoiden poiston yhteydessä

1. Tue aseiden perä kainaloon. Samalla tuet laatikon takapäähän varusteisiin, ja tämä pitää aseiden tiukasti paikallaan.
2. Pidä ase suunnattuna turvalliseen suuntaan ja sormi aseiden rungolla, poissa liipaisinkaaren sisältä.
3. Irrota lipas tukikädellä.
4. Tarkasta tukikädellä, että lipas on irti. Tee tämä kokeilemalla lipaskuilu.
5. Kallista asetta vasemmalle, pidä tukikädellä luistia takana ja tarkasta patruunapesä katseella.
6. Tarkasta patruunapesä tarvittaessa (esim. pimeällä) kokeilemalla patruunanpoistoaukon kautta.

patruunaa. Lippaista tarkastetaan niiden oletettu tila, sillä harjoituksessa voi olla sellainen tilanne, että lippaista on paukkupatruunoita, mutta niitä ei ole ladattu aseeseen.

Aseiden tarkastaminen

Tarkastus tehdään tarkastajan käskemässä muodossa polvella, makuulla (ampumaradalla) tai pystyssä (esimerkiksi tuliasemassa). Aseet tarkastetaan aina aseiden piippujen osoittaessa turvalliseen suuntaan.

Aseet tarkastetaan taistelijan takaa katseella ja tarvittaessa kokeilemalla sormella patruunapesä. Kaikki lippaat tulee tarkastaa. Lippaisiin voidaan jättää patruunoita tarkastajan käskystä. Lippaita ei saa kiinnittää ilman lupaa.

Kun joukon aseet on tarkastettu, ammutaan tarvittaessa tähdätty tyhjä laukaus turvalliseen suuntaan tarkastajan käskyllä: "TÄHDÄTTY TYHJÄ LAUKAUS – AMPUKAA". Kuulon suojaus saa poistaa aseiden tarkastajan käskyllä, kun joukon kaikki aseet on tarkastettu, huomioiden meluvaara-alue.

Taistelijan toiminta komennolla "PATRUUNAT POIS – TARKASTAN / TARKASTAKAA ASEET":

1. Tue aseiden perä kainaloon
2. Pidä ase suunnattuna turvalliseen suuntaan ja pidä sormi aseiden rungolla, poissa liipaisinkaaren sisältä
3. Poista aseesta lipas ja aseta kaikkien lippaiden suuaukot tarkastajan suuntaan.
4. Poista patruuna patruunapesästä
5. Tarkasta lipaskuilu sormella kokeilemalla
6. Tarkasta patruunapesä katseella ja tarvittaessa sormella kokeilemalla
7. Kallista asetta vasemmalle ja pidä luisti takana, jotta tarkastaja pystyy näkemään ja tarvittaessa kokeilemaan patruunapesän
8. Päästä luisti eteen
9. Varmista ase.

Esimerkki johdetusta aseiden tarkastuksesta

4.3.4 Rynnäkökiväärin huoltaminen

Sotaharjoituksissa ja maasto-oloissa ase vaatii päivittäistä huoltoa.

Ase huolletaan ammunnan jälkeen siten, että

- piippu öljytään jäähtymisen jälkeen
- 2–3 tunnin kuluttua ase puhdistetaan ja öljytään
- 2–3 vuorokauden kuluttua ase puhdistetaan ja öljytään uudelleen.

Rynnäkökivääri puretaan huoltoa varten irrottamalla aseesta ensin lipas ja tarkastamalla, ettei ase ole ladattu. Seuraavaksi irrotetaan laatikon kansi, sitten luisti ja lukko sekä palautinjousi ja kaasumännän ohjain.

Pura ase oikeassa järjestyksessä. Käsittele osia huolellisesti ja varovaisesti. Varo erityisesti kolhimasta RK 62:n laatikon kantta, jossa on takatähtäin.

HUOMIO!

Pidä huoltotoimenpiteiden aikana lipas irti aseesta!

Tarkasta aina ennen huoltotoimenpiteitä katsomalla ja tarvittaessa sormella kokeilemalla, ettei aseenn patruunapesässä ole patruunaa!

Käsittele asettasi niin, että se ei osoita toiseen henkilöön!

Tee huoltotoimenpiteet aseenn omilla puhdistusvälineillä. Tarkasta ennen puhdistusta, että puhdistuspuikko on suora ja oikein koottu.

Piippu puhdistetaan suun kautta, patruunapesä takakautta ja kaasukammioista poistetaan karsta. Älä ”jynsää” piipun suuosaa pilalle. Tue puhdistuspuikkoa toisella kädellä siten, ettei se hankaa suukartiota piipun suosaan.

Laatikko ja muut osat puhdistetaan rätillä. Asetta puhdistettaessa tulee tarkastaa, että

- kaasukammiossa ja kaasumännän päässä ei ole karstaa
- iskuri liikkuu vapaasti lukossa
- puhdistusvälinetila ja kädensijan ontelo ovat puhtaat
- liekinsammutin ei heilu
- tähtäimet ovat kunnossa eikä takatähtäin heilu
- laatikon kansi ei ole löystynyt
- lippaat ovat kunnossa.

Lipas puretaan huoltoa varten irrottamalla lipaan jousi.

Jos huomaat aseessa vian, ilmoita siitä välittömästi esimiehelle. Puhdistuksen jälkeen öljyä aseenn osat öljytään ja kokoa ase.

Kastunut ase on ensin huolellisesti kuivattava ja sitten öljyttävä.

HUOMIO!

Veteen sekoittunut öljy ei ole voitelu- eikä suoja-aine!

Asetta ei saa kolhia, väännellä, käyttää vipuna tai istuimena eikä jättää paikkaan, jossa se voi jäädä ajoneuvon pyörän tai telan alle. Ase on tarkkuustyökalu, taisteluväline, joka vaurioituu väärästä käsittelystä. Vaurioituneella aseella ei osu!

Aseessa täytyy aina olla liukupinnoilla kevyt öljy!

Talvella asetta säilytetään ulkona tai teltan takaosassa, koska muuten lämmönvaihtelu voi aiheuttaa jäähtymisen. Talvella ennen aseenn huoltoa annetaan aseenn lämmitä sisällä. Piipun lämpeneminen muodostaa piippuun kosteutta, joka pitää poistaa ennen aseenn varastointia.

4.4 Ammunnan perusteet

4.4.1 Ampuma-asennot

Hyvän ampuma-asennon ensisijaisena tarkoituksena on muodostaa aseelle mahdollisimman vakaa ja liikkumaton tuki. Ampuma-asennon on tästä syystä oltava sellainen, että tuki muodostuu vartalon luustosta. Pelkästään lihasten avulla asetta ei pysty pitämään liikkumattomana, koska väsymyksen myötä lihaksissa alkaa tapahtua mikroliikettä, joka voimistuessaan aiheuttaa vartalossa värinää.

Ampuma-asennon on säilyttävä samanlaisena laukauksesta toiseen. Tämä on mahdollista rentoutumalla hyvin ja hakeutumalla mahdollisimman luonnolliseen asentoon.

Voit tarkistaa ampuma-asennon tähtäämällä maaliin ja sulkeamalla silmät hetkeksi: hyvässä ampuma-asennossa tähtäyspiste pysyy paikallaan, vaikka välillä suljetkin silmäsi. Aseenn asennon voit tarkistaa tähtäämällä maaliin ja hengittämällä rauhallisesti. Hyvässä ampuma-asennossa pystyssä oleva ase liikkuu pystysuorassa maalin yli eikä kampea sivuille.

Vartalon rakenteellisten erojen johdosta kaikille ampujille ei sovellu täsmälleen samanlainen ampuma-asento. Eroja on lähinnä vartalon ja aseenn välisessä kulmassa sekä vasemman käden paikassa. Opettele itsellesi ominainen, rentoutunut ja luonnollinen asento. Aloita sen hakeminen kokeilemalla tässä kuvattuja, yleensä parhaita asentoja.

Hyvä ampuma-asento on sellainen, jossa lihakset eivät ole jännittyneinä ja verenkierto sekä hengitys tapahtuvat mahdollisimman häiriöttömästi. Asennon on oltava tasapainoinen, jotta sen koossapitämiseen tarvitaan mahdollisimman vähän lihasjännitystä. Silmän on saatava tähdätä esteettä.

Sovelletut ampuma-asennot perustuvat näihin perusampuma-asentoihin, joita sovelletaan toimintaympäristön ja taisteluketän tilanteiden mukaan. Sovelletuissa asennoissa korostuu aseennon tuenta tuliasemassa.

Makuuasento on ampuma-asennoista vakain, kun ampujan vartalo tukeutuu ampuma-alustaa vasten ja molemmat kyynärpäät sekä lipas saavat liikkumattoman tuen alustasta. Makuuasento on hyvä, kun

- ase pysyy vakaana mahdollisimman pienellä lihasjännityksellä
- ampujan vartalo pysyy samassa asennossa koko ammunnan ajan
- ampujan pää on pystyssä
- ampuma-asennossa on hyvä olla
- ampujan hengittäessä tähtäinkuva liikkuu pystysuunnassa
- laukauksen jälkeen tähtäimet ovat ampujan omissa taulussa.

Ota makuuasento komennolla "AMPUMA-ASENTO – MAATEN". Komennon valmistavalla osalla tehdään asento ja komennon suoritusosalla laskeudutaan polvilleen, josta liikettä jatketaan laskeutumalla makuulle kyynärpäiden varaan. Aseesta otetaan ampumaote ja jalat levitetään haara-asentoon. Asennossa vartalon tulee olla suoraan aseennon takana, jolloin selkäranka ja hartiat muodostavat suoran T-kirjaimen, jossa hartiat ovat taulua kohden.

Mikäli suora makuuasento tuottaa hankaluuksia tai ampuja on vatsakas, asentoa voi helpottaa koukistamalla asekkäden puoleista jalkaa. Samalla ampujan on käännettävä vartalon suuntaa lievästi vinoon tukikäden puolelle. Tätä kutsutaan niin sanotuksi perinteiseksi ampuma-asennoksi.

Makuuasennossa ampuja tarttuu aseesta tukevalla otteella ja tuo aseennon perän lähelle kaulaa, solisluuta vasten tai sen alapuolelle. Kyynärpäät levitetään sivuille, jolloin pää laskeutuu tähtäimien korkeudelle ja hartiat ovat mahdollisimman rennot. Hartialinjassa ei ole jännitteitä, kun hartiat ovat samalla tasalla. Tukikäden paikka on joko lippaan ja aseennon yhtymäkohdassa tai aseennon kädensuojuksella.

Makuuasento

Peinteinen makuuasento

Tukikäden ote kädensuojuksesta kiinni pitäen sopii pitkäraajaiselle ampujalle. Ampuja pitää normaalilla tiukalla otteella aseesta kiinni ja vetää aseensa perää olkapäätä vasten, jolloin lippaan väljä liike saadaan poistettua. Lippaan sivuttaissuuntaista väljän liikkeen poistoa asetta kanttaamalla tulee välttää, koska tällöin tuplalaukauksia ammuttaessa ase kääntyy rekylin seurauksena, jolloin toisen laukauksen ampuminen epäonnistuu.

Tukikäden ote aseeseen ja lippaan yhtymäkohdasta sopii erityisesti lyhytraajaisille ampujille. Ampuja puristaa tukikäden kämmenellä aseeseen ja lippaan yhtymäkohdasta kiinni pitäen, jolloin ylimääräinen lippaan väljä liike saadaan poistettua. Vasemmalta puolelta ampuvien pitää lisäksi tarkastaa, ettei peukalo jää ammuttaessa viritintapin taakse. Lisäksi on huomattava, että ammuttaessa taisteluvälineistä ja suojaaliiviä käyttäen lisääntynyt varustus aseeseen ja perän välillä kasvattaa tarvetta ottaa tukikädellä kiinni aseeseen ja lippaan yhtymäkohdasta.

Puhtaana laukauksen mahdollistamiseksi ampuja pitää liipaisevan sormen irti aseeseen rungosta ja huolehtii siitä, että liipaisu suuntautuu suoraan taaksepäin. Mikäli lii-

Tukikäden ote rynnäkkökiväärin kädensuojuksesta (pitkäraajainen ampuja)

Tukikäden ote lippaan ja aseeseen yhtymäkohdasta (lyhytraajainen ampuja)

paisin asettuu etusormen tyveen, otetta voi korjata siten, että ampuja siirtää asekauden peukalon laatikon kannelle.

Tähdittäessä pää pidetään pystyssä ja poski tai leuka painautuu kevyesti aseensa perää vasten. Silmän etäisyys on noin 5–8 senttimetriä takatähtäimestä. Suojaliiviä ampumaradalla käytettäessä voidaan sen kaulus taittaa, asekauden puolelta, kaksin kerroin sisäänpäin. Aseensa perä sijoitetaan kaulan juureen solisluun kohdalle joko sen alle tai päälle. Poski tai leuan alue painetaan kevyesti putkipörrään riippuen käytettävästä asetyypistä ja ampujan kasvomuodoista. Makuuasento tarkastetaan nostamalla ase tähtäysasentoon silmät suljettuina, avaamalla silmät ja tarkastamalla, osoittavatko tähtäimet omaan tauluun ja asettuvatko tähtäimet kohdalleen. Mikäli oma taulu on sivussa, asentovirhe korjataan kääntämällä koko vartaloa tukikäden kyynärpäähän pysyessä paikallaan. Korkeussuunta korjataan siirtämällä vartaloa eteen- tai taaksepäin.

Kokemattoman ampujan yleinen virhe on liian korkea ampuma-asento. Tällöin aseensa perä ei asetu kunnolla olkapäätä vasten, vaan se jää liian alas. Tämän seurauksena perän asento voi muuttua jokaisen laukauksen jälkeen aiheuttaen hajonnan kasvua. Liian korkean asennon seurauksena ampuja painaa päätään vinoon tähtäämisen mahdollistamiseksi. Asentovirhe korjataan levittämällä kyynärpäitä, kunnes aseensa perä asettuu kokonaan olkapäätä vasten ja pää suoraan takatähtäimen taakse.

Yleisimmät virheet makuuasennossa:

- vartalon kulma on liian suuri ampumasuuntaan nähden
- ampujan selkäranka on kiertynyt
- oikea polvi on liian koukussa
- asento on liian korkea, jolloin kyynärpäät ovat lähellä vartaloa
- niska ja hartiat ovat jännittyneet
- tukikäden ote ja paikka ovat väärät
- aseensa perä on huonosti olkapäätä vasten
- ote aseesta on liian kevyt
- tähtävä silmä on liian lähellä takatähtäintä
- suojaliivin kaulus on kääntämättä asekauden puolelta
- käsillä ja ylävartalolla ohjataan piippua kohti omaa taulua.

Makuulta ammuttaessa ampuja vaihtaa lipkaan tukikäden tekniikkaa käyttäen. Lipkaan vaihdon onnistuminen edellyttää aseensa perän vetämistä kainaloon ja kyynärpäiden tuomista vartalon vierelle, jolloin kainalo kannattelee asetta ja kyynärpäät tukevat ampujan ylävartaloa. Samalla ampuja vie liipaisevan sormen vaihtimelle sormivarmistusasentoon. Aseensa perän tuominen vartalon lähelle antaa paremman tuen ja vaatii vähemmän voimaa.

Lipkaan nopea vaihto tukikäden tekniikalla edellyttää aseensa kääntämistä siten, että lipasaukko osoittaa tukikäden puolelle. Uuden lipkaan kiinnittämisen jälkeen

Asekauden ote rynnäkkökiväärin kahvasta ja pään asento

Tukikäden käyttö lipkaan vaihdossa

Tukikäden käyttö asetta ladattaessa

oikealta puolen ampuva kääntää aseensa toisin päin ja lataa sen tukikäden kämmensyrjän pyyhkäisyllä. Lippaan vaihto makuulla rikkoo ampuma-asennon. Kyynärpäiden paikka pitää hakea heti latausliikkeen jälkeen käyttämällä aseensa perä olkapäätä vasten, tähtäämällä maaliin ja levittämällä kyynärpäät uudelleen oikeaan leveyteen.

Huomioita tukikäden tekniikasta:

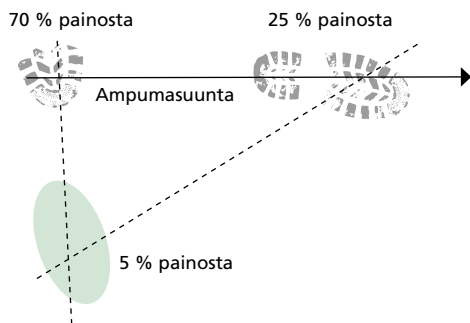
- toiminto on fyysisesti vaativa
- aseensa hallinta yhdellä kädellä on vaikeaa
- tekniikka helpottaa tukikäden toimintoja, kuten vahvistettujen käsimerkkien käyttöä
- tekniikka pitää taistelijaan jatkuvassa yhden patruunan laukaisuvalmiudessa.

Ase voidaan ladata myös asekauden tekniikkaa käyttäen esimerkiksi ampumavalmennusosastoa harjoitettaessa. Asekauden tekniikan etuna on ampuma-asennon muuttamattomuus lippaan vaihdon ja lataamisen aikana. Käytettävä lataustekniikka käsketään joukko- tai harjoituskohtaisesti. Koulutuksessa kahden eri lataustekniikan hallinta vaatii huomattavan määrän harjoittelua.

Polviasento otetaan komennolla "AMPUMA-ASENTO – POLVELTA". Komennon valmistavalla osalla tehdään asento ja suoritusosalla otetaan askel eteen tukikäden puoleisella jalalla sekä laskeudutaan asekauden puoleisen jalan päälle istumaan. Polvelle laskeutuessaan ampuja on hieman kääntyneenä asekauden puolelle.

Tämän jälkeen ampuja avaa hieman asekauden puoleista reittiä, jolloin asento muuttuu vakaammaksi. Samalla voi levittää tukikäden puoleista jalkaa ja asettaa sen siten, että sääri on miltei pystysuorassa asennossa. Jalkaterä osoittaa joko suoraan eteenpäin tai on hieman käännettyä asekauden puolelle. Asennon vakaus riippuu tukipisteiden keskinäisestä asemasta, jossa tukipisteiden pienillä siirroilla on suuri merkitys ampujan hakiessa hyvää polviasentoa. Polviasennossa ase liikkuu enemmän sivusuunnassa ja asennon hakemisella ja korjaamisella liike on saatava pysymään O3-taulun alueella.

Tukipisteiden sijainti ja painonjakauma polviasennossa

Polviasento

Polviasennossa istutaan asekauden puoleisen jalan kantapään päällä ryhdikkäästi. Selkä on melko suorassa kantapään asettuessa pakaroiden väliin tai hieman taaemman jalan pakarain päälle. Asekauden puoleinen jalkaterä on ojentuneena nilkan tukeutuessa nilkkatyynyyn tai jalkaterän nojatessa päkiään. Nilkkatyynyn sijasta voidaan käyttää myös telttapatjaa.

Ampuja tukee tukikäden kyynärvarren joko tukikäden puoleiseen polvilumpioon tai tuo sen reiden päälle riippuen selän ja raajojen mittasuhteista. Tukikäden paikka on ampujan mittasuhteista riippuen joko kädensuojuksella tai aseeseen ja lippaan yhtymäkohdassa.

Polviasennossa lipas koskettaa kevyesti tukikäden kyynärvarteen linjassa, jossa kyynärvarsi toimii reiden jatkeena ylhäältä katsottuna. Aseen perä sijoitetaan kaulan juureen, solisluun alueelle, kuten makuulta ammuttaessa. Pää pidetään pystyssä ja selkä ryhdikkäästi suorassa. Ampuja voi pitää asekauden olka- ja kyynärvarren vaakatasossa tai laskea sen alaspäin olkavarsilihaksia rentouttamalla, mieltymyksensä mukaan. Vaakatasossa pitäminen suuntaa rekylin paremmin aseeseen perän kautta olkapäähän, mikäli ampujan aseeseen perä on huonosti sijoittunut olkapäätä vasten.

Vartalon suunta tauluun nähden on tarkastettava ennen ammunnan aloittamista. Ampuja tarkastaa polviasennon sulkemalla silmänsä ja nostamalla aseeseen tähtäysasentoon. Silmät avattuaan ampuja tarkastaa tähtäyslinjan. Jos ase osoittaa maalista sivulle, koko asentoa on käännettävä taaemman jalan nilkan toimiessa kiintopisteenä. Aseennon tasapainoisuus tarkastetaan siten, että ampujaa pyydetään nostamaan asekauden puoleinen polvi alustasta. Jos ampuja on kallistunut asekauden puolelle ja reisi on jännittynyt, nostaminen ei onnistu. Korjaustoimenpiteenä ampujan pitää siirtää painopistettä enemmän nilkan päälle.

Yleisimmät virheet polviasennossa:

- vartalo on poikittain ampumasuuntaan nähden
- tukikäden kyynärpää ei tule aseeseen alle
- painopiste on asekauden polvella
- jalat ovat liian kapealla
- pää ei ole suorassa tai pää on kumarassa
- aseeseen perä jää olkavarren puolelle
- ampuma-asennon ryhti on huono
- tukikäden kyynärpää ja reisi eivät ole linjassa
- tukikäden jalan ja jalkaterän paikka on väärä.

Polviasennosta ammuttaessa ampuja vaihtaa lippaan ja lataa aseeseen tukikäden tekniikkaa käyttäen samalla periaatteella kuin makuulta. Aseenkäsittelyä helpottaa se, että ampuja tuo aseeseen perän kainaloon siten, että aseeseen painopiste tulee mahdollisimman lähelle vartaloa. Aseen paino kevenee edelleen perän tukeutuessa kainalossa ampujan vartaloon ja yhteen puristettuun olkavarreen.

Ampuja kääntää aseeseen siten, että lipasaukko osoittaa tukikäden puolelle. Toimintaa jatketaan kiinnittämällä lipas, kääntämällä ase toisinpäin (viritintappi ylös) ja lataamalla sekä varmistamalla ase. Aseen lataaminen suoritetaan tukikäden kämmenselän pyyhkäisyllä ja varmistus tukikädellä. Ammuttaessa vasemmalta puolelta, aseetta ei käännä lippaan kiinnityksen jälkeen, vaan lataaminen ja varmistaminen suoritetaan samalta puolelta.

Aseen lataaminen ja varmistaminen polvelta ja pystystä ammuttaessa on fyysisesti helpompi suorite kuin makuulta ammuttaessa, mutta se on haastavampaa aseeseen hallinnan ja turvallisuuden kannalta. Pienikin vartalon kierto ampuma-asennossa kääntää piippua kauas kädetystä ampumasuunnasta.

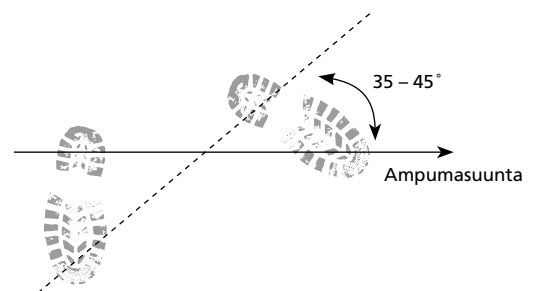
Alokasjaksolla **pystyasentona** käytetään epäsymmetristä asentoa. Pystyasennossa vartalon ja aseeseen yhteinen painopiste sijaitsee korkealla jalkapohjien muodostaman tukipinnan yläpuolella. Paino jakautuu hieman enemmän etummaiselle jalalle.

Pystyasento otetaan komennolla ”AMPUMA-ASENTO – PYSTYSTÄ”. Komennon valmistavalla osalla tehdään asento ja suoritusosalla astutaan eteen tukikäden puoleisella jalalla ja käännetään asekauden puolelle siten, että vartalo aukeaa noin 35–45 astetta ampumasuunnasta. Jalat pidetään lähes suorina ja jalkaterät asetetaan hartioiden leveydelle. Epäsymmetrisestä pystyasennosta ammuttaessa asento ei saa olla takapainoinen, vaan painopisteen tulee olla lievästi etummaiselle jalalle työnnetty, jolloin rekyyli on helpommin hallittavissa.

Ampuja pitää tukikädellä kiinni aseeseen kädensuojuksesta kyynärpään ollessa irti vartalosta.

Asekaudella pidetään kiinni lujalla otteella aseeseen kahvas- ta. Tällöin olkavarsi muodostaa vartalon kanssa 30–90 asteen kulman. Asekauden puoleista kyynärpäätä nostamalla voi tarvittaessa tukevoittaa aseeseen perän asettumista olkapäätä vasten. Ampuja vetää aseeseen kummallakin kädellä tiukasti olkapäätänsä vasten. Kevyt ote aseesta korostaa liipaisuvirheiden vaikutusta voimakkaasti. Tällöin rekyyli aiheuttaa normaalia suurempia virheitä varsinkin, jos ampuma-asento on epäpuhdas.

Jalkojen asento epäsymmetrisessä pystyasennossa

Epäsymmetrinen pystyasento

Pystyasennossa pää on pidettävä suorassa, sillä pään pystyssä pitäminen helpottaa tasapainossa pysymistä. Ampuja tarkastaa pystyasennon oikean suunnan nostamalla silmät suljettuina aseeseen tähtäysasentoon ja tarkastamalla silmät avattuun, että ase osoittaa tauluun. Ampuja kääntää asentoaan siirtämällä taaempaa jalkaa etummaisesta jalan pysyessä kiintopisteeseen.

Yleisimmät virheet epäsymmetrisessä pystyasennossa:

- jalat ovat liian kapealla tai leveällä
- painopiste on takajalalla tai liikaa etujalalla
- tähtäävä silmä on liian lähellä takatähtäintä
- aseeseen perä ei asetu kunnolla olkapäätä vasten
- ote aseesta on kevyt
- pää on vinossa
- ampuja on poikittain ampumasuuntaan nähden.

Pystyasennosta ammuttaessa ampuja vaihtaa lippaan ja lataa aseeseen seisten tukikäden tekniikalla.

4.4.2 Luodin lentorata

Kun luoti lentää piipusta, se menettää jatkuvasti nopeuttaan. Samalla se alkaa painovoiman vaikutuksesta pudota maata kohti koko ajan kiihtyvällä nopeudella. Luodin lentorata on siis aina hieman kaareva.

Hitaasti lentävän luodin lentorata on kaarevampi kuin nopeasti lentävän. Luodin lentoradan loppupää on aina alkupäästä kaarevampi, koska luodin nopeus hidastuu koko ajan ilmanvastuksen vuoksi.

Luodin lentorata vaikuttaa tähtäämiseen. Jotta ampuja saisi luodin osumaan tähtäämäänsä maaliin, on tähtäysviivan – eli tähtäimien läpi maaliin kulkevan suoran

viivan – leikattava luodin kaareva lentorata maalin kohdalla. Kun ampuja tähtää maaliin, aseeseen piippu osoittaa siis tähtäyspisteen yläpuolelle.

Aseen tähtäysviiva on yleensä aseeseen piipun suun kohdalla luodin lentorataa ylempänä (koska tähtäimet ovat n. 5 cm piipun yläpuolella). Tästä johtuen luodin lentorata leikkaa tähtäyslinjan alkulennon aikana nousten sen yläpuolelle ja palaa tähtäyslinjan alapuolelle loppulennon alkaessa.

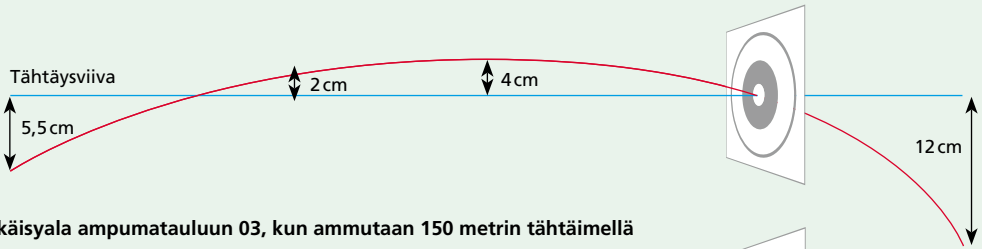
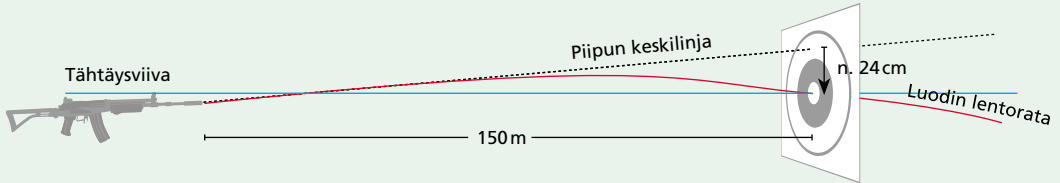
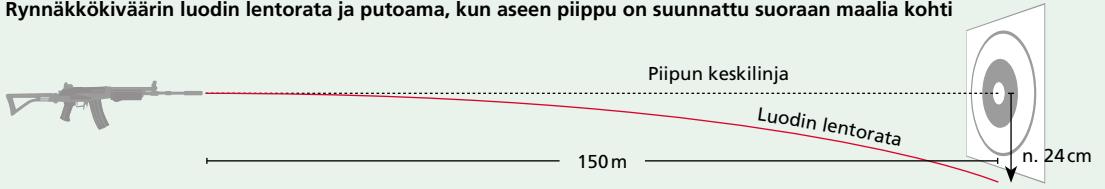
Tällä seikalla on kaksi seurausta. Ensimmäkin ampuja joutuu kohdistamaan aseeseen kulloinkin ammuttavalle matkalle. Rynnäkkökiväärin tähtäimien asetuksia voi helposti ja nopeasti muuttaa eri ampumaetäisyyksiä vastaaviin asentoihin. Toiseksi esteen takaa ampussa ampujan on muistettava, että alkulennolla luoti lentää tähtäysviivan alapuolella. Sen vuoksi ampujan on tähdättävä riittävän paljon esteen yli.

Pyyhkäisyalaksi kutsutaan sitä osaa luodin lentoradasta, jolla luoti ei kohoa ampujan tähtäämän maalin yläpuolelle eikä laske sen alapuolelle. Pyyhkäisyala on sitä pitempi, mitä suurempi on luodin lentorata. Pyyhkäisyala on myös riippuvainen maalin korkeudesta. Mitä korkeampi maali on, sitä pitempi on pyyhkäisyala. Ampujan tulee ymmärtää pyyhkäisyalan merkitys, jotta hän osaa käyttää asettaan tehokkaasti taistelukentällä.

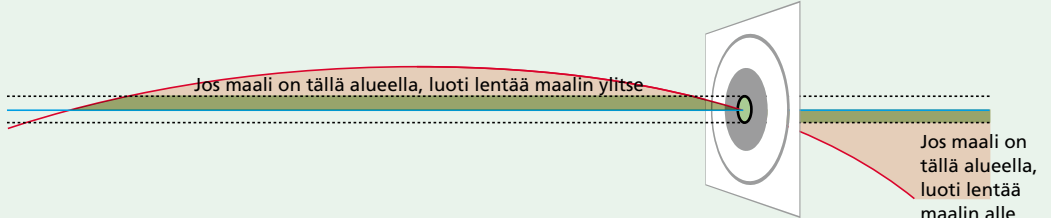
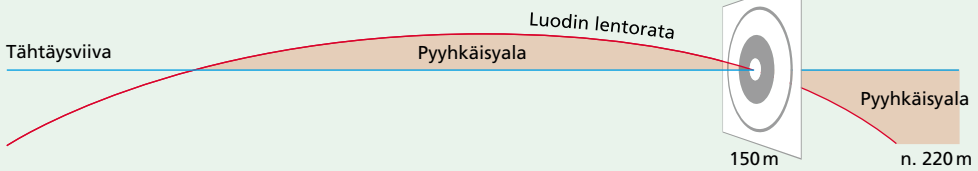

Luodin lentorata ja pyyhkäisyala

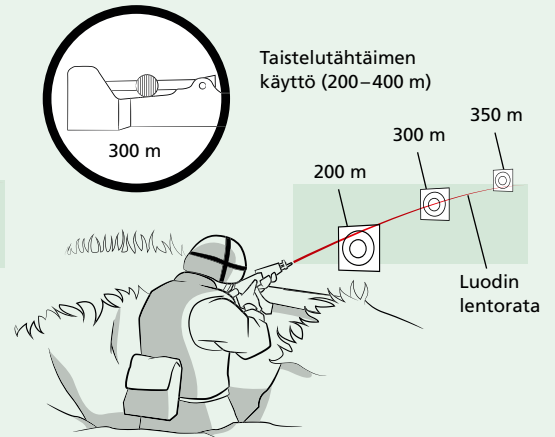
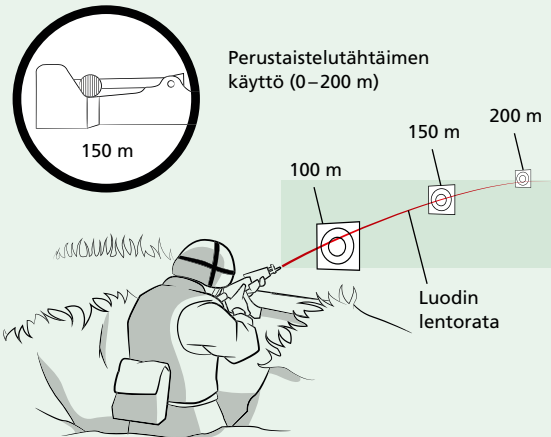
Rynnäkkökiväärin luodin lentorata ja putoama, kun aseän piippu on suunnattu suoraan maalia kohti

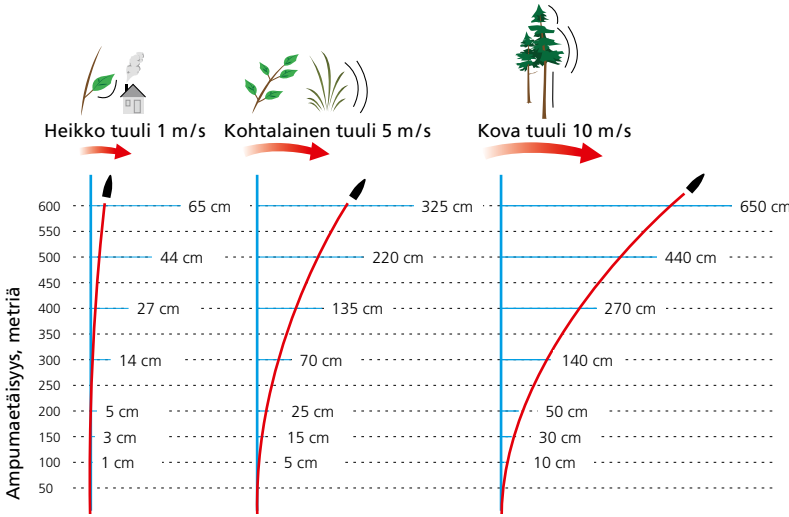
Pyyhkäisyala ampumatauluun 03, kun ammutaan 150 metrin tähtäimellä

Rynnäkkökiväärin luodin pyyhkäisyalat ammuttaessa 150 ja 300 metrin tähtäimillä

Sivulta puhaltavan tuulen täysi vaikutus (cm) patruunoilla JVA 0316 ja JVA 0313

Luodin lentorataan vaikuttavat seuraavat tekijät:

- tuuli
- ilmanpaine
- kiertopoikkeama
- ampumaetäisyys
- maastokulma
- ampumatarvikkeen ominaisuudet
- ilman lämpötila ja -kosteus.

Suurimman muutoksen luodin lentorataan aiheuttava säätekijä on tuuli. Vasta- ja myötätuuli vaikuttavat alle 300 metrin ampumaetäisyydellä luodin lentorataan niin vähän, ettei ampujan tarvitse ottaa niitä käytännössä huomioon. Sen sijaan sivutuuli vaikuttaa jo lyhyelläkin ampumaetäisyydellä huomattavasti. Tuulen voimakkuutta voit arvioida seuraavasti:

- Heikolla tuulella (1 m/s) puiden lehdet ja heikoimmat oksat liikkuvat ja savu nousee viistoon ylös.
- Kohtalaisella tuulella (5 m/s) puiden oksat liikkuvat, ruohikko taipuu ja irtolumi alkaa lentää.
- Voimakkaalla tuulella (10 m/s) isotkin puut huojuvat, pöly ja hieno hiekka lentävät ja irtolumi tupruaa voimakkaasti.

Kiertopoikkeama muodostuu luodin kiertosuuntaan ja vaikuttaa osuntaan vasta pitkällä ampumaetäisyyksillä, kun luoti hidastuu. Aseen piipussa olevat rihlat tuottavat luotiin nopean kiertoliikkeen sen pituusakselin ympäri, jotta luoti lentää vakaasti kärki edellä.

Luodin lentorataan vaikuttavat tekijät minimoidaan, kun ampuja kohdistaa aseensa tietylle etäisyydelle.

Tuulen vaikutus (tuuliympyrä)

4.4.3 Tähtäimet ja tähtäminen

Perustaistelutähtäimeksi kutsutaan rynnäkkökiväärin kohdistettua tähtäinasetusta 150 metrin matkalle. Perustaistelutähtäin asetetaan aina, kun muuhun ei ole syytä. Pyyhkäisyala mahdollistaa perustaistelutähtäimellä ampumisen 0–200 metrin matkalle.

Huomaa, että perustaistelutähtäin (150 m) on takatähtäimen asettimen takimmainen asento. Kun työnnyt aseinta eteenpäin, on ensin 100 metrin asento, ja vasta sen jälkeen etäisyysluku alkaa kasvaa.

Taistelutähtäimeksi kutsutaan rynnäkkökiväärin tähtäinasetusta 300 metrin matkalle. Aseta taistelutähtäin, kun maali on kauempana kuin 200 metriä. Pyyhkäisyala mahdollistaa taistelutähtäimellä ampumisen 200–400 metrin etäisyyksille.

Rynnäkkökiväärin tähtäinasetukset sallivat ampumisen kauemmaskin kuin 400 metriin. Tulen teho alkaa kuitenkin jo heiketä, kun hajonta kasvaa. Sen vuoksi kaukana olevia maaleja ammutaan mieluummin konekivääreillä ja tarkkuuskivääreillä.

Rynnäkkökiväärillä tähdätään siten, että jyvän kärki näkyy maalin keskellä ja etutunneli pidetään keskellä takatähtäimen reikää.

Katse kohdistetaan jyvään, jolloin jyvä näkyy taulua ja reikää tarkempana.

Opettele alusta alkaen tähtäämään keskelle maalia. Tähtää aina samalla tavalla, koska muuten osumapiste vaihtelee. Tarkkaile lisäksi, että etutähtäin näkyy takareian keskellä.

Jos etu- ja takatähtäimen asema muuttuu toisiinsa nähden, osuman paikka siirtyy taulussa virheen suuntaan. Aseen on oltava tähdättäessä suorassa.

Tähtäämisen tarkoituksena on suunnata ase tähtäimien avulla mahdollisimman tarkasti maaliin ja pitää ase maaliin suunnattuna laukaisun ajan.

Tähtääminen tapahtuu yleensä paremmin hallitsevalta silmällä. Useimmilla ihmisillä se on oikea silmä.

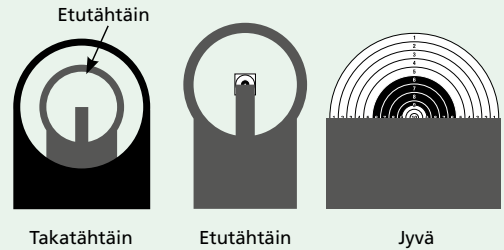
Testaa silmien keskinäinen paremmuus kiinnittämällä katseesi johonkin pisteeseen, pitämällä kätesi suorana ja nostamalla pystyssä oleva peukalo valitun pisteen kohdalle. Tämän jälkeen sulje silmät vuoron perään peukaloa liikuttamatta. Paremmalla silmällä katsoessasi peukalo peittää valitun pisteen. Huonommalla silmällä katsoessasi peukalo näyttää siirtyvän valitusta pisteestä sivuun.

Tähtäämiseen sisältyvät:

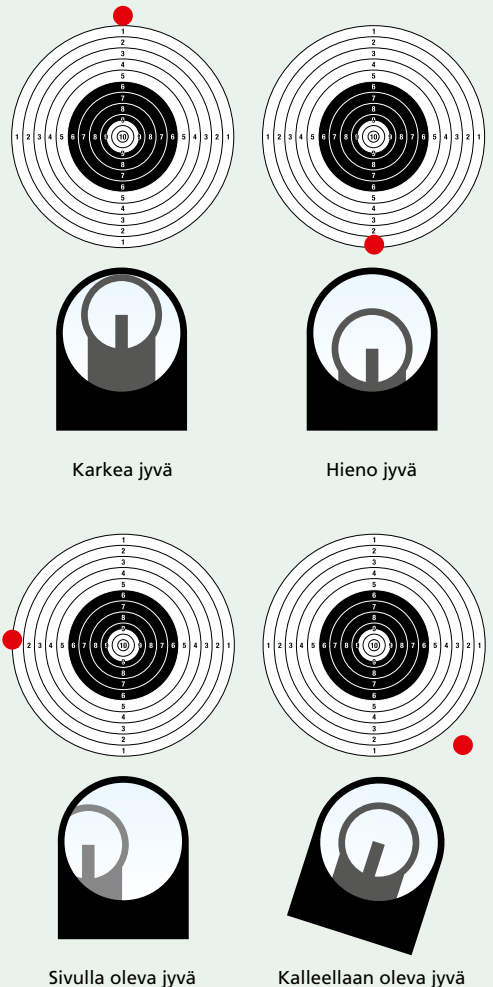
- tähytys, maalin havaitseminen ja tunnistaminen
- tähtäinkuvan tarkentaminen
- laukaisun jälkeinen pito

Pidä pää pystyssä, jotta silmän asento on luonnollinen. Tällöin silmän lihakset ovat rentoina, silmän linssi on oikean muotoinen ja näkösäde tulee verkkokalvolle oikein. Silmänurkan kautta tähdätessäsi silmälihakset vetävät silmämunan soikeaksi, jolloin tähtäyskuva ei muodostu terävänä verkkokalvolle, vaan sen etu- tai takapuolelle.

Tähtääminen rynnäkkökiväärillä

Tähtäysvirheen vaikutus osumaan

Tähtäävän silmän on pystyttävä toimimaan esteettä. Pään pitäminen suorassa ja tähtäminen molemmat silmät auki edistävät sitä. Pään virheellinen asento hämärtää tähtäyskuvaa ja vaikeuttaa myös tasapainoelimen toimintaa.

Vapaan silmän sulkeminen vaatii ponnistelua, mistä muodostuu jatkuvaa rasitusta. Toisen silmän sulkeminen aiheuttaa painetta silmään. Samalla silmän pupilli suurenee ja aiheuttaa myös tähtäävän silmän pupillin suurentumisen. Tästä syystä kannattaa opetella tähtäämään molemmat silmät auki.

Tähtäminen molemmat silmät auki voi olla aluksi vaikeaa. Sitä voi helpottaa asettamalla esimerkiksi vaalean pahvinpalan vapaan silmän eteen. Joillekin on helpompi ampuu toinen silmä edes osittain suljettuna. Älä kuitenkaan purista silmääsi voimakkaasti kiinni, koska kaikki jännitystilat haittaavat ampumista.

Etenkin silmälasia käyttävän ampujan on kiinnitettävä huomiota siihen, että hän katsoo tähtäimiä aina silmälasien keskikohdan läpi. Tähtäminen silmälasien linsin reunan läheltä saattaa aiheuttaa ylimääräistä taittumista ja tähtäysvirheitä.

Silmä ei kestä pitkäaikaista yhtämittaista tarkkaa tähtäämistä, vaan väsy nopeasti. Silloin sen antama kuva alkaa hämärtyä. Silmän antama kuva on terävimmillään 2–5 sekunnin kuluttua tarkan tähtäyksen alkamisesta ja alkaa hämärtyä noin 10 sekunnin kuluttua.

Laukaisun on siis tapahduttava viimeistään 6–8 sekunnin kuluttua aseensa suuntaamisesta maaliin. Jos aikaa kuluu enemmän, silmä ei enää havaitse epätarkkuuksia tähtäyskuvassa ja hyväksyy niin sanotun valetähtäyksen.

Silmää on lepuutettava, jos et saa laukaistua asetta alle kymmenessä sekunnissa tähtäyksen alkamisesta. Lepuuta silmää katsomalla kaukaisuuteen.

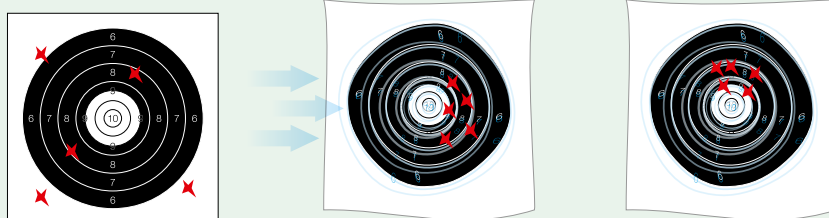
Silmä ei näe eri etäisyyksillä olevia kohteita yhtä aikaa terävinä. Katse kannattaa tästä syystä tarkentaa jyvään, jolloin takareikä ja taulu näkyvät huomattavasti jyvää epäselvempinä. Älä siirtele katsetta takatähtäimen, etutähtäimen ja taulun välillä, sillä silmä ei ehdi mukautua jatkuvasti eri etäisyyksille.

Harjoittele tähtäämistä runsaasti ennen ensimmäistä ammuntaa. Toista tähtäys- ja laukaisuohjeita eri ampuma-aseennoissa ja aseiden käyttötilanteissa.

Valaistuksella on oleellinen vaikutus tähtäämiseen. Hämärässä ja huonossa valaistuksessa osumatarkkuus heikkenee osuimien hajotessa isommalle alalle. Myös matalalta kirkkaasti paistava aurinko voi aiheuttaa saman lopputuloksen kuin hämärässä ampuminen. Pahimmillaan heijastumat taulun valkoisesta osasta häikäisevät ampujaa. Häikäisevän valaistuksen vaikutusta voidaan vähentää polarisaatiolaseilla.

Kuumalla säällä auringon lämmittäessä maata syntyy väreilyä, joka vaikuttaa osumiseen. Lämmennyt ilma saa taulun "liikkumaan". Pieni tuulenvire voi kaksinkertaistaa väreilyn aiheuttaman sivupoikkeaman tuulen suuntaan. Jos tuulta ei esiinny, osumat nousevat väreilyn vaikutuksesta ylös. Riittävän voimakas ja pyörivä tuuli voi sekoittaa ampujan ja taulun välissä olevan ilman siten, ettei tarkkaa tähtäämistä haittaavaa väreilyä synny. Helppo

Valaistuksen vaikutus ja väreily

Hämärä

Väreily + tuuli oikealle

Väreily ilman tuulta

tapa tarkastaa väreilyn mahdollisuus on kohdistaa kaukoputki taululle. Mikäli väreilyä ilmenee, kaukoputken tarkka kohdistus on vaikeaa ja taulu "lepattaa".

4.4.4 Hengitys

Hengitystekniikalla on ratkaiseva merkitys siihen, miten laukaus onnistuu. Hengityksen tahdissa tapahtuvat rintakehän, vatsan ja hartian liikkeet heiluttavat asetta niin, että aseiden laukaiseminen hengittämisen aikana keskelle maalia on vaikeaa. Siksi ampujan on tähtäyksen ja laukaisun aikana pidättävä hengitystään.

Ampuja pidättää hengitystä uloshengityksen yhteydessä, jolloin autonominen hermosto rentoutuu. Hengityksen pidättämistä sisäänhengityksen aikana on vältettävä, koska se lisää lihasjännitystä. Hengitystekniikan periaate on samanlainen kaikilla aseilla ammuttaessa.

Ampujana aloita hengityksen pidättäminen, kun tarkennat tähtäyskuvaa. Ennen hengityksen pidättämistä hengitä normaalisti. Kun hengität ulos juuri ennen laukauksen ampumista, puhalla kevyesti ilmaa keuhkoistasi niin, että pallea rentoutuu. Hitaan uloshengityksen aikana tuo tähtäin alhaalta keskelle maalia.

Pidätä hengitystäsi laukauksen ampumisen aikana. Jos et saa laukausta lähtemään tarkan tähtäyksen aikana, keskeytä laukaisutapahtuma ja levähdä. Levon aikana tuuleta keuhkot 2–3 syvällä hengityksellä ennen uuden suorituksen aloittamista.

Ampuessasi kääntyvään tauluun voit pidättää hengitystäsi myös yksinkertaistetusti. Pysäytä hengitys vain laukauksen ampumisen ajaksi. Aloita hengitysrytmin harjoittelu jo kuivaharjoittelussa.

Oikea ote aseiden kahvasta

4.4.5 Laukaisu

Rynnäkkökiväärin liipaisin on jäykkä. Se vaatii ampujalta voimaa, mikä vaikeuttaa aseiden vakaana pitämistä. Pidä siis aseesta kunnolla kiinni.

Aseiden laukaisukoneistoissa on eroja. Joissain aseissa ei ole etuvetoa, vaan ase laukaistaan yhdellä tasaisesti jatkuvalla liipaisimen puristuksella. Etuvetoinen laukaisukoneisto sallii selkeän etuvetodon puristuksen eli laukaisukynnykselle tulon, mikä mahdollistaa tarkemman laukaisuhetken ajoituksen. Vaikka ase liikkuisikin tähtäyksen aikana ennen laukaisemista, pyri silti puristamaan laukaisuun, koska aseiden liikkeen vaikutus on yleensä pienempi kuin nykyisten tehdyn laukauksen. Vastaava pätee myös ammuttaessa liikkuvaan maaliin.

Liipaisutekniikalla eli virheettömällä liipaisulla on ratkaiseva merkitys. Opettele liipaisu sellaiseksi, ettei ase heilahda laukaisuhetkellä. Rynnäkkökivääri laukaistaan aseiden etusormen ensimmäisen ja toisen nivelen välisellä sormen osalla, mikäli laukaisevan käden mittasuhteet sen mahdollistavat.

Purista liipaisinta tasaisesti suoraan taaksepäin. Aseiden etuveto vedetään ennen laukaisua puristamalla liipaisinta niin pitkälle, että sormi tuntee liipaisukynnyksen. Opettele tuntemaan liipaisukynnyksen ja poistamaan etuveto nopeasti ennen kuin jatkat puristusta aseiden laukeamiseen saakka. Laukauksen jälkeen pidä asetta ampuma-asennossa 1–2 sekuntia. Jälkipitoon kuuluu jälkitähtäys ja laukausanalyysi, kun ase on edelleen maaliin suunnattuna. Pidä liipaisinta taaksevedettynä koko jälkitähtäyksen ajan.

Aseiden pitoa ja laukaisua voidaan harjoitella asettamalla pieni kolikko aseiden liekinsammuttimen päälle (RK95) tai etutähtäimen päälle (RK62). Mikäli laukaisu ja pito

Etusormen ote liipaisimella

ovat onnistuneet, kolikko pysyy aseensa päällä. Harjoitetta kannattaa toteuttaa taistelijapareittain, esimerkiksi 5 laukausta vuorollaan.

Laukaisutapahtuman harjoitteluun tulee aina liittää laukauksen analyysi. Se kehittää ampujan valmiuksia oman suoritustekniikan arviointiin ja kehittämiseen. Laukaisuanalyyseissa ampuja kertoo mielestään ammutun laukauksen kysymällä itseltään kolme kysymystä alakysymyksineen:

1. Oliko aseensa vakaana pito hyvä laukaisuhetkellä?
 - Oliko ampuma-asento hyvä?
 - Oliko puristus aseesta sopiva?
 - Olivatko lihakset rentoina?
 - Oliko tähtäinkuva keskellä?
2. Näkyikö etutähtäin hyvin ja taulu kohtuullisesti?
 - Menikö tähtäys pitkäksi vai lähtikö ajallaan?
 - Onnistuiko ajoitus?
3. Oliko liipaisu puhdas?
 - Oliko liipaisu puristava?
 - Oliko etuveto poistettu ennen laukaisua?
 - Heilahtiko ase laukaisuhetkellä?

Analysoinnin tavoitteena on, että ampuja osaa itse kertoa miten laukaus onnistui ja minne laukaus taulussa osui. Kouluttajan on tuettava tätä prosessia kertaavilla kysymyksillä.

Kun ammut ilman lipastukea, esimerkiksi seisten tai polvelta, ase väistämättä heiluu. Heiluntaliike ei ole tasainen, vaan se vaihtelee eri hetkinä. Tähtäyksen alkuvaiheessa, kun suuntaat asetta ylimalkaisesti tauluun, heilahtelut ovat suuria. Heilunta pienenee, kun aloitat hengityksen pidättämisen ja tarkan tähtäämisen. Tämä rauhallinen jakso kestää muutaman sekunnin. Rauhallisen jakson jälkeen aseensa heilunta voimistuu uudelleen lihasväsymyksestä johtuen. Jos et saa laukausta lähtemään aseensa heilunnan ollessa pienimmillään, keskeytä laukaisuyritys ja aloita laukaisutapahtuma uudelleen alusta.

Kääntyvään tauluun ammuttaessa tai taistelutilanteessa suoritus on hyväksyttävä sellaisena kuin sen siinä tilanteessa pystyy tekemään. Anna tähtäinkuvan kiertää pitoalueella ja purista samaan aikaan liipaisinta tasaisesti niin kauan, että ase laukee. Pyri yhdistämään keskellä oleva tai siihen tuleva tähtäinkuva ja aseensa laukaisu.

Tuplalaukauksia ammuttaessa älä palauta liipaisinta etuasentoon vaan ainoastaan laukaisukynnyksen ylitse, jolloin kykenet laukaisemaan aseensa nopeasti uudelleen heti, kun olet muodostanut tähtäyskuvan uudelleen. Harjoittelun myötä kykenet suorittamaan liipaisun puristavana myös nopeutta ja tarkkaa laukaisuhetkeä vaativissa tilanteissa.

Perusammunnoissa (esim. RK7) 5 sekunnin kääntöön ammuttava tuplalaukauksen ensimmäinen laukaus lähtee noin yleensä noin 2,5 sekunnin kohdalla. Ensimmäisen

laukauksen jälkeen sinulla on yleensä noin 2 sekuntia aikaa rekylin tasapainottamiseen, tähtäyskuvan tarkentamiseen ja uuden laukauksen ampumiseen, tähdättyinä. Sinun tulee siis ampua kaksi erillistä tähdättyä laukausta. Pidä aseesta hieman normaalia tiukemmalla otteella kiinni ja ole huolellinen, että ase on suorassa, koska ensimmäisen laukauksen aiheuttama rekyyli kääntää aseensa usein vinoon.

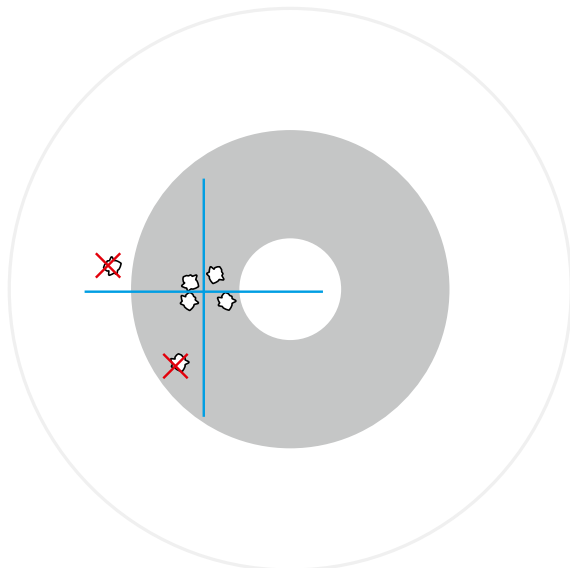
4.4.6 Hajonta ja iskemäkeskeispiste

Iskemät poikkeavat toisistaan, vaikka laukaus toistetaan teknisesti samalla tavoin täsmälleen samanlaisissa olosuhteissa, vakioituilla teknisillä asetusarvoilla ja tähtäyspisteellä. Poikkeamat johtuvat satunnaisista virheistä, ja tätä ilmiötä kutsutaan hajonnaksi.

Hajonta muodostuu ampujan, aseensa, sään ja patruunan aiheuttamista poikkeamista. Iskemien poikkeamista iskemäkeskeispisteestä sivusuunnassa kutsutaan sivuhajonnaksi ja korkeusuunnassa korkeushajonnaksi.

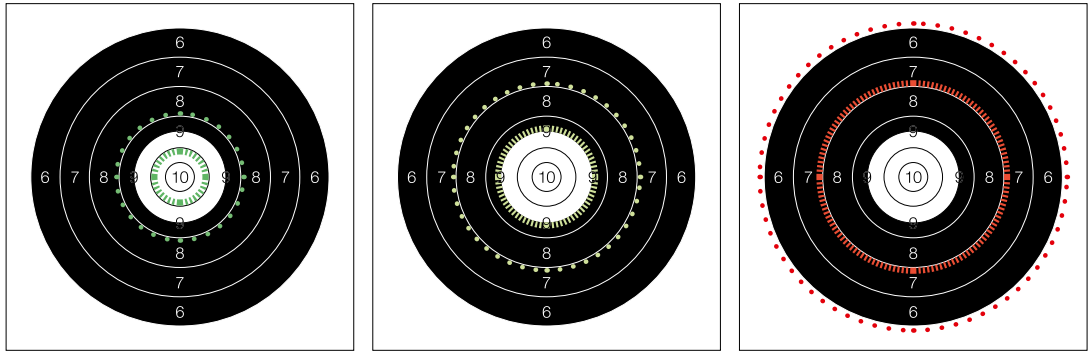
Suurin yksittäinen hajonnan aiheuttaja on ampuja itse. Ampuja voi aiheuttaa hajontaa tähtäys- ja laukaisuvirheillean sekä aseensa heilunnalla. Näiden virheiden vaikutusten vähentäminen vaatii runsaasti harjoittelua.

Aseissa on jo uutena pieniä hajontaan vaikuttavia eroja. Käytössä aseiden piiput ja patruunapesät kuluvat ja hajontaa lisää väärin puhdistustavan aiheuttama suukartio. Nämä yhdessä muodostavat aseesta johtuvan hajonnan. Mahdolliset väljälitkkeet tähtäimissä lisäävät hajontaa.

Iskemäkeskeispiste määrittäminen

Ampujan tähtäys- ja laukaisuvirheiden vaikutus hajontaan

Hyvä ampuja

Tavallinen ampuja

Heikko ampuja

Muuttuvat sääolosuhteet vaikuttavat ammunnan hajontaan. Sääolosuhteista tuulen vaikutus on merkittävin.

Aseesta ja patruunasta johtuva hajonta on yleensä pieni verrattuna ampujasta johtuvaan hajontaan. Hyväkuntoisen rynnäkkökiväärin kymmenen laukauksen hajontakuviot 150 metrin matkalla on keskimäärin halkaisijaltaan noin 10 senttimetriä.

Hyvän ja tavallisen ampujan tähtäyshajonta voi olla samalla tasolla, mutta hyvä ampuja yleensä vain laukaisee aseensa paremmin. Heikonkaan ampujan tähtäyshajonta ei välttämättä ole kovin iso, mutta heikko ampuja tekee suurimmat virheet laukaisuissa.

Iskemäkeskeispiste on hajontakuvioiden keskellä. Sen lähellä on iskemätiheässä. Iskemäkeskeispisteen kautta kulkevan pysty- ja vaakasuoran akselin molemmille puolille tulee useilla laukauksilla yhtä monta iskemää.

Iskemäkeskeispiste määritetään jakamalla iskemät ensin pystysuoralla viivalla kahtia siten, että viivan molemmille puolille jää yhtä monta iskemää. Tämän jälkeen kuvio jaetaan samoin vaakasuoralla viivalla. Viivojen leikkauspiste on iskemäkeskeispiste. Iskemä, joka poikkeaa selvästi syntyneestä hajontakuviosta eli kasasta, jätetään yleensä ottamatta huomioon. Poikkeaman syy on tavallisimmin ampujan tekemä satunnainen laukaisuvirhe.

Pienestä kasasta on helppo määrittää tarkka iskemäkeskeispiste. Sivussa oleva kasa saadaan keskelle taulua siirtämällä tähtäimiä. Iskemäkeskeispiste saadaan yhtymään tähtäyspisteeseen kohdistamalla ase. Rynnäkkökivääri kohdistetaan 150 metrin matkalle (perustaistelutähtäin, 0–200 m). Ase kohdistetaan siirtämällä sen tähtäimiä sivu- ja korkeussuunnassa.

4.4.7 Rynnäkkökiväärin kohdistaminen ja tähtäimien siirtäminen

Rynnäkkökiväärin kohdistaminen riippuu aseesta. Tässä opastetaan RK 62:n ja RK 95:n kohdistaminen. Kohdistusta tehdään vaihe vaiheelta ja kirjaa tähtäinten asennot muistiin tähtäinkortille tai kohdistusvihkoosi. Muistiin kirjaaminen helpottaa aseensa uutta kohdistamista, jos asetukset jostain syystä muuttuvat.

Aseen kohdistamisen pitää onnistua ennen kuin voit siirtyä seuraaviin ammuntoihin! Eri aseilla on erilainen kohdistustapa. Opettele käyttämäsi aseesi kohdistaminen.

Tähtäinkortti

Rynnäkkökiväärin 62 kohdistaminen 150 metrin matkalla

Kohdista RK 62 sivusuunnassa seuraavasti:

- Pidä ase kohti ampumasuuntaa, oikein päin.
- Siirrä etutähtäimen jyvää iskemien suuntaan löysäämällä siirtoruuvia iskemien puolelta ja kiristämällä vastakkaiselta ("kympin") puolelta. Huom! Vasta ruuvien kiristäminen siirtää jyvää.
- Muista, että siirtoruuvia kiristettäessä yksi napsaus vastaa 2 senttimetriä taulussa ja kokonainen kierros 25 senttimetriä taulussa.
- Kirjaa uusi asento muistiin (tähtäinkorttiin tai kohdistusvihkoon).

Kohdista RK 62 korkeusuunnassa seuraavasti

- Varmista, että takatähtäimen asetin oli ollut ammunnan aikana 150 metrin kohdalla
- Tarkista reikätähtäimen asento kohdistusviivoista ennen kiinnitysruuvien avaamista.
- Avaa tähtäinavaimella reikätähtäimen kiinnitysruuvia hieman ja tee näin:
 - jos iskemät ovat olleet taulussa alhaalla, nosta reikätähtäintä
 - jos iskemät ovat olleet taulussa ylhäällä, laske reikätähtäintä
 - Huom! Reikätähtäimen piirtoväli (1 mm) vastaa noin 32 senttimetriä taulussa
- Tarkista reikätähtäimen asento kohdistusviivoista siirtämisen jälkeen.
- Kiristä tähtäinavaimella reikätähtäimen kiristysruuvi
- Kirjaa uusi asento muistiin (tähtäinkorttiin tai kohdistusvihkoon).
- Tarkista, ettei reikätähtäimen asento muuttunut kiristäessäsi reikätähtäintä.
- Tarkasta että takatähtäimen asetin on edelleen 150 metrin kohdalla.

Rynnäkkökiväärin 95 kohdistaminen 150 metrin matkalla

Kohdista RK 95 sivusuunnassa seuraavasti:

- Pidä ase kohti ampumasuuntaa, oikein päin.
- Siirrä etutähtäimen jyvää iskemien suuntaan löysäämällä siirtoruuvia iskemien puolelta ja kiristämällä vastakkaiselta ("kympin") puolelta. Huom! Vasta ruuvien kiristäminen siirtää jyvää.
- Muista, että siirtoruuvia kiristettäessä yksi napsaus vastaa 2 senttimetriä taulussa ja kokonainen kierros 25 senttimetriä taulussa.
- Kirjaa uusi asento muistiin (tähtäinkorttiin tai kohdistusvihkoon).

Kohdista RK95 korkeusuunnassa seuraavasti

- Varmista, että tähtäinlevy oli ollut ammunnan aikana 150 metrin asennossa ja että takakannen kiristysruuvi oli kiristetty
- Jyvää siirretään iskemien suuntaan kiertämällä jyvän-siirtoavaimella etutähtäimen siirtoruuvia seuraavasti:
 - Jos iskemät olivat alhaalla, kierrä siirtoruuvia myötäpäivään ("kiristä" eli laske siirtoruuvia)
 - Jos iskemä olivat ylhäällä, kierrä siirtoruuvia vastapäivään ("avaa" eli nosta siirtoruuvia)
 - Muista, että 150 metrin matkalla yksi siirtoruuvien kierros vastaa 24 senttimetrin siirtymää taululla.
- Kirjaa uusi asento muistiin (tähtäinkorttiin tai kohdistusvihkoon).
- Tarkasta että tähtäinlevy on edelleen 150 metrin kohdalla ja että takakannen kiinnitysruuvien on kireällä.

Yötähtäinten kohdistaminen

Yötähtäimet kohdistetaan sivusuunnassa kuten päivä-tähtäimet, huomioiden edellä mainitut mallikohtaiset erot.

Korkeusuunnassa RK 62 kohdistetaan avaamalla yötähtäimen säätöruuvien lukitusruuvi ja sen jälkeen avaamalla (iskemä alhaalla) tai kääntämällä kiinni (iskemä ylhäällä) hahlon säätöruuvia. Yksi täysi kierros vastaa 150 metrin matkalla noin 120 senttimetriä taulussa.

Korkeusuunnassa RK 95 kohdistetaan kiertämällä yöjyvää tähtäinavaimella päiväjyvän korkeuteen niin, että toinen valoaukoista jää kohti ampujaa.

Pohdittavaa

- Miten rakennat hyvän ampuma-asennon ja mistä osista muodostuu hyvä laukaus?
- Mitä eroa on perustaistelutähtäimellä ja taistelutähtäimellä?

4.5 Toiminta ampuma-alueella ja ampumaradalla

Seuraavat asiat sinun tulee muistaa toimiessasi ampuma-alueella ja ampumaradalla.

Aseen käsittely

- Käsittele asetta aina siten kuin se olisi ladattu.
- Älä koskaan osoita aseella muuta kuin maalia kohti.
- Varmistu siitä, että saamasi ampumatarvikkeet ovat käskettyä lajia.
- Ammunnan johtaja tai kouluttaja käsklee lippaan kiinnittämisen ja aseensa lataamisen.
- Ase varmistetaan aina ennen liikkeellelähtöä tai kun aserintaman etupuolella on muuta henkilöstöä
- Älä käsittele sellaisia aseita, joita et tunne ja joiden käsittelyyn et ole saanut koulutusta.

Räjähdysaineiden ja ampumatarvikkeiden käsittely

- Älä ota vastaan ampumatarvikkeita, joita et tunne ja joiden käsittelyyn et ole saanut koulutusta.
- Käsittele saamiasi ampumatarvikkeita tarkasti niistä annettujen ohjeiden mukaan. Oikea käsittely ehkäisee vaaratilanteiden syntymistä.
- Räjähämättömät ampumatarvikkeet on merkittävä maastoon kolmiokkeolla.
- Jos löydät räjähtämättömän ampumatarvikkeen, ilmoita siitä kouluttajillesi, jotta se voidaan merkitä ja myöhemmin raivata. Raivauksen tekee siihen erikseen koulutettu henkilö.

Liikkuminen

- Rajoitusten tarkoituksena on estää henkilöiden joutuminen vaara-alueelle ja hengenvaaraan.
- Älä koskaan poistu joukosta ilman kouluttajan lupaa.
- Liiku vain niitä reittejä pitkin jotka on käsketty. Jos olet epävarma reitistä, kysy.
- Ilmoita perille pääsystä kouluttajalle.
- Katso, mihin astut, sillä ampuma-alueilla on räjähtämättömiä ampumatarvikkeita. Noudata vartiomiesten antamia käskyjä ja ohjeita.
- Avotulen teko on sallittu vain kouluttajan luvalla erikseen käsketyille paikoille. Alueella saattaa olla räjähdysvaara.

Toiminta maalialueella

- Maalialueelle meno on amuntojen yhteydessä sallittu vain ammunnan johtajan tai erikseen valtuutetun henkilön käskystä tai luvalla.
- Maalialueella liikuttaessa on pyrittävä käyttämään avomuotoja tai vaarattomiksi todettuja kulku-uria.

4.5.1 Perusammunnan aloittaminen

Radalla tehtyjen valmisteluiden ja niiden tarkastamisen jälkeen, ammunnan johtaja pitää ampuvalle joukolla ja

toimihenkilöille varopuhuttelun Puolustusvoimien varomääräyksen D1.4 mukaisesti. Varopuhuttelu pidetään esimerkiksi ampumakatoksen takana joukon saavuttua ampumapaikalle. Puhuttelussa ammunnan johtaja käskää ampujille ammunnan opetustarkoituksen, suoritusajan, aikataulun, tulosrajat ja oheiskoulutuksen toteutuksen. Lisäksi hän kertoo turvallisen aseensa käsittelyn säännöt, keskeisimmät varomääräykset ja varmistuu kysymyksiä tehden siitä, että kaikki ovat ymmärtäneet asian. Tarvittaessa turvallisuuteen liittyvät tekijät on opetettava. Puhuttelussa voidaan nimetä myös amunnassa tarvittavat toimihenkilöt.

Varopuhuttelun jälkeen ammunnan johtaja lähettää oheiskoulutukseen nimetyt rasteille ja jakaa ampujat ampumapaikoille. Ampumapaikoille siirrytään komennolla "AMPUMAPAICALLE – MARS". Tällä komennolla koulutettavat siirtyvät järjestyksessä käsketyille ampumapaikalle ja valmistelevat sen.

Ampumapaikkaa valmistellessasi tee seuraavat toimenpiteet:

- aseta ampuma-alusta siten, että aserintama on samalla tasalla – "etutähtäin betonin reunan tasalla"
- ota lippaat esiin ja laita ne ampuma-alustan vasempaan etukulmaan (oikealta puolelta ampuvat)
- laita kuulonsuojaimet ampuma-alustalle
- laita kohdistuskortti ja tähtäimensiirtoavain ampuma-alustalle
- sijoita reppu ampumapaikkasi taakse
- valmistelee silmälappu (tarvittaessa)
- säädä vaatetus ja varusteesi ammuntaa varten
- aseta juomapullo (tai termospullu) alustan oikealle puolelle
- poista ammuntaa haittaavat esineet taskuista
- laita ase ampumapaikalle tai asehaarukkaan ammunnan johtajan käskyllä, kun maalialue on tyhjä henkilöstöstä.

Ampumapaikan yleisjärjestelyt

HUOMIO!

Aseiden ampumakuntoisuus on tarkastettava voimassa olevien asekohtaisten määräysten ja koulutusohjeiden mukaisesti ennen ammunnan kovapanosvaiheen aloittamista.

Ampumapaikan valmisteluiden jälkeen ampujat valmistautuvat asetarkastukseen irrottamalla lukon ja huoltamalla aseeseen. Tämä toteutetaan esimerkiksi komennolla "VALMISTAUTUKAA ASETARKASTUKSEEN". Aseet tarkastetaan aina ennen päivän ensimmäistä ammuntaa ammunnan johtajan tai kouluttajien toteuttamana. Tarkastus käynnistyy esimerkiksi komennolla "AMPUJAT AMPUMAPAIKKOJEN TAAKSE – ASETARKASTUSASENTOON". Lukko kiinnitetään tarkastuksen jälkeen esimerkiksi käskyllä "KOOTAAN". Likaisiksi todetut aseet on puhdistettava ja tarkastettava uudelleen.

Asetarkastuksen jälkeen ampujat tarkastavat, että tähtäimet ovat oikeilla asetuksilla ja siirtoruuvit kireällä. Lisäksi ampujien on tarkastettava laatikon kannen lukitus ja paineenohjausventtiilin oikea asento. Ensimmäisissä ammunnoissa kouluttajan on itse tarkastettava edellä mainitut kohteet asetarkastuksen yhteydessä.

Ennen ensimmäisiä ammuntoja kouluttaja tarkastaa ja tarvittaessa kouluttaa seuraavat asiat:

- Aseen tähtäimet ovat lähellä säätövaran keskipistettä.
- Aseen tähtäimien siirtoruuvit ovat kireällä.
- Hämärätähtäimet on käännetty pois näkyvistä.
- Takatähtäin on oikealla etäisyyssäädöllä.
- RK95TP:n laatikon kannen kiristysruuvi on kiinni ja venttiilivipu on piipun suuntaisesti.

Kovapanosammuntoja edeltää aina muodollinen harjoittelu tähtäys- ja laukaisuvirheiden poistamiseksi. Lisäksi ennen kovapanosvaiheen käynnistämistä voidaan kerrata ampuma-asento ja laukaisutapahtuma kootusti kouluttajan johtamana. Tarvittaessa joukko otetaan kaareen ja näytetään mallisuoritus. Harjoittelu voidaan toteuttaa myös omatoimisesti kouluttajien valvomana. Vasta huolellisen kertaamisen ja harjoittelun jälkeen, on edellytykset aloittaa kohdistusammunta. Samanaikaisesti voidaan toteuttaa ampumatarvikkeiden jako ampumapaikoille.

Kertaavan koulutuksen aiheita ovat:

- oman taulun varmistaminen ja vartalon suuntaaminen kohti omaa taulua
- ampuma-asennon rakentaminen ja hengitystestien suorittaminen
- laukaisutapahtuma
- ammunnan vaiheiden harjoittelu
- lippaan vaihdot ja aseiden lataaminen.

Aseentarkastusasento

Ase oikealla olalla piippu taaksepäin ja lukko (iskuri työnnettynä eteen) vasemmalla olalla

Ennen ammunnan harjoittelua on ammunnan johtajan käskettävä "AMMUNNAN HARJOITTELU ALKAA". Ammunnan harjoitteluvaiheessa joukko ei saa olla jaettu kovaa ampumatarvikkeita. Harjoitteluvaihe päätetään komennolla "AMMUNNAN HARJOITTELU ON PÄÄTTYNYT".

Ammunnan johtajan on varmistettava ennen ammunnan kovapanosvaiheen alkamista siitä, että

- ammunnessa tarvittavat laitteet ja välineet toimivat
- ampumaradan varoitusvalo on päällä
- maalialue on tarkastettu
- ammunnan johto-, varo- ja toimihenkilöstö, ampuva joukko, seuraajat sekä ammuntoja mittaava, arvioiva ja tarkastava henkilöstö ovat ammunnan kovapanosvaiheen aloittamista edellyttävillä paikoilla
- yhteydet näyttösuojaan, vetokorsuihin, ensiapuhenkilöihin ja valvojiin toimivat aseet ja ampumatarvikkeet on tarkastettu voimassa olevien asekohtaisten määräysten ja koulutusohjeiden mukaisesti
- lääkintähuolto ja muu pelastuspalvelu on järjestetty varomääräysten ja muiden ohjeiden mukaisesti
- tarvittavat suojavarusteet ovat käytössä
- ammunnan harjoitteluvaihe on käsketty päättyneeksi komennolla
- "AMMUNNAN HARJOITTELU ON PÄÄTTYNYT".

4.5.2 Kovapanosvaihe

Kovapanosvaiheen aluksi ammutaan yleensä kohdistusammunnat, jossa kohdistetaan ase ja kerrataan peruslaukauksen ampuminen.

Kovapanosvaiheen sekä siihen liittyvät harjoitteluvaiheet johtaa ammunnan johtaja. Ammunta johdetaan käyttäen vakioituja komentoja.

Ammunnan johtaja käynnistää kovapanosvaiheen komentamalla ”AMMUNNAN KOVAPANOSVAIHE ALKAA” tai ”AMMUNNAN KOVAPANOSVAIHE – JATKUU”.

Ammunnan johtaja käskää ampujille patruunoiden lipastamisen esimerkiksi komennolla ”LIPAS – KOLMELLA PATRUUNALLA TÄYTÄ”. Komennon valmistavalla osalla tee asento ja suoritusosalla aloita lipastaminen.

Lipastamisen yhteydessä ammunnan johtaja käskää kuulon suojaamisen komentamalla ”SUOJATKAA KUULONNE”. Katoksesta ammuttaessa tulee aina käyttää kupukuulosuojaimia. Tuplakuulonsuojausta voi ja kannattaa käyttää muulloinkin, jos muiden ampujien laukaukset häiritsevät keskittymistäsi. Kun olet lipastanut käsketyt patruunat ja suojannut kuulosi, aseta ase ja lippaat valmiiksi makuualustalle ja nouse ampumapaikkasi taakse lepoon seisomaan.

HUOMIO!

Lääkärin määräys tuplakuulonsuojauksesta on ehdoton.

Ampumapaikalla ampujan tulee toimia täsmällisesti annettujen käskyjen mukaisesti!

Ammunnan kovapanosvaiheen aikana ase on aina oltava suunnattuna tauluille eli maalialueelle.

Kun kaikki ampujat ovat nousseet seisomaan ampumapaikkansa taakse, tarkastaa ammunnan johtaja katsellaan, että kaikilla on kuulo suojattuna. Joukon ollessa valmis, ammunnan johtaja komentaa halutun ampuma-asennon, esimerkiksi ”AMPUMA-ASENTO – MAATEN”. Ota tällä komennolla ampuma-asento kohdan 4.4.1 mukaisesti.

Ampujien ollessa makuuasennossa, ammunnan johtaja komentaa vielä ”LIPAS – KIINNITÄ, LATAA JA VARMISTA”. Tällä komennolla kiinnitä lipas, laita vaihdin alas ja lataa ase sekä lataamisen jälkeen varmista ase nostamalla vaihdin takaisin ylös.

Tämän jälkeen rakenna ja tarkasta ampuma-asentosi kohdan 4.4.1 mukaisesti. Kun ampuma-asentosi on valmis, laske aseensa perä ampuma-alustaa vasten.

Ammunnan ohjelmasta riippuen, ampuminen aloitetaan ammunnan johtajan komennolla ”AMPUKAA” tai ”TAULUT”. Tällä komennolla ammu käsketty patruunamäärä tai harjoitellulla tavalla omaan maalitaluusi.

Mikäli ammunnan aikana aseesi tulee häiriö, pidä ase suunnattuna turvalliseen suuntaan, poista häiriö ja jatkaa ammuntaa. Jos et tunnista häiriötä tai ei osaa poistaa sitä, ilmoita asiasta huutamalla ”HÄIRIÖ”. Jos häiriö tapahtuu makuulta ammuttaessa, ilmoituksen lisäksi kourista jalkasi pystyyn. Jos taas häiriön tapahtuu polvi- tai pystyasennossa, ilmoituksen lisäksi nosta se käsi, jolla laukaiset aseesi, pystyyn. Ammunnan johtaja tulee poistamaan häiriön heti kun se on hänelle mahdollista.

HUOMIO!

JOKAINEN, joka huomaa vaaran uhkaavan, on velvollinen heti keskeyttämään ammunnan tulitoiminnan KOMENTAMALLA ”SEIS”.

Ammunnassa tulitoiminta on keskeytettävä, mikäli havaitaan henkilöstölle, materiaalille tai omaisuudelle uhkaava vaara tai mahdollisesti vaaraa aiheuttava asia. Tulitoiminta keskeytetään komentamalla ”SEIS”. Tällöin jokainen on velvollinen toistamaan komennon, varmistamaan aseensa ja pitämään sen suunnattuna turvalliseen suuntaan odottaen jatko-ohjeita. Tulitoiminnan keskeyttämisen jälkeen ammunnan johtaja päättää ammunnan tulitoiminnan jatkamisesta. Tulitoimintaa jatketaan ammunnan johtajan komennolla ”AMMUNNAN KOVAPANOSVAIHE JATKUU”.

Ammunnan johtaja lopettaa tulitoiminnan komennolla ”TULI SEIS”, sekä ammunnan päättyessä PATRUUNAT POIS – TARKASTAN/TARKASTAKAA ASEET”.

Patruunoiden poistamiseen liittyvä aseiden ja lippaiden tarkastaminen suoritetaan aina, kun kovapanosvaiheiden välissä käydään tauluilla tai kun joukko käsketään kaareen koulutusta varten.

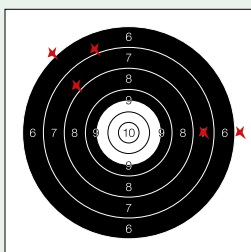
Komennolla ”TULI SEIS” varmista ase ja pidä se suunnattuna maalialueelle. Komennolla PATRUUNAT POIS – TARKASTAN ASEET” irrota lipas aseesta ja käännä kaikkien lippaiden suuaukot taaksepäin sekä ammunnan johtajan saapuessa kohdalle vedä luisti taakse siten että ammunnan johtaja näkee tarkastaa patruunapesän helposti. Tämä nopeuttaa joukon toimintaa ampumaradalla.

Kun kaikkien ampujien aseet on tarkastettu, ammunnan johtaja päättää ammunnan kovapanosvaiheet komentamalla ”AMMUNNAN KOVAPANOSVAIHE ON PÄÄTTYNYT tai AMMUNNAN KOVAPANOSVAIHEET OVAT PÄÄTTYNEET”.

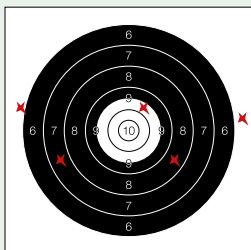
Kuulonsuojaimien poistaminen toteutetaan käskyllä ”KUULONSUOJAUKSEN VOI POISTAA”.

Osumakuviot ja syyt

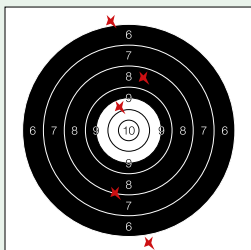
1. Varmistetaan, että ampuma-asento säilyy muuttumattomana
2. Lipas tuettu eri puolille
3. Ase välillä vino

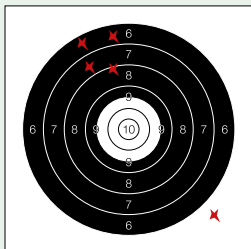
1. Ampuma-asento väkinäinen, jolloin ampuja vääntää asetta
2. Lippaan väljällikettä ei ole otettu pois

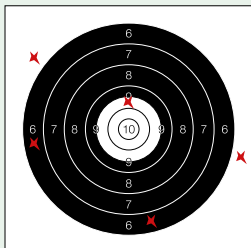
1. Ampuma-asento liian pysty
2. Laukaisuvirhe (nykäisy)

1. Ampuja ei jaksa keskittyä
2. Liian pitkä tähtäys
3. Laukaisuvirhe

1. Ampuma-asento on hutera
2. Tähtäysvirhe
3. Rekyylipelko
4. Jälkipito puuttuu
5. Laukaisuvirhe

4.5.3 Toiminta tauluilla

Kun patruunat on poistettu ja aseet on tarkastettu, käsketään ammunnan johtaja tauluille siirtymisen komentamalla "TAULUILLE MARS". Ase otetaan mukaan, ellei sitä käsketä jättämään ampumapaikalle. Tauluille mennään reippaasti vakioireittejä pitkin.

Siirry oman taulusi kohdalle lepoon seisomaan. Ampumaratakäyttäytymiseen kuuluu, ettei ampuja koske tauluunsa ennen tulosten tarkastamista. Tulosten tarkastamista odottaessasi määritä omatomaisesti iskemäkeskeispiste. Mieti lisäksi, oliko jokin laukauksistasi selvästi laukaisuvirheestä johtuva ja sulje se pois määrittäessäsi iskemäkeskeispistettä. Valmistaudu kertomaan ammunnan johtajalle, miten aiot siirtää tähtäimiä vai riittääkö, että korjaat asento- tai laukaisuvirheen.

Ilmoita oma taulusi ammunnan johtajalle, kun tämä tulee sen kohdalle. Esimerkiksi: "Herra ylliluutnantti, alokas Matti Mäkisen taulu". Ammunnan johtaja merkitsee osumasi liidulla tai tussilla, jotta niitä ei tule kirjattua jatkossa uutena osumana, ja antaa sinulle palautteen ampumisesta. Saat ohjeita suoritukseksi parantamiseksi, ja yleensä ammunnan johtaja myös kysyy käsityksesi tähtäinten siirtotarpeesta ja siitä, mitä ampumisen osa-alueita aiot parantaa seuraavalla sarjalla. Kirjuri kirjaa osumat ampumapöytäkirjaan.

Kun tulokset on kirjattu, voit paikata taulusi paikkatarroilla. Käytä mustia paikkatarroja mustalla pohjalla olevien osumien paikkaamiseen ja valkoisia valkoisella pohjalla olevien osumien paikkaamiseen.

Keskity ampumaradalla vain omaan suoritukseesi ja jätä leikkimielinen kilpailu pois.

4.6 Ampuminen liikkuvaan maaliin

Taistelukentällä taistelija joutuu usein ampumaan liikkuvaan viholliseen, jonka liikenopeus ja liikesuunta vaihtelevat. Liikkuvaan maaliin ampuminen ja siihen osuminen vaatii taistelijalta runsaasti harjoittelua. Taistelukentällä maalit liikkuvat vaihtuvalla etäisyydellä ja liikenopeudella. Osumatodennäköisyys kasvaa, kun tiedetään maalin etäisyys ja liikenopeus mahdollisimman tarkasti.

Taistelijan on osattava ampua tähdättyjä laukauksia liikkuvaan maaliin ottaen huomioon ampumaetäisyyden lisäksi myös ennakon. Ennako on maalin liikkuma matka luodin lennon aikana. Ennakon määrittämiseen vaikuttavat maalin nopeus, maalin liikeradan suuntakulma, luodin lentonopeus (lentoaika), ampumaetäisyys sekä kaltevuuskulma maalin ja ampumapaikan välillä. Maalin liikeradan suuntakulma on suure, joka määrittää sen, missä kulmassa maali loittonee tai etääntyy ampujaan nähden. Ennak-

koa otettaessa aseeseen tasainen liike molempiin suuntiin on saatava aikaan pääasiassa vartalon liikkeen avulla. Liipaisuun on tapahduttava tasaisesti siitä huolimatta, että laukaisuun on vain vähän aikaa. Ennakkon määrittämistä on harjoiteltava liikemaaliampunnoilla eri etäisyyksille maalin liikenopeutta ja ampumakulmaa vaihdellen. Ampuminen liikkuvaan maaliin opetellaan taistelijaampumataidon koulutuksessa. Koulutettaessa tulenkäyttöä liikkuvaan maaliin on tarkoituksenmukaista käyttää valojuovaparuunoita, jolloin kouluttaja voi antaa jokaisen laukauksen jälkeen palautteen.

Liikkuvaan maaliin tähtäysmenetelmät ovat kohteen seuraaminen ja kohteen kyttäminen.

Seuraamalla tähdätään maalia sen etupuolelle pitäen tähtäys jatkuvasti ennakkopisteessä eli ennakon edellyttämässä kohdassa maalin oletetulla liikeradalla. Laukaus ammutaan seuraamisen aikana tähtäimiä ennakkopis-

Tähtäysmenetelmät ammuttaessa liikkuvaan maaliin

Kyttämällä kohdetta

teessä pitäen. Laukauksen jälkeen jatketaan seuraamista koko jälkipidon ajan. Seuraamismenetelmä on sopiva silloin, kun maalin liikenopeus vaihtelee. Seuraamismenetelmällä voidaan ampua toinen laukaus nopeammin kuin kyttäysmenetelmällä. Kyttämällä tähdätään pistettä maalin oletetulla liikeradalla ja laukaus ammutaan, kun maali tulee ennakon kohdalle. Asetta ei liikuteta tähtäyksen ja laukauksen aikana. Toinen laukaus ammutaan muuttamalla tähtäyspistettä maalin oletetulle liikeradalle. Kyttäminen sopii tilanteeseen, jossa maali liikkuu samalla vauhdilla samaan suuntaan tasaisesti tai jossa ampumasektori ei mahdollista maalin seuraamista.

Yleisimmät virheet ammuttaessa liikkuvaan maaliin:

- Maalin etäisyys on arvioitu väärin.
- Maalin nopeus on arvioitu väärin.
- Seuraamalla ammuttaessa aseeseen liike pysäytetään laukaisuhetkellä.
- Kyttäysmenetelmässä on valittu väärä ennakkopiste.

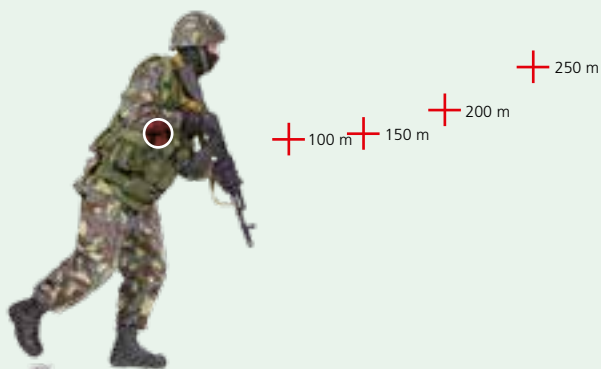

Seuraamalla kohdetta

Tähtäyspisteet eri etäisyydellä olevaan liikkuvaan maaliin perus- ja taistelutähtäimellä

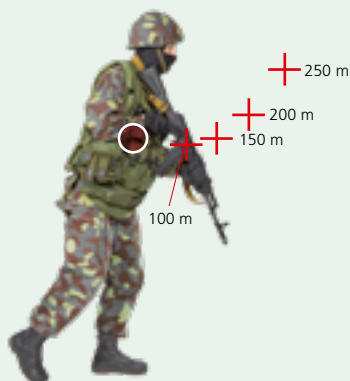
RK perustaistelutähtäin

Ennako juoksevaan maaliin (n. 15 km/h = 4,2 m/s)

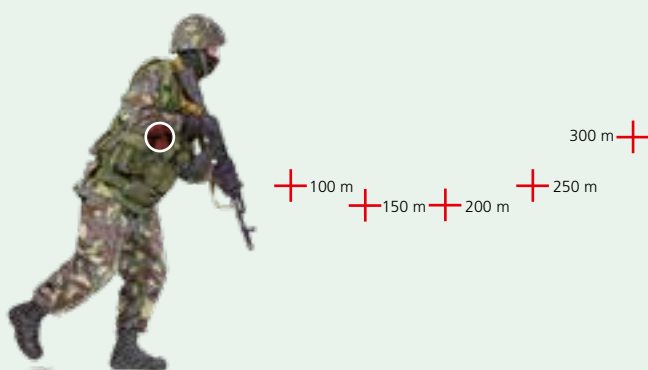
RK perustaistelutähtäin

Ennako kävelevään maaliin (n. 6 km/h = 1,7 m/s)

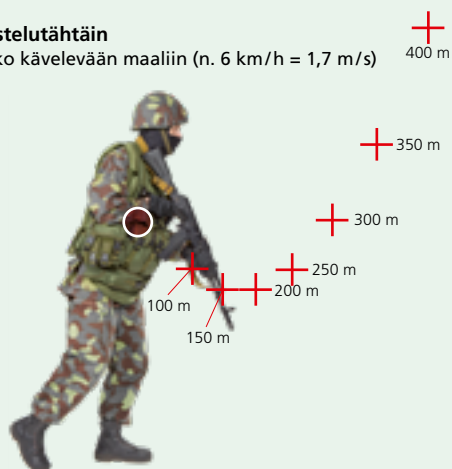
RK taistelutähtäin

Ennako juoksevaan maaliin (n. 15 km/h = 4,2 m/s)

RK taistelutähtäin

Ennako kävelevään maaliin (n. 6 km/h = 1,7 m/s)

Liikkuvaan maaliin ammuttaessa tähdätään maalin eteen ennakon verran. Ennakon määrittämiseen voidaan käyttää asean jyvää, jonka leveys vastaa noin 80 senttimetriä 150 metrin etäisyydellä. Ampumasuuntaan nähden poikittain kävelevään maaliin tähdätään jyvän kulmalla. Tähtäyspiste säilyy samana etäisyydestä riippumatta.

Ampumasuuntaan nähden poikittain juoksevan maalin etureunan ja asean jyvän reunan väliin jätetään noin jyvän levyinen ennako. Ennakkoa ei oteta, mikäli vihollinen liikkuu kohti tai loittonee. Vihollisen liikkua sivusuuntaan, otetaan täysi ennako. Vihollisen liikkua 70 asteen kulmassa ennako on 2/3, 45 asteen kulmassa ennako on 1/2 ja 30 asteen kulmassa ennako on 1/3. Käytännössä käytetään kuitenkin aina täyttä tai puolta ennakkoa.

Ennakon laskeminen

$$\text{Ennako (m)} = \frac{\text{ampumaetäisyys (m)}}{\text{luodin nopeus (m/s)}} \times \frac{\text{maalin nopeus (m/s)}}{\text{nopeus (m/s)}}$$

Esimerkki:

Juoksevan miehen nopeus on 4 m / s

Rynnäkkökiväärin luodin nopeus on n. 700 m / s

Etäisyys maaliin on 150 m

$$\frac{150 \text{ m}}{700 \text{ m/s}} \times 4 \text{ m/s} = \text{n. } 0,86 \text{ m}$$

Ennakot ja tähtäinkuvat ammuttaessa rynnäkkökiväärillä 150 metrin etäisyydeltä

Kävelevä vihollinen

Nopeus n. 6 km/h (1,7 m/s)

Ennako n. 36 cm

Juokseva vihollinen

Nopeus n. 15 km/h (4,2 m/s)

Ennako n. 90 cm

Auto

Nopeus n. 30 km/h (8,3 m/s)

Ennako n. 1,8 m

4.7 Taisteluumunnat

Ase- ja ampumakoulutuksesta edetään eri aselajien taisteluumunntoihin koulutushaara-, erikois- ja joukkokoulutusjaksolla. Ase- ja ampumakoulutus huipentuu joukkokoulutuskaudella vahvennetun joukkueen ja komppanian taisteluumunntoihin, joissa eri aselajit toimivat yhdessä.

Taisteluumunntojen päämääränä on liittää ase- ja ampumakoulutus taistelukoulutukseen niin, että opittua aseenkäsittely- ja ampumataittoa osataan käyttää hyväksi taistelutilanteen mukaisissa olosuhteissa. Vahvennetun joukkueen ja komppanian ammunnoissa harjoitellaan taistelukoulutuksen lisäksi johtajien yhteistoimintaa sekä taistelun tukemista suora-ammunta-aseilla ja epäsuoralla tulella.

Taisteluumunntojen tavoitteena on, että

- taistelija hallitsee aseensa käytön taistelukentällä partion, ryhmän, joukkueen ja komppanian osana sekä luottaa omien aseiden tehoon
- joukko hallitsee taistelutilanteen mukaisen tulenkäytön puolustus- ja hyökkäystaistelussa valoisalla ja pimeällä
- johtajaksi koulutettava hallitsee yhteistoiminnan muiden aselajien johtajien kanssa sekä joukkonsa tulenkäytön valmistelut ja johtamisen taistelun aikana mukaan lukien suora-ammunta-aseiden tulituen ja epäsuoran tulenkäytön järjestelyt.

Alokasjakson tavoitteena on, että taistelija osaa perusteet partion puolustus- ja hyökkäystaistelusta valoisalla. Osaaminen todennetaan koulutushaarajakson alussa taisteluumunntoissa.

4.8 Rynnäkkökiväärin käyttö taisteluumunnassa ja taistelussa

4.8.1 Rynnäkkökiväärin käsittely ja tulitoiminta taistelutilanteessa

Pidä rynnäkkökivääriä asekädellä ja tue ase kainaloon, jotta voit estää aseensa piipun suuntautumisen vaaralliseen suuntaan. Tee tukikädellä kaikki muu aseensa käsittelyyn liittyvä toiminta, esimerkiksi yhden käden käsimerkit.

Suojaa piippu siten, ettei siihen mene hiekkaa tai lunta. Tarkista taistelun aikana, että tähtäimet ovat puhtaat ja takatähti on oikeassa asennossa.

Käytä kertatulta tai nopeita kaksoislaukauksia. Sarjaltu käytetään vain lyhyinä sarjoina ja poikkeustilanteissa, kuten ilma-ammunnassa ja lähitaistelun pikatilanteissa, esimerkiksi vyörytettäessä taisteluhautaa. Muista, että rynnäkkökiväärin täysi lipas tyhjenee sarjaltu ammuttaessa alle kolmessa sekunnissa.

Muista, että voit rynnäkökiväärillä ampuu maalia myös esteen läpi. Laho kanto, ohut puu tai muu näköeste ei pysäytä luotia. Kun valitset tai linnoitat itsellesi tuliasemaa, muista eri materiaalien suojavahvuudet ja noudata niitä.

Seuraa patruunoiden kulutusta. Lippaan patruunamäärä näkyy lippaan kuperan sivun rei'istä. Täydessä lippaassa patruunat näkyvät sekä ylemmistä että alemmista rei'istä. Lippaassa, jossa on vähintään kymmenen patruuna, patruunan kannat näkyvät vain ylemmistä rei'istä.

Vaihda lipas suojaan. Linnoitetussa tuliasemassa vaihda lipas mahdollisimman nopeasti ja jatka vihollisen tulittamista. Jos taistelutilanne mahdollistaa, vaihda täysi lipas ja täytä osittain tyhjentyneet lipas täyteen. Laita täydet lippaat taisteluvyön taskuihin suuaukko ylöspäin ja patruunat eteenpäin sekä tyhjät lippaat suuaukko alaspäin.

Seuraa tulen osuvuutta ja tarvittaessa kohdista ase taistelutaukojen aikana. Harjoittele tulitoiminta rynnäkökiväärillä myös suojaruustuksessa.

Yleisimmät aseotteet

Esimerkki lataamisesta tukikäden tekniikalla

Nuolella on osoitettu tukikäden liikesuunta lataamisessa sekä liikkeen vähimmäispituus.

- Piippu on turvalliseen suuntaan.
- Aseen perä on tukevasti kainalossa estäen aseän liikkumisen sivuille.
- Sormi on pois liipaisinkaaren sisältä.
- Asetta kallistetaan.
- Vaihdin laitetaan ala-asentoon.
- Tukikäden kämmenpohja ottaa kiinni viritintappiin (RK62 ja sovelletusti RK95)
- Viritintappi vedetään taakse ja vapautetaan saattamatta.

4.8.2 Ampuma-asennot taistelutilanteessa

Ampuma-asentoja ovat pysty-, polvi- ja makuuasento. Lisäksi taistelija voi käyttää sovellettuja asentoja.

Kaikissa asennoissa voidaan käyttää ampuma- ja valmiusotteita. Taistelutilanteessa muuta asentoa tilanteen vaatimalla tavalla oman suojan parantamiseksi ja vakaamman ampuma-asennon saavuttamiseksi. Esimerkiksi liikkeessä tulitoiminta aloitetaan pystyasennosta, josta pudottaudutaan polviasentoon ja edelleen makuuasentoon.

Valitse tilanteen mukaan paras ampuma-asento.

Taistelussa ampuma-asennon valitsemiseen ja tulen aloittamiseen on usein hyvin vähän aikaa. Taistelijan on tässä lyhyessä ajassa havainnoitava taistelukenttää ja

- päätettävä, suojautuuko vai ampuuko heti
- valittava maali
- valittava ampuma-asento ja mahdollisen tilapäisen tuen käyttö
- paikannettava maali, poistettava asean varmistus, tähdättävä ja laukaistava
- havaitun osuman jälkeen varmistettava siitä, että vastustaja on menettänyt taistelukykynsä
- jatkettava tulittamista maalin tuhoamiseksi tai valittava uusi maali tai suojauduttava ja jatkettava tehtävänsä täyttämistä.

Ota huomioon, että taistelijana olet yleensä myös itse samaan aikaan tulituksen kohteena.

Ampuma-asento ja tukipisteet pystypoterosta

Nopea tulenavaus perustuu muun muassa tilanteenmukaiseen aseenkantotapaan, varmaan ase- käsittelyyn (vaihtimen käyttö ja taistelutähtäinten käyttö) sekä tulenavaukseen valmistautumiseen (valmius siirtyä nopeasti ampuma-asentoon).

Tukeva ampuma-asento on maaliin osumisen perusedellytys. Taistelutilanteessa pyri aina ampumaan tukea käyttäen kaikissa ampuma-asennoissa. Tukena voidaan käyttää poteron reunaan asennettua tukea tai reppua, mättäitä, kantoja sekä kaatuneita tai kasvavia puita.

Ampuessasi poterosta tukevan käden tulee olla ase- ntu- ja kädensuojuksen välissä. Tämä vähentää ase- n liik- kumista ammunnan aikana ja helpottaa näin tähtäimien pitämistä maalissa nopeiden peräkkäisten lauka- usten aikana sekä nopeuttaa maalin vaihtoa. Tue mo- lem- mat kyynärpäät poteron ns. ase- pöydälle. Ylävartalon on nojattava ase- n perään, jolloin ase painautuu tiukasti tukea vasten.

Symmetrinen pystyasento

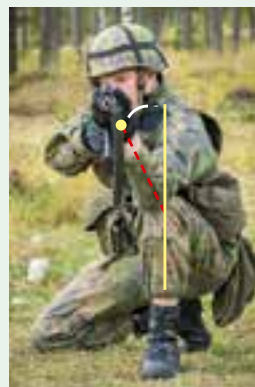
Korkea polviasento

Matala polviasento

Huomio! Aseen on oltava lähes samassa linjassa säären ja kyynärvarren kanssa.

Kuvassa ampuja on kallistunut oikealle.

Käytä ampuma-asentoa **maaten** aina, kun se vain on mahdollista, koska

- se on tukevin ampuma-asento ja osumatodennäköisyys maaliin on suuri jo ensimmäisellä lauka-uksella
- ampujan oma maalipinta-ala on pieni ja ampuja voi hyödyntää helposti maaston tarjoamaa suojaa
- ampuja voi melkein aina käyttää lipastukea sekä usein myös tilapäistä lisätukea aseelle.

Käytä ampuma-asentoa **polvelta**, kun ampuma-asentoa **maaten ei ole mahdollista käyttää aluskasvillisuuden, lumen tai muun tähytysteeseen vuoksi.**

Tilapäisenä tukena käytetään esimerkiksi puuta. Polviasennosta siirrytään mahdollisimman nopeasti parempaan tuliasemaan ja jatketaan tullittamista makuuasennosta.

Käytä ampuma-asentoa **pystystä**, kun

- tulitus on aloitettava nopeasti tai joudutaan tulittamaan liikkeessä
- muut ampuma-asennot eivät ole mahdollisia esimerkiksi aluskasvillisuuden, lumen tai muun tähytysteeseen vuoksi.

Pystyasennossa voidaan tilapäisenä tukena käyttää esimerkiksi puuta tai rakennetta. Pystyasennosta siirrytään mahdollisimman nopeasti tukevaan ja paremman suojan antavaan polvi- tai makuuasentoon.

Tuplapolviasento

4.9 Muut aseet ja taisteluvälineet, jotka jokaisen taistelijan tulee osata

4.9.1 Viuhkapanos

Tähysteisesti laukaistavia panoksia käytetään esimerkiksi tukikohtien suojaamisessa, ylläköissä tai miinoitteiden kulkuaukkojen valvonnassa sekä niiden nopeassa sulkemisessa. Kevyitä panoksia käytetään elävää voimaa vastaan ja raskaita panoksia panssarioimattomia ja kevyesti panssaroituja ajoneuvoja ja helikoptereita vastaan. Panoksia voidaan räjäyttää yksitellen tai ne voidaan ketjuttaa sytytysjärjestelmässä olevalla adapterilla tai räjähtävällä tulilangalla. Panokset räjäytetään sähkö-, veto- tai impulssiletkusytytyksellä.

Viuhkapanokset 84, 88, 01 ja 2010 ovat muovikuorisia viuhkapanoksia, joiden etuosaan valetut teräskuulat aiheuttavat suunnatun sirpaleviuhkan. Kevyitä viuhkapanoksia (88, 2010) käytetään jalkaväkeä vastaan. Panos on pyrittävä saamaan mahdollisimman korkealle esimerkiksi kumpareen päälle. Panokset asennetaan omalle jalustalleen ja suunnataan kohteen suuntaan tähtäimen avulla.

Viuhkapanos 10

Kevyet viuhkapanokset muodostavat noin 50 metriä leveän ja 2 metriä korkean sirpaleviuhkan 50 metrin etäisyydelle asennuskohdasta. Teräshaulit läpäisevät 50 metrin päästä kuivaa lautaa 20 millimetriä ja terästä 2 millimetriä. Laukaisu tehdään normaalisti pakkauksessa olevilla sytytysvälineillä.

Viuhkapanos 2010 (VP2010)

Ominaisuudet ja vaikutus kohteeseen:

- paino 2,5 kg
- räjähdysainetta 1,4 kg
- sirpaleita 924 kpl
- läpäisy (50 m) > 2 mm:n teräs
- tehokas etäisyys 100 m
- sirpaleviuhkan sektori 60°
- sirpaleviuhkan korkeus (50 m) 2 m
- suojaetäisyys 50 m.

Esimerkki kevyen viuhkapanoksen 2010 (VP2010) asentamisesta:

- Tiedustele asennus- ja laukaisupaikka
- Tee vedonpoisto impulssiletkulle lähellä olevaan puuhun, kiveen, oksaan tai vastaavaan
- Rullaa räjäytysletku kelaltaan asennuspaikalta laukaisupaikalle
- Kiinnitä jalat kolmijalan keskiosaan
- Valitse asento ympäristön ja käytön mukaan (matala/korkea/yhdistelmä) tai tarvittaessa ruuvaa panokseen kuuluva kiinnike puuhun, jolloin kiinnike korvaa kolmijalan
- Kiinnitä tähtäin panokseen
- Kiinnitä panos kolmijalan kuulapähkään
- Suuntaa panos seuraavasti:
 - suuntaa panos ensin oikealle alueelle tähtäinhahlon avulla
 - sitten tarkemmin tähtäinputken avulla
 - lukitse oikea asento siipimutterilla
- Naamioi panos
- Työnnä nalli sytytintilaan seuraavat asiat huomioiden:
 - kiinnitä nalli panokseen, ettei se irtoa vahingossa
 - tee nallijohdolle vedonpoisto panoksessa sille suunniteltuun paikkaan
 - Tarkista naamiointi ja suuntaus

4.9.2 Telamiina (TM 65 77)

Telamiina (65 77) on ensisijaisesti panssarivaunuja vastaan tarkoitettu, räjähdys- ja paineivaikutteinen miina.

Telamiinan panososa on valettu räjähdysaineesta (TNT) ja lujitettu lasikuitukankaalla. Miinan laukaisimeen asennetaan räjäytin, joka välittää ja vahvistaa sytyttimen räjähdyspanososaan. Sytyttimenä käytetään painosytytintä 77.

Harjoitustelamiina on keltainen.
Taistelumiina on vihreä tai harmaa.

Ominaisuudet:

- Miinan paino on 10 kg, josta TNT:n osuus on 9,5 kg.
- Ansoittamaton telamiina toimii, kun laukaisimeen kohdistuu 150 kg:n kuormitus. Tällöin laukaisin murtuessaan virittää ja laukaisee sytyttimen.
- Telamiina katkaisee panssarivaunun telan ja vaurioittaa telapyörästä ja tuhoaa pyöräajoneuvon.

Telamiina voidaan asentaa maastoon, tielle, rantaveteen tai lumeen. Taistelijan on osattava asentaa telamiina maan pinnalle yhdessä minuutissa sekä kaivaa ja asentaa miina miinasijaan kesällä 5 minuutissa ja talvella 10 minuutissa. Taistelijan on osattava myös varamiinoitteen rakentaminen osana ryhmää (vast.).

Telamiina 65 77:n pääosat

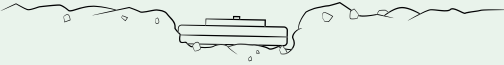
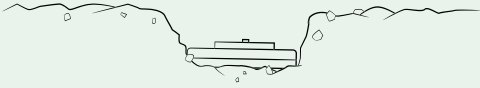

Telamiinan asentaminen

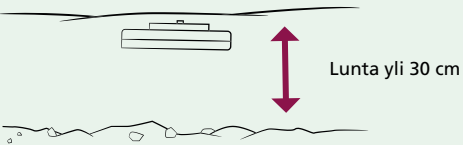
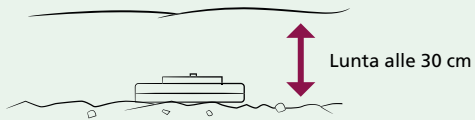
- Valitse miinasija vaunun kulku-uralta. Huom! Miinoitteissa telamiinojen välin on oltava vähintään 5 metriä.
- Asenna miina esimerkiksi polviasennossa. Rynnäkkökiväärin voit laittaa taaksesi esimerkiksi pohkeen päälle, jolloin se ei pääse liikaantumaan eikä häiritse miinan asentamista. Tästä vihollisen suuntaan tilanteen mukaan.
- Tee miinasija. Poista maa sijasta siten, että se jää loiva-reunaiseksi.
- Aseta miina sijaansa. Laita kantolenkki miinan alle. Asenna miina siten, että laukaisimen pinta on yli 1 cm maanpinnan yläpuolella ja panososa maanpinnan alapuolella.
- Naamioi miina käsin, ei lapiolla.
- Asenna sytytin. Aukaise kierretulppa, aseta sytytin tilaansa, tarkista että tiivisterengas on paikallaan ja kierrä tulppa kiinni.
- Tee hienonaamiointi käsin.
- Miinaa ei saa asentaa, jos siitä puuttuu osia, laukaisukansi tai kierretulppa on vioittunut tai sytytin ei sovi sytytintilaan. Sytytintä ei saa laittaa väkisin sytytintilaan.

Telamiinaa ei saa asentaa sellaiseen maastonkohtaan, syvennykseen, kiven, kannon tms. viereen, missä telaketjun tai ajoneuvon pyörän paino ei voi kohdistua miinaan.

Telamiinan asentaminen lumeen

Jos telamiina pitää asentaa lumeen, ota huomioon, että panssarivaunun tela painuu lumeen ja löysään maahan yhtä paljon kuin sotilas varusteineen.

Telamiinan poistaminen

- Poista naamiointi
- Avaa kierretulppa ja poista sytytin
- Nosta miina pois sijastaan
- Kierrä kierretulppa kiinni.

Jos taistelumiinan sytytin ei irtoa helposti sytytintilasta, on miina räjäytettävä sijassaan erillisellä panoksella.

Kevyt kertasinko 66 KES 88

Tähtäimet (66 KES 88)

4.9.3 Kevyt kertasingo (66 KES 88)

Kertasingon 66 KES 88 ominaisuudet:

- Paino 3.27 kg
- Kallioperi 66 mm
- Pituus kuljetuskunnossa / ampumakunnossa: 771 mm / 981 mm
- Tehokas ampumaetäisyys paikallaan olevaan maaliin 200 m
- Suurin käytännön ampumaetäisyys 350 m
- Onteloraketin lähtönopeus 198 m/s
- Ontelopanoksen lyhin varma toimintaetäisyys 21 m
- Homogeenisen panssarin läpäisykyky n. 300 mm

Sotilaan on hallittava kertasingon käsittely ja käyttö siten, että hän osaa arvioida maalin nopeuden ja ampumaetäisyyden, saavuttaa tehokkaalle ampumaetäisyydelle paikallaan olevaan maaliin valoisalla 90 prosentin ja pimeällä 75 prosentin osumatodennäköisyyden ja liikkuvaan maaliin valoisalla 75 prosentin ja pimeällä 65 prosentin osumatodennäköisyyden.

Sotilaan on lisäksi kyettävä laittamaan kertasingo ampumakuntoon 5 sekunnissa ja kuljetuskuntoon 15 sekunnissa.

Kevyellä kertasingolla tuhoaan rynnäkkö- ja kuljetuspanssarivaunuja. Taistelupanssarivaunut tuhoaan yleensä raskailla kertasingoilla, raskailla singoilla ja panssarintorjuntaohjuksilla. Kevyen kertasingon tuhoamistodennäköisyys taistelupanssarivaunuun on 8 prosenttia, kun etäisyys on tiedossa.

Kertasingoampujan tuliase on valittava sivustatuliaseksi. Etäisyydet tulenaloitustasalle ja tuhoamisalueille on mitattava puolustusvalmiutta kehitettäessä. Tuliase on valittava yleensä siten, että tärkeimmälle tuhoamisalueelle on etäisyyttä alle puolet tehokkaasta ampumaetäisyydestä, joka on 100–150 metriä. Vaunujen liike on pysäytettävä tuhoamisalueelle, miinoitteella, hävitteellä, murrosteella tai panoksilla, jolloin osuminen on todennäköisempää.

Kertasingoampujat toimivat vähintään taistelijaparina, mieluummin partiona. Toinen taistelija ampuu kertasingolla tai -singoilla ja toinen tähyttää laukauksen. Ampujalla on 2–3 kertasingoa.

Hyvän panssarintorjuntatuliaseaman taisteluteknisiä vaatimuksia ovat:

- kyettävä ampumaan käsketylle tuhoamisalueelle
- riittävä ampuma-ala
- sivusta-, selusta tai kattotulisasema
- suoja vihollisen tulelta ja tähytykseltä (ml. ilmatähytykseltä)
- suojainen siirtymisreitti
- maasto estää vaunujen ajamisen suoraan tuliaseeseen
- tulialuetta korkeammalla

Apumakuntoon laittaminen

- Poista takakannen kuljetusvarmistin. Säilytä kantohihna.
- Käännä alas takakansi, joka on samalla olkatuki. Samalla irtoavat kantohihna ja etukansi.
- Vedä rivakasti sisäputki ulos pidennettyyn asentoon niin, että se lukkiintuu. (Harjoituskäyttöön valmistellut, sisäpiipulla varustetut kertasingot viritetään avaamalla ensin noin 15 cm ja sen jälkeen vetämällä rivakasti. Tällöin mekanismi kestää pidempään.)
- Aseta takatähtäin tuhoamisalueen tärkeimmän kohdan mukaiselle ampumaetäisyydelle.
- Varmistu, että kertasingon etutähtäimen jyvä pääsee liikkumaan lämpötilan mukaan säätyvän jousen mukana (uusi malli), tai varmistu siitä, että takatähtäimen lämpötila-asetin on oikein säädetty (vanha malli).
- Varaudu suojaamaan kuulosi.

Tähtäminen

- Valitse maali ja suojaa kuulosi.
- Arvioi maalin etäisyys laukaisuhetkellä ja aseta vastaava etäisyys takatähtäimeen.
- Tähtää takatähtäimen reiän läpi.
- Aseta etutähtäimen tolpan yläpää reiän keskelle.

Voit tähdätä 150 metrin ampumaetäisyydelle asti keskitolpalla vaunun etukolmanneksen alueelle.

Tähtäminen paikallaan olevaan maaliin, 100 m paikallaan.

Tähtäminen paikallaan olevaan maaliin, 200 m edestä.

Ampuessasi liikkuvaa vaunua, ota tähtäyspiste keskitolpalla vaunun etukolmannekseen.

Ampuminen

Sinkoaseilla on hyvin kaareva lentorata, minkä vuoksi etäisyyden maaliin on oltava oikea. Etäisyydet tuhoamisalueen eri osiin mitataan aina, kun siihen on mahdollisuus, ja niistä piirretään tuliasemakortti. Etäisyydet voi mitata askelpareina tai mittavaijerilla. Tulenjohtoryhmä voi avustaa etäisyyden mittaamisessa laseretäisyysmittarilla.

- Varmistu siitä, että olet suojannut kuulosi (tulppakuulonsuojaimilla ja aktiivikuulonsuojaimilla).
- Nosta ase olkapäälle pitäen kiinni putkesta ja korokkeesta.
- Tarkista, että takavaara-alueella ei ole henkilöstöä.
- Poista liipaisinvarmistin (työnnä eteen).
- Tähtää takatähtäimen kautta maaliin.
- Aseta laukaiseva käsi siten, että peukalo on putken alapuolella ja muut sormet liipaisimella. Aseta tukeva käsi siten, että tuelta ampuessasi sormet ovat korokkeen päällä ja painavat asetta tukea vasten. Asetta tukevassa kädessä on oltava nahkakäsine tai -rukkanen. Polvelta ammuttaessa ampuma-asento on kuten rynnäkkökiväärillä, jolloin tukeva käsi on kokonaan putken alla ja putki lepää kämmentä vasten.
- Laukaise sinko puristamalla liipaisin alas.
- Singon ampumisen jälkeen irtaudu tuliasemasta, koska laukaus paljastaa tuliaseman ja vetää vihollisen tulta puoleensa

Pienikätkäinen ampuja voi pitää laukaisukättä siten, että peukalo on liipaisinkorokkeen takana.

Liikkuvaa maalia on yleensä paras ampua tähtäämällä määrättyyn paikkaan ja odottamalla (käyttämällä menetelmää). Tällöin laukaus on vakaa, ja ampujan on helppo välttää ampumalinjalla olevat puunrungot ja muut esteet.

Liipaisinvarmistin poistetaan työntämällä sitä eteenpäin.

Tuliaseman ampumatekniset vaatimukset:

- poterosta ammuttaessa on varmistuttava siitä, että paine ei purkautu poteroon
- ammuttaessa tukea käyttäen on putken suun ulottuttava vähintään 5 senttimetriä tuen etupuolelle
- putken ja maanpinnan välin on oltava vähintään 20 senttimetriä siivekkeiden aukeamisen takia
- ammuttaessa makuuasennosta on ampujan vartalon ja asean välisen kulman oltava vähintään 45°
- lyhin varma toimintaetäisyys 21 metriä.

Tuliaseman vaatimukset rakennuksen sisältä ammuttaessa:

- huonetila vähintään 4m x 3,5m x 2,4m (>30m³)
- tehtävä aukkoja paineen purkautumiseksi.

HUOMIO!

Suoraan asean takana ei saa olla kahta (2) metriä lähempänä pystysuoraa seinämää, puuta tai kiveä, joka estää paineen purkautumisen taaksepäin!

Kuljetuskuntoon laittaminen

1. Työnnä liipaisinvarmistin VARMISTETTU-asentoon (taakse).
2. Paina pidätinlevyä, jotta lukitus vapautuu.
3. Työnnä ase kokoon painamalla samalla varoen etu- ja takatähtäin alas.
4. Käännä takakansi kiinni ja aseta kuljetusvarmistin paikalleen.
5. Aseta etukansi paikalleen ja kiinnitä hihnan kiinnityshaka takakannen syvennyksiin.

4.9.4 Kevyt kertasinko (66 KES 12)

Kertasingon 66 KES 12 ominaisuudet:

- Paino 3.2 kg
- Kaliiperi 66 mm
- Pituus kuljetuskunnossa / ampumakunnossa: 780 mm / 983 mm
- Tehokas ampumaetäisyys paikallaan olevaan maaliin 250 m
- Tehokas ampumaetäisyys liikkuvaan maaliin 200 m
- Ontelopanoksen lyhin varma toimintaetäisyys 20 m
- Homogeenisen panssarin läpäisykyky n. 450 mm (RHA)

Ampumakuntoon laittaminen

1. Poistetaan kuljetusvarmistin.
2. Avataan takakansi.
3. Irrotetaan varusteet
4. Tartutaan kiinni korokkeista
5. Tarkastetaan takavaara-alue
6. Avataan putket, jolloin ase virittyy.
7. Varmistetaan putkien lukittuminen.
8. Avataan takatähtäimen suoja
9. Asetetaan oikea etäisyys takatähtäimeen
9. Poistetaan varmistin.

1

2

6

7

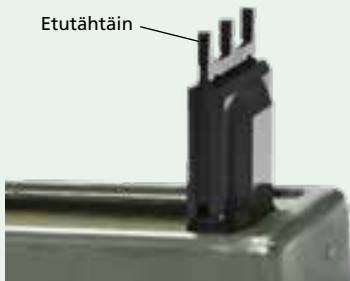

8

9

Tähtäimet (66 KES 12)

Kuljetuskuntoon laittaminen

1. Varmistetaan ase vetämällä varmistin taakse.
2. Taitetaan takatähtäin ja suljetaan takatähtäimen suoja.
3. Painetaan pidätinlevyä ja samanaikaisesti työnnetään ase kokoon.
4. Suljetaan takakansi ja kiinnitetään kuljetusvarmistin.
5. Asetetaan putken suu etukannen päälle ja kiinnitetään hihnan kiinnityshaka takakanteen.

4.9.5 Käsikranaatti ja muut heitteet

Käsikranaatit on tarkoitettu lähitaisteluun sellaisia maaleja vastaan, joita ei voida tilanteesta johtuen tuhota suora-ammunta-aseilla. Käsikranaatit ovat tehokkaita lähitaisteluetäisyydeltä esimerkiksi esteen takana olevan vihollisen tuhoamiseen.

Käsikranaattien tyypillisiä käyttötilanteita ovat:

- rakennuksen tai esteen suojassa olevan vihollisen tuhoaminen
- tuliylläkkö
- irtautumisen tukeminen
- taisteluhaudan vyöryttäminen
- ajoneuvon tuhoaminen.

Taistelijan on kyettävä heittämään käsikranaatti pysty-asennosta vähintään 30 metrin etäisyydelle. Taistelijan on osuttava 20 metrin etäisyydeltä maalin, jonka halkaisija on 2 metriä.

Käsikranaatin toiminta, kun varmistussokka on vedetty irti ja käsikranaatti on heitetty maalia kohti:

- Kahva aukeaa käsikranaatin irrottua kädestä.
- Iskuri lyö nalliin.
- Räjähdyttimen aikapanos syttyy, ja sytyttimen paloaika on 2,5 sekuntia.
- Räjähdysaine räjähtää.
- Uritettu runko sirpaloituu.

Suomessa on käytössä sirpalekäsikranaatteja ja painekäsikranaatteja.

Savuheitteitä käytetään suojasavun muodostamiseen ja merkinantoon.

Erlaisia käsikranaatteja ja heitteitä

Sirpalekäsikranaatti (musta)

Sirpalekäsikranaatti vaikuttaa teräskuorensa sirpaleilla. Sen tehokas vaikutusetäisyys on noin 15 metriä räjähdyspisteestä. Satunnaiset isot sirpaleet voivat haavoittaa kauempakin.

Painekäsikranaatti (vihreä)

Painekäsikranaattia käytetään painevaikutuksen vuoksi asepesäkkeiden tuhoamiseen esimerkiksi taisteluhaudan vyörytyksessä ja suljetuissa tiloissa, kuten korsuissa sekä rakennuksissa. Siitä lähtee vain vähän sirpaleita, koska se on pääosin räjähdysainetta.

Savuheite (harmaa)

Savuheitettä käytetään vihollisen sokaisuun ja oman toiminnan suojaamiseen. Nykyaikainen panssarivaunu näkee lämpötähtymällä savun läpi. Savuja voidaan käyttää kuitenkin vihollisen vaunujen härttämiseen (vetämään tulta puoleensa).

Merkkisavuheite (punainen, violetti, keltainen, vihreä)

Merkkisavuheitteita käytetään merkinantoon ja johtamiseen esimerkiksi joukon ryhmityksen etureunan osoittamiseen tulitukiaseelle ja -osastolle.

Harjoituskäsikranaatti (keltainen ja sininen)

Harjoituskranaattia käytetään koulutuksessa.

Heittokuntoon laitto (oikeakätinen heittäjä)

Kahvasytyttimen ja rungon liittäminen:

Rungon ja sytyttimen liittäminen tehdään vartalon edessä

Kahvaosa on heittävässä kädessä, toisella kädellä kierretään käsikranaatin runko-osa kiinni kahvaosaan

- Kahva nojaa kämmenpohjaan
- Runko-osa on peukalon ja sormien välissä
- Pyöritä runkoa, älä sytytintä.

Tarkkaile että kierre lähtee vetämään oikealle.

Heitto-ote:

Ota käsikranaatti heittokäteen siten, että kranaatin kahva on kämmenpohjaa vasten sormet kiertyneenä kranaatin ympärille tukevasti, muttei liian tiukasti

Irrota varmistussokan vetorengas kuljetusvarmistuksesta painamalla peukalolla ja nostamalla etu- ja keskisormella vetorengas vapaaksi

Pujota vapaana olevan käden etusormi vetorengaaseen

Kierrä vetorengasta vastapäivään, kunnes ylemmän haaran taivutus hyppää pois sokan alemman haaran alta

Kierrä vetorengasta takaisin päin ennen varmistussokan irti vetämistä

Vedä varmistussokka suoralla vedolla irti sytyttimestä, jolloin käsikranaatti on heittovalmis

Vetorengas jää vapaana olevan käden etusormeen.

Heittokuntoon laitto (vasenkätinen heittäjä)

Kahvasytyttimen ja rungon liittämisen:

Rungon ja sytyttimen liittämisen tehdään vartalon edessä

Kahvaosa on heittävässä kädessä, toisella kädellä kierretään käsikranaatin runko-osa kiinni kahvaosaan

- Kahva nojaa kämmenpohjaan
- Runko-osa on peukalon ja sormien välissä
- Pyöritä runkoa, älä sytytintä.

Tarkkaile että kierre lähtee vetämään oikealle.

Heitto-ote:

Ota käsikranaatti heittokäteen siten, että kranaatin kahva on kämmenpohjaa vasten sormet kiertyneenä kranaatin ympärille tukevasti, muttei liian tiukasti

Irrota toisella kädellä varmistussokan vetorengas kuljetusvarmistuksesta painamalla peukalolla ja nostamalla etu- ja keskisormella vetorengas vapaaksi

Käännä heittokättä oikealle, kunnes kahvasytyttimen runko osoittaa oikealle ja vetorengaan nostaminen vapaaksi tuntuu luontevalta. Pujota vapaana olevan käden etusormi vetorengaaseen

Kierrä vetorengasta vastapäivään, kunnes ylemmän haaran taivutus hyppää pois sokan alemman haaran alta

Kierrä vetorengasta takaisin päin ennen varmistussokan irti vetämistä

Vedä varmistussokka suoralla vedolla irti sytyttimestä, jolloin käsikranaatti on heittovalmis

Vetorengas jää vapaana olevan käden etusormeen.

Heittoasento

Heittoasento on valittava tilanteen mukaan. Heitossa on tärkeintä tarkkuus. Käsikranaattia heitetään kuten esimerkiksi pesäpalloa.

Käsikranaatin heittäminen polvelta

Käsikranaatin heittäminen pystystä

Käsikranaatin heittäminen esteen takaa

Käsikranaatin heittäminen makuulta

[5]

Mihin tämän luvun asiat liittyvät?

Alokasjakson taistelukoulutus alkaa orientaatiokurssin jälkeen yksittäisen sotilaan taitojen oppimisesta, josta siirrytään toimimaan taistelijapareittain ja/tai partioittain sodanajan sijoituksen mukaisessa kokoonpanossa. Opiskele alokasjakson taistelukoulutuksen teemakurssien (Selviytyminen, Suojaaminen ja Suojautuminen) asiat etukäteen tästä luvusta, kyseistä teemakurssia vastaavasta alaluvusta, jotta oppiminen on sujuvaa ja opit perusasiat. Lisäksi PVMoodlessa on teemakurssien työtilat, joissa voit opiskella asioita esimerkiksi mikroelokuvien avulla. Opetettävien asioiden osaaaminen testataan viikon päätteeksi teemakurssien viikkotenteissä. Teemakurssien tärkeimpiin harjoitteisiin osallistuminen tuo sinulle pisteitä sotilaan perustutkintoon.

Taistelukoulutus

Tässä luvussa kuvataan taistelukenttää ja taistelua sotilaan näkökulmasta. Luvussa kerrotaan myös alokasjakson taistelukoulutuksen teemakurssien (Selviytyminen, Suojaaminen ja Suojautuminen) perustiedot, jotka jokaisen taistelijan tulee osata.

Alokasjakson jälkeen tiedät:

- alokasjakson taistelukoulutuksen perusteet ja tuntee taistelukentän erityispiirteet
- taistelukentällä selviytymiseen liittyvät yksittäisen taistelijan perusasiat
- oman toiminnan suojaamiseen liittyvät yksittäisen taistelijan perusasiat
- vihollisen toiminnalta suojautumiseen liittyvät yksittäisen taistelijan perusasiat
- miten jalkamarssille valmistaudutaan, miten marssilla toimitaan sekä mitä huollollisia toimenpiteitä tulee tehdä marssin jälkeen
- miten taktista karttaa luetaan ja marssikompassia käytetään sekä suunnistuksen perusteet
- mitä erityispiirteitä liittyy taisteluvälineissä hiihtämiseen (sotilassuksilla).

5.1 Alokasjakson taistelukoulutus

Alokasjakson taistelu- ja marssikoulutuksen päämääränä on, että jakson suoritettuaan koulutettava osaa sotilaan perustaidot. Sinulle opetetaan perusteet toimia yksittäisenä sotilaana osana partiota.

Asiat opetetaan sinulle käytännössä alokasjakson taistelukoulutuksen teemakurssien harjoitteissa.

Alokasjakson taistelu- ja marssikoulutuksen osaamistavoitteina on, että jakson suoritettuaan koulutettava

- osaa sovittaa, pakata ja naamioida taistelu- ja kenttävarustuksen (ml. kasvojen ja paljaiden ihonkohtien naamiointi)
- osaa lukea taktista karttaa ja käyttää marssi-compassia
- osaa taistelukentällä tarvittavat yksittäisen taistelijan **selviytymiseen** liittyvät taidot:
 - osaa perusteet jalkamarssista (ml. valmistautuminen marssille ja marssin jälkeinen huolto)
 - osaa majoittua maasto-olosuhteissa (ml. kamiinan ja telttalyhdyn käyttö)
 - osaa toimia lähivartiomiehenä
 - tuntee pimeätoiminnan valmistelut ryhmätasolla sekä pimeätoimintavälineet
 - osaa hiihtää (talven saapumiserä) / suunnistaa (kesän saapumiserä)
 - osaa tehdä avotulen ja keittää sen avulla vettä
 - osaa antaa ensiapua (tapaturmissa)
- osaa joukon oman toiminnan **suojaamiseen** liittyvät yksittäisen taistelijan taidot:
 - tuntee voimankäytön ja sodan oikeussääntöjen perusteet
 - tuntee yksittäisen taistelijan toimenpiteet hälytyksessä (valmiuden kohottaminen)
 - osaa toimia yksinkertaisissa suojaus- tai vartiomiehen tehtävässä partion osana ja tuntee partion toiminnan kulunvalvontapaikalla
 - tuntee ampuma-aseen käytön perusteet vartio-tehtävässä
 - tuntee lähitaistelun perusteet
 - osaa toimia pesäkkeen vartiomiehenä taistelu-tilanteessa
- osaa vihollisen toiminnalta (tulelta, tähytykseltä, informaatio- ja sodankäynniltä sekä CBRN-aseilta) **suojautumiseen** liittyvät yksittäisen taistelijan perustaidot:
 - osaa toimia suojelevaroituksessa ja -hälytyksessä
 - tuntee tuliaseman perusteet ja suojelevaruudet sekä osaa tulitoiminnan tuliasemasta (poterosta)

- osaa käyttää virtuaalikoulutusympäristöä (VKY) ja tuntee tunnustelijoiden toiminnan osana ryhmää ja ryhmän toiminnan kohdattaessa vihollinen
- osaa liikkua taistelukentällä (etenemiskeinot) sekä suojelevaruutta vihollisen suora-ammunnalta ja epäsuoralta tulelta
- tuntee taisteluensivun perusteet.

Alokasjakson taistelukoulutus aloitetaan jo orientaatio-kurssin aikana, jolloin pidetään ensimmäiset oppitunnit ja opetetaan taisteluvälineiden pakkaaminen ja säätäminen. Varsinainen taistelukoulutus toteutetaan kolmena teemakurssina (selviytyminen, suojaaminen ja suojelevaruudet), joissa harjoitellaan sotilaan perustaitoja.

Selviytyminen-kurssi sisältää seuraavat taistelu- ja marssikoulutuksen harjoitteet (eli noin 2–4 tunnin koulustapahtumat maastossa):

- Jalkamarssi
- Majoittuminen maasto-olosuhteissa
- Toiminta lähivartiomiehenä sekä pimeätoiminnan valmistelut
- Ensiyö (majoittuminen maasto-olosuhteissa)
- Hiihtäminen (talven saapumiserällä) tai Suunnistaminen (kesän saapumiserällä)
- Avotulen tekeminen ja veden keittäminen sekä ensiapu (tapaturmissa).

Suojaaminen-kurssi sisältää seuraavat taistelu- ja marssikoulutuksen harjoitteet:

- Voimankäytön perusteet
- Valmiusharjoitus
- Toiminta vartiomiehenä 1 ja 2
- Toiminta kulunvalvontapaikalla
- Vartiomiehen ampuma-aseen käyttö
- Lähitaistelu
- Pesäkkeen vartiomiehen toiminta.

Suojelevaruudet-kurssi sisältää seuraavat taistelu- ja marssikoulutuksen harjoitteet:

- Suojelevaruudet ja -hälytykset
- Tuliaseman perusteet ja tulitoiminta poterosta
- Virtuaalikoulutusympäristöavusteinen (VKY) harjoitus
- Liikkuminen taistelukentällä sekä suojelevaruudet suora-ammunnalta ja epäsuoralta tulelta
- Taisteluensivun
- Suojelevaruudet.

5.2 Taistelukenttä toimintaympäristönä

Taistelukoulutuksen perusteet sekä nykyaikainen taistelukenttä toimintaympäristönä opetetaan sinulle jo orientaatiokursilla, jonka työtilasta löydät sähköisen opetusmateriaalin, mm. Taistelukenttä -opetuselokuvan.

Taistelija joutuu taistelukentällä tilanteisiin, joissa vihollinen pyrkii murtamaan joukon taistelutahdon ja tuhoamaan vastustajansa. Taistelutahto pyritään lamauttamaan psykologisilla operaatioilla jo ennakolta. Taistelujen nopeus ja häikäilemättömyys perustuvat mekanisoitujen ja ilmakuljetteisten joukkojen käyttöön ja vaihteleviin taistelutapoihin. Monipuolinen pimeätoimintavälineistö antaa mahdollisuuden taisteluun myös pimeällä.

Taistelumaaston valinnalla on pakotettava mekanisoitu vihollinen taistelemaan sille epäedullisissa olosuhteissa. Oikein valittu taistelutekniikka ja -taktiikka hyödyntää omien joukkojemme vahvuuksia ja vihollisen heikkouksia. Päätäväisesti toimivalle joukolle tämä antaa edellytykset vihollisen torjumiseen tai lyömiseen.

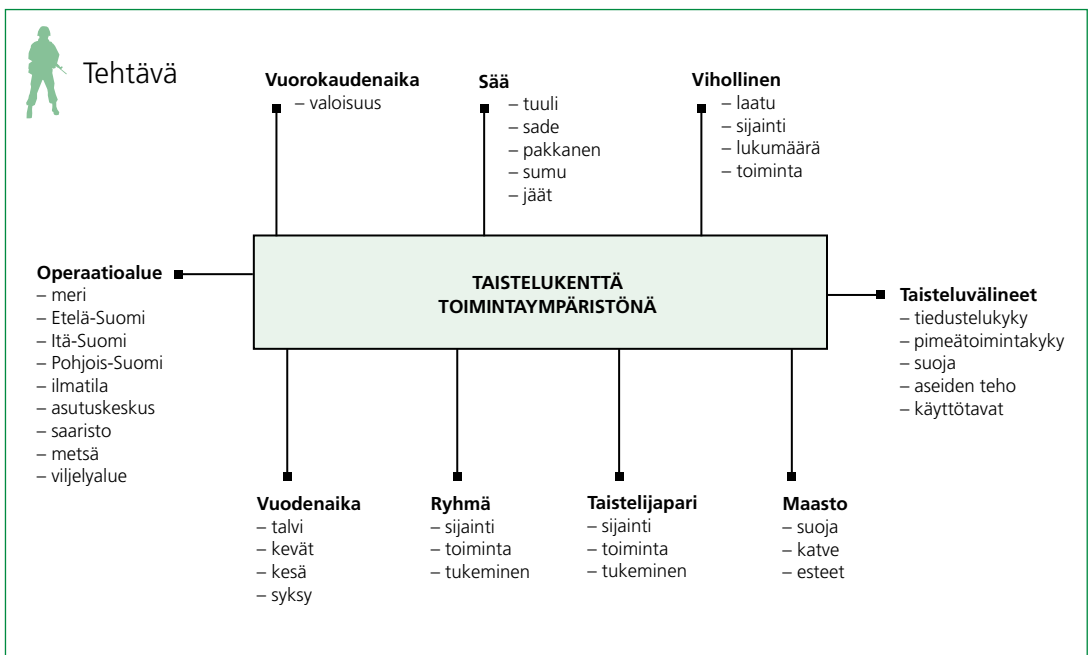
Taistelija kokee taistelukentällä voimakasta psyykkistä painetta. Paineen aiheuttaa vihollisen läheisyys ja sen taisteluvälineiden, erityisesti ilma-aseen ja panssarivaunujen näkeminen; taistelukentän äänien, kranaattien räjähdysten ja sirpaleiden ujellusten kuuleminen; pelko omasta turvallisuudesta; tuleva taistelutehtävä ja huoli sen onnistumisesta; vihollisen propaganda sekä taistelukentällä vallitseva epätietoisuus ja siitä syntyneet huhut.

Voimakas psyykkinen paine ilmenee taistelijassa muun muassa pelkona ja ahdistuksena. Pelko on taistelukentällä luonnollista. Jokainen sotilas pelkää erityisesti taistelujen alkuvaiheessa. Pelkoa oppii kuitenkin hallitsemaan. Hyvän taistelijan eräänä tärkeänä piirteenä on pelon hallitseminen ja taistelutehtävien suorittaminen psyykkisestä ja fyysisestä paineesta huolimatta.

Sotilaan toimintakyky taistelukentällä riippuu paljon henkilön kyvystä ymmärtää, mitä on tapahtumassa. Taito tulkita taistelukentän ilmiöitä auttaa ymmärtämään, mikä on vaarallista ja mikä ei sitä ole. Rohkeus antaa mahdollisuuden toimia aktiivisesti ja tehokkaasti. Toimintakyvystä ja tarkemmin psyykkisestä toimintakyvystä sekä sen kehittämisestä saat lukea tarkemmin tämän käsikirjan luvussa 6.

Taistelun johtamisessa pyritään ennakoivaan johtamiseen. Ennakoivan johtamisen tavoitteena on vihollisen toimintasuunnitelman rikkominen ja aloitteen tempaaminen. Tämä pakottaa vastustajan toiminnan reagoivaksi, jolloin se aloitteen katoamisen myötä menettää mahdollisuuden menestykseen.

Joukon tehokkuus edellyttää, että yksilöt osaavat kaikilla tasoilla ajatella itsenäisesti, ovat aloitekykyisiä ja luottavat omiin taitoihinsa ja taistelutovereihinsa. Yksittäisten taistelijoiden on ymmärrettävä johtajansa taisteluajatus ja pystyttävä automaattiseen, vaistomaiseen toimintaan sekä arvioimaan itsenäisesti taisteluun vaikuttavia tekijöitä.

5.3 Taistelu- ja kenttävarustus

Taistelu- ja kenttävarustuksen pakkaaminen, säätäminen ja huoltaminen opetetaan sinulle jo orientaatiokursilla, jonka työtilasta löydät sähköisen opetusmateriaalin, mm. mikroelokuvat edellä mainituista asioista.

Taisteluvälineisiin kuuluvat ne välineet ja tarvikkeet, jotka taistelija välttämättä tarvitsee pystyäkseen tulemaan toimeen taistelukentällä ja taistelemaan tehokkaasti. Ryhmänjohtaja käskää varustukseen muutoksia tehtävän, vuodenajan, sään tai muiden syiden vuoksi.

Taisteluvälineiden yhdenmukainen pakkaaminen helpottaa muun muassa lippaiden ja erikoisvälineiden sekä ensiapuvälineiden nopeaa käyttöönottoa varustuksen vaihtuessa tai toimintakyvyttömäksi tulleen taistelijan varustuksesta.

Sotilaan on osattava kaikkien taisteluvälineidensä kulluvien välineiden tehokas käyttö. Sotilas osaa sovittaa, pakata ja naamioida taisteluvälineidensä. Sotilas hallitsee aseiden, pistimien, kenttälapion, puukon ja kirveen sekä suojavälineiden käytön. Sotilaan on osattava myös vaatetuksen oikea käyttö toimintakyvyn turvaamiseksi eri sääolosuhteissa. Lisäksi sotilaan on osattava huoltaa taisteluvälineidensä. Sotilaan on pystyttävä taistelemaan mukanaan olevilla ampumatarvikkeilla ja muulla varustuksellaan vähintään yksi vuorokausi tai taisteluvaihe.

Sotilaan on pystyttävä kantamaan taistelu- ja kenttävarustuksensa lisäksi noin 15–25 kg kuorma.

Tilapäisesti sotilaan on pystyttävä kantamaan tämän lisäksi 5–10 kg. Tämä tarkoittaa esimerkiksi patruunoita, käsikranaatteja ja savuheitteitä. Varustukseen voi kuulua myös valaisuraketteja, räjähdepanoksia, kertasinokkoja, telamiina tai radio sekä taistelumuonaa. Varustuksen paino voi olla korkeintaan 1/3 sotilaan painosta.

Pakkaa varusteet reppuun muovipussissa/pusseissa kastumisen estämiseksi. Pakkaa reppun sivutaskuihin välineet, jotka tulee saada käyttöön nopeasti kuten patruunat.

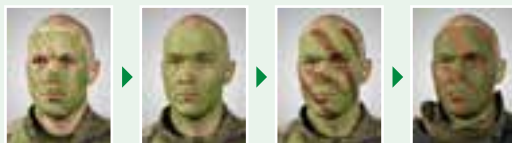
Sovita taisteluvälineet ja reppu siten, että ne eivät hankaa selkääsi ja että ne eivät aiheuta ääntä. Sijoita erikoisvälineet kuten telamiina selkään taisteluvälineiden alle ja savuheitteet taskuihin. Sijoita työvälineet ja pistin siten, että ne ovat helposti käyttöön saatavissa.

Taistelu- ja kenttävarustus pidetään maastossa aina pakattuina ja niistä otetaan vain ne välineet, joita kulloinkin tarvitaan. Näin säilytetään taistelu- ja lähtövalmius eikä varusteita häviä!

Kasvojen ja paljaiden ihonkohtien naamiointi

Tummenna kasvat, kämmenselät, kaula ja niska kevyesti naamioväriä tai noella. Riko kasvojen muoto tummilla vinoilla pystyväriä, jotka peittävät silmät, nenän ja suun. Viimeistelee naamiointi toisella värillä. Pyyhi lopuksi kosteilla käsillä kasvoja kevyesti siten, että värit tasoittuvat.

Pikanaamioinnin voi tehdä vetämällä sormilla hiiltä tai multaa pystyviivoiksi kasvojen yli. Värjää paljaat ihonkohdat naamioväriä tai noella.

Hiili

Talvi

Taisteluvälineiden naamiointi

- Kiinnitä kypärään kypärän suoja: **peitetään sileä, kiiltävä pinta**
- Kiinnitä kypärään naamioverkon suikaleita tai kasvillisuutta: **rikotaan muoto**
- Kierrä aseiden ympärille naamioverkon suikaleita: **peitetään kiiltävät pinnat**
- kiinnitä taisteluvälineiden naamioverkon suikaleita (**rikotaan muoto**)
- kiinnitä reppuun naamioverkon suikaleita (**rikotaan muoto**)
- jos jalkineina on kumisaappaat, laita lahkeet varsien päälle (**peitetään heijastinnauhat**).

Lopuksi taistelija tarkistaa toistensa taisteluvälineiden naamioinnin ja täydentää sitä.

M/91

M/05

Esimerkki sotilaan taisteluvarustuksesta

- Ase
- Pistin
- Käsikranaatti
- Kypärä ja kypärän suoja / huppu
- Taisteluvyö / -liivi
- Lipaslaukku, jossa 3 lipasta
- Yleislaukku, jossa
 - 2 lipasta
 - kenttäpullo, jossa vettä
 - erikoisvälineistö
- Kenttälapio (taisteluvyössä yleislaukussa)
- Takalaukku, jossa
 - suojanaamari (oikealla)
 - suojaviitta / sadeasu (vasemmalla)
 - pakki (keskellä)
 - vuorokauden kuivamuona (pakissa)
- Varustepussi, jossa
 - pakkastakki
 - väliasu
- Taistelijan ensiapusarja M05
- Maastopuvun taskuissa
 - lusikkahaarukka
 - tunnuskortti
 - muistiinpanovälineet
 - marssikompassi (vaihtoehtoisesti ranteessa)
 - tulitikut, tulppakuulosuojaimet
- Kaulassa tunnuslevy

Taisteluvarustukseen voi kuulua tehtävän mukainen lisävarustus kuten

- retkikeitin, polttoneste, purkinavaaja
- taistelumuona
- ensiapupakkaus
- kartta kartansuojuksella
- taskulamppu
- hyönteissuoja-aine
- aurinkolasit
- partionaru
- heijastin.

Kenttävarustus (taisteluvarustuksen lisäksi)

- varanestepullo (1 litra)
- vara-alusasu, alusvaatekerta
- sukat
- väliasu, kaulaliina
- nahka- ja neulekintaat
- maastolakki, turkislakki, pipo
- varajalkineet (kumisaappaat)
- makuupussi ja makuualusta
- peseytymis- ja parranajovälineet;
- saippua, hammasharja- ja tahna, pyyheliina ja WC-paperia.

Talvella lisäksi

- huopakumisaappaat
- lumipuku
- termospullo
- sukset, sauvat, siteet ja suksivoiteet
- repun suojahuppu.

Taisteluvarustuksen huoltaminen

- poista naamiointi ja puhdista päällysvaatteet irtoroskista
- pese kengät, tyhjennä ja puhdista reppu ja taisteluvyö
- puhdista ase
- puhdista ja kuivaa märät varusteet kuivaushuoneessa tai teltassa
- puhdista suojavarusteet
- pese ja kuivaa pakki, lusikkahaarukka, kenttäpullo ja termospullo
- huolla kuivuneet jalkineet
- vaihda rikkoutuneet varusteet ehjiin sekä pakkaa huollettu taisteluvarustus seuraavaa tehtävää varten tai sijoita se kaappiin.

5.4 Sotilaan suunnistustaito ja etäisyyksien arviointi

Suunnistus on liikkumista kohteesta toiseen parhaaksi arvioitua reittiä pitkin karttaa ja kompassia hyväksi käyttäen. Suunnistuksen tärkein apuväline on kartta. Maastossa eteneminen perustuu kartanlukuun ja -tulkitaan sekä kartan vertaamiseen maastoon. Kompassia tarvitaan lähinnä suunnan varmistamiseen; maastossa edetään harvoin pelkän kompassisuunnan avulla, koska Suomessa käytettävät kartat ovat tarkkoja ja korkealataisuuksia sekä maasto pienipiirteistä.

Suunnistuskoulutuksen tavoitteena on, että koulutettava selviytyy itsenäisesti sodan ajan tehtävänsä mukaisista suunnistustehtävistä. Suunnistustaito muodostuu useasta eri osataidosta. Suunnistajalla on oltava ainakin seuraavat perustiedot ja -taidot:

- osattava lukea karttaa ja maastoa – on tiedettävä, miten erilaiset maastokohdat on merkitty karttaan,

- osattava kulkea maastossa suunnassa,
- osattava mitata ja arvioida matkaa sekä etäisyyksiä,
- osattava määrittää oman paikan sekä eri kohteiden koordinaatit.

Suunnistusharjoituksissa annetaan perusteet selviytyä palvelusajan suunnistustehtävistä sekä valmiudet suunnistuksen harrastamiselle reservissä.

Sotilaskäytössä maastossa liikkumisen pääkartta on taktinen kartta 1:50 000. Kartta säilytetään aina muovisessa karttataskussa tai muovipussissa kastumisen estämiseksi. Karttaan tehdään merkintöjä vain lyijykynällä tai tussilla karttamuoville. Karttaan ei saa tehdä merkintöjä, jotka paljastavat joukon toiminnan.

5.4.1 Kartan lukeminen ja karttamerkit

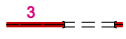

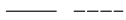

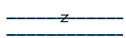
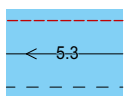

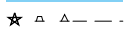
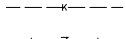

Karttaa luettaessa kartta suunnataan siten, että yläosa osoittaa pohjoiseen.

Kartan värien merkitys	
■	Ruskea Maanpinnan muodot; korkeuskäyrät, tiet
■	Sininen Vedet ja suot; järvet, joet, ojat, lähteet
■	Keltainen Avoimet alueet; pellot, niityt, hakkaukset
■	Musta Rakenteet, tiet, polut, kivet, jyrkänteet
■	Vihreä Kasvillisuus; hidastava metsä
■	Harmaa Avokalliot

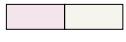

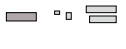

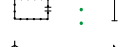

Taktinen kartta 1:50 000. © 28/MYY/07

Karttamerkit

Liikenneverkot ja johtoyhteydet Trafiknät och ledningsförbindelser Traffic networks and mains

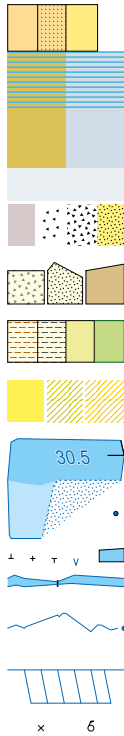
	I a luokan moottoritie, tienumero I a class motorway, road number	I a klassens motorväg, vägnummer
	I b luokan yksi- tai kaksiajoratainen autotie, tunneli I b klassens bilväg med enkel eller dubbel körbana, tunnel	I b class road, single- or dual-carriage, tunnel
	II a, b luokan kaksikaistainen autotie, silta II a, b klassens bilväg med två körfält, bro	II a, b class road, double-lane, bridge
	III a, b luokan yksikaistainen autotie III a, b klassens bilväg med ett körfält	III a, b class road, single-lane
	autoliikennealue	biltrafikområde motor traffic area
	ajotie, ajopolku	körväg, körstig drive, drive path
	polku, pitkospuut	stig, spång path, causeway
	pyörätie, talvitie	cykelväg, vinterväg bicycle path, winter road
	rautatie: sähköistetty ja sähköistämätön railway: electrified and not electrified	järnväg: elektrifierad och ej elektrifierad
	lautta tai lossi laivaväylä, nimelliskulkusuunta, kulkusyvyyden ship channel, general direction, draught	färja eller linfärja ferry or cable ferry farled, huvudriktning, leddjupgående
	viittoja	prickar spar buoys
	poijuja	bojar buoys
	reunamerkkejä	randmärken edge marks
	majakka, kummeli, linjamerkki lighthouse, cairn, leading beacon	fyr, kummel, ensmärke
	kaasujohto	gasledning gas pipe
	sähkölinja, pylväs	elledning, stolpe electricity line, pole
	lentokenttä	flygfält airport

Rakennukset Byggnader Buildings

	taajama, varastoalue	tätort, lagerområde built-up area, storage area
	kirkko, hautausmaa	kyrka, begravningsplats church, cemetery
	asuin-, loma-, liike- ja yleisiä rakennuksia bostads- och fritidshus, affärer samt allmänna byggnader	residential, holiday, commercial and public buildings
	tehdas-, talous- ja varistorakennuksia fabriks- och ekonomibygnader samt lager	factory buildings, agricultural buildings and warehouses
	vesitorni, savupiippu, radiomasto vattentorn, skorsten, radiomast	water tower, chimney, radio tower
	aita, portti, puurivi, hiihtohissi stängsel, port, trädrad, skidlift	fence, gate, row of trees, ski lift
	tuulivoimala, näkötorni, muistomerkki, tulentekopaikka vindkraftverk, utsiktstorn, minnesmärke, lägereldsplats	wind power plant, observation tower, monument, place for camp fire

© 28/MYY/11

Maasto Terräng Terrain

pelto, puutarha, niitty, metsäinen alue (valkea)
åker, trädgård, äng, skogbevuxet område (vitt)
arable land, garden, meadow, forested area (white)

vaikeakulkuinen suo: puuton, metsäinen
svårframkomlig myr: kal, skogbevuxen
marsh, difficult to traverse: treeless, forested

helppokulkuinen suo: puuton, metsäinen
lättframkomlig myr: kal, skogbevuxen
marsh, easy to traverse: treeless, forested

soistuma försumpad mark paludified area

avokallio, louhikko, kivikko, hietikko
kalt berg, blockfält, stenfält, sandfält
exposed bedrock, boulder field, rock field, bare sand

louhos, sorakuoppa, turvetuotantoalue
stenbrott, grustag, torvtäkt
quarry, gravel pit, peat production area

kaatopaikka, täytemaa, urheilu- ja virkistysalue, puisto
sottipp, fylljord, idrotts- och rekreationsområde, park
landfill, earth fill, sports and recreation area, park

avoin vesijättöalue, avoin metsämaa, varviko (Lapissa)
öppet tillandningsområde, kalhygge, rismark (i Lappland)
open reliction area, open forest, brush (in Lappland)

rantaviiva, vesialue, vedenpinnan korkeusluku, laituri
strandlinje, vattenområde, vattenytans höjd över havet, brygga
shoreline, water area, altitude of water surface, dock

maatuvaa vesialue, epämääräinen rantaviiva, tulva-alue, kaivo
upplandning, obestämd strandlinje, översvämningsområde, brunn
reliction, indefinite shoreline, flood area, well

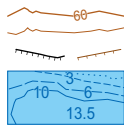
kiviä, vesikuoppa, allas stenar, vattengrop, bassäng stones, water hole, basin
joki, leveys yli 5 m, pato älv, bredd över 5 m, damm river, width over 5 m, dam

puro, leveys 5 - 2 m, lähde
bäck, bredd 5 - 2 m, källa
brook, width 5 - 2 m, spring

puro tai oja, leveys alle 2 m
bäck eller dike, bredd under 2 m
brook or ditch, width under 2 m

luonnonmuistomerkki, muinaisjäänös naturminnesmärke, fornlämnning
natural monument, ancient relic

Korkeus- ja syvyyssiedot Höjd- och djupdata Heights and depths

johtokäyrä (20, 40, 60 m) ledkurva index contour
pääkäyrä (5, 10, 15 m) huvudkurva regular contour

jyrkkäne, luiska brant, sluttning steep, slope

syvyysskäyriä (1.5, 3, 6, 10, 15, 20, 25 m), syvyysspiste
djupkurvor (1.5, 3, 6, 10, 15, 20, 25 m), djuppunkt
depth curves (1.5, 3, 6, 10, 15, 20, 25 m), depth point

Rajat Gränser Borders

valtakunnan raja riksgräns international boundary

rajavyöhykkeen takaraja yttre gräns för gränsson
rear boundary of boundary zone

aluevesiraja territorialvattengräns limit of territorial waters

maakunnan- tai lääninraja landskaps- eller länsgräns regional or provincial boundary

kunnanraja kommungräns municipal boundary

luonnonsuojelu-, erityisalueen raja gräns för naturskyddsområde, specialområde
conservation area, special area boundary

Paikannimistö Ortnamn Place names

Asutusnimet Ortnamn Settlement names

Björkdal

Halosenkylä

Lauttasaari

Huuhkaja

KRISTINESTAD

KEMIJÄRVI

HELSINKI

Maastonimet Terrängnamn Terrain names

Papinsaari

Hanhiniemi

Högberget

Karhukangas

Isosuo

Paljakk

Vesistönimet Namn på vattendrag Watercourse names

Lumipuro

Vuentokoski

Teno

Högbensjön

Saarijärvi

Päijänne

Selitteet Förklaring Specification

Terveyskeskus
Hälsocentral

Urheilupuisto
Idrottspark

Luonnonsuojelualue
Naturskyddsområde

Ampuma-alue
Skjutområde

Kartan tiedot perustuvat Maanmittauslaitoksen maastotietokantaan. Maastotietokannan tietoja päivitetään 5 - 10 vuoden välein, ja karttalehden alueella voi olla eri ajankohdilta olevaa tietoa. Tiestön tiedot ovat painovuotta edeltävältä vuodelta. Kartassa olevista puutteista ja virheistä voi antaa palautetta Kansalaisen Karttapaikalla osoitteessa <www.karttapaikka.fi>. Vesialueiden syvyyssiedot pohjautuvat aineistoihin, joiden tekijänoikeudet omistaa Suomen ympäristökeskus tai Liikennevirasto. Merenkulkuun liittyvät tiedot perustuvat merikarttaan. NAVIGOINNISSA ON KÄYTETTÄVÄ MERIKARTTOJA.

Karttuppgifterna bygger på Lantmäteriverkets terrängdatabas. Uppgifterna i terrängdatabasen uppdateras med 5 - 10 års mellanrum och på ett kartblad kan finnas uppgifter från olika tidpunkter. Väginformationen är från året före tryckåret. Vid eventuella fel eller brister i kartan kan respons ges på Kartplatsen för alla på adressen <www.kartplatsen.fi>. Uppgifterna om vattendjupet grundar sig på material som Finlands miljöcentral eller Trafikverket har upphovsrätten till. Den nautiska informationen bygger på sjökort. FÖR NAVIGATION SKALL SJÖKORT ANVÄNDAS.

The map data are based on the topographic database of the National Land Survey of Finland. The data in the topographic database are updated every 5 to 10 years, and the information on a map sheet can derive from different years. The road data are from the year preceding the year of printing. Feedback on any errors or flaws that the map may contain can be given at the Citizen's Mapsite at <www.karttapaikka.fi>. Data on water depths in water areas are based on material owned by copyright by the Finnish Environment Institute or the Finnish Transport Agency. The nautical data are based on a nautical chart. FÖR NAVIGATION NAUTICAL CHARTS MUST BE USED.

© 28/MYY/11

Koordinaatisto Koordinatsystem Coordinate reference system: ETRS89 (WGS84)
 Ellipsoidi Ellipsoid Ellipsoid: GRS 80
 Karttaprojektio Kartprojektion Map projection: ETRS-TM35FIN
 Keskimeridiaani Medelmeridian Central meridian: 27°E / 500 000 m
 Korkeusjärjestelmä Höjdsystem Vertical reference system: N60

• Magneettisia häiriöitä Magnetiska störningar Magnetic disturbance

Nak35: +2°59' +2°36' +2°13'

B	D	F	H	B	D	F	H
K4222				K4224			
A	C	E	G	A	C	E	G
B	D	F	H	B	D	F	H
K4221				K4223			
A	C	E	G	A	C	E	G

Nak34: -2°13' -2°36' -2°58'

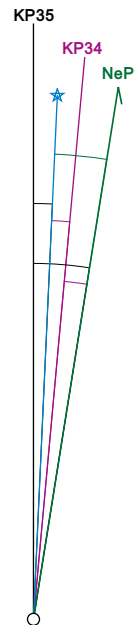
KP35 Karttapohjoinen Kartnorr Grid North 27°E

KP34 Kaistapohjoinen Zonnorr Zone North 21°E

NeP Neulapohjoinen Kompassnorr Magnetic North

★ Napapohjoinen Polnorr True North

Nek 2007.0	Neulaluvun korjaus Nältalskorrektion Magnetic Correction	+6°26'	+107°	+114 miles
Nak35 Nak34	Napaluvun korjaus Poltalskorrektion True North Correction	+2°36' -2°36'	+43° -43°	+46 miles -46 miles
Kok35 Kok34	Kokonaiskorjaus Totalkorrektion Total Correction	+9°03' +3°50'	+150° +64°	+160 miles +68 miles
	Vuotuinen muutos Årlig förändring Annual variation	+0°10'	+2.8°	+3.0 miles

Ennen kartasta otetun suunnan käyttämistä kulkusuuntana maastossa on sen kompassisuunnasta vähennettävä yllä laskettu kokonaiskorjaus (Kok).

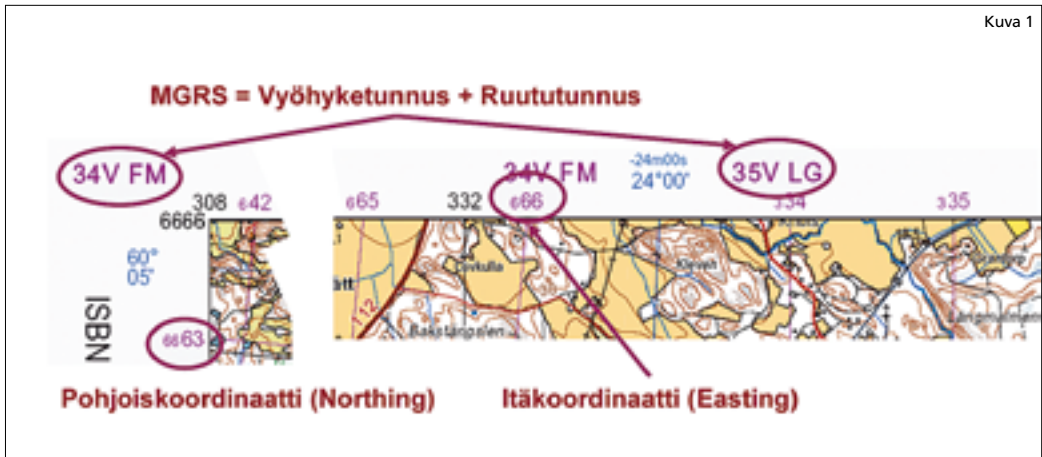
Innan den på kartan mätta riktnigen används i terrängen skall ovan angivna totalkorrektion (Kok) subtraheras från kompasskursen.

Before the measured grid azimuth is used in the terrain the above-indicated total correction (Kok) must be subtracted from the bearing.

Kartalla on kuvattu kaistan TM35 mukaisten mustien koordinaattiristien lisäksi punaisella värillä kaistojen TM34 ja TM35 mukaiset koordinaattiruudukot.

Förutom svarta koordinatrors i zonen TM35 har på kartan avbildats koordinatrutorna i zoner TM34 och TM35 i rött.

On the map the grid intersections in zone TM35 are shown in black and the grids in zones TM34 and TM35 in red.

5.4.2 Koordinaattien mittaaminen kartalta ja sijainnin ilmoittaminen

Taktisella kartalla maantieteellinen koordinaatisto (WGS84) on esitetty sinisellä yhtenäisellä viivoituksella (esimerkiksi 24°00'). Reunaan on merkitty lisäksi paikallisaikakorjaukset (esimerkiksi -24m00s).

Peruskoordinaatit on esitetty suorakulmaisena kilometriruudustona (punainen). MGRS-kirjaintunnukset ja koordinaattilukemat on merkitty kartan reunaan siten, että täydet sadat ja tuhannet kilometrit on esitetty pienemmällä tekstikoolla (ks. kuva X). Numero ja siihen liitetty kirjain (esimerkiksi 34V) osoittaa MGRS-vyöhykkeen (= kaista 34, lohko V) ja kirjainpari FM (kaistalla 34) osoittaa 100 kilometrin ruudun. Pituuspiirin 24° itäpuolella vyöhyke on 35V. MGRS-merkintöjä käytetään ruudustoperusteisessa sijainnin ilmoittamisessa.

Koordinaatit mitataan kartalta yleensä kymmenen metrin tarkkuudella. Itä- (E, easting) ja pohjoiskoordinaatit (N, northing) ilmaistaan tällöin neljän numeron sarjoina (viimeinen numero osoittaa kymmeniä metrejä). Koordinaatteja käytetään sekä koordinaattietä ruudustoperusteisessa sijainnin ilmoittamisessa.

K-koordinaatti puolestaan ilmaistaan metreinä lähimpään kymmeneen metriin pyöristettynä. Koordinaattien määrittäminen taktiselta kartalta (1:50 000) tapahtuu seuraavasti:

- Asetetaan koordinaattimittari paikannettavaan pisteeseen (huomattava kivi) kuvan esittämällä tavalla (ks. kuva Y).
- E-koordinaatin kaksi ensimmäistä numeroa saadaan kartan reunaan merkitystä lukemasta – punaiselta koordinaattiviivalta, joka on paikannettava pisteen länsipuolella. Koordinaateista luetaan vain isolla merkityt numerot, esimerkiksi 66.
- E-koordinaatin kaksi jälkimmäistä numeroa luetaan koordinaattimittarin vaaka-asteikolta, jolloin E-koordinaatti on 6619.
- N-koordinaatin kaksi ensimmäistä numeroa saadaan kartan reunaan merkitystä lukemasta – punaiselta koordinaattiviivalta, joka on paikannettava pisteen eteläpuolella. Koordinaateista luetaan vain isolla merkityt numerot, esimerkiksi 56.
- N-koordinaatin kaksi jälkimmäistä numeroa luetaan koordinaattimittarin pystyasteikolta, jolloin N-koordinaatti on 5646.

Sijainnin ilmoittaminen voidaan tehdä kahdella vaihtoehdoisella tavalla.

Koordinaattiperusteisessa sijainnin ilmoittamisessa koordinaatteihin lisätään eteen kaistatunnus, joka luetaan kartan reunasta (34) ja siihen lisätään N-kirjain osoittamaan pohjoista pallonpuoliskoa. Edellä määritetyn kohteen (kivi) koordinaattiperusteinen sijainti on 34N 6619 5646.

Ruudustoperusteinen sijainti (MGRS) ilmoitetaan lisäämällä eteen vyöhyketunnus ja ruututunnus. Koordinaattiarvot pyöristetään aina alaspäin. Paikannetun kohteen (kivi) ruudustosijainti on siten 34VFM 6619 5646. Ruutupaikka on yksikäsitteinen.

Kaistan rajalla toimittaessa sijaintiruutu täydennetään piirtämällä, jotta saadaan koordinaattimittarille kohdistuspiste. Kuvassa (ks. kuva 3) kaistan UTM35 alueella paikannetun kohteen (rakennus) MGRS – sijainti on 35VLG 3287 5678.

Kuva 2

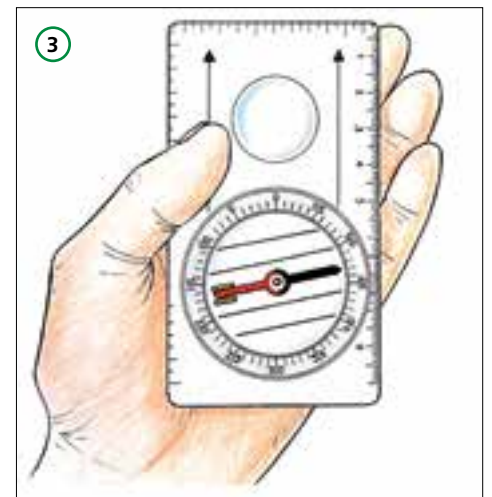
Kuva 3

5.4.3 Marssikompassin käyttö

Kompassin neula on magneetti, joten se on altis metalliesineiden aiheuttamille häiriöille. Älä siis käytä kompassia ajoneuvojen tai voimakkaiden sähkölinjojen läheisyydessä. Pienetkin metalliesineet aiheuttavat häiriöitä, jos ne ovat liian lähellä kompassia.

Kompassi suunnastetaan seuraavasti:

1. Aseta kompassin pitkä sivu kartalle siten, että se kulkee tunturin huipulta autiotuvalle kulkusuuntanuolen osoittaessa menosuuntaan.
2. Käännä neularasiaa siten, että pohjoishaarukka osoittaa kartan pohjoissuuntaan.
3. Pidä kompassia kädessäsi vaakasuorassa ja käännä rauhallisesti niin, että pohjoisneulan punainen kärki asettuu pohjoishaarukkaan. Kompassin kulkusuuntanuoli osoittaa sinulle suunnan autiotuvalle.

Kompassin osat

5.4.4 Etäisyyksien arviointi ja mittaaminen

Pystyäkseen toteuttamaan annetun tehtävän taistelijan on tunnettava etäisyydet maastossa. Esimerkiksi sinkon osumiseen maalin etäisyyden tunteminen vaikuttaa ratkaisevasti. Etäisyydet on pyrittävä ensisijaisesti mittaamaan.

Mittaamiseen ja arviointiin käytetään

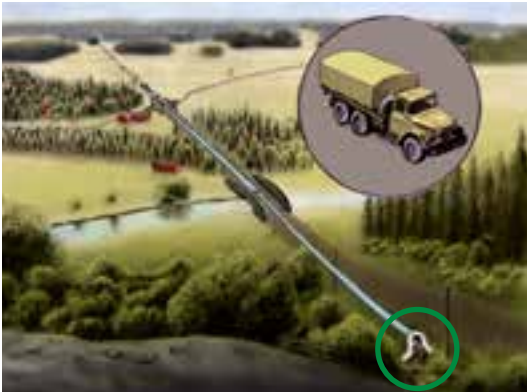
- laseretäisyysmittaria tai mittavaijeria
- karttaa tai GPS paikannuslaitetta, jos mitattavan matkan molemmat päät ovat selkeästi luettavissa kartalta tai näytöltä
- piiru ja milliradiaanimittausta esimerkiksi optisen tähtäimen mitta-asteikolla
- tilapäisvälineinä esimerkiksi narua tai suksen mittaa hiihdettäessä.

Jos tilanne ei salli mitaamista, etäisyydet arvioidaan mahdollisimman tarkasti. Etäisyyttä voidaan arvioida useilla eri

tavoilla. Etenemisen aikana askelparien käyttö on hyvä tapa arvioida kuljettua matkaa. Sitä varten jokaisen tulee selvittää, kuinka monta askelparia tarvitaan sadan metrin kulkemiseen kävellen ja juosten. Askelparien määrään sadalla metrillä vaikuttavat taistelijan käyttämä varustus, esimerkiksi reppu- tai taisteluvälineistö ja maasto, esimerkiksi metsämaasto tai tie. Askelparien määrä eri varusteissa ja maastoissa on merkittävä muistiin.

Etäisyyden arviointiin voidaan käyttää myös maastossa olevien kohteiden toistuvaa etäisyyttä. Tällaisia ovat esimerkiksi sähkö- ja valaisinpylväät tai teiden heijastimet. Tällöin yksi väli täytyy mitata ja kertoa saatu mitta välien määrällä. Etäisyyttä näin arvioitaessa on huomioitava, että esimerkiksi pylväiden väli linjalla ei ole välttämättä ole vakio, koska niitä sijoitetaan usein maaston mukaan. Arvioitava etäisyys voidaan pilkkoa myös osiin ja arvioida kokonaisetäisyys pienempinä osakokonaisuuksina. Jos useampi kuin yksi arvioija määrittää etäisyyden, etäisyydenä käytetään arvioijien saavuttamaa keskiarvoa.

Etäisyyksien arvioimisen periaatteet

Matkan osittaminen

Sillalle n. 125 m, sillalta risteykseen n. 125 m risteyksestä kuorma-autolle n. 70 m. Yhteensä matkaa n. 320 m.

Toistuvan ja tunnetun etäisyyden käyttäminen

Etäisyys kohteeseen 5,5 x xxx m.
Etäisyys yhteensä xxx m.

Enemmän kuin xxx m, mutta vähemmän kuin xxx m

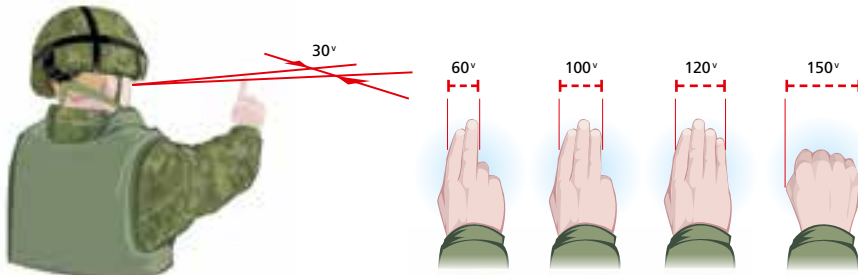
Enemmän kuin silta (125 m), mutta vähemmän kuin risteys (300 m). Keskiarvo on n. 160 m.

Useampi arvioija

"400 m!" "270 m!" "290 m!"

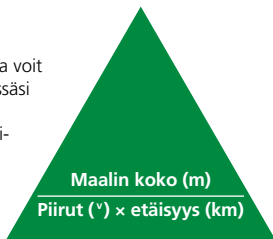
Taistelijoiden arvioimien etäisyyksien keskiarvo on n. 320 m.

Sormien piirumitat käsivarsi ojennettuna

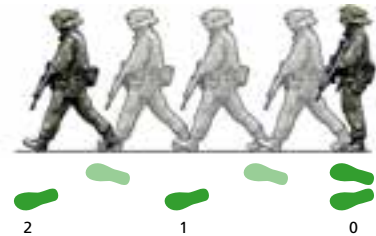

Piirukolmio

Piirukolmion kaavoilla voit laskea myös käyttäessäsi milliradiaaneja. Laita piirujen (°) tilalle milliradiaaneja (mrad).

Etäisyyksien mittaaminen askelparilla

Tunnettujen kohteiden koon käyttäminen etäisyyden arviointiin

7 m leveä	
Metriä:	Piirua:
100 m	70°
200 m	35°
300 m	25°
400 m	17°

0,5 m leveä	
Metriä:	Piirua:
100 m	5°
200 m	2,5°
300 m	1,5°
400 m	1,25°

1,8 m korkea	
Metriä:	Piirua:
100 m	18°
200 m	9°
300 m	6°
400 m	4,5°

0,6 m leveä	
Metriä:	Piirua:
100 m	6°
200 m	3°
300 m	2°
400 m	1,5°

- Etäisyys arvioidaan usein liian lyhyeksi, kun
- kohde erottuu selkeästi taustaa vasten
 - kohteen ja arvioijan välissä on vesistö tai muu laaja aukea
 - kohteen ja arvioijan välinen maasto on alavaa tai kohde on arvioijaa ylemmässä maastonkohdassa
 - näkyvyys on heikentynyt sumun, pimeyden, vesi- tai lumisateen takia
 - jokin maastoeste peittää kohteen ja arvioijan välissä olevaa maastoa.

- Etäisyys arvioidaan liian pitkäksi, kun
- arvioidaan vasten aurinkoa
 - kohde näkyy epäselvästi
 - arvioidaan teiden ja katujen suunnassa olevia kohteita.

Kulman mittaamiseen käytettäviä kulmamittoja ovat piiru, aste ja milliradiaani. Ympyrä on 6000 piirua (v),

360 astetta (°) tai 6283 milliradiaania (mrad). Yleisimmin käytetty yksikkö on piiru. Sitä käytetään yleisesti epäsuorantulen johtamisessa ja suunnistamisessa. Asteita käytetään suunnistamisessa. Milliradiaaneina esitetään optisten tähtainten tähtäinasteikkojen mitat. Joissakin aselajeissa, kuten tykistössä, voidaan käyttää myös 6400 jakoista piiruasteikkoa.

- Piiruluku voidaan määrittää usealla eri tavalla. Ympyrä on 6000 piirua (v), toisin sanottuna yksi piiru on leveydeltään yksi tuhannesosa etäisyydestä, esimerkiksi
- 1v 1000 metrin etäisyydellä on yksi metri
 - 30v 1000 metrin etäisyydellä on 30 m
 - 50v 500 metrin etäisyydellä on 25 m
 - 100v 300 metrin etäisyydellä on 30 m.

Monissa kiikareissa on myös piiruasteikko, jolla voidaan määrittää piiruluku. Kiintopisteen ja maalin väli voidaan ilmoittaa piiruna.

5.5 Jalkamarssi

Kuljetusvälineiden lisääntyminen ja kehittyminen ei ole vähentänyt sotilaan fyysisen toimintakyvyn vaatimuksia myöskään sodan aikana. Marssikoulutuksessa opetetaan marssitaitoja ja kehitetään toimintakykyä.

Marssikoulutuksen päämääränä on, että koulutettava kykenee siirtymään taisteluvälmiina paikasta toiseen menettämättä taistelukykyään. Marssikoulutus aloitetaan alokasjakson Selviytyminen-kurssilla ja marssitaidon kehittäminen jatkuu nousujohteisesti koko varusmiespalveluksen ajan. Jalkamarssiin liittyvää sähköistä oppimateriaalia, kuten mikroelokuvia, on PVMoodlessa Selviytyminen-kurssin työtilassa. Niihin kannattaa tutustua omallakin ajalla ennen ensimmäistä marssia.

Alokasjakson marssikoulutuksen tavoitteena on, että jakson jälkeen koulutettava:

- osaa marssille valmistautumiseen, marssimiseen ja marssin jälkeiseen huoltoon liittyvät yksityiskohtaiset tiedot sekä taidot
- osaa pitää yllä omaa toimintakykyään noin 10 kilometrin jalkamarssilla maastossa taisteluvälineissä sekä selviytyä taistelukuntoisena sen aiheuttamasta rasituksesta
- osaa toimia jalkamarssilla ryhmän jäsenenä

Taistelukunnon säilyttäminen tarkoittaa, että pystyt marssin jälkeen ryhmittymään puolustukseen ja huoltamaan itsesi, sekä tarvittaessa jatkamaan marssia tai aloittamaan taistelun.

5.5.1 Marssille valmistautuminen

Peseydy hyvin edellisenä iltana. Pese huolellisesti erityisesti jalat, nivustaipeet ja takapuoli. Tarvittaessa käytä talkkia hiertymistien estämiseksi. Leikkaa varpaiden kynnet.

Pakkaa käsketty varustus. Pakkaa marssille aina mukaan myös varapohjalliset, puhtaita varasukkia sekä puhtaat vaihtoalusvaatteet. Sovita taisteluvyö/-liivi ja reppu siten, että painopiste on mahdollisimman ylhäällä ja lähellä selkää eikä kantamus heilu. Tarkista, että varusteet on pakattu siten, että ne eivät aiheuta liikuttaessa ääntä.

Pukeudu sään vaatimalla tavalla. Tarkista, että jalkineet sopivat ja ehjät. Käytä jalkineissa pohjallisia. Rasvaa varsikengät. Käytä marssin aikana kaksia puhtaita sukkia päällekkäin hiertymien estämiseksi.

Syö kunnolla edellisenä päivänä hiilihydraattipitoista ruokaa. Syö aamupala. Varaa näkkileipää taskuun, nestettä kenttäpulloon ja varapulloon. Sijoita kenttäpullo talvella päällysvaatteiden alle, jottei neste jäädy.

Naamioi kasvot ja paljaat ihonkohdat sekä varusteesi ryhmänjohtajan käskyn mukaisesti.

5.5.2 Toiminta marssin aikana

Joukkueen johtaja ja ryhmänjohtaja johtavat joukkoaan taistelussa tilanteen mukaan esimerkiksi käsi- ja valomerkeillä sekä lyhyillä käskyillä. Käskyt välitetään ryhmän ja joukkueen sisällä. Jokainen taistelija toistaa annetun käskyn tai merkin.

Säilytä marssin aikana taisteluvälmiutesi seuraamalla ryhmänjohtajan esimerkkiä ja merkkejä sekä tähyttämällä käskettyyn tähytysuuntaan. Pidä edellä marssivaan sotilaaseen vähintään 5 metrin etäisyys. Pimeällä etäisyyksiä voidaan lyhentää. Välitä merkit ja käskyt.

Nesteen riittävä nauttiminen (2–2,5 dl 10–15 minuutin välein = noin 1 litra/tunti) turvaa lämpötasapainon, ylläpitää yllä suorituskykyä ja torjuu väsymystä. Nestettä tulisi nauttia siten, että marssin aikana ei ehdi tulla jano.

Marssitauolla ryhmänjohtaja pysäyttää ryhmän SEIS-merkillä ja käskee vartiointiin sekä ilmoittaa tauon pituudet. Mene heti ilmasuojaan. Pidä ase käden ulottuvilla. Ota taisteluvyö pois päältä ja korjaa siinä havaitut epäkohdat. Jäähdytä kehoasi avaamalla kiristävät vaatteet tauon ajaksi. Lisää vaatetusta jäähdyttelyn jälkeen, jotta keho ei kylmety liikaa. Pitkän tauon aikana lisää taukotakki päällesi ja ota se pois ennen liikkeellelähtöä. Ylipukeutuminen altistaa lämpöuupumukselle.

Tarkista jalkojen kunto, hoida hiertymät. Ilmoita ryhmänjohtajalle hiertymistä, joita et pysty itse hoitamaan. Voit helpottaa jalkojen verenkiertoa nostamalla ne hetkeksi ylös. Vaihda tarvittaessa puhtaat kuivat sukat. Pitkällä tauolla pese jalat, jos mahdollista.

Juo tauon aikana vettä tai laimeaa mehua vähintään 2,5 dl. Täytä kenttäpullo ja varapullo lisänesteellä. Nauti kuivamuonaa (esim. leipää, hedelmiä) hiilihydraattivarustojen ylläpitämiseksi.

Valmistaudu jatkamaan marssia ryhmänjohtajan VALMISTAUTUKAA-komennolla tai HUOMIO-merkillä. Välitä merkki eteenpäin, ota ase ja varusteet mukaan sekä lähde liikkeelle äänettömästi ryhmänjohtajan MARS-komennolla tai merkillä.

5.5.3 Marssin jälkeinen huolto ja toimintakyvyn ylläpito

Marssin jälkeen huolletaan ryhmäkohtainen varustus sekä oma ase ja varusteet. Lopuksi peseydytään, tehdään lihahuolto ja ruokaillaan.

5.6 Sotilaan hiihtotaito

Suomalaisilla sotilailla on vaalittavanaan talvisodan lentävien hiihtopartioiden perinteet. Hiihtotaito on edelleen yksi tärkeimmistä talvisodankäynnin perustaidoista.

Hiihtokoulutuksen tavoitteena on opettaa koulutettaville hiihdon perustiedot ja -taidot, jotka auttavat taloudelliseen etenemiseen sotilassuksilla taisteluvälikäytössä taistelukentän eri olosuhteissa.

Hyvä tekniikka opitaan hiihtämällä erilaisissa maastoissa ja vaihtelevilla radoilla. Toistamalla hiihdossa tarvittavia liikkeitä, suoritukset hioutuvat paremmiksi ja vaativat jatkossa vähemmän energiaa kuin aiemmin.

Taloudellisen hiihtämisen perusteet

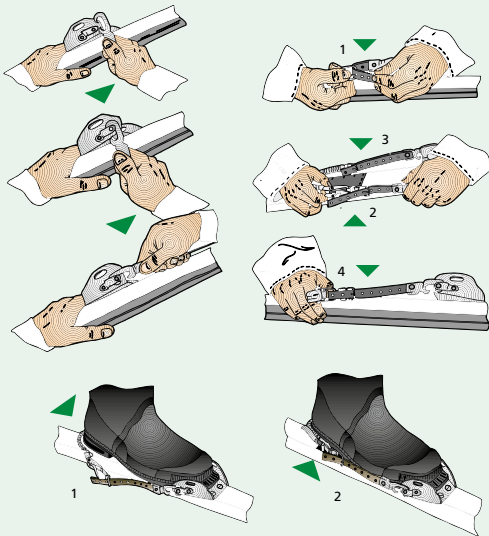
- hyvä tasapaino,
- liikkeiden sujuvuus ja jatkuvuus,
- pitkät ja kiihtyvät liikeradat,
- ylävartalon tehokas hyväksikäyttö työnnössä,
- oikea-aikainen painonsiirto liukusukselle,
- oikea vauhdinjako ja kiihdytysten ajoitus,
- rytmisyys ja rentoutuminen.

Sukset saadaan luistamaan ja pitämään paremmin, kun ne voidaan sään mukaisesti ennen käyttöä. Tällöin hiihtotekniikoiden oppiminen on helpompaa ja hiihtäminen tuntuu miellyttävämmältä. Säännöllisellä voitelulla huolehditaan samalla suksien kunnosta.

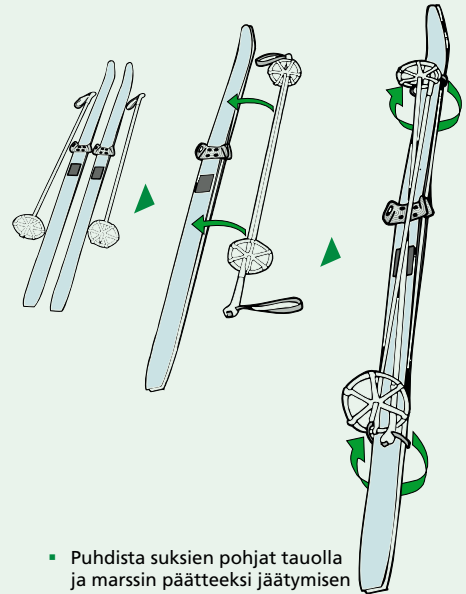
Ennen käyttöä tarkasta, että suksien ruuvit ovat kunnolla kiinni ja että siteet ovat ehjät ja sopiviksi säädetty!

Suksen siteiden kiinnitys ja säätäminen

- Sukset valitaan käyttäjän pituuden ja painon perusteella.
- Säädä siteet sopivan pituisiksi.
- Paina mieleesi suksien numero.
- Suksiin ei saa tehdä mitään muita merkintöjä.
- Siteet säilytetään moottorimarssin aikana taisteluvälikäytössä, ei suksissa.

Esimerkki suksien kuljetuspakkauksesta

- Puhdista suksien pohjat tauolla ja marssin päätteeksi jäätyminen estämiseksi.
- Suksien kunnostus ja voitelu on esitetty luvussa 6.2.

5.6.1 Hiihtomarssi

Hiihtomarssi toteutetaan samoin periaattein kuin jalkamarssikin (ks. luku 5.5). Marssin aikana etäisyydet taistelijasta toiseen vaihtelevat maaston mukaan. Etäisyyksiä kasvatetaan ennen alamäkeä, jotta vältetään taistelijoiden törmäminen toisiinsa. Marssitauon ajaksi taistelija hiihtää ladulta sivuun, jolloin latu jää johtajien ja lähettien käyttöön.

Hiihtomarssin aikana taistelijaparin kasvoja (erityisesti nenä, poskipäät, leuka ja korvanlehdet) on tarkkailtava säännöllisesti, jotta paleltumien ensioireet tunnistetaan ajoissa ja voidaan aloittaa välitön ensiapu.

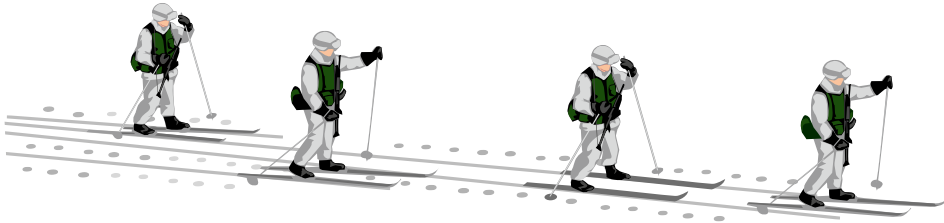
5.6.2 Ahkion käyttö

Mukana vedettävä ahkio pakataan siten, että painavat tavarat laitetaan pohjalle ja ahkio on hieman takapainoinen. Pakkaaminen tehdään joukolle käsketyt tehtävän vaatimusten mukaisesti. Haavoittuneen lämpimänä

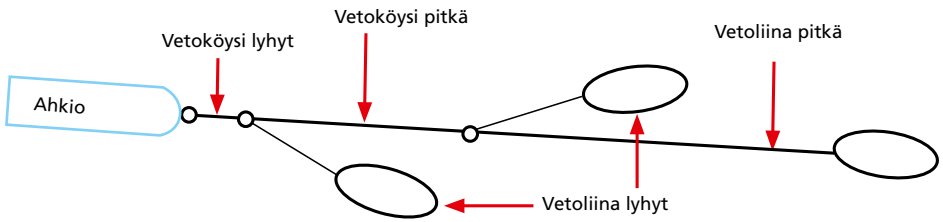
pitämistä varten on varattava telttapatja ja makuupussi. Ahkiossa on aina oltava yhdet varahiihtovälineet ryhmää kohti. Kuorma peitetään kuormapeitteellä, telttapohjalla tai muulla tarkoitukseen sopivalla peitteellä ja sidotaan. Kuormatun ahkion paino on oltava sellainen, että kolme taistelijaa kykenee vetämään sitä vaivatta muun joukon mukana. Vaativissa maasto- tai keliolosuhteissa osa kuormasta jaetaan tarvittaessa muiden taistelijoiden kannettavaksi. Ahkiot voidaan siirtää myös moottorikelkalla.

Ahkiota vetää 1–3 taistelijaa vallitsevan maaston ja kelin sekä pakatun kuorman mukaan. Valmiilla ladulla ahkiota vedetään joukon alkupäässä, jolloin hiihtovauhti määräytyy ahkion vauhdin mukaan. Vetäjien aseet ovat rinnalla siten, että ne ovat vetoliinan päällä. Yksi taistelija toimii jarrumiehenä. Hänen tehtävänä on hidastaa ahkion vauhtia alamäessä ja jyrkässä nousussa avustaa vetämällä ahkiota omalla vetoliinallaan tai työntämällä ahkion takaa sauvalla. Jarruttamista varten ahkion takaosaan kiinnitetään köysi, joka voi tasaisessa maastossa ja ylämäissä olla ahkion perässä vapaana. Alamäessä jarrumies pitää köydestä ja hidastaa ahkion vauhtia aauraamalla suksilla.

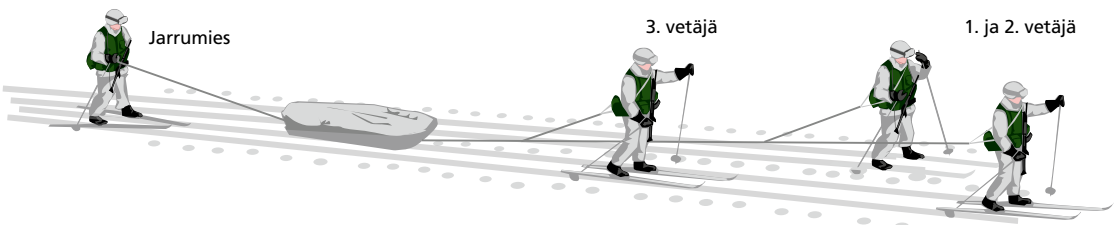
Ahkioladun hiihtäminen

Ryhmäahkion viisiosainen vetoliinasto

Ryhmäahkion vetäminen

5.7 Selviytyminen

Selviytyminen-kurssilla sinulle opetetaan yksittäisen taistelijan taistelulukentällä selviytymisen taitoja. Kurssin oppimateriaali (mm. mikroelokuvat) on saatavilla kurssin PVMoodle-työtilassa.

5.7.1 Yleisiä maastotaitoja

Tulen tekeminen kuuluu jokaisen taistelijan perustaitoihin. Hätätilanteessa tulentekotaidon hallitseminen voi olla ratkaisevaa, kun kyseessä on eloonjääminen. Taistelijan henkilökohtaiseen varustukseen tulee kuulua tulitikut ja puukko sekä partio- tai ryhmätasolla kirves. Tulentekovälineet on säilytettävä siten, että ne eivät kastu veteen pudotessaan. Esimerkiksi tiiviisti muovipussiin käärimällä saadaan tulitikkurasia tai kaasusytytin säilymään toimintakunnossa.

Ennen tulen sytyttämistä tulentekopaikalle on varattava riittävästi palavaa ainesta, jotta tuli saadaan kunnolla alkuun. Tulen sytyttäminen on valmisteltava niin hyvin, että tuli syttyy mahdollisimman nopeasti. Tämä edellyttää hyviä sytykkeitä, poltettavaa materiaalia ja tuulensuojaa tulen sytyttämiseen.

Tulet rakennetaan aina pienestä suurempaan. Sytykkeinä hyviä ovat kiehiset (=puusta vuoltuja ohuita lastuja), tuohi, kuusen kuivat alaoksat ja kuiva paperi. Hyviä polttopuita ovat pystyyn kuolleet männyt eli kelot, teraskannot, kuivat kuuset ja koivut sekä kuiva lauta ja sahatavara. Märkä ja tuore puu palaa huonommin kuin kuiva. Tuorekin puu saadaan palaamaan, kun ensin on saatu aikaan vahva hiillos. Jäisiä koivuja ei saa sulattaa ennen tuleen laittamista, jotta puiden turhalta kastumiselta ("hikoilulta") vältytään.

Yöpymistulia varten varataan isoja puita tai suuri määrä pienempiä, koska nuotion pitää palaa pitkään ja tasaisesti.

5.7.2 Majoittuminen maasto-olosuhteissa

Ryhmä majoittuu maastossa aluksi poteroihin tai huonolla säällä ja tilanteen salliessa teltaan. Pesäkkeen linoittamisen edistyessä majoitutaan majoituspoteroon, korsuun tai rakennukseen.

Majoituttaessa taistelupoterossa tai taistelijaparin poterossa asetetaan poteron tai sen suojakolon pohjalle esimerkiksi havuja ja makuualusta. Poteron aukko voidaan peittää suojaviitalla. Poteroon majoittuminen on aina tilapäistä, koska ryhmän hälyttäminen on hidasta ja toimintakyvyn ylläpitäminen on vaikeaa.

Nuotion sytyttäminen

1 Kerää paksun polttopuun viereen runsaasti sytykkeitä esim. kiehisää.

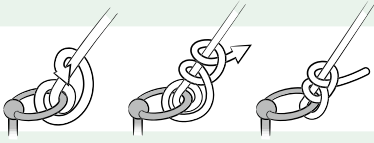
2 Ole itse tuulen edessä, kun sytytät nuotion.

Varaa riittävästi sytykkeitä ja pieniä polttopuita lähelle, kun alat sytyttämään nuotiota.

3 Pinoa ohuita puita tai oksia vinoon sytykkeiden päälle.

4 Lisää hieman paksumpia puita tai oksia ristikkäin edellisten kanssa.

Sotilaan toiminnassa tarvittavat solmut ja niiden käyttö

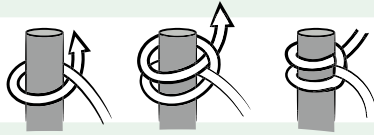

Ulkosorkka

Köyden kiinnittäminen lenkkiin tai renkaaseen. Solmu on pitävä ja hankausrasitus jakautuu köydessä pitkälle osalle.

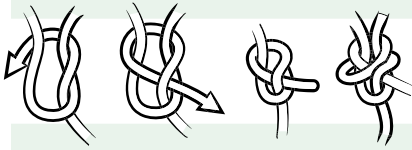
Telttasolmu (löysä ulkosorkka)

Teltan kiristysnarujen kiinnittäminen siten, että solmu on nopeasti irrotettavissa eikä jäädy kiinni. Solmu tehdään kuin ulkosorkka, mutta sitä ei kiristytä. Telttanarun ympäri tehdään 4–5 yksinkertaista lenkkiä noin 20 senttimetrin välein.

Siansorkka

Köyden kiinnittäminen paaluun tilapäisesti. Solmu on nopea tehdä ja helppo aukaista. Kiinnitettäessä tilapäinen vetoköysi siansorkalla esimerkiksi auton vetokoukkuun solmu tulee tehdä vetosolmuksi aukaisemisen helpottamiseksi.

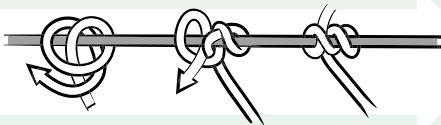
Jalussolmu

Kahden köyden liittäminen toisiinsa. Solmu on pitävämpi kuin merimiessolmu. Solmusta saadaan pitävämpi tekemällä se kerratuksi jalussolmuksi. Solmua käytetään erityisesti, kun ohuempi köysi liitetään paksumpaan.

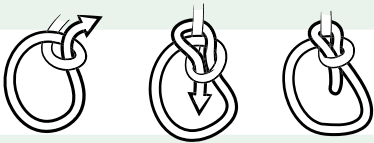
Merimiessolmu

Kahden köyden liittäminen toisiinsa. Solmu ei ole kestävä mutta se on helppo aukaista.

Kaksoissiansorkka

Köyden kiinnittäminen toiseen köyteen tai kaapeliin. Solmu ei luista köydessä tai kaapelissa.

Paalusolmu (pelastussolmu)

Luistamattoman lenkin tekeminen köyteen. Lenkkiä voidaan käyttää esimerkiksi avannosta pelastettavalle heitettävän köyden päässä. Opettele solmun tekeminen vartalosi ympäri kiertämääsi köyteen yhdellä kädellä.

Ryhmänjohtaja käskää majoitusteltan paikan. Teltta sijoitetaan ilmasuojaiseen paikkaan painanteeseen ja suojaan vihollisen suora-ammuntatulelta ja epäsuoralta tulelta. Teltta on sijoitettava vähintään 50 metrin päähän joukkueen ajoneuvoista ja muista teltoista. Teltan suuaukko sijoitetaan poispäin vihollisen todennäköisestä tulosuunnasta.

Teltan paikka kannattaa valita siten, että teltan reunat ovat ylempänä kuin keskikohta ja oviaukko alempana kuin päätyseinä. Silloin sisällä olijoiden ei tarvitse nukkua pää alaspäin ja lämpö leviää parhaiten.

Teltan antamaa suojaa voidaan parantaa sijoittamalla se telttapoteroon. Teltan pohjalla voidaan käyttää telttakangasta tai vakiintuneissa oloissa pohjalevyjä. Teltan naamiomateriaali pyritään paljastavan lämpösäteilyn vähentämiseksi pitämään selvästi irti telttakankaasta.

Majoitusteltta pystytetään esimerkiksi seuraavasti:

- toinen taistelijapari raivaa teltan pohjan puista ja oksista sekä talvella lumesta ja polttaa kamiinasta säilytysöljyt.
- kolmas taistelijapari kokoaa tulialueen raivauksesta saadut havut ja sekä levittää ne teltan pohjalle,
- ryhmän varajohtajataistelijapari noutaa ajoneuvosta teltan varusteineen ja naamioverkon,
- toinen ja kolmas taistelijapari pujottavat kukin yhden kulmakepin teltan joka toiseen kulmaa ja levittävät teltan neliöksi teltan pohjalle,
- ryhmän varajohtajan taistelijapari lyö maakiilat maahan sekä toinen ja kolmas taistelijapari asettavat kukin oman kulmakeppinsä pystysuoraan ja kiinnittävät telttanarunsa maakiilaan,

Teltan naamiointi

Teltojen välinen etäisyys on oltava vähintään 50 metriä (hajaryhmitys).

Naamioverkolla rikotaan kohteen muoto. Naamioverkkojen lisäksi tulee käyttää tilapäismateriaalia. Lämpösäteilyn vähentämiseksi naamioverkko nostetaan kepeillä irti teltasta.

Teltan lisäksi tulee naamioida esimerkiksi reput, sukset, ahkiot, halot, polttopuiden tekopaikka (hakkuujätteet) ruoka-astiat, ajoneuvot ja muut välineet.

Talvella on vältettävä turhien jälkien tekoa Ryhmänjohtajan tulee käskää käytettävät kulku-urat siten, että vältetään turhia jälkiä ja majoituspaikka ei paljastu ilmasta viholliselle.

- toinen ja kolmas taistelijapari siirtyvät myötävään ja pujottavat kulmakepin teltan seuraavaan kulmaan. Tämän jälkeen kukin asettaa kulmakepin pystysuoraan, teltta kiristetään ensin neliöksi ja sitten kahdeksankulmioksi ja telttanarut kiinnitetään telttasolmulla ryhmän varajohtajan taistelijaparin lyömiin maakiiloihin,
- ryhmän varajohtaja vie keskisaloon paikalleen, ja telttanarujen kiinnittäjät tiivistävät teltan helmat maata vasten.
- ensimmäinen taistelijapari vie telttaan lyhdyn ja asettaa kamiinan paikalleen,
- toinen taistelijapari naamioi teltan naamioverkolla, naamiopaperilla ja luonnon materiaalilla sekä
- kolmas taistelijapari asettaa kamiinan kiinnitysrii'ut ja varusteiden kuivausrii'ut sekä levittää telttakankaan teltan pohjalle.

Ryhmitysalueella tulee noudattaa hyvää järjestystä siten, että tavaroilla on määrätty paikkansa. Silloin ne myös löydetään tarvittaessa, myös pimeällä ilman valojen käyttöä.

Teltan pystyttämisen jälkeen ryhmänjohtaja harjoituttaa taisteluasemien miehittämisen sekä käskää hälyttimen ja polttopuiden tekemisen ja sammutusveden varaamisen telttaan. Polttopuut pilkkotaan sitä pienemmiksi mitä kylmempi on, koska silloin palavaa pintaa on enemmän ja puut luovuttavat lämpöenergiansa nopeammin. Sammutusvesi varataan erilliseen astiaan.

Varusteet sijoitetaan telttaan seuraavasti:

- Ase on aina sotilaan mukana. Ase sijoitetaan pään taakse seinustalle siten, että se on nopeasti käsiin saatavissa eikä se kuumene.
- halot pinotaan oviaukon viereen vasemmalle
- vesiastia sijoitetaan oviaukon viereen oikealle
- lyhty sijoitetaan kamiinan vastakkaiselle puolelle kuivausriukuun
- kamiina nostetaan koholle maasta, koska silloin lämpö säteilee parhaiten koko telttaan.

Talvella puhdista ase huolellisesti ja poista öljy lukosta ja luistista. Säilytä ase lämpimän suoja-aseman ulkopuolella tai teltan viileällä seinustalla kosteuden tiivistymisen ja aseiden jäätymisen estämiseksi. Majoitustilan sisällä on oltava kuitenkin ainakin yksi ase.

Taisteluvyöt ja reput sijoitetaan telttaan tai naamioidaan esimerkiksi taisteluasemaan vievän uran varteen.

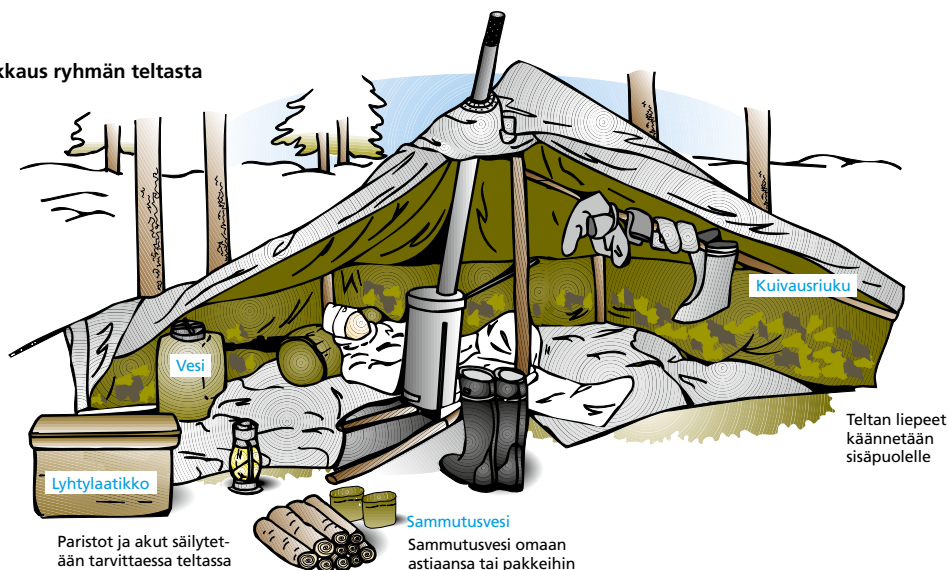
Tarvittava ryhmän kalusto sijoitetaan teltan ulkopuolelle oviaukon sivuille naamioverkon alle. Kalusto, jota ei tarvita sijoitetaan kuljetuslaatikoihin joukkueen ajoneuvoon. Kalusto tarkastetaan valoisassa ennen pimeän tuloa.

Ryhmänjohtaja käskää suksien sijoittamisen esimerkiksi taisteluasemaan vievän uran varteen naamioituna. Sukille valmistellaan suksipotero. Sukset puhdistetaan lumesta ja jäästä. Sauvat asetetaan suksien väliin. Sukset asetetaan keppien päälle suksipoteroon pohjat alaspäin. Siteet jätetään kiinni suksiin.

Telttamajoituksessa on muistettava, että

- teltasta poistuttaessa ase otetaan mukaan
- asetta käsitellään teltassa siten, että ei aiheuteta vahingonlaukausta
- reppu pidetään pakattuna ja siitä otetaan vain ne välineet, joita tarvitaan
- polttopuut tehdään koko yön tarvetta varten, jolloin hakkuuäänät eivät yöllä paljasta joukkoa
- kamiinaan lisätään puita tasaisesti lämmön ylläpitämiseksi.
- halot on lisättävä kamiinaan äänettömästi
- pieniksi pilkotut kuivat koivut antavat eniten lämpöä
- märät varusteet kuivataan kuivausrüu'ulla
- kengät sijoitetaan kuivumaan varren suut ylöspäin, märät kengät ripustetaan ylös
- mitään varusteita ei sijoiteta niin lähelle kamiinaa, että ne palavat

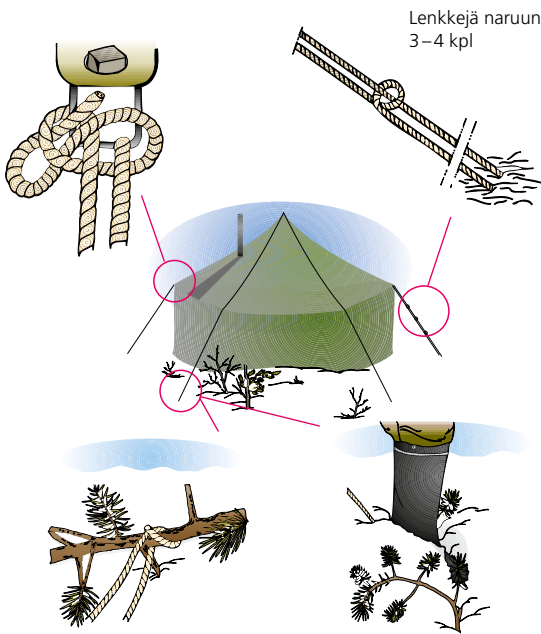
Halkileikkaus ryhmän teltasta

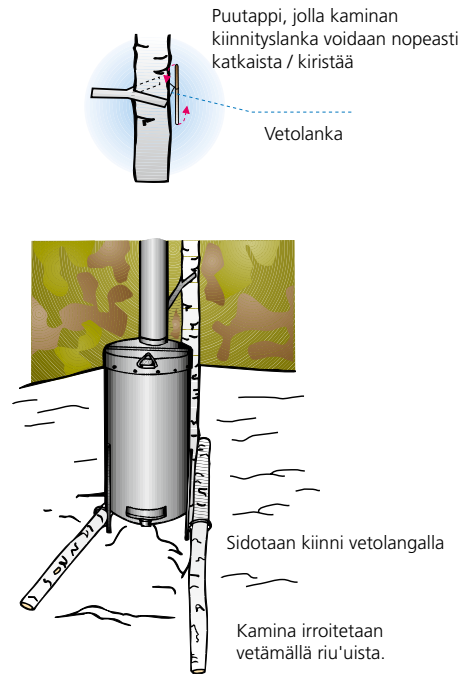
- lähivartiomies varaa vartiosta palaavalle sotilaalle juotavaa ja kuivamuonaa – hyviin tapoihin kuuluu, että lähivartiomiehellä on aina kuumaa vettä valmiina
- roskat poltetaan kamiinassa ja palamattomat roskat laitetaan roska-astiaan
- tarvittaessa teltasta poistutaan nopeasti kukin kohdaltaan teltan liepeen alta
- tarpeet tehdään kenttäkäymälään, joka on vähintään 50 metrin päässä teltasta
- valojen käytöllä ja äänillä ei paljasteta joukkoa.

Teltta ja majoitusjärjestelyt puretaan pystyttämisen työnjakoa noudattaen. Majoituskalusto tarkistetaan ja kuormataan ajoneuvoon. Kamiinan torvet nuohotaan esimerkiksi vetämällä kuusen oksa niiden läpi. Erityisesti kuusipuu nokeaa palaessaan kamiinan niin, että lämmitysteho laskee jo yhdessä vuorokaudessa. Pesäkkeeseen ja majoitusalueelle ei jätetä mitään roskaa. Kenttäkäymälä peitetään. Halot kuormataan ajoneuvoon seuraavaa majoittumista varten tai pinotaan esimerkiksi puun juurelle. Talvella teltan paikka peitetään lumella majoituspaikan paljastumisen vaikeuttamiseksi.

Telttanarujen kiinnitys talvella

Kaminan kiinnitys keskisalkoon

Ryhmäkohtainen varustus sekä sen käyttö ja kunnossapito

Ryhmänjohtaja laatii ryhmän materiaalista materiaaliuutelon. Sotilaalla voi olla vastuullaan jokin väline ryhmän varustuksesta. Tällöin vastaen säilytyksestä, mukaan ottamisesta ja huollosta.

Materiaali pakataan kuljetuslaatikoihin käsittelyn helpottamiseksi sekä materiaalin suojaamiseksi lialta, pölyltä, vedeltä ja lumelta. Kuljetuslaatikot numeroidaan ja sisäkanteen voidaan tehdä luettelo laatikossa kuljetettavasta materiaalista.

Ryhmän materiaali tarkistetaan aina ennen pimeän tuloa, kohotettaessa lähtövalmiutta tai ennen liikkeelle lähtöä. Materiaali huolletaan tehtävän ja harjoituksen jälkeen.

Esimerkki ryhmäkohtaisesta varustuksesta:

- kaarisaha 1
- yleiskirves 1
- soralapio 3
- lumilapio 1
- rautakanki 1
- hakku 2
- naamioverkko 1
- piikkilankasakset 1
- miinojen merkitsemisvälineet 1
- tutkain 1
- teltta M/60 1
- kamiina M/60 1
- lyhty 1
- vesiasia 1
- ahkio 1.

Jokaisen on osattava käyttää ja huoltaa ryhmäkohtaista kalustoa.

Jokaisen on osattava:

- käyttää kaarisahaa puiden kaatamiseen ja polttopuiden sahaamiseen
- vaihtaa kaarisahan terä ja käyttää terän suojusta (esim. halkaistu kumiletku)
- käyttää kirvestä oksien karsimiseen, veistämiseen ja halkojen halkaisuun ja käyttää terän suojusta
- vaihtaa rikkoutuneen kirveen ja hakun varsi
- käyttää rautakankea reiän tekemiseen routaiseen maahan ja vipuvartena
- käyttää puukkoa vuolemiseen ja kiehisten tekoon tulta sytyttäessä
- pystyttää, purkaa ja pakata ryhmän teltta
- naamioida naamioverkolla teltta ja ajoneuvo
- täydentää naamiointia kesä- ja talvinaamiopaperilla
- koota, sytyttää ja lämmittää kamiina sekä purkaa ja puhdistaa se
- täyttää lyhty, puhdistaa lyhty ja vaihtaa lyhtyyn sydänlanka sekä lasi
- pakata ahkio ja moottorikelkan reki
- tehdä teltan pystyttämiseksi ja ahkion pakkaamisessa tarvittavat solmut
- korjata kärjestä katkennut suksi varakärjellä
- sytyttää nuotio.

Kasarmille palattaessa ryhmäkohtainen kalusto huolletaan ja rikkiinäiset tavarat vaihdetaan ehjiin ennen seuraavaa harjoitusta.

Ryhmän materiaali huolletaan seuraavasti:

- materiaali tarkistetaan kalustoluettelon mukaisesti
- ampumatarvikkeet kerätään ja luovutetaan ryhmänjohtajalle
- saha, yleiskirves, soralapio, rautakanki, hakku ja piikkilankasakset kuivataan rätillä ja öljytään kevyesti
- teltta ja naamioverkot puhdistetaan roskista, kuivataan, katkenneet kiinnitysnaurat uusitaan ja umpisolmut aukaistaan.
- kun teltta ja naamioverkot ovat kuivuneet, ne kääritään rullalle ja sidotaan
- lyhty ja lyhtylaatikko puhdistetaan ja kuivataan sekä valopetroliaastia täytetään
- kamiina ja kamiinan torvet puhdistetaan
- vesiasia huuhdellaan ja kuivataan
- ahkio puhdistetaan ja rikkiinäiset vetoliinat korjataan ja mahdolliset umpisolmut aukaistaan
- kuljetuslaatikot puhdistetaan ja kuivataan
- materiaalipuuotteet ja rikkoutunut materiaali kirjataan ylös ja ilmoitetaan joukkueen johtajalle
- roskat kerätään jätessäkiin ja viedään roska-astiaan
- materiaali kuormataan ajoneuvoon tai sijoitetaan suoja-asemaan tai varastoon seuraavaa tehtävää tai harjoitusta varten.

5.7.3 Kenttähygienian ja ympäristönsuojelu

Jokainen sotilas on vastuussa omasta henkilökohtaisesta puhtaudestaan ja varusteidensa puhtaudesta. Hyvä hygieniataso estää osaltaan myös tartuntatautien, biotais- teluaineiden ja syöpäläisten leviämistä. Joukon johtaja vastaa joukkonsa toimintakunnosta ja siitä, että hänen sotilaillaan on mahdollisuus pitää yllä henkilökohtaista hygieniaa.

- Käsiin pesu on henkilökohtaisen hygienian tärkein asia!
- Pese hampaasi aina ruokailun jälkeen tai pureskele ksylitolipurukumia tai -pastilleja.
- Peseydy tai ui kovan rasituksen ja hikoilun jälkeen.
- Kuivaa märät varusteesi ja vaihda kastuneet varusteet kuiviin.
- Vaihda likaiset ja rikkoutuneet varusteet mahdollisuuksien mukaan.
- Tee tarpeesi kenttäkäymälään – älä maastoon. Jos se ei ole mahdollista, peitä jätöksesi. Pese ja/tai desinfioi kätesi aina tarpeilla käynnin jälkeen!

Vesihygienian tavoitteena on estää vedestä aiheutuvat tai veden välityksellä leviävät sairastumiset. Veden laatua heikentävät varsinkin jätevedet, eläinten ja ihmisten ulosteet sekä tulvat ja rankkasateet. Järvien, jokien ja purojen vesissä (ns. pintavesissä) voi olla sairauksien aiheuttajia, vaikka vesi näyttäisi kirkkaalta ja puhtaalta.

HUOMIO!

Älä ota vettä astiasta omalla juomapullollasi!

Käytä aina vain puhtaaksi todettua vettä!

Älä jätä vesiasiointia valvomatta!

Kun otat vettä täyttöpisteeltä tai telttavesiastiasta, älä koske vesiletkun tai hanan suuta sormilla tai pullollasi. Puhdistamatonta ja käsittelemätöntä pintavettä ei saa juoda. Epäselvässä tilanteessa varmista aina lähimmältä esimieheltä, voitko käyttää kyseessä olevaa vettä.

Jos joudut käyttämään pintavettä juomavetenä, käytä juoksevaa vettä ja puhdista se vähintään aina ensin suodattamalla ja sen jälkeen joko keittämällä vettä 10 minuuttia tai vedenpuhdistustabletilla annostelu- ja käyttöohjeen mukaisesti.

Pidä juoma-astiasi ja juomapullosi puhtaina pesemällä ne säännöllisesti pesuaineella, harjalla ja kuumalla vedellä aina, kun pesuvettä on tarjolla. Lopuksi huuhtelee pullo kuumalla vedellä ja kuivata se allassuon korkki auki. Jos käytät pulloa pitkään ilman pesua, kaada aina vanha vesi pois ennen kuin täytät sen uudelleen. Käytön jälkeen sekä säilytystä varten kansi sekä korkki auki.

Itsensä ja oman joukkonsa vesihygienian ylläpitämisen lisäksi on muistettava suojella vesistöjä ja pohjavesialueita tahallisuudelta tai tahattomalta saastumiselta ja likaantumisel- selta. Ilmoita epäkohdista ja havainnoista aina välittömästi lähimmälle esimiehelle.

Elintarvikehygienian tavoitteena on estää elintarvikkeiden pilaantuminen ja sairauksien leviäminen elintarvikkeiden tai niiden valmistus- ja tarjoiluastioiden välityksellä.

Pidä elintarvikkeet ja ruoka-astiat kuljetuksen aikana erillään ampumatarvikkeista, polttoaineista ja jätteistä sekä suojaa ne pölyltä, sateelta, haittaeläimiltä ja suoralta auringonvalolta.

Pese kätesi puhtaalla vedellä ja saippualla ennen ruoan valmistusta ja ruokailua sekä ruokailun jälkeen. Jos se ei ole mahdollista, käytä desinfioivaa käsipyyhettä tai käsin desinfektioainetta aina kun niitä on saatavilla.

Käytä taistelumuonien valmistukseen vain puhtaaksi todettua tai keitettyä vettä. Valmista ateriat ohjeiden mukaan joko kiehuvaan, keitettyyn kuumaan tai puh- taaseen kylmään veteen.

Käytä ruoan jakamiseen ja ottamiseen jakokauhaa, ot- timia tai kertakäyttökäsineitä – älä omaa lusikkahaa- rukkaasi.

Lämpöhukan vähentämiseksi pidä ruoka-astiat irti maasta ja sulje ruoka-astioiden kannet aina ruoan jakamisen tai ottamisen jälkeen. Jos ruoka jäähtyy alle 60-asteiseksi, voivat bakteerit tuottaa ruokaan vatsatauteja aiheuttavia bakteerimyrkkyjä.

Käytettävien pakkipussien tulee olla kuumuutta kestävä elintarvikemuovia. Pakkipusseja tai muita pakkauksia ei saa jättää maastoon, vaan ne kerätään ja hävitetään lajiteltuna muiden jätteiden mukana.

Tyhjennä roskat ja ruuantähteet roska-astiaan – älä kos- kaan maastoon. Palavat roskat voidaan myös polttaa esimerkiksi kamiinassa.

Kenttäkäymälä

Pese pakkisi ja lusikka-haarukkasi pesuaineella, harjalla hangaten ja kuumalla vedellä aina, kun pesuvettä on tarjolla. Jos kuumaa vettä ole saatavilla, kuumenna vesi pakissa kamiinan päällä. Ellei pesuainetta ole saatavissa, käytä pesuun kuusen tai männyn havuja.

HUOMIO!

Älä jätä elintarvikkeita tai ruoka-astioita valvomatta!

Älä syö pilaantuneeksi epäilemääsi ruokaa tai ruokaa, joka on ollut lämpöastiassa yli kaksi tuntia.

Pidä ruokailuvälineesi puhtaina!

Ympäristönsuojelulla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla ennaltaehkäistään ympäristön, mm. vesistöjen, pohjaveden, maaperän, ilman ja kasvillisuuden vahingoittumista. Ympäristönsuojelua toteutetaan osana kaikkea toimintaa, ja se on osa sotilaan perustaitoja.

Varusmiehille suunnatun ympäristönsuojelukoulutuksen päämääränä on estää harjoitusmaastojen ja koulutuksessa käytettävien yksityisalueiden kulumisen, vahingoittuminen ja roskaantuminen sekä maaperän ja pohjaveden pilaantuminen. Tavoitteena on vaikuttaa myönteisesti asevelvollisten ympäristönsuojeluasenteisiin myös yleisesti.

Noudata johtosääntöjä, harjoituskäskyjä ja karttoihin tai maastoon merkittyjä rajoituksia.

Toiminta maastossa ei saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai ympäristölle. Harjoitusalueilla saattaa olla suojeltuja kohteita, kuten erityisiä eläinten tai kasvien elinympäristöjä tai vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita, joiden läheisyydessä on toimitettava erityisen varovasti tai niille menemistä on kokonaan vältettävä.

Vältä jätteen syntyä esimerkiksi ottamalla vain sen verran ruokaa kuin tiedät syöväsi. Lajittele jätteet annettujen ohjeiden mukaisesti. Älä sekoita eri jätelajeita toisiinsa. Paperi, pahvi ja metalli tulee kerätä erikseen uusiokäyttöä varten.

HUOMIO!

Vaaralliset jätteet kerätään omiin astioihin ja kontteihin, niiden vaarallisten ominaisuuksien takia.

Kemikaalien, polttoaineiden, jätteiden sekä jätevesien keräämisessä, kuljettamisessa, käsittelyssä ja sijoittamisessa on toimittava erityisen huolellisesti. Käsitteille poltto- ja

voiteluaineita sekä muita kemikaaleja vain tarkoitukseen osoitetulla alueella kouluttajan antamien ohjeiden mukaisesti. Varo ylitankkausta maastotankkauksissa ja käytä aina annettuja suojavälineitä, kuten imeytysmattoja. Sijoita säiliöt ja kanisterit vain niille erityisesti tarkoitetuille paikoille, kuten tukeviin telineisiin. Älä kaada polttoaineita kanisterista toiseen tai tee muita vastaavia toimenpiteitä, jotka voivat aiheuttaa aineiden pääsemisen maahan.

Polta kamiinassa tai luvallisesti tehdyssä avotulesa mahdollisimman kuivaa puuta. Polttopuuksi saa kerätä vain maassa olevaa kuollutta puuta, mikäli maanomistajalta ei ole saatu erillistä lupaa muuhun. Älä heitä tuleen materiaalia, joka ei sovi polttamalla hävitettäväksi.

Sotilaan ympäristönsuojelutoimenpiteet:

- älä jätä mitään roskia luontoon, vaan vie ne niille osoitettuun paikkaan ja noudata lajitteluohjeita
- käytä energiaa ja luonnonvaroja säästeliäästi
- vältä tarpeetonta melua ja lähialueiden asukkaiden ja eläinten häiritsemistä
- älä vahingoita luontoa
- estä polttoaineiden, jäteöljyjen ja kaikkien haitallisten aineiden valuminen maahan ja edelleen pohjavesiin
- ilmoita mahdollisista ympäristövahingoista ja läheltä piti -tilanteista välittömästi kantahenkilökunnalle
- ilmoita mahdollisesti havaitsemistasi ympäristönsuojelun puutteista tai laiminlyönneistä kantahenkilökunnalle
- noudata suojaetäisyyksiä ja ympäristönsuojelun ohjeistusta
- siivoa aina jälkesi.

Jos joukko roskaa ympäristöä tai aiheuttaa vauriota ympäristölle, joukko palaa keräämään roskat ja korjaamaan aiheuttamansa vauriot harjoituksen lopussa tai sen jälkeen.

Jokamiehen oikeudet maastossa

- Jokaisella suomalaisella on oikeus
- liikkua luonnossa jalkaisin, hiihtäen ja pyöräillen
- telttailla tilapäisesti siellä, missä liikkuminen on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- kulkea pitkin vesistöjä ja uida järvisä.

Kenelläkään ei ole oikeutta

- tehdä avotulta maastoon ilman maanomistajan lupaa
- vahingoittaa tai kaataa kasvavia puita
- käyttää moottorijoneuvoa maastossa ilman lupaa
- kalastaa tai metsästää ilman lupaa
- pilata toimillaan ympäristöä.

5.7.4 Toiminta lähivartiomiehenä (suoja-aseman vartiomiehenä)

Ryhmänjohtaja laatii vartiovuoroluettelon ja käskee vartiovuorot. Yksinkertaisin tapa muodosta vuoroluettelo on aloittaa oviaukon vasemmanpuoleisesta taistelijasta ja jatkaa listaa hänestä myötäpäivään. Jos kaikille ei riitä vartiovuoroja, jatketaan vartiovuoroja seuraavana yönä sitä mihin edellis yönä jäätin.

Lähivartiomiehen, eli suoja-aseman vartiomiehen tehtävä on

- varmistaa pesäkkeen vartiomiehen tekemän hälytyksen välittymisen
- vartioida suoja-asemaa taisteluvalmiina
- vastata epäilyttävän henkilön kiinniottamisesta ja hälytyksen suorittamisesta.
- herättää vartioon lähtijät vuoroluettelon mukaan.
- pitää majoitus lämpimänä ja huolehtia teltan valaistuksesta.
- tarkastaa ajoittain, etteivät lepäävät taistelijat ja varusteet joudu liian lähelle kamiinaa.
- vastata alkusammutuksesta.
- päivystää mahdollista viestivälinettä.

5.7.5 Pimeätoiminnan valmistelut sekä pimeätoiminta

Valmistautuminen pimeätoimintaan

Toimintaa pimeällä tehostetaan valmistelulla ja harjoittelulla. Ratkaisevia seikkoja ovat yksinkertaiset ja har-

joitellut perustaistelumenetelmät sekä se, että kaikkia käytössä olevia henkilökohtaisia varusteita ja joukkokohtaisia välineitä on opeteltu käsittelemään myös pimeällä.

Pimeätoiminnan valmistelut tulee tehdä johdetusti valoisan aikana.

Valmistelujen tarkoituksena on mahdollistaa toiminta ja taistelu huonoissa valaistusolosuhteissa. Osa valmisteluista kuuluu osaksi normaalia toimintaa valoisallakin.

Pimeätoiminnan valmisteluihin kuuluvat

- hämärä- ja pimeätähtäinten kohdistaminen
- aseiden toimintakunnon tarkastaminen
- valokuovapatruunoiden lipastaminen
- valonvahvistimen ja lämpötähystimen tarkastaminen
- hämärätähtäinten tai valonvahvistintähtäimen käyttöönotto
- taistelijoiden merkitseminen
- henkilökohtaisen varustuksen tarkastaminen
- joukkokohtaisten välineistön tarkastaminen
- ajoneuvojen valmistelu
- tehtävän mukaisen toiminnan harjoittelu perustaistelumenetelmin
- aseiden tuen ja rajoittimien tarkistaminen tuliasemassa
- valaisun valmistelu ja valaisukierroksen harjoittelu.

Valaisuvälineiden käytössä on pyrittävä valaisemaan tuhoamisaluetta, ei omaa ryhmitystä.

Yötähtäimet kohdistetaan asean kohdistamisen yhteydessä. Pimeätaistelussa käytetään yötähtäimiä sekä valojuovapatruunoita. Valkoinen, piipunsuuntainen suuntajuova aseessa helpottaa asean suuntaamista.

Hämärätähtäimet käännetään näkyviin tai valonvahvistintähtäin kiinnitetään aseeseen ennen pimeyden laskeutumista. Valonvahvistintähtäimen toimivuus tarkastetaan jo valoisan aikana käyttämällä virta päällä ja tähystämällä valonvahvistintähtäimellä. Samalla tarkastetaan, että tähtäinasetukset ovat kohdistuksen mukaiset. Tarkastus on helppoa, kun kohdistuksen yhteydessä on tehnyt tähtäinkortin. Sivukiinnityskiskon kiinnitys on myös tarkastettava, koska kiinnitysruuvit voivat löystyä käytössä. Jos epäilet tähtäinasetusten muuttuneen etkä saa korjattua tähtäinkortin avulla, ilmoita siitä ryhmänjohtajalle. Kohdistus on tällöin tehtävä ampumalla välittömästi tilanteen salliessa.

Valojuovapatruunoita käytetään tulen ohjaamiseen pimeällä. Valojuovapatruunat täytetään lippaaseen esimerkiksi joka kolmanneksi patruunaksi. Täytä erikoispatruunat omiin lippaisiinsa ja merkitse lippaat esimerkiksi kiinnittämällä lippaan ympärille irtohihna. Näin tunnistat lippaat nopeasti myös pimeällä.

Paljaat ihonkohdat naamioidaan ja tarkastetaan. Kiiltäviä varusteita ei saa olla näkyvillä. Tarkasta, että varustus

ei pidä ääntä. Ase, työväline sekä lusikkahaarukka ja pakki aiheuttavat helposti ylimääräistä kolinaa. Saappaiden heijastimet voidaan peittää laittamalla lahkeet saappaiden päälle.

On otettava huomioon, että kaikki välineet, joissa on valaistuja näyttöjä tai merkkivaloja (esim. kenttäradio, GPS ja kello) voivat paljastaa joukon, kuten muidenkin valojen käyttö. Valaistut näytöt voidaan peittää teipillä tai vaatteella.

Tee tai tarkasta tuliasemissasi asean rajoittimet ja merkitse tulialueen rajat ja tulituskorkeus etumaastoon.

Edettäessä voidaan laittaa valkoinen vaate selkään näköyhteyden säilyttämiseksi. Sotilaat voidaan merkitä myös pilkoilla esimerkiksi siten, että taistelijalla on yksi, ryhmänjohtajalla kaksi ja joukkueen johtajalla kolme pilkkaa. Johtajilla voi olla myös himmeä, taaksepäin näyttävä valo.

Taistelumaasto on painettava mieleen jo valoisalla. Taistelijapareittain valmistellaan tuliasemassa rajoittimet tulialueelle sekä kolot asean tukeen maaston nimien mukaan.

Toiminta pimeällä

Pimeä vaikeuttaa taistelijan toimintaa rajoittamalla ihmisen tärkeimmän aistin eli näön käyttöä. Vähäisessä valossa tarkkojen havaintojen tekeminen ja etäisyyksien arviointi vaikeutuvat, jolloin tuttuakin maasto tai kohde voi näyttää oudolta. Siirryttäessä valoisasta pimeään ei aluksi nähdä juuri mitään. Silmä kuitenkin sopeutuu vähäiseen valoon, ja hämäränäkö paranee 5–10 minuutin kuluessa huomattavasti. 20–30 minuutin kuluttua silmä on saavuttanut parhaan hämäränäkökykynsä. Näköaistin ollessa rajoittunut muut aistit kuten kuulo- ja hajuaiisti pyrkivät kompensoimaan rajoittunutta näköaistia.

Valmistauduttaessa esimerkiksi vartiotehtävään pimeällä on oleskeltava pimeässä vähintään viisi minuuttia ennen vartiotehtävän alkamista.

Taistelijan on kiinnitettävä huomiota pimeänäkökyvyn säilyttämiseen. Vältä katsomasta kirkkaiisiin valoihin. Jos on tarvetta valaista, käytä punaista valoa. Omien ot-salamppujen käyttöön on pyydetävä lupa esimieheltä. Taistelun aikana hämäränäkökyky voi alentua aseiden suuliekistä, valojuovista ja valaisusta.

On vältettävä katsomasta kirkkaiisiin valoihin tai, jos se on välttämätöntä, on pidettävä toinen silmä suljettuna.

Pimeys ei tarjoa näkösuojaa viholliselta. Sotilaan on suojattava itsensä, tuliasemansa ja toimintansa lämpötähtystystä vastaan. Tähän voidaan käyttää esimerkiksi oksia ja muuta luonnonmateriaalia sekä solumuovia (teltpatjat) yhdistettynä luonnonmateriaaleihin.

Pimeätaistelu

Pimeätaistelua varten hälytinlaitteet (esim. paukku- ja valohälytin) asennetaan tulenavaustasan ja tuliasemien välialueelle. Hälytinlaitteen toimissa vihollisen pääosat ovat oletettavasti edenneet ryhmän tuhoamisalueelle.

Pimeällä taistelu aloitetaan yleensä lähempää kuin valoisalla yllätykseen pääsemiseksi ja paremman osu-matarkkuuden saavuttamiseksi. Usein vihollinen myös havaitaan pimeällä lähempänä kuin valoisalla. Pimeällä aseiden käyttö paljastaa tuliasemat helpommin kuin valoisalla. Pimeätähtäimillä varustettuja aseita käytetään valvontaan ja taistelun johtamiseen sekä yllättävään tul-en aloitukseen.

Valaisuvälineitä tulee käyttää taistelun aloittamisen jäl-keen, mikäli kaikilla taistelijoilla ei ole valonvahvistimia. Aseella, jossa ei ole valonvahvistinta, ammutaan pääasiassa vain valaisun aikana. Pimeällä maalin osoittami-seen käytetään samoja periaatteita kuin valoisalla.

Käytettäessä valonvahvistimia on taistelu pyrittävä aloit-tamaan ilman näkyvän valon käyttöä, jolloin lisätään yl-lätystä ja tulenavauksen tehoa.

Pimeätoimintavälineet

Valonvahvistimella kohde kyetään havaitsemaan pimeäs-sä muutamien satojen metrien etäisyyksille. Se vahvistaa olemassa olevaa valoa jopa kymmentuhattokertaiseksi. Ulkona on pimeälläkin tähtien antamaa perusvaloa, jota voi vahvistaa.

Valonvahvistin on parhaimmillaan valoisina öinä, kuten kuutamolla. Se paljastaa pienimmätkin valonlähteet (kän-nykkä, tupakka, jne.). Lumettomat ja pilviset syytyöt ovat valonvahvistimen käytölle epäedullisinta aikaa, koska per-usvaloa on erittäin vähän. Toimittaessa ikkunattomassa rakennuksessa täysin pimeässä ei valonvahvistimella näe. Tällöin on käytettävä esimerkiksi IR-valoa (infrapunasuo-dattimella varustettua valoa), jota ei näe paljain silmin.

Lumi- ja vesisade sekä tiheä sumu pienentävät havaitse-mis- ja tunnistusetäisyyksiä, jolloin tähyttäminen valonvahvistimella vaikeutuu. Valonvahvistimella ei kyetä tähyttämään savun ja pölyn läpi.

Kirkas pistemäinen valolähde aiheuttaa valovahvistimes-sa niin sanotun haloilmiön, jossa valolähde näkyy oikeaa kokoaan huomattavasti suurempana ja estää näkemästä valonlähteen lähelle. Päivänvalossa valonvahvistimessa on käytettävä valonsuodatinta.

Syvyuden ja etäisyyksien hahmottamiseksi voidaan käyttää molemmille silmille omaa valonvahvistinta kypärä-/pää-kiinnityksellä. Tällöin voidaan ajaa pimeässä ajoneuvolla ilman ajovaloja tai mahdollistaa jatkuva tähyttäminen.

Lämpötähtystimellä kyetään havaitsemaan lämmön-lähteet jopa kilometrien etäisyyksiltä. Lämpötähtystin havaitsee kohteiden pinnasta lähtevän ja heijastuvan lämpösäteilyn sekä muodostaa niiden lämpösäteilyja-kauman perusteella kuvan. Se muuttaa sähkömagneetti-sen säteilyn silmillä nähtäväksi kuvaksi. Valon määrällä ei ole merkitystä kuvan muodostamisessa, joten sitä voidaan käyttää niin valoisalla kuin pimeälläkin.

Lämpötähtystimen havaitsemis- ja tunnistusetäisyydet riippuvat kohteen lämpötilasta suhteessa ympäröivään maastoon, kohteen koosta, kohteen liikkeestä, säästä ja naamiotinnasta. Lämpötähtystimellä ei pääsääntöisesti voida havaita pinnan takana (esim. kasvillisuuden, lasin) olevaa kohdetta. Lumi- ja vesisade sekä tiheä sumu vai-keuttavat lämpötähtystystä pienentämällä havaitsemis- ja tunnistusetäisyyksiä. Savu ja pöly eivät juuri vaikuta lämpötähtystimen havaitsemiskykyyn.

5.7.6 Ensiapu (tapaturmissa)

Sotilaana sinun on osattava antaa ensiapua.

Verenvuodon tyrehtyttäminen

Ulkoisessa, näkyvässä verenvuodossa verta valuu tai pulpuaa runsaasti suurten verisuonten alueelta. Vuodon määrää on vaikea tarkasti mitata tai arvioida luotettavasti, mutta henkeä uhkaavaa verenvuotoa ei yleensä pystytä esimerkiksi sormin tai kämmenellä painamalla täysin tyrehtyttämään. Suuri ulkoinen verenvuoto on tyrehtytettävä mahdollisimman nopeasti kaikin käytävissä olevin järkevin keinoin.

Henkeä uhkaava verenvuoto:

- Ota vuoto hallintaan painamalla vuotokohtaa raajan tyveen asetettavalla kiristysiteellä tai painesiteellä.
- Aseta loukkaantunut makuulle, tajuton aina kylkiasentoon.
- Älä poista haavassa olevia vierasesineitä.
- Hälytä lisäapua.
- Anna muuta ensiapua oireiden mukaisesti.

Mikäli verenvuoto on raajassa ja verenvuoto jatkuu painesiteestä huolimatta, esimerkiksi raajan amputoituesa irti, tulee pakkotilanteessa käyttää kiristyssidettä verenvuodon tyrehtyttämiseksi. Runsaasti verta vuotanut loukkaantunut on kuljetettava makuuasennossa nopeasti sairaalahoitoon. Vahingoittunut raaja on paras tukea lastalla tai tukisiteellä kuljetuksen ajaksi.

HUOMIO!

Käytä ensimmäiseksi haavoittuneen omaa ensisidettä! Käyttöohje on pakkauksessa.

Hengityksen tarkistaminen ja avaaminen

Ilmatien menettäminen johtaa nopeasti menehtymiseen. Tämä on usein estettävissä yksinkertaisin toimenpitein:

- käsin leukaa nostamalla
- kylkiasennolla

Tajuttomuus uhkaa ilmateiden auki pysymistä, koska tajuttoman velto kieli tukkii takanielun estäen ilman vapaan kulun keuhkoihin.

Ilmatien menettämisen oireet, kun haavoittunut on tajuissaan:

- Haavoittunut yskii tai yrittää yskiä.
- Haavoittunut pitää kättään tai käsiään kurkullaan.
- Haavoittuneen iho on sinertävä.

Ilmatien menettämisen oireet, kun haavoittunut ei ole tajuissaan:

- Haavoittuneen iho on sinertävä.
- Haavoittuneen rintakehä ei kohoile.

Painesiteen tekeminen

Jos side kastuu läpi verestä, se ei ole pysäyttänyt vuotoa. Aseta kiristyside.

Ilmatien avaaminen

Arvioi tajuttoman hengitys: jos hengitystä ei tunnu, yritä avata ilmatiet tajuttoman leukaa nostamalla.

Kylkiasento

Aseta tajuton aina kylkiasentoon. Varmistu siitä, ettei tajuton pääse kääntymään selälleen. Tarkkaile henkilöä jatkuvasti.

- TAJUTON autetaan aina kylkiasentoon.

- TAJUISSAAN oleva haavoittunut autetaan kylkiasentoon tai siihen asentoon, jossa henkilön on helpoin hengittää.

Lämpimänäpito

Lämpimänäpito on yksi vammapotilaan tärkeimmistä hoitotoimenpiteistä.

- Verenvuoto heikentää lämmöntuotantoa.
- Kylmä heikentää veren hyytymistekijöitä, jolloin vuoto lisääntyy.
- Suomessa haavoittuneen lämpimänäpidosta on huolehdittava kaikkina vuodenaikoina.
- Älä altista haavoittunutta kylmälle hoidon aikana riisumalla turhaan vaatteita.

Jokaisen sotilaan varusteissa on pelastuspeite, joka heijastaa kehon lämpöä takaisin.

- Aseta pelastuspeite haavoittuneen ihoa vasten vaatteiden alle.
- Tavoitteena on suojata pää ja ylävartalo, ei raajoja.
- Eristä haavoittunut maasta, mikäli mahdollista.

Solmimalla peitteen pään, saat pujotettua sen autettavan vaatteiden alle.

Painelu- puhalluselvitys

Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa, selvitä heti, onko hän heräteltävissä.

- Puhuttele ja ravittele henkilöä.

Jos henkilö ei reagoi käsittelyyn, voi kyseessä olla sydämenpysähdys.

- Hälytä lisäapua huutamalla ja soita hätäkeskuksen numeroon 112 ja noudata sieltä saamiasi ohjeita. Laita puhelimesi kaiutintoiminnolle ja jatka auttamista. Älä katkaise puhelua ennen kuin hätäkeskuspäivystäjä antaa siihen luvan.

Aseta autettava selälleen ja selvitä, hengittääkö hän normaalisti.

- Avaa henkilön ilmatiet.
- Tarkista henkilön hengitys asettamalla korva tai kämmenselkä henkilön suun eteen: Tuntuuko henkilön hengitys omaa ihoa vasten? Kuuluuko henkilön hengitys? Näkyykö rintakehän edestakainen liike?
- Jos autettava hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi. Seuraa autettavan tilaa ja valvo hengitystä ammattiavun tuloon saakka.

Jos henkilö ei edelleenkään hengitä, aloita painelu- ja puhalluselvitys.

- Polvistu elvytettävän viereen hartioiden tasalle, aseta kämmen elvytettävän rintalastan keskelle ja toinen käsi kämmenselän päälle tueksi. Paina rintalastaa kohtisuoraan alaspäin käsivarret suorina oman vartalon painoa hyväksi käyttäen. Painelu tapahtuu taajuudella 100 kertaa minuutissa. Painelu- ja puhalluselvityksessä aikuisen rintalastan on painuttava selvästi (5–6 cm) suoraan kohti selkärankaa.
- **Painele rintalastaa kohtisuoraan alaspäin 30 kertaa.**

Avaa uudestaan elvytettävän ilmatiet taivuttamalla päätä taaksepäin.

Jos henkilö ei edelleenkään hengitä, aloita puhalluselvitys. Purista elvytettävän sieraimet kiinni, aseta huulesi tiiviisti elvytettävän suulle ja puhalla ilmaa tämän keuhkoihin.

- **Puhalla 2 kertaa.**
- Seuraa puhaltamisen aikana rintakehän nousumista. Jos ilma ei yrityksistä huolimatta mene helposti perille, tarkista elvytettävän pään ja leuan asento. Puhdista suu nopeasti oksennuksesta, verestä ja limasta sormella. Poista vieraat esineet ja esimerkiksi irrallaan olevat tekohampaat suusta ja nielusta.
- Tarkkaile jatkuvasti, että elvytettävän rintakehä nousee ja laskee.

Elvitystä on jatkettava, kunnes

- henkilön elintoiminnot palautuvat
- ammattiapu saapuu paikalle
- elvyttäjän omat voimat ehtyvät.

HUOMIO!

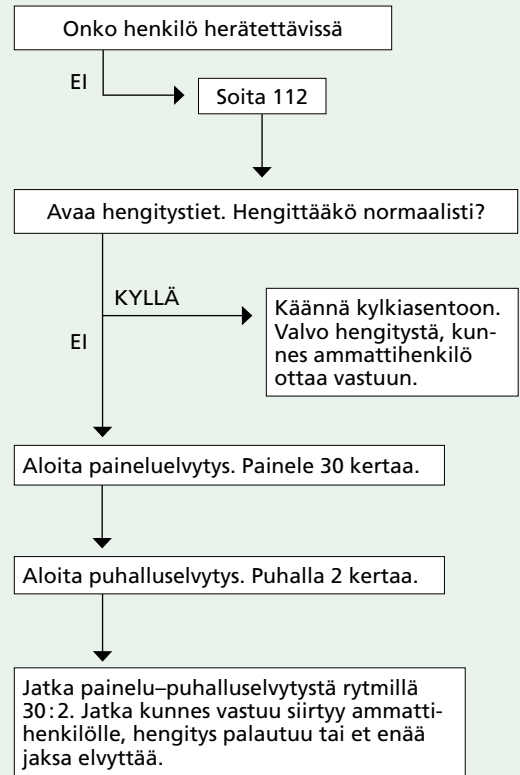
Elvitysrytmi on 30:2 (30 painallusta ja 2 puhallusta) riippumatta siitä, onko auttajia yksi vai useampia.

Sokki (verenkierron häiriötila)

Sokilla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilön kudosten verenkierto on riittämätön. Kiertävän veren määrä on riittämätön elimistön hapensaannille.

Syitä:

- suuret sisäiset tai ulkoiset verenvuodot
- allerginen reaktio
- palovammojen tai rajun ripulin tai oksentelun aiheuttama nestehukka
- verensokerin liiallinen lasku
- voimakas kivun tunteminen.

Ensiapu

1. Tyrehdytä suuret verenvuodot.
2. Aseta loukkaantunut makuulle ja kohota jalat esimerkiksi reppua, kiveä tai tuolia apuna käyttäen.
3. Tarkkaile potilaan hengitystä.
4. Suojaa potilas kylmältä. Peittele henkilö lämpimillä vaatteilla tai huovalla ja suojaa hänet kosteutta vastaan esimerkiksi sadeviitalla tai muovisella suojakelmulla. Eristä potilas kylmästä makuualustasta esimerkiksi pahvilla, sanomalehdillä tai nostamalla hänet paareille.
5. Vältä ensiapua antaessasi tarpeetonta kivun tuottamista.
6. Rauhoittele potilasta keskustelemalla.
7. Älä anna sokkipotilaalle juotavaa, vaikka hän valittaisi janoa ja pyytäisi.
8. Hälytä tarvittaessa lisäapua.
9. Estä lisävammojen syntyminen.
10. Toimita hänet nopeasti hoitoon.

Toiminta liikenneonnettomuudessa

1. Onnettomuuspaikalle joutuessasi, muista aina oma turvallisuutesi käyttämällä heijastinta tai heijastinliiviä.
2. Tee ensin nopea tilannearvio tapahtuneesta.
3. Tee hätäilmoitus HÄTÄNUMEROON 112.
4. Pelasta he ngenvaarassa olevat.
5. Estä lisäonnettomuudet.
6. Anna tarvittaessa ensiapua.
7. Tarkkaile loukkaantuneiden tilaa ja järjestä opastus lisäavulle.

5.8 Suojaaminen

Suojaaminen-kurssilla sinulle opetetaan vartiomiehen taitoja sekä voimankäytön perusteita. Kurssin oppimateriaali (mm. mikroelokuvat) on saatavilla kurssin PV-Moodle-työtilassa.

5.8.1 Valmiuden kohottaminen

Valmiuden kohottamisen toimenpiteet on esitetty luvussa 3.5.1 Harjoitus- tai sodan ajan joukon perustaminen.

5.8.2 Sodan oikeussäännöt

Sodan oikeussäännöillä säännellään sitä, miten sotaa käydään toisin sanoen millä aseilla ja menetelmillä taistellaan. Lisäksi tarkoituksena on sodan aiheuttamien ihmisten kärsimysten lievittäminen. Oikeus vahingoittaa vihollista millä keinoilla hyvänsä ei ole rajoittamaton. Valtioiden ja erityisesti niiden asevoimien etuun ja inhimillisyyteen perustuen on solmittu kansainvälisiä valtiosopimuksia, joilla tarpeetonta tuhoa ja kärsimystä on pyritty rajoittamaan. Suomessa ne on saatettu voimaan lailla. Sodan oikeussääntöjä on noudatettava sodissa ja muissa aseellisissa selkkauksissa.

Suomi on sivistysvaltio joka noudattaa aina kansainvälisiä velvoitteitaan, kuten sodan oikeussääntöjä. Rikkomalla sodan oikeussääntöjä ei voiteta sotaa vaan ainoastaan eristäydytään kansainvälisestä yhteistyöstä ja vaarannetaan Suomen asema nyt ja tulevaisuudessa. Noudattamisella taataan se, että Suomi saa tarvitsemaansa ulkomaisista apua ja tukea sodan aikana ja sen jälkeenkin. Tämä tarkoittaa myös Puolustusvoimien tarvitsemaa materiaalia ja mahdollisesti muiden valtioiden suorituskykyjä.

Rikkomalla sodan oikeussääntöjä yksittäinen sotilaskin saattaa vaarantaa oman tulevaisuutensa; rikoksista rangaistaan ja rikokset aiheuttavat kärsimystä uhrin lisäksi myös tekijälle. Noudattamisella taataan myös suomalaisten mahdollisuus saada sodan oikeussääntöjen edellyttämä suoja. Sotarikoksia ovat esimerkiksi taistelukyvyttömän henkilön surmaaminen tai haavoittaminen, petollinen surmaaminen tai haavoittaminen, sotavangiksi ottaminen petollisin keinoin, vihollisen omaisuuden tuhoaminen tai haltuunotto ilman sotilaallista välttämättömyyttä, kunniaa loukkaavat sotarikoksen muodot kuten epäinhimillinen tai halventava kohtelu sekä rangaistus ja teloitus ilman asianmukaista oikeudenkäyntiä.

Velvollisuus suojella ja hoitaa sairaita sekä haavoittuneita ei erittele heitä omiksi tai vihollisiksi, eikä suojele- ja hoitovelvollisuuteen saa vaikuttaa tausta, uskonto taikka poliittinen kanta.

Suojeltuja kohteita ovat siviiliväestön keskittymät, lääkintälaitokset, kulttuurikohteet sekä ympäristölle vaaralliset laitokset. Suojeluun oikeutetut lääkintähuollon henkilöt ja kohteet on merkitty Punaisen Ristin tai Punaisen Puolikuun tunnuksella; väestönsuojelun kohteet ja suojeltavat kulttuurikohteet on puolestaan merkitty niiden omilla tunnuksilla. Suojeltuja kohteita ei saa käyttää vihollista vahingoittavaan toimintaan. Jos niin menetellään, suojele lakkaa.

Sotilas on vihollisen valtaan joutuneena oikeutettu sotavangille kuuluvaan kohteluun. Sotavanki on velvollinen ilmoittamaan vain nimensä, arvonsa, syntymäaikansa ja tuntuolevynsä numeron. Muihin kysymyksiin vastataan: "En voi vastata kysymykseen". Sotavangilta ei saa ottaa pois suojavälineitä, henkilökohtaisia esineitä eikä tuntuolevyä. Väkivallan käyttö sotavankia kohtaan on kielletty. Sotavankien hyvinvointi sotavankeudessa on taattava. Heidän yhteydenpitonsa omaisiin ja mahdollisuus harjoittaa uskontoa on järjestettävä.

Sotatoimet on kohdistettava vain sotilaskohteisiin, siviiliväestön ja siviiliomaisuuden suojelemiseksi ja umpimähkäisen toiminnan sijasta. Sodan oikeussäännöissä on nimetty kohteita, joita vastaan ei saa hyökätä. Miehityllä alueella miehittäjän on varmistettava alueelle jääneen siviiliväestön normaalin elämän jatkuminen ja toimeentulo.

Suomalaista sotilasta velvoittavat sotilaan säännöt. Sodan oikeussääntöjen rikkomisesta rangaistaan Suomen rikoslain mukaisesti.

5.8.3 Voimankäytön perusteet sekä vartiomiehen ampuma-aseen käyttö

Sotilaan voimankäyttöä määrätään ja ohjataan Puolustusvoimia koskevassa lainsäädännössä ja sotilaskäskyin. Keskeisimmät säännökset on kirjattu Puolustusvoimista annettuun lakiin (551/2007) ja rikoslakiin (39/1889). Sotilaallista voimankäyttöä ovat henkilökohtaisen ampuma-aseen tai muun voimankäyttövälineen sekä niitä voimakkaamman asevoiman käyttö. Sotilaallinen voimankäyttö perustuu aina käskettyyn tehtävään.

Hätävarjelu on yksittäisen henkilön, myös sotilaan, oikeus puolustaa omaa tai toisen henkilön koskemattomuutta, henkeä ja terveyttä sekä oikeus puolustaa omaisuutta oikeudettomalta hyökkäykseltä. Hyökkäyksen tulee olla joko aloitettu tai välittömästi uhkaava. Hätävarjelussa käytettävien keinojen on oltava hyväksyttävissä suhteessa uhkaan.

Suomalaisen sotilaan säännöt

1. Noudata esimiehesi käskyjä ja sodan oikeussääntöjä

Suomalaisena sotilaana noudata aina kaikissa toimissasi laillisia sotilaskäskyjä ja sodan oikeussääntöjä. Niiden rikkominen on rangaistavaa ja vahingoittaa isänmaatasi, Puolustusvoimien ja omaa mainetta. Tällaiset teot aiheuttavat tarpeetonta kärsimystä ja saavat vihollisen toimimaan vastaavasti omia sotilaitamme ja siviiliväestöämme kohtaan.

2. Taistele vain vihollisen sotilaita ja sotilaskohteita vastaan

Taistele ainoastaan vihollisen sotilaita ja sotilaallisia kohteita vastaan. Älä tuhoa enempää kuin tehtäväsi vaatii ja mikä on sotilaallisesti välttämätöntä.

3. Älä surmaa taistelukyvyttömiä, auta hädässä olevia

Älä surmaa, haavoita tai vahingoita taistelukyvyttömiä tai antautuvia vihollisia. Riisu heidät aseista ja luovuta esimiehellesi. Kokoa haavoittuneet, sairaat ja haaksirikkoiset sekä huolehdi heistä, olivatpa he ystäviä tai vihollisia.

4. Kohtele asiallisesti vihollisia ja siviilejä

Kohtele asiallisesti ja inhimillisesti kaikkia vallassasi olevia vihollisia ja siviilejä.

5. Sotavankien epäasiallinen kohtelu on kielletty

Sotavanki on velvollinen ilmoittamaan vain nimensä, sotilasarvonsa sekä syntymäaikansa ja tuntelevynsä numeron. Häntä ei saa pakottaa antamaan muita tietoja. Sotavankien ruumiillinen ja henkinen kidutus on kielletty.

6. Älä ota panttivankeja äläkä kosta

Panttivankien ottaminen ja ihmiskilpien käyttö on kielletty. Pidättäydy myös kaikista kustotoimista.

7. Käytä vain Puolustusvoimien hyväksymiä aseita ja ampumatarvikkeita

Älä käytä kiellettyjä aseita, ampu-ampumatarvikkeita, taisteluvälineitä ja -menetelmiä; äläkä muuta luvatta käyttösi annettuja aseita ja ampu-ampumatarvikkeita.

8. Älä hyökkää siviili- ja muita suojeltujakohteita vastaan

Älä hyökkää siviili- ja muita suojeltuja kohteita ja niiden tunnuksilla varustettuja henkilöitä vastaan, ellei mainittuja tunnuksia käytetä vihollisen toimesta petollisesti väärin sotilaallisiin tarkoituksiin. Kunnioita kansainvälisiä suojatunnuksia, kuten valkoista neuvottelulippua, Yhdistyneiden Kansakuntien tunnusta sekä väestönsuojelun, kulttuurikohteen ja vaarallisia voimia sisältävän kohteen sekä lääkintäkohteiden suojatunnuksia (punaisella ristillä, -puoliokululla tai -kristallilla merkityt kohteet ja henkilöt).

9. Kunnioita toisen omaisuutta

Kunnioita toisen omaisuutta. Ryöstäminen on kiellettyä. Sotasaalisheet ja -ampumatarvikkeet saa ottaa käyttöön sotilasesimiesten luvalla.

10. Estä sääntöjen rikkominen ja ilmoita väärinkäytöksistä

Pyri estämään näiden sääntöjen rikkominen. Ilmoita havaitsemasi sääntöjen rikkominen esimiehellesi. Sodan oikeussääntöjen rikkomisesta rangaistaan Suomen rikoslain mukaisesti.

Rauhan aikana (normaalioloissa) ampumaseen käyttöä käsketään aina erikseen. Ampumaseen käyttö on rauhan aikana erittäin rajoitettua ja käytännössä se edellyttää vartiotehtävissä todella huomattavaa henkeen tai terveyteen kohdistuvaa uhkaa. Ampumaseen käytöstä on varoitettava vastapuolta, mikäli tilanteen kiireellisyys ei estä sitä.

Varoittaminen ampumaseen käyttämisestä tehdään esimerkiksi huutamalla: "SEIS – PUOLUSTUSVOIMAT – LIIKKUMATTA, TAI AMMUN!" "STOP – FINNISH DEFENCE FORCES, STOP OR I WILL FIRE!"

Tarvittaessa ammutaan varoituslaukaus, mikäli tilanne sen sallii. Jos muut voimakeinot osoittautuvat riittämättömiksi, ammutaan tähdätty laukaus kohteeseen (ensisijaisesti ei-tappavalle alueelle).

Vartiomies hälyttää ampumalla tai tilanteeseen soveltuvalla taisteluvälineellä, kun vihollinen on ehtinyt tulenaustaan yllä tai ylittää.

Punainen risti

Punainen puolikuu

Punainen kristalli

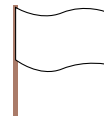
Vaarallisen kohteen tunnus

Väestönsuojelun tunnus

Kulttuurikohteet

Valkoinen lippu

Yhdistyneet Kansakunnat

Sotavankileirin tunnus

Sotavankileirin tunnus

Internointileirin tunnus

Esimerkki kulunvalvontapaikasta

5.8.4 Toiminta kulunvalvontapaikalla ja vartiomiehen toiminta kohdetta suojattaessa

Kulunvalvontapaikalla suojataan tärkeää kohdetta ja valvotaan sinne saapuvaa liikennettä. Kulunvalvontapaikalle on tyypillistä, että sen kautta on omaa ajoneuvoliikennettä. Samaan aikaan on kyettävä estämään asiattomien ja vihollisen pääsy. Kulunvalvontapaikan tulee sijaita maastoesteeseen tai vastaavan takana suhteessa suojattavaan kohteeseen nähden.

Kulunvalvontapaikalla

- Tarkastaja tarkastaa paikalle tulevat ajoneuvot sekä kuljettajan ja matkustajien kulkuluvat, ja varmistaa onko ajoneuvolla oikeus tulla kohteelle.
- Suojaja (yleensä partion johtaja) suojaa tarkastajaa mm. tarkkailemalla ajoneuvossa olevia ja pitämällä tarkastettavaa tähtäimissä koko ajan. Suojaja myös johtaa partion toimintaa.
- Pysäyttäjä pysäyttää pysähtymispaikan läpi yrittävät ajoneuvot sekä suojaa tarkastajan ja suojaajan toiminnan. Pysäyttäjä voi toimii samalla myös ryhmän pesäkkeen vartiomiehenä. Pysäyttäjän tuliaseman etäisyys kulunvalvonnan pysäytyspaikalle on yleensä 50–100 m.
- Jos kulunvalvontapaikka on miehitetty vain kahdella taistelijalla, kuuluu suojaajalle myös pysäyttäjän tehtävät.

Kulunvalvontapaikalla on vartiopaikan hälytysjärjestelyt sekä välineet liikenteen hidastamiseksi ja pysäyttämiseksi. Kiinteälle kulunvalvontapaikalle rakennetaan tarvittavat

opasteet ja hidasteet. Tilapäisellä kulunvalvontapaikalla hidastimina käytetään esimerkiksi varoitusstauluja, tien osittain kaivettuja puita, tynnyreitä, piikkilankaesteitä tai puomeja.

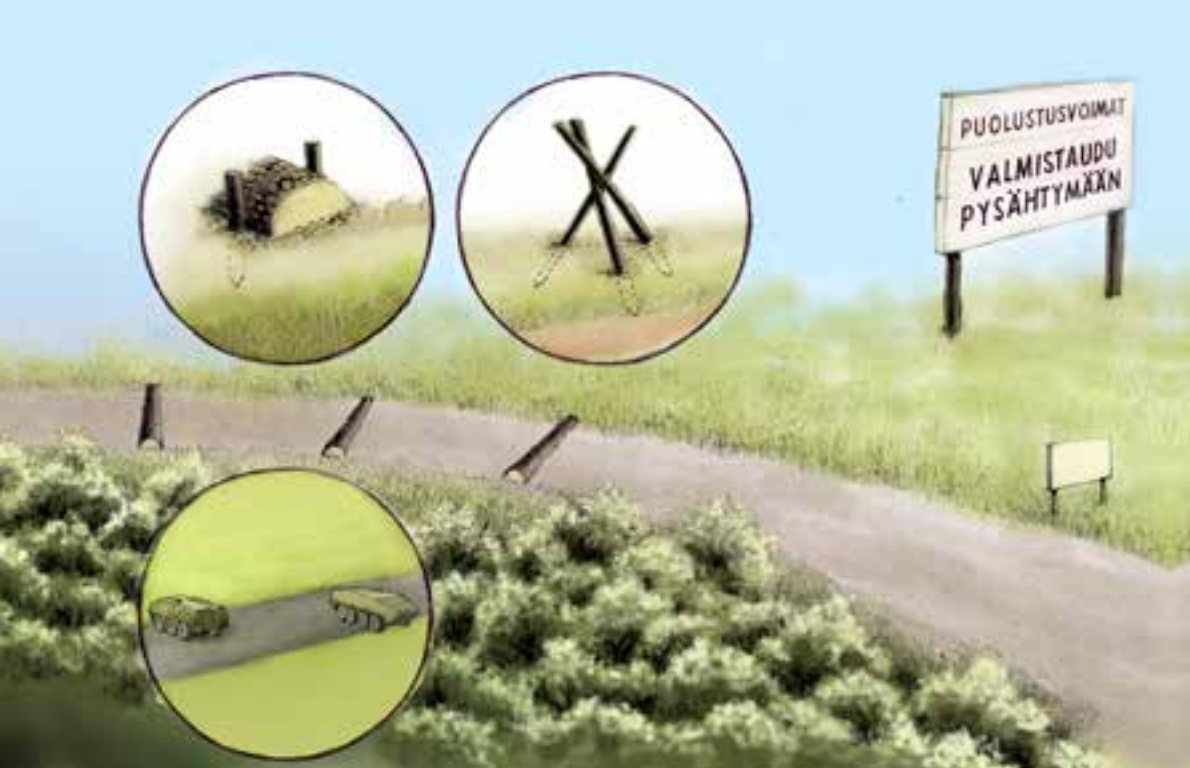
5.8.5 Pesäkkeen vartiomiehen toiminta taistelutilanteessa

Pesäkkeen vartiomiehen tehtävä on suojata ryhmää tai kohdetta vihollisen yllättävältä toiminnalta, tarvittaessa hälyttää joukko, estää asiattomien pääsy kohdealueelle ja ottaa kiinni epäilyttävät henkilöt. Vartiotehtävän ja -paikan käskee joukon johtaja, joka tekee myös vartiovuoroluettelon.

Taistelun tai paljastumisen jälkeen vartiopaikkaa yleensä vaihdetaan, jos joukko jää paikalleen. Vartiopaikan on täytettävä hyvän tuliaseman vaatimukset.

Vartiomiehen on tiedettävä

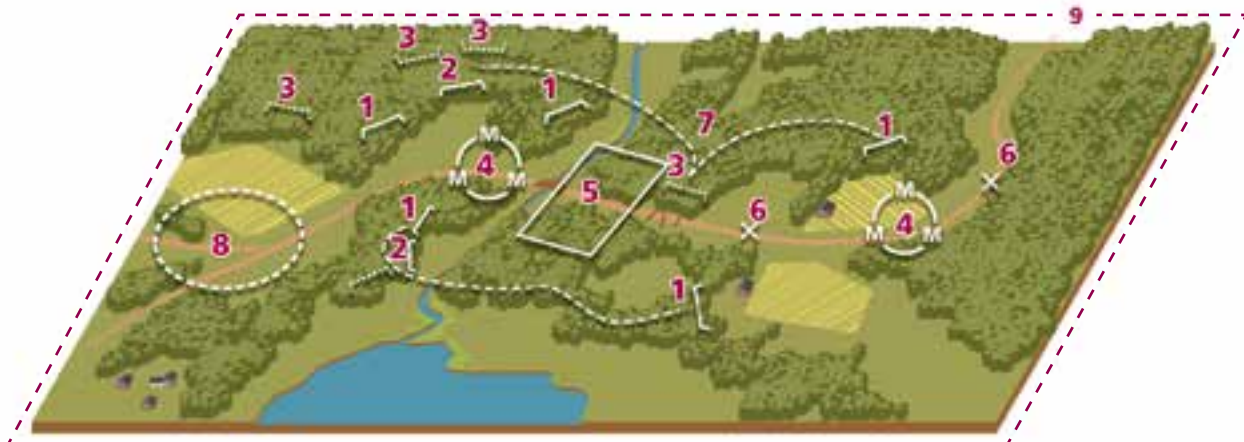
- tehtävä
- etumaaston kiintopisteet ja etäisyydet niihin (maaston nimeäminen)
- uhkasuunnat ja niissä olevat maaston muodot ja kasvillisuus
- määräykset tulenaloittamisesta
- hälyttämistapa
- vartiopaikalta käytettävien panosten ja hälyttimien paikat
- valaisuvälineiden käyttö
- torjuntamaalit ja sulutteet.

Vartiomiehen on tiedettävä lisäksi muiden pesäkkeiden vartiopaikkojen sijainti sekä vartiopaikan etupuolella olevat omat joukot.

Vartiomiehen on tähyttävä jatkuvasti ja seurattava valppaana ympäristön tapahtumia. Havainnoja tehdään tähyttämällä ja kuulostelemalla. Pimeällä havaintojen teossa korostuu kuulostelu, pimeänäkölaitteen ja lämpötähtystimen käyttö.

Vartion vaihdossa vältetään käyttämästä tunnussanaa, ettei se paljastu. Uuden vartiomiehen on tultava käskettyyn aikaan ja käsketystä suunnasta, sekä näytettävä sovitun äänetön lähestymismerkki tunnistamistasalla. Vartiomiestä vastaa lähestymismerkkiin sovitulla merkillä. Vartiomiestä vaihdettaessa on, tähytystä jatkaen, selostettava uudelle vartiomiehelle vartioaikana tehdyt havainnot, erityisesti epäilyttävät seikat. Tietojen vaihto on tehtävä kuiskaten.

1. Varsinainen tulasema
2. Vara-asema
3. Vaihtoasema

4. Miinoite
5. Epäsuoran tulen torjuntamaali
6. Epäsuoran tulen maali

7. Siirtymäreitti
8. Pidettävä maastokohta
9. Vastuualueen rajat

Tukikohdan vartioinnin järjestelyt

- Kiertovartiota käytetään esimerkiksi joukkueen tukikohdassa tai vartioitaessa laajalla alueella olevaa kohdetta. Yleensä sillä täydennetään muuta vartiointia.
- Kiertovartiota suoritetaan yleensä taistelijapareittain/ partioittain epäsäännöllisin väliajoin. Vartiokäskyyn sisältyy tällöin aina kierrettävä vartioreitti ja kiertoajat.
- Vartiomiesten tulee liikkua mahdollisimman äänettömästi ja pysähtyä aika-ajoin tai käsketyissä paikoissa kuulostelevaan ja tähystämään.
- Talvella vartioreittiä voidaan kiertää myös suksilla.

5.8.6 Lähitaistelu

Taistelukentällä on mahdollisuus joutua yllättäen lähitaisteluun kaikissa tilanteissa. Lähitaistelulla tarkoitetaan taistelua kosketusetäisyydeltä noin 40 metriin asti. Vihollisen ollessa välittömässä läheisyydessä ei taistelijalla välttämättä ole mahdollisuutta valita taisteluvälinettä tai käyttää suojaa hyväksi. Lähitaistelussa korostuvat aloite, päättäväisyys, häikäilemättömyys, aggressiivisuus ja nopeus.

Ensisijaisesti on käytettävä ampuma-asetta, käsikranaattia tai muita taisteluvälineitä. Muita välineitä ovat esimerkiksi puukko, pistin, vesuri, kirves ja kenttälapio. Tarvittaessa vihollinen on tuhottava jopa paljain käsin. Lähitaistelussa on pyrittävä olemaan selvillä omien ja

vihollisen taistelijoiden sijainnista. Omien aseiden tehon ja rakenteiden suojavahvuuksien tunteminen auttavat lähitaistelutilanteesta selviytymisessä.

Ampuma-aseella pyritään ampumaan kaikissa tilanteissa, jopa kosketusetäisyydeltä. Asetta voi käyttää myös pisto- tai lyöntivälineenä, jos ase ei ole toimintakuntoinen, ampumatarvikkeet ovat loppuneet tai tulialueella on omia taistelijoita. Tilanteen salliessa tulee ase saattaa toimintakuntoon.

Pistin kiinnitetään rynnäkkökivääriin, kun lähitaistelu vihollista vastaan on todennäköistä. Pistintä ei pidetä aseessa kiinni muutoin, koska se nostaa iskemiä ja hankaloittaa aseiden käsittelyä. Luoti on aina pistintä nopeampi, joten on parempi ampua kuin käyttää pistintä.

Lähitaistelu

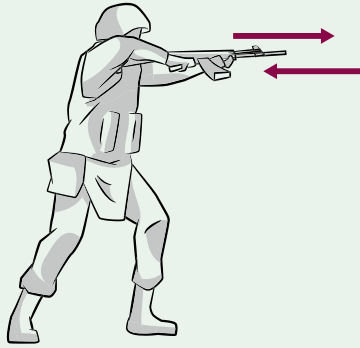
HUOMIO!

Lähitaistelussa tavoitteena on vihollisen tuhoaminen mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti keinolla millä hyvänsä.

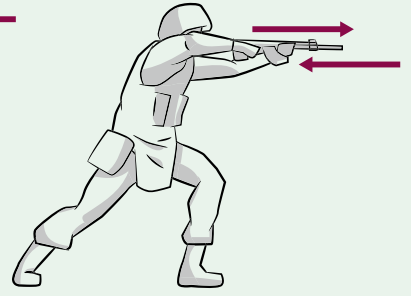
Alkuasennolla mahdollistetaan torjunnat, pistot ja lyönnit. Pistoja ovat lyhyt pisto ja pitkä pisto. Pisto tehdään yhtenäisenä liikkeenä, survaisemalla pistin kohteeseen, kiertämällä sitä vasemmalle tai oikealle ja vetäisemällä ase takaisin alkuasentoon. Peruslyöntejä ovat iskut aseensa perällä ja piippuis-
kut. Piippuiskuun voidaan liittää myös viilto pistimellä ja sitä seuraava pisto vastustajaan.

Alkuasento

Lyhyt pisto

Pitkä pisto

5.9 Suojautuminen

Suojautuminen-kurssilla sinulle opetetaan taitoja, joiden avulla pystyt paremmin suojautumaan vihollisen toiminnalta taistelukentällä. Kurssin oppimateriaali (mm. mikroelokuvat) on saatavilla kurssin PVMoodle-työtilassa.

Vihollinen pyrkii aiheuttamaan tappioita joukoillemme lentokoneilla, helikoptereilla, epäsuoralla tulella, suora-ammuntatulella, panssarivaunuilla, miinoilla sekä taisteluaineilla. Vihollinen kykenee kohdistamaan asevaikutuksen joukkoihimme kaikissa valaistus- ja sääolosuhteissa. Peitteinen maasto, lumi, pimeys ja huonot sääolosuhteet vaikeuttavat kuitenkin vihollisen toimintaa merkittävästi.

Sotilaan on suojauduttava vihollisen tiedustelulta, tähystykseltä sekä asevaikutukselta. Toimintatapojen on oltava taistelukentän tilannetta vastaavia. Sotilaan on kyettävä estämään ennakoita ja varautumaan myös oman toiminnan aiheuttamiin vaaratilanteisiin.

Suojavarusteiden tarkoituksena on heikentää tai estää sotilaaseen kohdistuvia asevaikutuksia. Suojavarusteiden oikealla käytöllä voidaan vähentää sirpaleiden ja luotien aiheuttamia tappioita. Sotilaan suojavarustukseen kuuluvat joukon kokoonpanon ja tehtävän mukaisesti muun muassa kypärä, visiiri, suojalasit, kuulosuojaimet sekä sirpale- tai luotisuojaliivi. Suojeluvälineisiin kuuluvat

suojanaamari ja suojaviitta tai sadeasu sekä vastalääkkeenantolaite. Lisäksi sotilaan varustukseen kuuluu ensiside.

Aktiivisella suojautumisella estetään tai vaikeutetaan hyökkääjän toimintaa. Aktiivisen suojautumisen keinoja ovat vihollisen tiedustelu- ja valvontavälineiden sekä viestivälineiden tuhoaminen, aseiden ja ampumatarvikkeiden tuhoaminen, miinojen raivaaminen tai tuhoaminen, ilma-ammunta sekä vihollisen elävän voiman kulluttaminen, lamauttaminen tai tuhoaminen.

Passiivisella suojautumisella estetään oman toiminnan havaitseminen, vaikeutetaan tarkan maalipisteen määrittämistä ja lisätään kohteen kestävyyttä asevaikutusta vastaan. Passiivisen suojautumisen keinoja ovat naamiointi, hajauttaminen, harhauttaminen, maastouttaminen, liikkuvuus ja maaston käyttö sekä linnoittaminen.

Sotilaan naamiointiin kuuluvat maastopuku ja paljaiden ihonkohtien sekä taistelu- ja kenttävarustuksen naamiointi. Nykyaikaisen maastopuvun materiaali vähentää lämpösäteilyä ja vaikeuttaa taistelijan havaitsemista. Maastouttamiseen kuuluvat tulaseman, teltan, ajoneuvon ja ryhmän varustuksen maastouttaminen ja naamiointi. Tulaseman linnoittaminen on sotilaan tehokkain suojautumiskeino. Maaston oikealla käytöllä saavutetaan suojaa. Etenemisreitit ja tulaseman valinnalla voidaan suojautua vihollisen tähystykseltä ja suora-ammuntatulelta.

Suojautuminen tähytykseltä ja vihollisen havaitseminen

Liike paljastaa

- erityisesti tähytys-suuntaan sivuttainen liike
- liikkuminen valaisun aikana
- taistelija
- ryhmä
- ajoneuvo
- tuulessa heiluva naamioverko
- kasvillisuuden paikallinen heilunta

Suojaudu pysähtymällä tai maahan heittäytymällä.

Tausta paljastaa

- liikkumisreitti
- tuliaseman valinta
- vartiopaikan valinta
- taisteluvarustuksen naamiointi.

Valitse suojaainen etenemisreitti ja tuliasema. Varmistu, ettet tuliasemassasi erotu ympäröivän maaston luonnollisesta muodosta.

Heijastavat pinnat ja säännölliset muodot paljastavat

- kasvot, kädet
- ase, työväline
- kiikarit
- ruoka-astiat
- ajoneuvon lasit.

Naamioi paljaat ihonkohdat ja taisteluvarustuksesi.

Jäljet paljastavat

- etenemisreitintä valinta
- roskat
- tulialueen raivaus
- linnoittamisjäljet

Älä jätä jälkiä äläkä roskia.

Tuli ja valot sekä lämpö, savu ja hajut paljastavat

- valojuovaluodit
- aseiden suuliekit
- taskulampun väärä käyttö
- ajovalojen väärä käyttö
- kamiinan savu ja haju
- tupakan savu ja haju, pakokaasu
- nuotio
- esteetön (näkö)yhteys lämpimiin pintoihin.

Vältä valojen käyttöä. Valojen käyttö tuliasemassa on sallittu vain suojapoterossa suojaviitan alla. Aseta naamiointimateriaali niin etäälle naamiotavasta kohteesta, että se ei itse lämpene.

Ääni paljastaa

- huudetut komennot
- väärin pakatusta tai käsitellystä taisteluvarustuksesta lähtevä ääni
- vihollisen aseille ominainen ääni esimerkiksi tulinopeus
- kovaääninen keskustelu
- puiden huolimaton lisääminen kamiinaan
- ajoneuvojen äänet
- paukku- ja valoilmaisimet
- lähtölaukaukset
- varomaton liikkeestä syntyvä ääni.

Toimi äänettömästi, käytä merkkejä.

**Naamioverkon ja irtonaamioinnin
käyttö naamioinnissa**

Säännöllinen muoto paljastaa

- linnoitteet
- suojakumpareet
- tullialueen raivaus.

**Riko säännöllinen muoto
maastouttamalla ja naamioimalla.**

Varjo paljastaa

- taistelija
- ajoneuvo
- teltoa
- ryhmäaseet.

Käytä varjoisaa paikkaa hyödyksi.

Väri paljastaa

- naamioimattomat kasvat ja kätet
- naamioimaton telto ja ajoneuvo
- kuivunut naamiointikerros
- roskat.

**Naamioi taisteluväestösi
ja ryhmän materiaali.**

Huonosti valittu etenemisreitti paljastaa

- tunnustelija
- lähetti
- tiedustelija.

**Valitse suoja-inen etenemisreitti
ja käytä maaston tarjoamaa suojaa.**

Pimeä ei suojaa toimintaa

- valonvahvistin
- valaisuraketit
- liikeilmaisimet
- maavalvontatutka.

**Suojaudu kuten valoisallakin. Taskulampun
käyttö on sallittu vain suoja-asemassa,
taisteluaseman suojakolossa ja suojaviitan alla.**

5.9.1 Suojelukoulutus (CBRN-suojelu)

Sotilaan on osattava käyttää henkilökohtaisia suojarusteita ja pitää ne käyttökunnossa. Sotilaan on osattava toimenpiteet suojelevaroituksessa ja suojelehälytyksessä.

HUOMIO!

Suojelehälytyksen edellyttämät toimenpiteet on pystyttävä tekemään alle 10 sekunnissa.

Suojarusteesi antavat hyvin huollettuina ja oikein käytettyinä suojan kemiallisilta taisteluaineilta, radioaktiiviselta laskeumapölyltä, biologisilta taisteluaineilta sekä hetkellisesti palokohteissa kuumuudelta, roiskeilta ja kipinöiltä.

Suojanaamarin koko valitaan ja naamari säädetään kunakin kasvopiirteiden mukaisesti. Pitkä parta heikentää naamarin tiivyyttä. Tästä syystä sotilaan tulee ajaa partansa.

Syövyttäviä kaasuja vastaan suojanaamarin kumi antaa ainakin 24 tunnin, sadeviitta alle 30 minuutin ja tavalliset kumisaappaat 4–6 tunnin suojan.

Suojanaamarin suodatin kestää ilmakaasuja ainakin 24 tunnin ajan. Suojanaamarissa 95 on nesteen nauttimismahdollisuus ja näön korjaimet. Suojanaamaria voidaan tarvittaessa pitää kasvoilla 24 tuntia.

Tilanteen vaatiessa taistelijoille jaetaan taisteluvarustuksen ja suojanaamarin lisäksi myös muita henkilökohtaisia suojavälineitä.

Kemialliset taisteluaineet jaetaan pysyvyyden mukaan ilmakaasuihin ja maastokaasuihin. Ilmakaasut levitetään aerosolina tai kaasuna kulkemaan ilmavirran mukana kohdealueelle. Maastokaasut levitetään nestepisaroina maastoon, josta kaasu vaikuttaa höyrystymällä ja kosketuksen kautta.

Kemialliset taisteluaineet jaetaan myrkyllisyyden mukaan

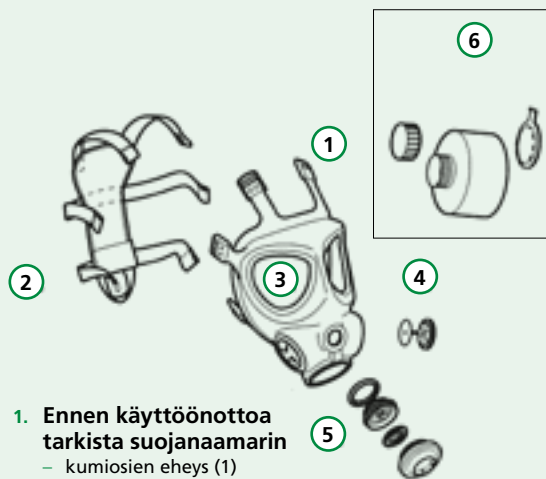
- ärsyttäviin kaasuihin, jotka vaikuttavat hengityselimien kautta
- tukehduttaviin, jotka vaikuttavat hengityselimien kautta
- syövyttäviin kaasuihin, jotka vaikuttavat pisaroina varusteiden ja ihon läpi sekä höyryinä silmien limakalvojen ja hengityselimien
- yleismyrkyllisiin kaasuihin, jotka vaikuttavat hengityselimien kautta
- hermokaasuihin, jotka vaikuttavat hengitysilman, ihon tai elintarvikkeiden kautta
- psykokemiallisiin aineisiin, jotka vaikuttavat ilman tai juomaveden välityksellä.

Suojanaamarin käyttöönotto ja pukeminen

HUOMIO!

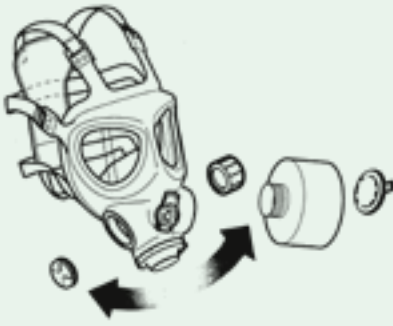
Naamarin ja suodattimen tarramerkkejä ei saa poistaa!

1. Ennen käyttöönottoa tarkista suojanaamarin

- kumiosien eheys (1)
- nauhaston kunto ja kimmoisuus (2)
- lasien kunto ja puhtaus (3)
- sisään- ja uloshengitysventtiilin (5) puhtaus ja kunto
- uloshengitysventtiili ja kansi on kierretty tiiviisti kiinni
- suodattimen kunto (6).

Suodatinta ravistettaessa ei saa kuulua rapinaa eikä hiilijauhetta saa valua ulos

2. Kiinnitä suodatin

- poista suodattimesta kierrekorkki ja pohjatulppa
- kiinnitä suodatin joko vasemmalle tai oikealle puolelle
- laita vapaaseen istukkaan sokkotulppa / puherasia

3. Kiinnitä silmälasit, säädä korkeus sopivaksi

4. Löysää nauhasto

5. Aseta naamari leuka edellä kasvoille ja vedä nauhasto pään yli

6. Kiristä nauhasto tasaisesti niin, että tukiverkko asettuu keskelle takaraivoa

7. Puhalla voimakkaasti

8. Tarkasta naamarin tiiveys

- ei hiuksia tms. ihon ja kasvo-osan välissä
- peitä kädellä suodattimen aukko
- ime ilmaa sisään, jolloin naamarin tulee tiivistyä kasvoille
- jos naamari ei ole tiivis, kiristä suodatinta ja uloshengitysventtiilipakettia sekä sokkotulppaa

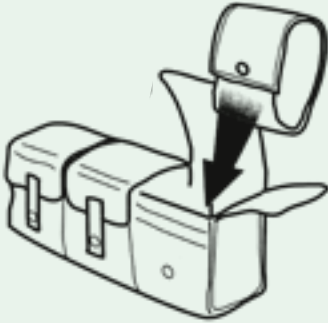
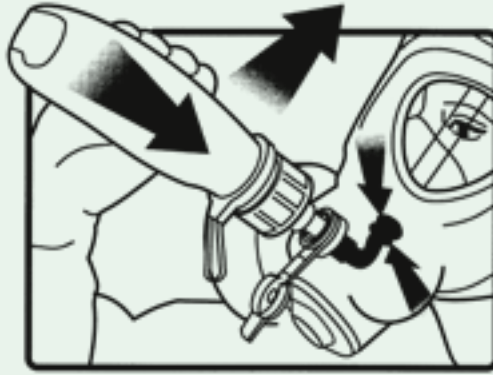

Kiristä kevyesti

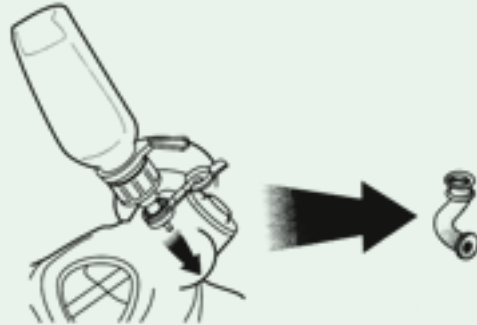
Juomalaitteen käyttö

- käytä vain puhdasta vettä
- kiinnitä juomapullon korkki kenttäpulloon
- avaa kasvo-osassa oleva juomalaitteen suojatulppa
- yhdistä pullonkorkki ja naamarin juomalaite
- paina juomapullolla juomaletku suuhun
- purista suukappaleen pää auki
- päästä välillä korvaavaa ilmaa pulloon

Suojanaamarin kuljettaminen

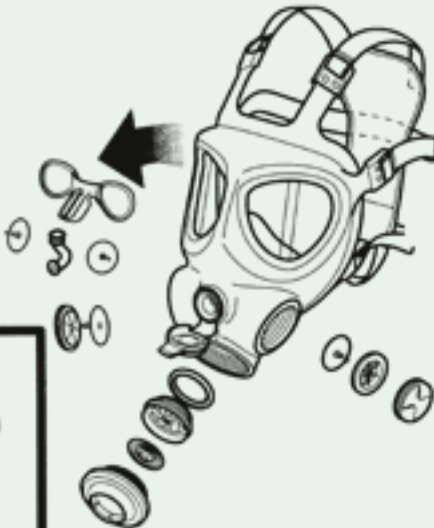
- irrota suodatin
- irrota silmälasit ja laita ne koteloon tai puuvillakäsineiden sisään
- laita silmälasit suojanaamarin sisään
- pakka suojanaamari, silmälasit, suodatin, suojakäsineet ja puhdistusjauhe suojanaamarilaukkuun
- laita laukku kantolaitteen oikeanpuoleiseen takataskuun

Suojanaamarin käyttöhuolto

Juomalaitteen puhdistaminen

- täytä kenttäpullo puhtaalla vedellä, kiinnitä se juomalaitteeseen
- irrota suukappale ja pese se erikseen
- valuta juomalaitteen läpi vettä puristamalla pulloa voimakkaasti

Suodatinta ei saa pestä eikä kastella

Kasvo-osan pesu ja desinfiointi

- irrota kuvan mukaiset osat
- pese osat ja kasvo-osa pesu- / desinfiointiaineella
- huuhtelee puhtaalla vedellä
- kuivaa osat
- kokoa naamari

Kasvo-osan pesu ja desinfiointi

- irrota kuvan mukaiset osat
- pese osat ja kasvo-osa pesu- / desinfiointiaineella
- huuhtelee puhtaalla vedellä
- kuivaa osat
- kokoa naamari

Henkilökohtainen esipuhdistus

Ihon puhdistus

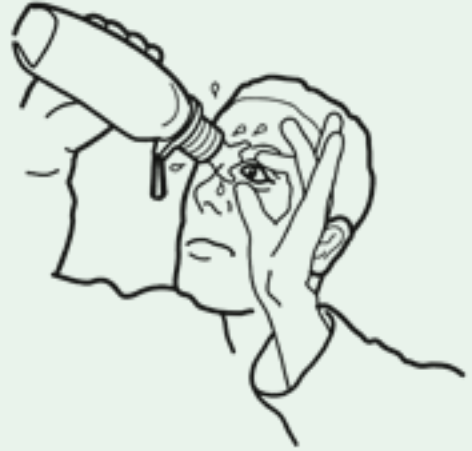
- pulveroi saastunut ihon kohta paljaalla kädellä tai puuvillakäsineellä
- hankaa saastunutta ihon kohtaa
- anna jauheen vaikuttaa minuutin ajan
- ravista jauhe pois
- pulveroi iho uudelleen
- hankaa ja jätä jauhe iholle

Silmien huuhtelu

- pidä silmää auki ja huuhtele runsaalla vedellä ainakin 30 sekuntia

Varusteiden ja vaatteiden puhdistus

- pulveroi saastuneet kohdat
- levitä ja hankaa jauhe käsineellä
- jätä jauhe varusteisiin
- älä riisu suojanaamaria äläkä suojakäsineitä käsitellessäsi varusteita

HUOMIO!

Kemialliset taisteluaineet voivat olla kiinteänä, nesteinä, aerosolina tai kaasuna.

Kemiallisiin taisteluaineisiin kuuluvat myös kasvintuhoaineet.

Suojautuminen

Annettaessa **suojaeluvaroit**

(Säteily- / ydin-, bio-, kaas- tai polttovaroitus)

- Vältä varoitus muille.
- Laita suojanaamari käyttövalmiiksi. Laita suojanaamari suojanaamarilaukkuun. Kiinnitä laukku yläosassa olevalla lenkillä kantolaitteen olkahihnan nepparilenkkiin ja alalenkillä olkahihnaan. Tarkista, että kenttäpulossa on puhdasta vettä. Pue suoja-asu päällesi. Pue puuvillakäsineet ja suojakäsineet niiden päälle. Peitä paljaat ihonkohdat. Ota sadeviitta esille.
- Valmistaudu peittämään poterosi katteella. Valmistaudu suojautumaan.
- Jatka tehtäväsi toteuttamista.

Säteilyvaroituksen aikana lisäksi varaa havun oksia esipuhdistusta varten sekä raivaa poteron ympäriltä tulenarka materiaali pois. Varaudu olemaan suojautuneena useita tunteja.

Polttovaroituksen aikana lisäksi lisää vaateista ja peitä paljaat ihonkohdat. Poista helposti syttyvä materiaali poteron läheisyydestä. Varaa alkusammutusvälineitä.

Annettaessa **suojaeluhälytys**

(Säteily- / ydin-, bio-, kaas- tai polttohälytys)

- Vältä hälytys muille.
- Pidätä hengitystä. Pue suojanaamari päähäsi. Suojaa vartalosi suoja-asulla tai sadeviitalla. Suojaudu poteroon ja peitä se katteella. Pysy suojassa, kunnes toisin käsketään. Älä riisu suojanaamaria ilman käskyä.
- Jatka tehtävän toteuttamista ryhmänjohtajan käskyjen mukaisesti.

Säteily/ydinhälytyksessä

- Heittäydy poteron pohjalle.
- Pysy paikallasi painevaikutuksen ajan. Pidä suojanaamari päässäsi.
- Poista poteron suojakate ja puhdistu se. Ravistele ja harjaa säteilevä pöly aika-ajoin varusteistasi.
- Poista saastunut maa poteron ympäriltä metrin säteellä.
- Auta taistelijapariasi. Pysy poteron suojassa ja jatka tehtäväsi toteuttamista kunnes joukkosi saa ohjeet jatkotoimista. Paniikki pahentaa tilannetta.

Polttohyökkäyksen jälkeen sammuta tuli tukahduttamalla se määrällä kankaalla, maalla, hiekalla tms. Peitä palovammat puhtaalla siteellä. Kaavi palava fosfori pois iholta ja peitä palovamma kostealla siteellä.

Auta taistelijapariasi. Jatka tehtäväsi toteuttamista. Ryhmänjohtaja käskää jatkotoimenpiteet.

5.9.2 Tuliaseman vaatimukset, kenttälainoittaminen ja tulitoiminta poterosta

Tuliasema on paikka, jossa taistelija suorittaa hänelle annetun taistelutehtävän. Ryhmityittäessä puolustukseen tuliaseman paikan kääntää yleensä ryhmänjohtaja. Tuliasemaa ei saa sijoittaa mäen korkeimmalle kohdalle eikä sellaiseen paikkaan, jossa tausta paljastaa tuliaseman ja taistelijan. Tuliaseman paikkaa valittaessa on otettava huomioon oman ryhmän tai partion muiden taistelijoiden tuliasemat. Ryhmänjohtaja tarkastaa ryhmän tuliasemat ja tarvittaessa korjaa tuliaseman paikan.

Tuliaseman valinnassa tulee huomioida myös maaperä. Kallioinen ja kivikkoinen maaperä lisää sirpalevaikutusta ja kimmokkeita sekä voi estää kaivamisen. Alavassa tai soistuvassa maastossa kaivetut tuliasemat voivat täytyä vedellä, jolloin niiden käyttö vaikeutuu tai jopa estyy kokonaan.

Taistelijalla tulee olla useita tuliasemia ja niitä on kyettävä tarvittaessa vaihtamaan taistelun aikana. Tuliasemia ovat

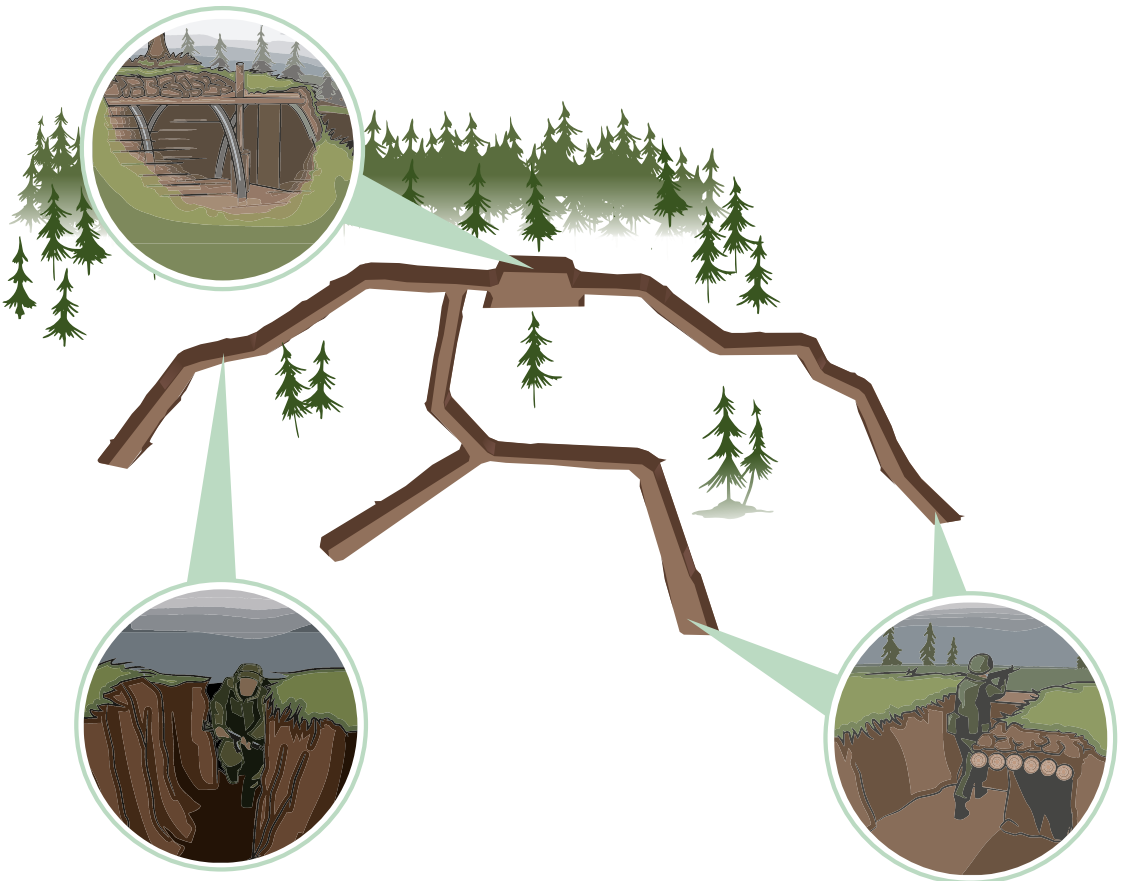
- **Varsinainen tuliasema**, josta tulialue on joukon tehtävän mukaiselle tuhoamisalueelle. Se valmistetaan ensimmäisenä.

- **Vara-asetat**, joista tehtävä suoritetaan, kun toiminta varsinaisesta tuliasemasta on estynyt. Vara-asetan tulialue on samalle tuhoamisalueelle, kuin varsinaisen tuliaseman.

Lisäksi ryhmällä tai partiolla on **vaihtoasemia**, joista taistelija ampuu varsinaisesta tulialueesta erilliselle tulialueelle, esimerkiksi joukkueen tukikohdan selustaan tai sivustaan. Ryhmän tai partion vara- ja vaihto-aseisiin siirrytään ryhmänjohtajan käskyllä tai harjoitellun taisteluun suunnitelman mukaisesti.

Hyvän tuliaseman perusvaatimukset ovat:

- laaja ampuma-ala (tuliaseman paikan valinta, raivaukset)
- hyvä tuki aseelle (riittävän laaja asepyöytä ja tarpeeksi paksu tukipuu sopivalla etäisyydellä)
- suoja tulelta ja tähystykseltä (tulialueen vasemmasta ja oikeasta rajasta alkavat maastoutetut ja riittävän suojavahvuuden omaavat suojakumpareet)
- suojainen siirtymisreitti (ryömintähauta / taisteluhauta).

Laaaja ampuma-ala

Suojainen siirtymisreitti

Suoja tulelta ja tähystykseltä

Hyvä tuki aseelle (kolmi-pistetuki)

Tuliasema on pyrittävä valitsemaan myös hyökkäyksessä siten, että hyvän tuliaseman vaatimukset täytyvät. Muista, ettei aseeseen tuki tarjoa tulisuojaa, ellei se ole suojavahvuuksien mukainen. Ole valmiina aloittamaan tuli ja tuhoamaan tulialueellesi tuleva vihollinen.

Paranna tuliasemaasi heti, kun voit. Poista edestäsi tultamista haittaava aluskasvillisuus tai lumi. Kun tilanne sallii, raivaa tulialue ja paikanna katveet, joihin et pysty ampumaan. Tarkista tuliaseman suoja ja naamiointi vihollisen suunnasta tähtäämällä. Varmistu, ettet näy tuliasemasta suoraan vihollisen tulosuuntaan. Aloita linnoittaminen, kun ampuma-ala on raivattu ja tuliasema viitoitettu.

Tuliasema **linnoitetaan** siten, että vihollinen ei voi ampua sinua tulialueesi ulkopuolelta (suojakumpareet). Nopeassa tuliaseman valmistamisessa tarkista tähtäinten läpi tähtäämällä, että pystyt ampumaan tulialueelle. Käytä maaston tai rakenteiden tarjoamaa suojaa ja aluksi tilapäistä tukea aseellesi.

Kenttälinoittaminen (suojataso 4) antaa suojan aluevaikutteisilta aseilta ja sirpaleilta. Linnoitteet rakennetaan siten, että suojaa kehitetään alkaen suojasta suora-ammuntatulelta (taistelijan potero). Taistelijan on kyettävä kaivamaan avopotero kesällä neljässä ja talvella kuudessa tunnissa. Taistelijaparin tai partion on kyettävä yhdistämään taistelijoiden itselleen kaivamansa poterot taistelijaparin tai partion yhteiseksi tuliasemaksi 12 tunnissa.

Valmista **suojakumpareet** ottaen huomioon tulialueesi ja suojavahvuudet. Naamioi tuliasemasi huolellisesti, aloita linnoittaminen poistamalla pintamaa riittävän laajalta alueelta. Poistettua pintamaata käytetään tuliaseman naamiointiin ympäröivän maaston mukaiseksi. Suojavahvuudet riittävät pysäyttämään käsiaseiden luodit ja sirpaleet. Älä tuudittaudu näkösuojan antamaan turvallisuuden tunteeseen. Käytä omaa asetasi vihollista vastaan myös näkösuojan, esimerkiksi puun rungon läpi.

Tuliasemaan tehdään taistelijaparin tai partion yhteinen **katettu suojatila**, joka antaa suojaa epäsuoran tulen sirpaleilta, ilmahyökkäyksiltä ja sään vaikutuksilta. Suojan parantamiseksi poteron leveyden tulee olla mahdollisimman pieni, ja seinämät kaivetaan mahdollisimman jyrkiksi.

Yksittäiset tuliasemat **naamioidaan**. Kaivautumisen eri työvaiheiden naamioinnissa käytetään pintamaata, tulialueen raivaamisen yhteydessä tulialueelta kaadettujen puiden latvuksia ja oksia sekä talvella lunta. Lisäksi voidaan käyttää naamioverkkoo, naamiopaperia, sadevaatetusta tai erilaisia suojapeitteitä.

Tulitoiminta poterosta

Sotilas toteuttaa puolustuksessa taistelutehtävänsä tuliasemassaan yhdessä taistelijaparin tai partionsa kanssa

ja muun ryhmän tukemana. Sotilaan on tiedettävä varsinaisuudessa, vara- ja vaihtoasemassaan

- tehtävänsä
- maastokohtien nimet ja etäisyydet
- maastossa oleva 200 metrin tasa, jota kauempaan olevia maaleja tulitetaan taistelutähtäintä käyttäen
- tulialueen rajat maastossa
- tulenaloitustasa maastossa
- tulen aloittaminen (kun pesäke on ehditty miehittää, yhdenaikainen tule aloitus saavutetaan parhaiten ryhmänjohtajan esimerkistä)
- tulen keskittäminen ja jakaminen
- epäsuoran tulen maalien nimet ja sijainti maastossa

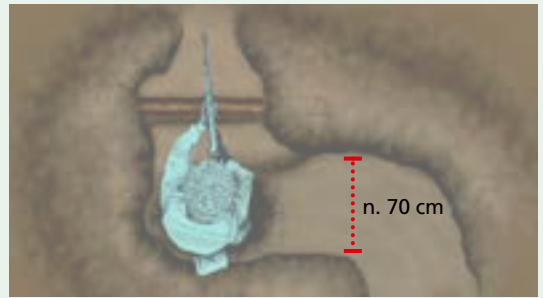
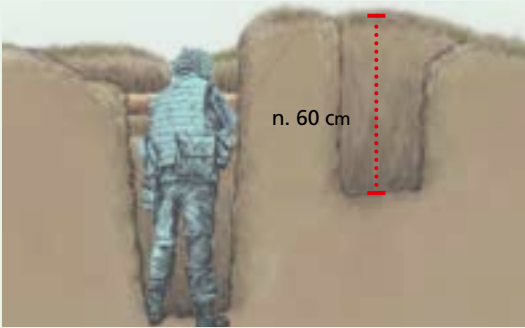
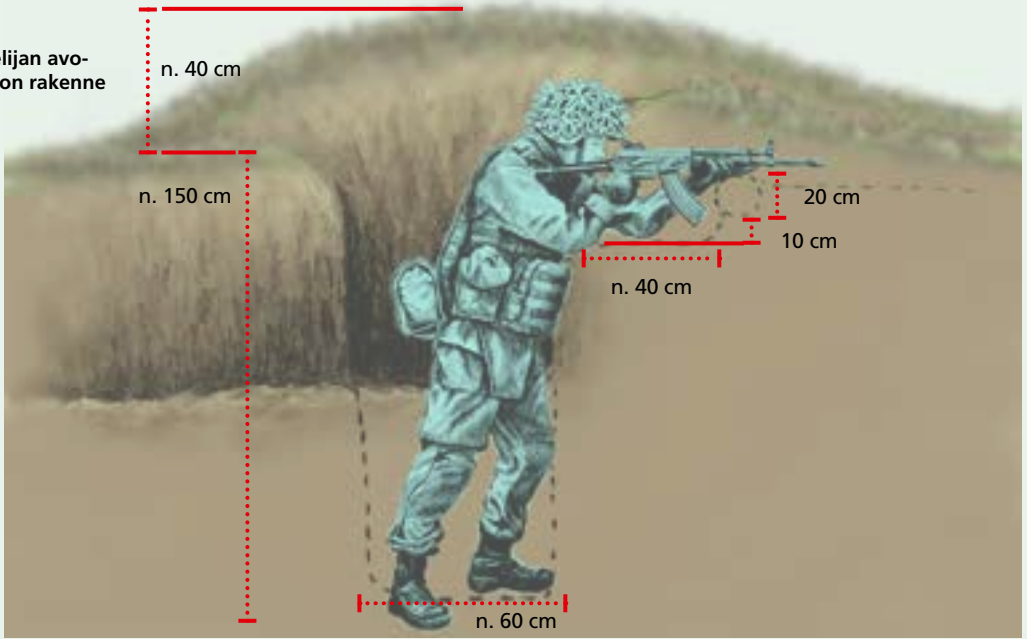
Sinkoampujan on lisäksi tiedettävä

- tulenaloitus singoilla
- tuhoamisalue
- varamiinoitteen paikka
- mitatut etäisyydet tuhoamisalueille
- vaunujen arvioitu nopeus eri kohdissa tuhoamisaluetta
- vaunuille edulliset urat ja tuliasemat tuhoamisalueella
- vara- ja vaihtoasemat.

Poteron valmistamisen työvaiheet kesällä

1. Poista päällimmäinen maakerros kaivettavan poteron ja tulevien suojakumpareiden alueelta (vähintään 3 x 5 m:n alue). Ota maakerros kokonaisuina (noin 30 x 30 cm) levyinä siten, että aluskasvillisuus säilyy naamiointikelvöllisenä. Tällä maakerroksella voit tehdä naamioinnin helpoiten.
2. Siirrä päällimmäinen maakerros poteron taakse kasaan, jolloin käsketty tulialue pysyy vapaana.
3. Kaiva potero ensin 60–80 cm syväksi polvelta ampuvan taistelijan poteroksi. Kaiva ajan salliessa 120–150 cm syväksi pystypoteroksi. Kasaa kaivettu maa käsketyllä tulialueella ja poteron sivuille suojakumpareiksi. Kaivettu maa kasataan ampumasektorin molemmille puolille ja poteron sivuille suojakumpareiksi siten, että tuliasemassa oleva taistelija ei näy silhuettina taustaa vasten.
4. Naamioi suojakumpareet kaivutyön alkuvaiheessa talteen otetulla maan pintakerroksella, kun ne ovat noin 30 cm korkeita ja vähintään 50 cm paksut.
5. Laita aseelle tuki (esim. puupölli, paksuus 15–20 cm ja pituus 100–150 cm) 40–50 cm:n etäisyydelle poteron etureunasta. Aseta tuki maahan niin tiukasti, ettei se pääse heilumaan. Aseen tuen voit tehdä myös hiekkasäkeistä.
6. Aseen tuen asentamisen jälkeen varmistetaan kyky ampua käsketylle tulialueella ja hyvä ampumaseto tähtäämällä aseella tulialueelle.
7. Valmista tulialueen rajoittimet, jos suojakumpareet eivät rajaa tulialuetta riittävästi. Tällöin varmistutaan, että ammutaan huonoissakin näkyvyyssoloissa omien taistelijoiden kannalta turvalliseen suuntaan.

**Taistelijan avo-
poteron rakenne**

**Sirpaleilta suojaavan suoja-
tilan katteen rakenne**

5.9.3 Liikkuminen taistelukentällä (ml. aseenkantotavat ja etenemiskeinot)

Sotilaan on valittava omalta kannalta edullisin – suojainen ja nopea – sekä tilanteeseen ja valittuun etenemisreittiin parhaiten sopiva etenemistapa sekä tilanteeseen parhaiten sopiva aseenkantotapa.

Aseenkantotavat

Asetta kannetaan pääsääntöisesti ryhmänjohtajan esimerkin mukaisesti. Asetta kannetaan aina siten, että piippu ei osoita taistelijapariin eikä ryhmän muihin sotilaisiin. Aseen kantotavan on tilanteesta riippumatta mahdollistettava nopea tulenavaus. Aseen hihna voidaan pitää niskan takana aseensa kantamisen helpottamiseksi. Hihna on säädettävä niin pitkäksi, että tähdättyjen laukausten ampuminen on mahdollista.

Vartiassa, marssilla ja edettäessä avojonossa asetta kannetaan yleensä kaksin käsin aseensa perä olkapäätä vasten, piippu alaviistoon sivulla. Kun edetään avojonossa ja tilanne edellyttää kohotettua taisteluvalmiutta, aseensa piippu suunnataan tähystysuuntaan. Kun edetään avorivissä, suunnataan aseensa piippu etenemissuuntaan.

Aseen käyttövalmiutta kohotetaan tilanteen edellyttämällä tavalla vaihteittain siten, että

- peukalo siirretään vaihtimelle
- vaihdin asetetaan kertatullelle ja liipaisinsormea pidetään suorana aseensa runkoa vasten

- aseella tähdätään maaliin tai tähystysuuntaan liipaisinsormi liipaisimella aseensa perä olkapäätä vasten tai äkillisissä tilanteissa aseensa perä tuettuna kainaloon.

Kun ase on varmistamaton, se voi laueta esimerkiksi aseensa kantajan kompastuessa tai liipaisimen osuessa puun oksaan. Kun sormi on liipaisimella, ase voi laueta esimerkiksi aseensa kantajan säikähtäessä. Tästä syystä varmistuksen saa poistaa vasta, kun ampumatilanne on todennäköinen ja sormen siirtää liipaisimelle vasta, kun ampumapäätös on tehty.

Asetta kannetaan selässä, piippu ylöspäin, kun toiminta sitä edellyttää, esimerkiksi ajettaessa polkupyörällä. Hiihtohinauksessa ase pidetään selässä piippu ylöspäin ja aseensa perä hiihtohinausköydestä pois päin.

Asetta voidaan kantaa hiihdettäessä rinnalla piippu ylöspäin ja hihna olkapäällä. Asetta voidaan kantaa hihna olalla, piippu alaspäin, marssittaessa avojonossa, kun vihollisen kohtaaminen ei ole todennäköistä.

Pidä ase aina käsissäsi tai ulottuvillasi. Kanna asetta siten, että piippu ei osoita taistelijapariin eikä ryhmän muihin sotilaisiin. Pidä ase varmistettuna. Poista varmistus vasta ennen aseensa käyttöä. Kanna asetta siten, että voit aloittaa tulen nopeasti.

Esimerkkejä sotilaan etenemis- ja aseenkantotavoista

Kuvissa on esitetty vaihtoehdot aseiden kantamisesta.

Kävellen

Kanna asetta taistelutilanteen edellyttämällä tavalla.

Juoksu

Kanna asetta taistelutilanteen edellyttämällä tavalla.

Hiipiminen

Käytä, kun pyrit liikkumaan mahdollisimman äänettömästi ja tehtävä edellyttää suurta valppautta. Pysähdy tarvittaessa tekemään havaintoja ja valitsemaan edullisinta reittiä. Kanna asetta valmius- tai ylävalmiusotteessa.

Konttaaminen

Kanna asetta kaulalla tai kädessä ase perä kainalossa.

Ryömiminen

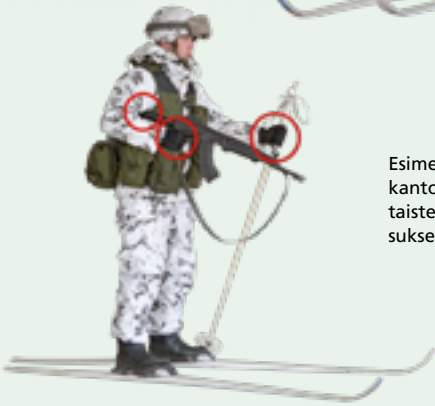
Esimerkki syöksyn toteuttamisesta

Esimerkkejä sotilaan etenemis- ja aseenkantotavoista talvella

Hiihdetessä pidä ase kaulassa, hihna taistelupituudella, kun taistelutilanne ei edellytä korkeaa aseenkäyttövalmiutta.

Esimerkkejä aseenkantotapa kohotettaessa taisteluvalmiutta sukset jalassa.

Suojaudu sukset jalassa heittäytymällä kulkusuuntaan nähden etuviistoon.

Suksisyöksy vaiheittain

Aloita taistelussa tuliaseaman valmistaminen jo lyhyenkin pysähtymisen aikana.

Käytä pysähtyessäsi näkösuojaa, ole valmiina siirtymään suojaan tulituksesta.

Suojautumisen vaikutus maalipinta-alaan.

Liikkuminen taistelussa

Suunnittele etenemisreitiksi etukäteen. Valitse väli- tai voiteita tuliasemasta tai suojasta toiseen. Käytä suojan saamiseksi painanteita, räjähdyskuoppia, ojaia, takarinnettä ja varjoisia paikkoja. Suojaudu pysähdyttyessä ja tue taistelija-parisi etenemistä.

Etene syöksyen, jos joudut etenemään ilman suojaa tai etenet näkösuojassa, joka on tulen alla. Syöksyn pituuden ratkaisevat vihollisen tulen laatu, voima ja maastonmuodot. Yleensä syöksy on lyhempi kuin 10 metriä tai kolme sekuntia. Syöksyyn valmistaudutaan suojassa ja sen tulee aina päättyä mahdollisimman hyvään tuliasemaan tai suojaan. Syöksyssä asetta kannetaan painopisteen kohdalta tai kahvasta ja aseeseen perä kainalossa. Jos joudut syöksymään pitkän matkan, etene parasta mahdollista vauhtia. Älä syöksy ollessasi katveessa, esimerkiksi alarinteessä, vaan käytä maaston sallimaa nopeinta etenemistapaa.

Syöksyn valmistavat toimenpiteet

- Tarkista lippaan patruunatilanne (vähintään 10 patruunaa).
- Valitse hyvä tuliasema 5–10 metrin päästä.
- Valitse sopiva lähtöhetki tai odota liikkeellelähtökomentoa tai -merkkiä.

Syöksyn vaiheet

- Valmistautuessa komenna esim. nimelläsi tai käsketyllä numerollasi ”YKKÖNEN SYÖKSYY.”
- Tee sivuttaissiirtyminen tuliasemassa.
- Ota aseesta kiinni painopisteen kohdalta.
- Ota tukeva lähtöasento.
- Liikkeelle lähtiessä ilmoita esim. nimelläsi tai käsketyllä numerollasi ”YKKÖNEN LIIKKUU”
- Lähde liikkeelle nopeasti.
- Syöksy matalana juosten.
- Heittäydy valitsemaasi tuliasemaan.
- Syöksyn jälkeen tee välittömästi sivuttaissiirtymisen ennen kuin jatkat vihollisen tulittamista.
- Jos et kykene vaikuttamaan viholliseen tuliasemasta tai tuliasema joutuu vihollisen tulituksen kohteeksi niin ryömi parempaan tuliasemaan.
- Kun olet valmiina TUKEMAAN muiden taistelua, ilmoita esim. nimelläsi tai käsketyllä numerollasi ”YKKÖNEN VALMIS”
- Tuhoa vihollinen, valmistaudu jatkamaan etenemistä syöksyillä, jos tuliasema joutuu vihollisen tulituksen kohteeksi tai etenemistä jatketaan syöksyillä.

5.9.4 Partion tuli ja liike

1. Vihollisen avatessa tulen partiota kohti, vastaa partio tuleen aggressiivisesti ja suojautuu.
2. Partion johtaja arvio vihollisen tulituksesta vihollisen vahvuuden ja päättää pyrkiikö partio tuhoamaan kohdatun vihollisen omin voimin.

3. Jos vihollisen tulitus kyetään lamauttamaan partion tulella, on vihollinen myös lyötävissä. Tällöin partion johtaja kommentaa ”SYÖKSYEN ETEENPÄIN”: Viimeisenä oleva taistelija syöksyy, tavoitteenaan edetä ensimmäiseksi, kahden muun tukissa.

Syöksyjän komennot ovat:

- Valmistautuessaan kommentaa ”YKKÖNEN SYÖKSYY”, jolloin muut tukevat, kuittaavat ”TUEN”. ”YKKÖNEN TUKEE – SYÖKSYN” Ykkönen tukee, PJ etenee.
- Juuri liikkeelle lähtiessään kommentaa ”YKKÖNEN LIIKKUU”, jolloin muut ampuvat (tähdätysti) suojatulta.
- Päästyään tuliasemaan, ja ollessaan valmis tukemaan ilmoittaa ”VALMIS (tai TUEN)”.
- Tarvittaessa PJ johtaa partiotaan esimerkiksi komennolla
 - ”KAKKONEN TUKEE, SYÖKSYEN ETEENPÄIN” Kakkonen tukee tuliasemastaan, Ykkönen ja PJ syöksyvät.
 - ”KAKKONEN MENE, YKKÖNEN TUKEE” Ykkönen (ja PJ) tukee, Kakkonen etenee.
 - ”YKKÖNEN TUKEE – SYÖKSYN” Ykkönen tukee, PJ etenee.

Syöksymistä jatketaan, kunnes partion johtaja käskee ryhmittymään asemaan, jatkamaan etenemistä muulla tavalla tai irtautumaan.

5.9.5 Suojautuminen suora-ammunnalta ja epäsuoralta tulelta

Suojautuminen suora-ammuntatulelta

Suojaudu tähytykseltä. Älä valitse tuliasemaa huomiota herättävästä maastonkohdasta. Valmista riittävän suojan antavat suojakumpareet tuliasemaasi. Yleisperiaatteena on, että sinua ei voida ampua tulialueesi ulkopuolelta. Suojakumpareet eivät saa erottua maastosta ja paljastaa tuliasemaa. Naamioi tuliasema. Muista suojavahvuudet, erityisesti myös aseiden tuen etupuolella tulee olla riittävä suojavahvuus.

Suojan suora-ammuntatulelta antavat

- isot kivet
- ojat
- kumpareet ja harjanteet
- betonirakenteet (vähintään 20 cm), yleensä kerrostalot
- panssaroidut ajoneuvot.

Valitse suojainen etenemisreitti. Käytä maastoa siten, että oma maalipinta-alasi on mahdollisimman pieni. Suojaudu yllättävältä suora-ammuntatulelta maahan heittäytymällä ja siirry sitten mahdollisimman hyvään tuliasemaan.

Suojautuminen tarkka-ampujilta

Vihollisen tarkka-ampujien tehtävänä on tuhota elävää voimaa ja luoda sotilaille jatkuva uhka maaliksi joutumisesta. Tarkka-ampujien maaleja ovat erityisesti johtajat, tulenjohtajat, tähytystäjät, vartiomiehet, konekivääriampujat sekä sinko- ja ohjusampujat.

Tarkka-ampuja kykenee tuhoamaan maalit valoisalla yli 1000 metrin etäisyydeltä ja pimeällä alle 500 metrin etäisyydeltä. Tarkka-ampuja on hyvin maastoutunut ja ampuu samasta tuliasemasta vain muutaman laukauksen paljastumisen estämiseksi.

Sotilas voi suojautua tarkka-ampujien tulelta naamioimalla paljaat ihonkohdat, aseensa, kypärän ja taisteluvästuksensa. Vartiopaikka, tähytyspaikka ja tuliasema on myös aina naamioitava.

Tähystä valvottava alue matalana ja naamioverkon takaa tai käytä periskooppia. Älä paljasta vartiopaikkaa, tähytyspaikkaa tai tuliasemaa tähytysvälineiden linssien heijastuksella, tupakoimalla, taskulampun valolla tai radion antennilla. Siirry tuliasemaan taisteluhautaa pitkin.

Suojautuminen epäsuoralta tulelta (tykistö ja heittimistö)

Maahan heittäytyminen on nopein tapa suojautua epäsuoralta tulelta. Peitä aseensa piippu kädellä suojautuessasi. Suojaudu painanteeseen tai ojaan ja vedä ase vartalon alle. Suojaa niska toisella kädellä ja vedä jalat yhteen. Valmistaudu siirtymään parempaan suojaan, jos tulitukessa tulee taukoja. Seuraa ryhmänjohtajan merkkejä ja esimerkkiä.

Aloita tuliaseman linnoittaminen, kun tulialue on raivattu ja tuliasema viitoitettu. Linnoita tuliasema käskettyyn suojatasoon. Naamioi tuliasema. Suojaudu epäsuoran tulen vaikutukselta poteron suojakoloon. Katettu potero tarjoaa hyvän suojan epäsuoran tulen sirpalevaikutukselta.

Tykistön ja kranaatinheittimistön kranaattien sirpalevaikutus erilaisissa kohteissa

Sirpalevaikutus pintaräjähdyksessä, kova maaperä (tykistö)

Sirpalevaikutus, kova maaperä (KRH)

Sirpalevaikutus, pehmeä maaperä (KRH)

Sirpalevaikutus ilmassa tai puussa (KRH)

Suojaudu epäsuoralta tulelta heittäytymällä maahan. Siirry tulen heiketessä parempaan suojaan, jos sellainen on.

5.9.6 Tunnustelijoiden käyttö ja toiminta

Tunnustelijoilla suojataan pääjoukko, kun vihollisen kohtaaminen on mahdollista. Tunnustelijoita käytetään esimerkiksi siirryttäessä toiminta-alueelle ja hyökkäyksessä.

Tunnustelijat etenevät joukon edessä siten, että he havaitsevat vihollisen ennen kuin vihollinen havaitsee pääjoukon. Tunnustelijoiden eteneminen ei paljastu yhtä helposti kuin pääjoukon liike.

Tunnustelijat etenevät taisteluvälillä suojasta toiseen tähytäen etumaastoa. Etenemismuotona voidaan käyttää L-muotoa, jossa nuorempi liikkuu etummaisena vastaten tähytyksestä ja tulenavauksesta ja vanhempi takaoikealla vastaten suunnistuksesta ja yhteydenpidosta pääjoukkoon. Toimittaessa partiokokoonpanossa tunnustelijat etenevät partiokiilassa ja partionjohtaja vastaa yhteydenpidosta pääjoukkoon. Kun vihollisen kohtaaminen on todennäköistä, voidaan nostaa taisteluvälittä ja edetä telaketjumenetelmällä.

Joukkueen johtaja tai ryhmänjohtaja käskää tunnustelijoille tai partionjohtajalle tehtävän. Tunnustelijoiden tehtävänä on edetä taisteluvälillä käskettyyn suuntaan tai tavoitteeseen ja ilmoittaa havainnot vihollisesta ryhmän tai joukkueen johtajalle sekä aloittaa taistelu, jos heitä vastaan avataan tuli. Tunnustelijoiden varustukseen kuuluu yleensä kertasinkoja ja savuheitteitä.

Tunnustelijat etenevät käskettyyn suuntaan tai tavoitteeseen näköyhteyden päässä ryhmän tai joukkueen johtajasta. Tunnustelijoita johdetaan käsimerkeillä. Joukkueen johtaja käskää etenemissuunnan muutokset näyttämällä kädellä uuden etenemissuunnan, pysähtymisen seismerkillä ja käskää vanhemman tunnustelijan luokseen kokoon-merkillä. Etenemisen nopeuttaminen käsketään mars–mars -merkillä ja hidastaminen hitaammin-merkillä. Joukkueen johtaja tai ryhmänjohtaja käskää tunnustelijoiden vaihdon. Tunnustelijoiden on naamioitava taisteluvälikäyttönsä huolellisesti, käytettävä etenemisessä maaston tarjoamaa suojaa ja katveja sekä edettäessä

taisteluvälillä toistensa suojaten. Tunnustelijoiden on edettävä etumaastoa tarkkaillen, äänettömästi ja ase koko ajan ampumavälillä.

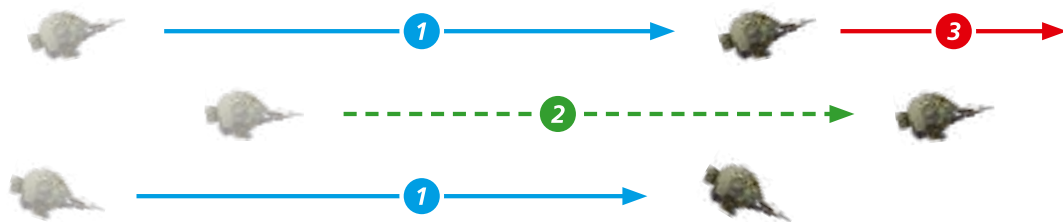
Kuulohavaintojen teon mahdollistamiseksi tunnustelijat eivät käytä lumi- tai maastopuvun huppua päässään. Hyökkäyksessä on edullista käyttää ryhmän vakioitua tunnustelijataistelijaparia, joka voi olla esimerkiksi kevytkertasinkotaistelijapari. Vakioitua tunnustelijataistelijaparia voidaan käyttää tiedustelupartiossa joukkueen tiedustelu- ja valmisteluosastossa selvittämään maaston laatu, mahdolliset sulutteen sekä vihollisen etureuna lähtöaseman ja murtokohdan välillä ennen pääjoukon saapumista hyökkäysalueelle. Tällöin suuntaryhmän johtajalle ja tunnustelijataistelijaparille maasto on etukäteen tuttua, mikä nopeuttaa huomattavasti pääjoukon liikettä edettäessä taisteluosastukseen ja pienentää myös eksymisriskiä.

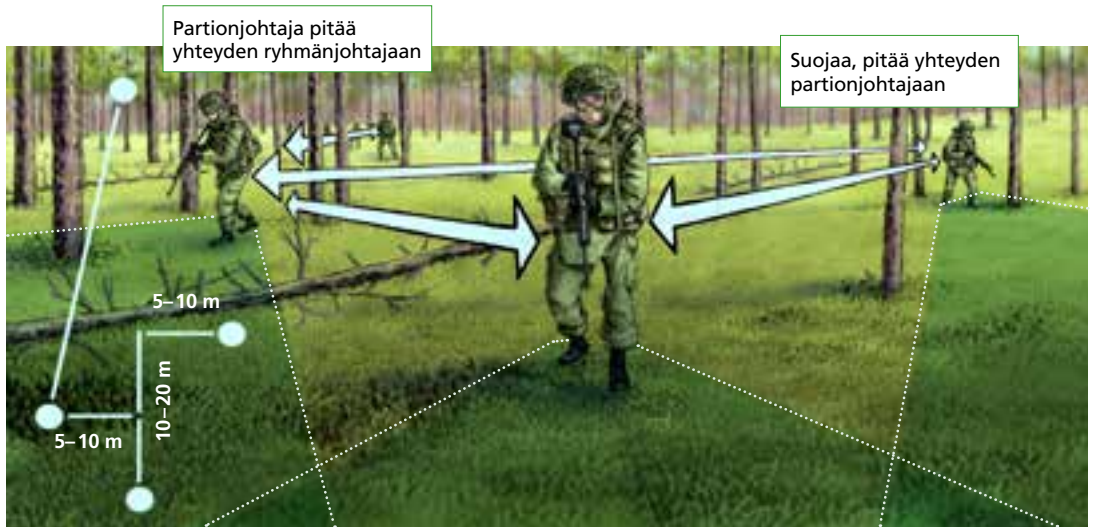
Etenemisreitit turvallisuus osoitetaan vapaa vihollisesta -merkillä. Edessä olevat esteet tai miinoitteet ilmoitetaan johtajille seis-merkillä ja tämän jälkeen vanhempi tunnustelija siirtyy ryhmän tai joukkueen johtaja luokse ja ilmoittaa tarkemmat havaintonsa suullisesti.

Kun tunnustelijat havaitsevat vihollisen, he suojautuvat, tähyttävät vihollista ja ovat valmiina aloittamaan tulen. Vanhempi tunnustelijoista tai partion johtaja ilmoittaa ryhmän tai joukkueen johtajalle vihollishavainnon vihollista on -merkillä ja osoittaa vihollisen suunnan aseellaan. Tarkemmat tiedot vihollisesta ja sen toiminnasta ilmoitetaan suullisesti ryhmän tai joukkueen johtajalle siirtymällä heidän luokseen tai kun johtaja on tullut tunnustelijan luokse.

Jos tunnustelijoita vastaan avataan tuli, tunnustelijat vastaavat tuleen, suojautuvat ja siirtyvät hyvään tuliasemaan. Tulituksen tarkoituksena on suojata pääjoukko, sitoa vihollisen huomio ja mahdollistaa muun joukon ryhmittäminen. Vihollisen vaunut tuhoetaan singoilla tai sokaistaan savuilla. Tunnustelijat tukevat muun joukon etenemisen tunnustelijoiden tasalle tai sivulle. Tunnustelijat joko liittyvät ryhmän hyökkäykseen tai jäävät tulitukseen.

Partion suojattu eteneminen

Tunnustelijoiden tehtävät ja etäisyydet

5.9.7 Suojautuminen panssarivaunuilta

Suojautuminen panssarivaunuilta perustuu pääasiassa suojautumiseen tähytykseltä ja lämpötähytykseltä, kunnes vihollinen on oman panssaritorjunnan tehokkaalla ampumaetäisyydellä.

Panssarivaunut pyrkivät tuhoamaan puolustajan sinkojen kantaman ulkopuolelta. Panssarivaununat ja kone-tykit pystyvät tarkkaan tulitukseen yli 2 kilometrin päähän.

Panssarivaunuilla on erittäin hyvät tähytysvälineet pääaseensa suuntaan ja yleensä etusektoriin. Vaunun johtajalla on vaunun päällä pyörivä kupu, jolla hän voi tähyttää myös muualle. Vaunun lähialueen hän näkee usein parhaiten nousemalla ylös luukustaan. Aivan vaunun lähellä on katveja, jonne vaunumiehistö ei näe. Yleensä takasektorissa ovat suurimmat katveet. Katveista joh-tuen vaunujen mukana etenee jalkaväkeä suojamiehistönä, lisäksi takana oleva vaunu valvoo edessä olevan lähialuetta. Vaunun ympärillä olevat katveet vaihtelevat vaunutyypistä ja -mallista riippuen.

Puolustuksessa rakennetaan varamiinoitteita, miinanauhoja, murresteita ja muita sulutteita sekä hävitteitä estämään ja suuntaamaan panssarivaunujen liikettä. Miinoitettiin pysähtyneet vaunut tuhoataan singoilla.

Vaunut varaudutaan lisäksi harhauttamaan ja sokaisemaan savuilla. Lämpötähytymiä voidaan harhauttaa valelaiteilla. Valonvahvistimet voidaan sokaista valaisuvälineillä (valopistooli, käsivalaisuraketti, epäsuoran tulen

valot). Nopein ja yllättävin savuverho saadaan aikaan fosforikäsikranaatilla. Normaaliilla savukranaatilla voidaan ainoastaan harhauttaa. Vaunu voi myös itse käyttää savuheitteitään ja savutuslaitteitaan, jos huomaa joutuneensa sinkojen tuhoamisalueelle.

Omaa puolustusryhmitystä ja tuliasemia ei tule koskaan suunnitella sellaiseen maastoon, jossa vihollisen vaunut kykenevät tulittamaan puolustajan ryhmitystä sinkoaseiden kantaman ulkopuolelta.

Esimerkiksi suoraan aukean laitaan ei tule ryhmittyä, vaan oma ryhmitys on edullista viedä riittävästi metsän sisään.

Hyökkäyksessä panssarivaunut tuhoataan ryhmän kerta-singoilla. Vaunuja tuhottaessa kertasinkotaistelijoiden toiminta on suojattava muun ryhmän toimenpitein. Kertasinkotaistelijoiden on käytettävä hyväksi maaston tarjoamaa suojaa edetessään sivustatuliasemaan, hyödynnettävä luonnollisia ampumasektoreita, valittava soveltuva ampuma-asento ja valmistauduttava vaihtamaan joustavasti tuliasemaa. Yksittäisen singon laukaus ei todennäköisesti tuhoa vihollisen panssarivaunua. Panssarivaunua on aina pyrittävä ampumaan partiolla. Hyökkäyksen aikana, erityisesti tavoitteessa, rakennetaan varamiinoitteita panssarivaunujen oletetuille etenemisreit-teille. Ryhmän kaikilla singoilla on pystyttävä ampumaan varamiinoitteen alueelle.

Varamiinoite

Kaikki joukot rakentavat varamiinoitteita oman toimintansa suojaamiseksi, estämään vihollisen panssarivaunujen päälle ajo ja tehostamaan panssaritorjunta-aseiden vaikutusta.

Varamiinoitteen tarkoitus on suojata joukkueen toimintaa. Tarvittaessa voidaan valmistella useita paikkoja varamiinoitteelle. Varamiinoitteessa käytetään ainoastaan telamiinoja ilman käsittelynestolaitteita tai lisäpanoksia. Varamiinoitteessa voi olla enintään 50 telamiinaa.

Varamiinoite rakennetaan paikkaan, johon voidaan ampuu kertasingoilla. Varamiinoite sijoitetaan vaunujen etenemisreitille sellaiseen kohtaan, jota ei voi helposti kiertää.

Varamiinoite puretaan ja miinat otetaan mukaan, kun joukkue siirtyy uudelle alueelle. Varamiinoite tulee valvoa. Omien ajoneuvojen ajaminen varamiinoitteeseen on estettävä vartioinnilla ja puomeilla.

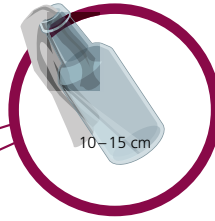
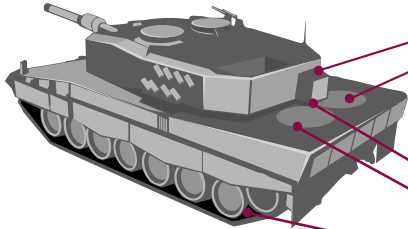
Varamiinoitteen rakentaminen tiedustelemattomaan ja valmistelemattomaan paikkaan

- Rakentava ryhmä siirtyy rakentamispaikalle avojoonossa ja ryhmittyy riviin n. 5–10 m välein
- Sytyttimiä jakaessa ryhmänjohtaja on miinoittajien takana keskellä
- Jokaisella on 2–4 miinaa, ryhmänjohtajalla on savuja, joilla voidaan tarvittaessa suojata rakentamista
- Miinojen etäisyydet ja välit 5–10 m
- Miehet numeroidaan (1 ja 2)
- Miinat lasketaan ryhmänjohtajan komennolla "YKKÖSET MIINA!, KAKKOSET MIINA!"
- Asentaminen aloitetaan ryhmänjohtajan komennolla "ASENNA!" (kasvat jo asennettujen miinojen suuntaan)
- Miinat naamioidaan
- Ase pidetään selässä

Tilapäisvälineet

Ryhmän panssarintorjunta-aseistusta voidaan täydentää tilapäisvälineillä. Taistelijan on osattava valmistaa tilapäisvälineet ja tuhota niillä vaunuja lähietäisyydeltä. Lisäksi taistelijaparin on osattava tuhota tilapäisvälineillä asepesäke muun ryhmän tukemana. Tilapäisvälineitä käytettäessä omaa toimintaa voidaan suojata savutuksella.

Polttopullo

Rakenne:

- ½–1 litran lasipullo
- tyytteenä yleensä bensiini
- korkkina ja sytyttimenä bensiinissä kostutettua kangasta

Sijoitus:

- kannelle moottoritilan päälle ilmanottoaukkojen kohdalle

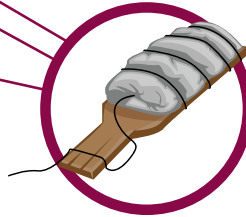
Kasapanos

Rakenne:

- lauta-alusta
- väh. 4 kg räjähdysainetta
- tulilankanallii ja tulilanka 15 cm tukevasti kiinnitettynä

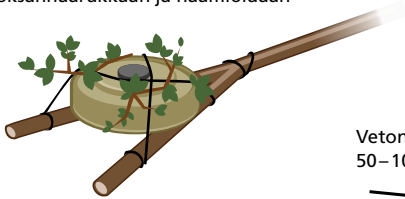
Sijoitus:

- tornin juureen
- moottorin päälle ilmanottoaukkojen kohdalle
- teloihin (pysähtynyt vaunu)

Vetomiina

Miina sidotaan tukevasti oksanhaarukkaan ja naamioidaan

Vetonarun pituus
50–100 m

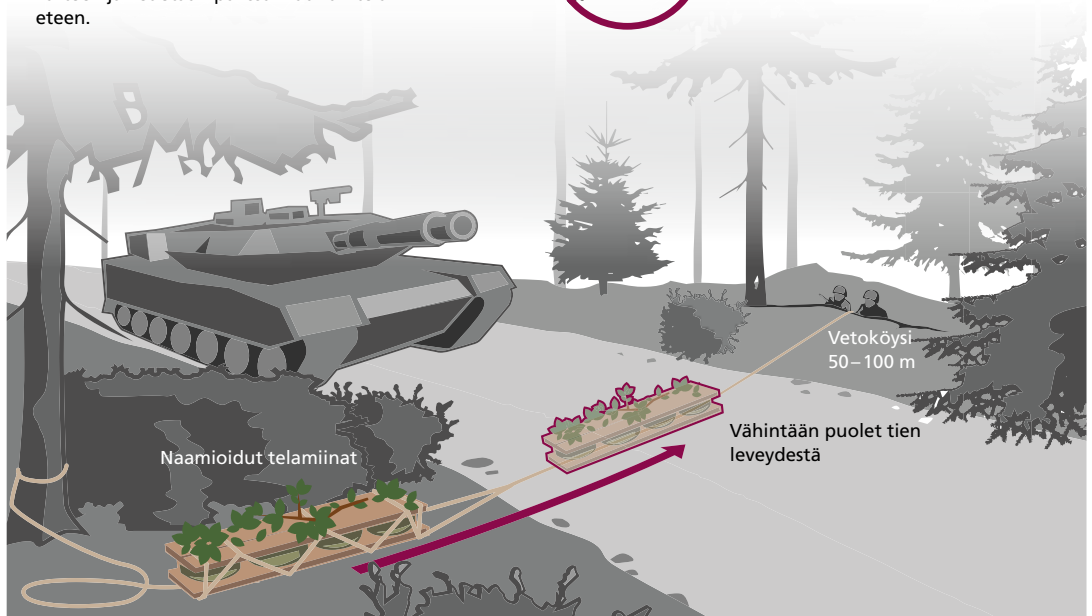

Telamiinamatto

Vetomiina, miinalauta ja telamiinamatto asennetaan todennäköisen panssariuran varteen ja vedetään panssarivaunun telan eteen.

Miinalauta

Ohjaukspäälle rakennetaan tukevaksi ja vetoa kestäväksi

5.9.8 Suojautuminen vihollisen ilma-aseelta (ilmaviholliselta)

Ilmasuojelutoimenpiteillä ymmärretään joukon sellaisia toimia, jolla pyritään vaikeuttamaan ilmavihollisen tiedustelua sekä toimintaa joukko vastaan.

Tärkeimmät **yksittäisen sotilaan ilmasuojelun keinot** ovat maastouttaminen, naamiointi, linnoittaminen, vajojen käytön rajoittaminen, ilmatilanteen seuraaminen, ilmahälytyksen oikea-aikaisuus sekä oikea toiminta hälytyksen aikana. Yksittäinen sotilas voi toiminnallaan tai määräysten noudattamatta jättämisellä aiheuttaa joukon paljastumisen ja tappioita joukoille.

Joukko voi saada **ennakkovaroituksen** ilmavihollisesta ilmavalvontaselosteesta, sanomalaiteesta tai tuliasemäpäätteestä (TASP 06).

Valtaosalla joukkoja ei ole käytössään TASP 06:ttä, joka mahdollistaa valtakunnallisen tilannekuvan saamisen. Tämän takia **ilmavalvontaselosteen** kuunteleminen kaikilla johtamispaikoilla on erittäin tärkeää ennakkovaroituksen saamiseksi ilmavihollisen toiminnasta. Ilmavalvontaselostetta jaetaan ULA-taajuudella ja sitä pystytään kuuntelemaan tavallisella radiolla. Ilmavalvontaselosteen seuraaminen vaatii joukolta ilmavalvontatason tekemisen, mikä tulee olla muovitettu. Ilmavalvontaselosteessa maalin paikkatieto annetaan 10 × 10 kilometrin tarkkuudella ilmoittamalla ensin 100 kilometrin tasoruututunnus ja sen jälkeen 10 kilometrin tarkkuutta osoittava koordinaattitunnus. Esimerkiksi ”MIKE-HOTEL 45”, joka tarkoittaa:

- maali on ruudussa MH
- 40 km ruudun vasemmasta reunasta itään
- 50 km alareunasta pohjoiseen.

Ennakkovaroitus välitetään joukolle joko ILMAVAROITUS- / ILMAHÄLYTYS-komennoilla, sireenillä, ajoneuvon äänimerkillä, muualla merkinantovälineellä tai viestivälineellä. Jokainen, joka havaitsee lähestyvän ilma-aluksen, tekee tarvittaessa ilmahälytyksen.

Ilmavaroitus annetaan joukolle silloin, kun epäillään ilmavihollisen aloittavan toiminnan lähiaikoina (10–60 min). Ilmavaroituksen saatuaan, joukko toteuttaa viipymättä tarvittavat joukon ilmasuojelutoimenpiteet:

- ilmavaroitus välitetään kaikille,
- näkyvissä oleva materiaali ja ajoneuvot siirretään ilmasuojaisaan sekä mahdollisuuksien mukaan linnoitettuun suoja-asemaan,
- naamiointia parannetaan tarpeen mukaan,
- henkilöstö ja materiaali hajautetaan,
- ilmatähystystä tehostetaan, sekä
- henkilöstö valmistautuu suorittamaan omasuoja-ilmatorjuntaa.

Ilmahälytys annetaan joukolle silloin, kun ilmavihollisen saapumiseen alueelle on todennäköistä ja aikaa on vähän (0–10 min). Ilmahälytyksen saatuaan, joukko:

- välitetään ilmahälytys kaikille,
- suojautuu toiminnan sen mahdollistaessa,
- ilmatähystystä tehostetaan, sekä
- henkilöstö valmistautuu suorittamaan omasuojailmatorjuntaa.

MGRS-koordinaattiruudusto

Keskeytynyttä toimintaa jatketaan komennolla "VAARA OHI".

Ilmatorjuntaan käytetään ohjuksia sekä ilmatorjuntatykkejä ja ilmatorjuntakonekivääreitä. Eräät helikopteri- ja lentokonetyyppit on panssaroitu käsiaseiden luoteja vastaan. Silti käsiaseilla ammuttava **omasuojailmatorjunta** vaikeuttaa aina ilma-alusten toimintaa. Useimmat helikopterit ja lentokoneet ovat hyvin haavoittuvia käsiaseiden tulelle.

Joukko voi suojata itseään ilma-ammunnalla käsiasein (omasuojailmatorjunnalla), kun tarkoituksena on:

- estää kuljetushelikoptereiden maahanlasku
- estää taistelu- tai tiedusteluhelikoptereiden tulitointa tai vaikeuttaa sitä
- pakottaa matalalla lentävä helikopteri tai lentokone nousemaan alakatveesta oman ilmatorjunnan ulottuville
- aiheuttaa tappioita matalalla lentäville helikoptereille ja lentokoneille.

HUOMIO!

Omasuojailmatorjunta paljastaa ampuvan joukon.

Omasuojailmatorjuntaa käsiaseilla ei käytetä, kun:

- joukko ei saa paljastua
- maali on käytännön kantaman ulkopuolella (yli 300 m)
- alueella lentää omia koneita.
- ilma-ammunta käsiaseilla on erikseen kielletty.

Ilma-ammunta käsiasein

Kun johtaja osoittaa maaliin (esimerkiksi "HELIKOPTERI EDESSÄ"), ampuja siirtää vaihtimen aseensa sarjatuulelle, tähtää maalia ja seuraa sitä aseella.

Kun johtaja käskee ennakon (esimerkiksi "ENNAKKO 5"), ampuja arvioi ennakkopisteen paikan maalin reitin jatkeelta. Aseella seurataan koko ajan maalia.

Kun johtaja käskee tulenaloittamisen ("HUOMIO – TULTA"), ampuja suuntaa nopeasti aseensa "TULTA"-komennolla arvioimaansa ennakkopisteeseen maalin lentoradan jatkeella ja ampuu siihen kaksi lyhyttä sarjaa (2–3 laukausta / sarja).

Sisältö	Seloste
Avasääni	". "
Uusi maali	"UUSI MAALI"
Maalin tunnus	"3456"
Sijainti	"MH 45"
Lentosuunta 10 asteen tarkkuudella	"SUUNTA 350"
Nopeus 50 km/h tarkkuudella	<ul style="list-style-type: none"> • korkeus joko hehtometreinä (100 m = 1 hm) tai sanallisesti • pinnassa = < 300 m • matalalla = 300–3 000 m • korkealla = > 3 000 m
Lukumäärä	"3"
Laatu	"RYNNÄKKÖKONEITA"

5.9.9 Suojautuminen informaatiovaikuttamiselta

Nykyaikaisessa sodassa informaatiovaikuttamiselta suojautuminen on olennainen osa jokaisen sotilaan ja sotilasjohtajan toimintaa. Informaatiovaikuttamisella pyritään tukemaan fyysistä vaikuttamista, tai toisaalta fyysisellä vaikuttamisella pyritään vahvistamaan esimerkiksi esitettyä uhkausta. Informaatiovaikuttamisella pyritään vaikuttamaan kohteena olevan sotilasjoukon käyttäytymiseen, asenteisiin, motivaatioon ja uskomuksiin, sekä tulkintaan ympäröivästä tilanteesta. Lisäksi informaatiovaikuttamisen keinoin pyritään heikentämään sotilaiden taistelutahtoa ja moraalia, sekä murentamaan luottamusta johtajiin ja oman toiminnan oikeutukseen.

Informaatiovaikuttamiseen liittyvät myös harhauttaminen ja vaikuttajan omien toimien peittäminen. Informaatiovaikuttaminen alkaa usein jo kauan ennen varsinaisia sotatoimia, jolloin tavoitteena on usein puolustajan toimintaedellytysten heikentäminen ja omien tulevien sotatoimien oikeuttaminen. Vaikuttamista voi siten tapahtua jo normaaliolojen aikana.

Informaatiovaikuttamisen keinoja on monia, mutta taistelukentällä oleviin sotilaisiin kohdistuva vaikuttaminen on usein harhauttavan tiedon ja perättömien huhujen levittämistä, pelottelua ja uhkailua. Vaikuttaminen voi kuitenkin olla luonteeltaan myös houkuttelevaa, jolloin tavoitteena voi esimerkiksi lupauksen tai imartelun keinoin saada kohde tekemään itselleen ja sotilasjoukolleen vahingollisia asioita tai paljastamaan tietoa.

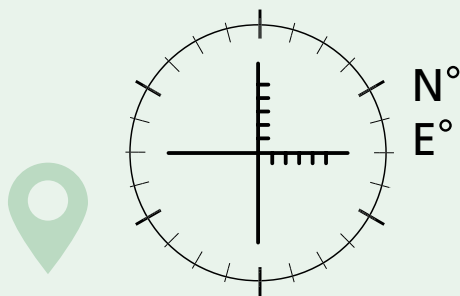
Informaatiovaikuttamisen kanavia voivat olla:

- Valeuutissivustot
- Sosiaalisen median kanavat
- Lentolehtiset, radio- ja televisiokanavat, tai muuten alueelle toimitettu printtimedia
- Henkilökohtaisiin viestimiin tulleet viestit
- Kasvotusten tapahtuva kohtaaminen
- Mielenosoitukset tai muu sotajoukon häirintä.

Informaatiovaikuttaminen voi kohdistua myös muihin kuin sotilaisiin, esimerkiksi sotilaiden perheenjäseniin ja läheisiin, jolloin tavoitteena on heikentää välillisesti sotilaiden toimintakykyä lisäämällä huolta läheisistä. Taistelukentällä informaatiovaikuttaminen on harvoin erillään muusta sodankäynnistä.

HUOMIO!

Jokainen sotilas ja sotilasjohtaja voi omilla toimillaan vaikeuttaa vastustajan informaatiovaikuttamisen onnistumista.

Yksittäisen taistelijan toimenpiteet informaatiovaikuttamiselta suojautumiseksi:

- Varaudu siihen, ettei voi olla yhteydessä läheisiisi, valmista myös läheisesi siihen
- Ilmoita aina esimiehellesi, mikäli epäilet itseesi tai ryhmääsi/joukkoosi kohdistuvan informaatiovaikuttamista
- Ylläpidä operaatioturvallisuutta, älä paljasta joukkojesi sijaintia, ryhmitystä tai tehtävää keskusteluissa tai ylipäänsä missään sosiaalisessa mediassa
- Älä levitä huhuja tai oletuksia, jos et tiedä niiden alkuperää tai todenperäisyyttä. Huhuiksi tai valheelliseksi tiedoksi voivat lukeutua niin puheen kautta välitetyt asiat kuin sosiaalisessa mediassa jaetut päivityksetkin, sekä uutiset, joiden oikeellisuudesta tai tarkoituksperästä ei ole varmuutta.
- Suhtaudu varauksella kaikkeen uuteen, yllättävään tai pelottavaan tietoon, joka tuntuu olevan ristiriidassa vallitsevan tilannetietoisuuden kanssa
- Suhtaudu varauksella uusiin kutsuihin tai ystävyyntöihin sosiaalisessa mediassa

Johtajan toimenpiteet informaatiovaikuttamiselta suojautumiseen:

- Hyvä johtaminen, ja siihen kuuluva luottamus esimiehen ja alaisen välillä, toimii kokonaisuutena hyvänä suojakeinona informaatiovaikuttamista vastaan.
- Ylläpidä joukkojen tilannetietoisuutta, epätietoisuus ruokkii huhuja. Myös sen kertominen, että ei ole uutta tietoa, voi olla tarpeen.
- Pyri estämään huhujen ja puolitotuusien leviäminen ylläpitämällä toimintakulttuuria, jossa faktoihin perustuva keskustelu ja "terveen järjen" käyttö ovat etusijalla.
- Keskustele alaistesi kanssa informaatiovaikuttamisesta ja sen muodoista. Harjoita joukkoesi kyseenalaistamaan huhut ja valeuutiset, pohtikaa yhdessä millaiseen tietoon voi luottaa.
- Kouluta joukkoesi ilmoittamaan pienetkin huhut tai epäselvät viestit. Esimerkiksi uhkailuviestien teho vähenee, jos koko joukko havaitsee saaneensa saman tai saman tyyppisen viestin.
- Vahvista alaistesi luottamusta joukkonne kykyyn suorittaa annetut tehtävät
- Perustele alaisillesi aina joukkoesi tehtävä ja sen oikeutus, sekä merkitys suuremmissa kokonaisuuksissa.
- Huolehdi alaistesi jaksamisesta. Väsyneenä ja uupuuneena ihminen uskoo helpommin valheellista tietoa ja huolestuu helpommin.

5.9.10 Taisteluensiapu

Taisteluensiapulla tarkoitetaan taistelutilanteessa annettavaa hätäensiapua. Taisteluensiapuv tavoitteena on lisätappioiden estäminen, haavoittuneen hoitaminen ja joukon tehtävän täyttäminen. Taistelua jatkamalla luodaan edellytykset taisteluensiapulle ilman lisätappioita.

Johtajien tulee ottaa taisteluensiapu huomioon omissa taistelusuunnitelmissaan. Ryhmätasolla taisteluensiapuv toteuttajina ovat haavoittuneet itse, taistelijapari / partion muut jäsenet sekä ryhmän taistelupelastaja.

Taistelupelastaja on ryhmän taistelija, jolla on muita ryhmän taistelijoita laajempi lääkintävarustus ja -koulutus. Taistelupelastaja vastaa taisteluensiapuv kouluttamisesta ryhmässään. Taistelupelastajan tehtäviin kuuluvat jo annetun hätäensiapuv täydentäminen sekä lääkintämateriaalin täydentäminen. Taistelupelastajan lääkintävarustukseen voi kuulua mm. kiristys- ja ensisiteitä, hemostaatti (verenhyytymistekijöitä vahvistava sidos), nenänieluputkia, välineet paineilmarinnan purkamiseen, ilmatiiviitä sidoksia rintakehävammoihin, kipulääke, pelastuspeite sekä luokittelu-/hoitokortteja.

Taisteluensiapuv keinoin mahdollisesti estettävissä olevat yleisimmät kuolinsyyt ovat

- henkeä uhkaava raajaverenvuoto
- ilmatien menettäminen
- keuhko-ontelon ylipainetila eli paineilmarinta.

Taisteluensiapuv toimenpiteet tulee alkuvaiheessa kohdistaa edellä mainittujen kuolinsyiden ehkäisyyn. Taisteluensiapulla pyritään lisäksi vähentämään haavoittuneille myöhemmin kehittyviä komplikaatioita.

Jokaisen taistelijan on hallittava hätäensiapuv antaminen taisteluolosuhteissa henkilökohtaisella lääkintävarustuksellaan. Lisäksi taistelijan on tunnettava taisteluensiapuv jatkotoimenpiteet siten, että hän kykenee tarvittaessa avustamaan ryhmän taistelupelastajaa tai joukkueen lääkintämiestä heidän toiminnassaan. Johtajien on käskettävä ja jokaisen taistelijan on taistelutilanteessa tiedettävä oman joukkonsa evakuointi-/hoitopaikka.

Taistelijakohtaiseen lääkintävarustukseen kuuluvat: kiristyside, ensiside, pelastuspeite ja vasta-lääkkeenantolaite sekä potilasluokittelu-/hoitokortti. Taistelijan lääkintävarustus tulee sijoittaa joukossa yhdenmukaisesti, mikä mahdollistaa lääkintävarustuksen löytymisen myös pimeässä. Kiristysiteen tulee olla sijoitettuja siten, että taistelija pystyy käyttämään niitä kummallakin kädellä. Taisteluensiapu aloitetaan aina haavoittuneen taistelijan omaa lääkintävarustusta käyttäen.

Taisteluensiapulla tulen alla tarkoitetaan niitä hoitotoimenpiteitä, jotka tehdään oltaessa vihollisen tehokkaan tulenkäytön kohteena. Tärkeimpiä ensimmäisiä toimen-

piteitä ovat oma tulenkäyttö vihollisen toiminnan vaikeuttamiseksi ja haavoittuneen siirtyminen tulisuojaan omatoimisesti tai haavoittuneen hätäsiirto suojaan ilman lisätappioita. Oman ryhmän tulenkäytön on oltava voimakasta ja tilanteeseen nähden tarkoituksenmukaista käyttäen hyväksi esimerkiksi savutusta.

Haavoittuneen jäädessä tulen alle, päätöksen auttamisesta tai sen lykkäämisestä tekee partion- / ryhmänjohtaja. Haavoittunut hätäsiirretään mahdollisimman nopeasti lähimpään, suojaan yleensä vetämällä. Mikäli siirtomatka on pitkä ja haavoittuneella on henkeä uhkaava raajaverenvuoto, voidaan tarvittaessa asettaa kiristyside ennen siirtämistä. Mitään muita hoitotoimenpiteitä ei tehdä tulen alla. Hätäsiirron aikana tulee säilyttää oma taistelukyky ja suojaus.

Taisteluensiapua jatketaan haavoittuneen ja auttajan ollessa suora-ammuntatulelta suojassa. Tämän vaiheen hoitotoimenpiteillä pyritään estämään haavoittuneen menehtyminen henkeä uhkaavaan verenvuotoon tai hengitystieongelmaan sekä valmistella haavoittunut evakuointikuntoiseksi. Joissakin tapauksissa lievästi haavoittunut voidaan saattaa jälleen taistelukykyiseksi.

Haavoittuneen suojaruustusta ja vaatetusta avataan, siirretään tai leikataan auki vain, mikäli se on tarpeen hänen tutkimiseksi, vammojen löytämiseksi ja hoitotoimenpiteiden toteuttamiseksi. Haavoittunut on ensi tilassa suojattava sään vaikutuksilta pelastuspeiteelle ja eristämällä maasta. Hoitotoimenpiteiden aikana on hyvä rauhoittaa haavoittunutta kertomalla hänelle mitä toimenpiteitä ja miksi tehdään seuraavaksi. Mikäli haavoittuneen tajunnantaso on alentunut, otetaan hänen aseensa pois. Haavoittuneen tutkimisen aikana on säilytettävä toimintavalmius sekä tilannetietoisuus.

HUOMIO!

Mikäli itse haavoituit taistelussa:

- vastaa tuleen ja siirry suojaan
- Ilmoita lähimmille taistelijoille haavoittumisesta
- mikäli et kykene suojaautumaan, pyri ilmoittamaan lähimmille taistelijoille hengissä olostasi esimerkiksi kättä liikuttamalla
- tyrehtyä raju raajaverenvuoto kiristysiteellä
- JATKA TAISTELUA kunnes tilanne on ohi!
- mikäli olet menettämässä tajuntasi, pyri kääntymään kylkiasentoon ilmatien varmistamiseksi.

Haavoittuneen siirtäminen tulisuojaan

1. Savuta

2. Pidä vihollinen tulen alla ja tee haavoittuneen hätäsiirto

3. Aloita ensiapu

Taisteluensivussa tutkiminen ja hoitaminen toteutetaan **cABC-muistisäännön** mukaisesti

c – Catastrophic bleeding –

Henkeä uhkaava verenvuoto

- tutki raajoista mahdolliset henkeä uhkaava verenvuodot
- hoida ne kiristysiteellä
- huomioi myös muut mahdolliset henkeä uhkaavat verenvuodot.

A – Airways, Ilmatiet

- tutki ilmateiden avoimuus
- varmista ilmateiden auki pysyminen
- aseta tajuton kylkiasentoon.

B – Breathing, Hengitys

- tutki onko hengittäminen normaalia
- peitä läpäisevät rintakehän vammat ilmatiiviillä sidoksella
- taistelupelastaja voi tarvittaessa purkaa jänniteilmarinnan.

C – Circulation, Verenkierto

- etsi muita mahdollisia verenvuotoja
- tyrehdytä verenvuodot ensisiteellä
- pidä haavoittunut lämpimänä asettamalla pelastuspeitto haavoittuneen ihoa vasten vaatteiden alle.

Näiden toimenpiteiden jälkeen haavoittunut tulee evakoida välittömästi lääkintä-/evakuointipaikalle.

Lisätietoa taisteluensivusta saat PVMoodlesta, kurssin työtilasta sekä Taisteluensivu opetuspaketin työtilasta.

5.10 Taisteluvalmius ja toiminta taistelussa

Tähän alalukuun on koottu asioita, jotka koulutetaan varsinaisesti vasta myöhemmillä jaksoilla, mutta jotka kannattaa opiskella jo etukäteen, jotta ymmärryksi taistelijana toimimisesta alkaisi kehittyä jo alokasjakson taistelukoulutuksen aikana, koulutuksessa saatujen kokemusten avulla.

Kun tämän luvun jälkeen luet vielä toimintakykyyn ja sen kehittämiseen liittyvät asiat luvusta 6, on sinulla tietojen osalta hyvät perusteet myöhempien jaksujen koulutuksen omaksumiseksi ja taistelijan taitojesi kehittämiseksi.

5.10.1 Tilannetietoisuus ja toimintamallit taistelussa

Sotilas ei täytä taistelutehtäväänsä, ellei hän tiedä, mitä taistelukentällä tapahtuu. Tehtävä ei myöskään täyty, ellei sotilas tiedä miten hänen tulisi toimia, tai hän ei osaa, kykene taikka halua toimia. Tehtävän täyttämiseksi sotilalla tulee siten olla havaintokykyä, tietoa, taitoa ja tahtoa sekä toimintakykyä.

Sotilaan päätöksenteko taistelutilanteessa on kokemusperäisen tiedon ja toimintamallien soveltamista tilanteen ratkaisemiseksi usein välittömässä hengen vaarassa. Mahdolliseen tilanteen arviointiin on aikaa vähän, pimmilläänkin ehkä muutamia minuutteja.

Tilannetietoisuudella tarkoitetaan sotilaan käsitystä toimintaan ja ratkaisuihin vaikuttavista tekijöistä tietyssä tilanteessa. Tilannetietoisuus on sotilaan käsitys

tehtävästä, vihollisesta ja sen toiminnasta, omista joukoista ja toimintaympäristöstä sekä omasta aseistuksestaan ja varustuksesta.

Tilannetietoisuus edellyttää, että sotilas tekee aina havaintoja ympäristöstään, analysoi näkemänsä, kuulemaansa ja haistamaansa sekä tekee ratkaisuja toiminnastaan. Havainnoinnin kohteena ovat kaikki toimintaan ja ratkaisuihin vaikuttavat tekijät. Havainto voi olla esimerkiksi nähty vihollinen, aseiden suuliekki tai kuultu kranaatin räjähdysääni tai muu seikka.

Sotilaan on kyettävä poimimaan suuresta havainto- ja informaatiomäärästä olennaisin toimintansa pohjaksi. Sotilaan on kyettävä havaitsemaan ympäristöstään kriittiset tekijät, ymmärtämään niiden merkitys ja suhteuttamaan ne omaan toimintaansa. Lisäksi on pystyttävä ennakoimaan vihollisen toiminta ja omat toimenpiteet.

Taistelutilanteissa kokemus auttaa. Kokeneen sotilaan nopeus ja tehokkuus perustuvat tiedon nopeaan jäsentelyyn ja muuttamiseen välittömäksi toiminnaksi. Kokenut sotilas voi käyttää hyväkseen sellaisia, kyseistä tilannetta muistuttavia malleja, joita hän on koulutuksessa tai aikaisemmassa taistelutoiminnassaan saanut.

Sotilaan toimintaa voidaan tarkastella kolmen pelkistetyn toimintamallin avulla:

1. Ennakoiva ja vaistomainen toiminta
2. Välitön toiminta ryhmänjohtajan esimerkin, merkin tai käskyn mukaisesti ja
3. Taistelutehtävän itsenäinen toteuttaminen yhdessä taistelijaparin kanssa.

Sotilas joutuu taistelun aikana käyttämään kaikkia näitä toimintamalleja ja soveltamaan niitä tehtävänsä täyttämiseksi. Toimintamallit täydentävät toisiaan.

Ensimmäisessä, ennakoivassa toimintamallissa, sotilas toimii havaintojensa ja koulutuksensa perusteella lähes vaistomaisesti. Hän esimerkiksi suojautuu, avaa tulen tai tukee taistelijapariaan. Tehokas toiminta edellyttää tällöin jatkuvaa havaintojen tekemistä, toimintavalmiutta, reagointikykyä ja perustaitojen varmaa hallintaa. Jos sotilas ei havaitse vihollisen toimintaa tai reagoi siihen liian hitaasti tai virheellisesti, hän haavoittuu tai kuolee.

Toisessa, välittömässä toimintamallissa, ryhmänjohtaja käskee partiolle, taistelijapareille ja taistelijoille tehtävät merkeillä tai lyhyillä käskyillä. Sotilaan tulee myös kyetä toimimaan pelkästään ryhmänjohtajansa esimerkin mukaisesti. Ryhmänjohtajan käskyt ovat lyhyitä ja sisältävät usein myös tehtävän suoritusohjeen. Käskyjen

perusteena ovat vihollisen toiminta, sotilaskoulutuksessa opetetut toimintamallit ja automaatiotasolle harjoitellut suoritukset. Sotilaalta edellytetään aina ryhmänjohtajan esimerkin, merkkien ja käskyjen seuraamista sekä nopeaa käsityskykyä. Lisäksi hänen on mielletävä paikkansa osana ryhmää ja sen taistelua.

Kolmannessa toimintamallissa, sotilas täyttää taistelutehtävänsä itsenäisesti yleensä taistelijaparin tai partionsa kanssa. Esimerkkejä ovat muun muassa vartiomiehen, sotilaspoliisin, tunnustelijan, ryhmäaseen ampujan, partionjohtajan ja ryhmän varajohtajan tehtävät.

Ryhmänjohtaja ei näissä tilanteissa ole välittömässä läheisyydessä eikä välittömästi johtamassa toimintaa. Sotilaan on itse tehtävä päätökset saamansa tehtävän toteuttamiseksi ja täyttämiseksi.

Tilanne voi poiketa aikaisemmista kokemuksista, jonka takia on kyettävä nopeaan tilanteenarviointiin ja päätöksen tekoon. Lisäksi hänen on kyettävä soveltamaan tietojaan ja taitojaan kulloisenkin tilanteen mukaisesti.

Sotilaan ennakoiva ja vaistomainen toiminta:

- Seuraa ympäristöäsi
- Tunnista kriittiset tekijät
- Estä vaaratilanne varoittamalla ja hälyttämällä
- Tuhoa itseäsi uhkaava vihollinen tai suojaudu
- Tue taistelijapariaasi ja pelasta hänet mahdollisesta vaaratilanteesta
- Ilmoita ryhmänjohtajalle
- Jatka tehtäväsi täyttämistä
- Säilytä taisteluvalmiutesi ja toimintakykyäsi.

Välittömän toiminnan tarkoituksena on tuhota kohdattu vihollinen ennen kuin tämä ehtii ensin. Toinen vaihtoehto on suojautua siten, että vihollinen ei voi tuhota sotilasta.

Toimintavaihtoehtoina tulevat kyseeseen nopea tulen aloittaminen tai suojautuminen tai näiden yhdistelmä. Nopea tulenavaus on tehokas toimintamalli, kun sotilas näkee vihollisen ja kykenee tulittamaan omalla aseellaan.

Muissa tapauksissa tehokain toiminta on suojautuminen esimerkiksi maahan heittäytymällä ja siirtyminen sellaiseen tuliasemaan, josta vihollisen voi tuhota. Muutamassa sekunnissa tehty virheellinen ratkaisu saattaa johtaa sotilaan kuolemaan. Välitön toiminta edellyttää jatkuvaa ja valpasta havaintojen tekemistä ryhmän toimintakykyä uhkaavista tekijöistä. Sellaisia ovat muun muassa taisteluaineiden käyttö, miinat, panssarivaunut, tulialueelle tuleva vihollinen tai vartiopaikkaa lähestyvä henkilö.

Sotilaan tulee pelkän havainnon saamisen lisäksi myös varoittaa ja hälyttää taistelijaparin ja ryhmän suullisesti, merkeillä tai hälyttimellä. Tämä edellyttää ennalta harjoiteltuja toimintatapoja.

Taistelun yleiset periaatteet sotilaan toiminnassa

Taistelussa menestyminen edellyttää sotilaalta seuraavien taistelun yleisten periaatteiden tuntemista ja taitoa soveltaa niitä käytäntöön tilanteen mukaisesti:

1 Säilytä taistelutahto.

Tavoitteena on voitto. Taistelussa pyritään murtamaan vastustajan taistelutahto. Sotilaan taistelu on vastustajan voittamista taistelukentällä. Sotilaan voitto on oman tehtävän täyttäminen mahdollisimman pienin tappioin. Vihollisen taistelutahto murtuu henkisen tai fyysisen toimintakyvyn loppumiseen, tekemällä vihollinen toimintakyvyttömäksi ja riisumalla vihollinen aseista tai tuhoamalla vihollinen.

2 Hallitse perustaistelutaidot hyvin.

Taistelussa sotilaalta edellytetään automaattista, vaivattomaa toimintaa sekä kokonaisuuden hahmottamista, itsenäistä tilanteenarviointia ja päätöksen tekokykyä. Vain sotilaan perustaitojen varma hallitseminen mahdollistaa järkiperäisen toiminnan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Perustaitojen varma hallitseminen on edellytys niiden nopealle soveltamiselle tilanteen mukaisesti.

3 Säilytä taisteluvalmius.

Sotilaan asean tulee olla aina toimintakunnossa ja käytövalmiina. Sotilaan on tehtävä havaintoja toimintaympäristöstään ja pidettävä yllä tilanteen edellyttämä ja ryhmänjohtajan käskemä taisteluvalmius.

4 Toimi nopeasti. Ole aktiivinen.

Sotilaan kannalta taistelu on usein lähitaistelua vihollisen sotilaita vastaan. Lähitaistelussa voittaa se, joka osuu varmimmin maaliin ja avaa tulen nopeimmin. Vihollisen toiminta pakottaa sotilaan suojautumaan tähytykseltä ja tulelta. Nopea suojautuminen on edellytys sotilaan hengissä säilymiselle. Sotilaan riipeys vaikuttaa ryhmän ja joukkueen toimintaan. Yksittäisen sotilaan hidastaminen hidastaa koko ryhmän ja siten joukkueen toimintaa. Sotilaan tulee pyrkiä aina harjoiteltuun ja nopeaan toimintaan.

Ryhmänjohtaja käskää lähtövalmiuden ja sen kohottamisen. Nopealla toiminnalla kyetään usein tempaamaan aloite ja pakottamaan siten vihollinen reagoimaan tapahtuvaan. Näin kyetään pitämään tilanne itselle edullisena tai muuttamaan tilanne itselle edulliseksi. Nopean toiminnan edellytys on oikea tilannetietoisuus ja aktiivisuus sekä vihollisen ja oman toiminnan ennakointi.

5 Pyri aina yllätykseen.

Taistelussa tulee pyrkiä aina yllätykseen. Yllätyksen avulla voidaan lyödä ylivoimainenkin vihollinen. Yllätykseen voidaan päästä ajan, paikan, toimintatavan ja käytettävän voiman suhteen. Sotilas voi yllättää vihollisen nopealla tulen aloituksella, toiminnan äänettömyydellä ja nopeudella, käyttämällä hyväksi maastoa ja olosuhteita, vihollisen kaavamaisista toimintaa ja hämäämällä sekä poikkeamalla vakio toiminnasta.

Viholliseen pyritään vaikuttamaan sen heikoimpaan kohtaan, sivulta, takaa tai suojaamattomaan kohteeseen. Yllätyksen onnistuessa ensin tuhoetaan vihollisen vahvin kohta. Yllätykseen pääseminen edellyttää vihollisen toiminnan tuntemista sekä oman toiminnan tiedustelua ja valmistelua. Tehtävä on toteutettava määrätietoisesti ja joustavasti kaikkia mahdollisuuksia hyödyntäen. Älä anna vihollisen yllättää itseäsi – myös vihollinen pyrkii yllätykseen.

6 Käytä tulta, liikettä ja suojaa.

Taistelun peruselementit ovat tuli, liike ja suoja. Tulella tuhoetaan vihollinen ja sen laitteita tai estetään vihollista tulittamasta. Sotilaan tulta ovat tulittaminen rynnäkökiväärillä ja käsikranaattien käyttö sekä taistelijaparin tulituki. Vaunut tuhoetaan singoilla. Hyökkäyksessä on tulitettava ja edettävä ryhmän mukana siten, että vihollinen on jatkuvasti tulen alla ja saadaan tuhottua. Sotilas syöksyy tuliasemasta tuliasemaan, joista vihollisen tuhoaminen on mahdollista.

Eteneminen suojataan maaston käytöllä sekä hyökkäysreitit ja tuliaseman valinnalla. Tulelta suojaisissa katveissa edetään nopeinta tapaa käyttämällä. Sotilaansuoja muodostuu taistelu- ja suojaruustuksesta, naamioinnista, oikeasta maaston käytöstä etenemisreitit ja tuliaseman valinnassa, linnoittamisesta sekä taistelijaparin ja muun ryhmän tuesta. Toiminta voidaan suojata myös savuilla.

7 Toimi yhdessä taistelijaparin tai partion kanssa ja ryhmän osana.

Sotilas toimii lähes kaikissa taistelutehtävissä yhdessä taistelijaparin tai partionsa kanssa. Yhteistoiminta edellyttää toiminnan sopimista ennen suoritusta, kommunikointia taistelutehtävän aikana sekä taistelijaparin tukemista. Taistelija-pari/partio toimii lähes aina ryhmän osana. Tämä edellyttää ryhmänjohtajan esimerkin, merkkien ja käskyjen seuraamista sekä omien havaintojen välittämistä ryhmänjohtajalle. Sotilaan on mielletävä oma tehtävänsä ja paikkansa osana ryhmän tai partion kokonaistoimintaa.

Nopean tulenavauksen tai suojautumisen jälkeen sotilaan ensisijainen tehtävä on tukea taistelijapariaan ja pelastaa hänet mahdollisesta vaaratilanteesta. Lisäksi hänen tulee ilmoittaa vihollishavainnot muulle ryhmälle.

Kun sotilas osaa toimia näin, hän lisää koko ryhmän taistelutehoa ja turvallisuutta. Lisäksi hän varmistaa, että myös häntä tuetaan ja autetaan vastaavassa tilanteessa.

Kun sotilas ei ole enää vihollisen välittömän tulivaikutuksen kohteena, hän ilmoittaa ryhmänjohtajalle havaintonsa vihollisesta ja oman toimintansa tuloksista. Näin hän taas tukee ryhmänjohtajan johtamista ja tehostaa siten koko ryhmän taistelua.

Välittömien toimenpiteiden jälkeen on jatkettava oma-aloitteisesti ryhmänjohtajan käskyn tai tehtävän täyttämistä.

Ryhmänjohtajan esimerkin, merkin tai käskyn mukainen välitön toiminta:

- Aloita käskyn toteuttaminen heti
- Toimi nopeasti ja harjoitellulla tavalla
- Jatka käskyn toteuttamista, kunnes tehtävä on täytetty tai ryhmänjohtaja käskyy uuden tehtävän
- Ilmoita tehtävän täyttäminen ja sen tulos ryhmänjohtajalle.

Suurenkin joukon toiminta alkaa usein vasta, kun viimeinenkin sotilas on valmis tai ryhmittynyt omalle paikalleen. Joukkue lähtee liikkeelle vasta, kun viimeinenkin sotilas on ajoneuvossa tai ryhmittynyt etenemismuotoon. Yksilön nopea ja luotettava toiminta edistää näin ryhmän ja joukkueen toimintaa sekä vapauttaa johtajat johtamaan taistelua.

Sotilaan on luotettava taistelijaparinsa ja ryhmän muiden sotilaiden toimintaan. Se edellyttää harjoittelua, joka onnistuessaan rakentaa tarvittavan pienryhmäkiinteyden ja luo keskinäisen luottamuksen. Luottamus ja pienryhmäkiinteyden korostuvat olosuhteissa, joissa ryhmän sotilaat eivät näe tai kuule toisiaan; esimerkiksi asutuskeskustaistelussa tai hajautetussa sissitoiminnassa.

Sotilaan on jatkettava käskyn toteuttamista, kunnes tehtävä on täytetty tai ryhmänjohtaja käskyy hänelle uuden tehtävän. Käskyn täyttämisen jälkeen on ilmoitettava ryhmänjohtajalle käskyn täyttämistä sekä toiminnan tulos. Jos on ilmeistä, että käskyn täyttäminen viivästyy tai jää puolinaiseksi, asiasta on ilmoitettava heti sen tultua ilmeiseksi. Näin sotilas taas tukee ryhmänjohtajan johtamista ja parantaa koko ryhmän toimintaa.

Tilanteen muuttuessa sotilas saattaa joutua miettimään, mikä hänen tehtävänsä tarkoitus oli ja toimimaan parhaan ymmärryksensä mukaan alkuperäisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Sellaisista tapahtumista, jotka saattavat

ryhmän tehtävän tai ryhmän jäsenet vaaraan, on ensi tilassa ilmoitettava ryhmänjohtajalle.

Itsenäisessä taistelutehtävässä sotilaan on ratkaistava, miten ja missä järjestyksessä hän toimii tietyssä tilanteessa parhaimmalla tavalla tehtävänsä täyttämiseksi.

Itsenäisiä taistelutehtäviä voivat esimerkiksi olla tulialueella olevien vihollisten tuhoaminen, panssarivaunun tuhoaminen tai huoneen valtaaminen. Muita itsenäisiä taistelutehtäviä voivat olla hyökkäys käskettyyn tavoitteeseen, asepesäkkeen tuhoaminen, ryhmän irtautumisen suojaaminen tai takaa-ajavan vihollisen tuhoaminen. Tällaisen itsenäisen taistelutehtävän täyttäminen kestää yleensä muutamista kymmenistä minuuteista joihinkin tunteihin.

Toiminnan perusteena ovat ryhmän tai partion tehtävä, tilanne, käskyt ja havainnot toimintaympäristöstä, erityisesti vihollisen toiminnasta sekä omat kokemukset taistelusta.

5.10.2 Tilanteenarviointi ja päätöksenteko

Tilanteenarvioinnin ja päätöksenteon perusteina ovat ryhmänjohtajan käskyt, havainnot toimintaympäristöstä ja taistelukokemus. Arvioidaan tehtävän toteuttamiseen vaikuttavat keskeiset tekijät. Päätös on paras ratkaisu tehtävän toteuttamisesta: mitä, miten ja missä järjestyksessä?

Seuraavassa taulukossa on esitetty esimerkki sotilaan nopean tilanteenarvioinnin ja päätöksenteon mallista. Sitä on mahdollista käyttää itsenäisessä taistelutehtävässä. Mallia voidaan käyttää myös mielikuvaharjoittelun apuna silloin, kun valmistaudutaan taisteluun. Mielikuvaharjoittelu valmentaa tulevaan suoritukseen, varmistaa oikean suoritustavan ja nopeuttaa varsinaista suoritusta. Mielikuvaharjoittelu käsittää tilanteenarvioinnin sekä taisteluvaiheiden ja omien toimenpiteiden läpikäynnin mielessä ennen taistelua tai suoritusta. Mallia voidaan käyttää myös taistelun jälkeen arvioitaessa omaa toimintaa ja sen parantamista.

Päätöksen pohjana oleva tilanteenarviointi perustuu ryhmänjohtajan käskyihin, toimintaympäristöstä tehtäviin havaintoihin sekä aiemmista harjoituksista ja taisteluista saatuihin kokemuksiin.

Tilanteenarviointi aloitetaan aina **tehtävästä**. Ryhmänjohtajan käsky sisältää yleensä koulutuksen ja harjoittelun mukaisen vakioitehtävän, sotilaan tehtävän ja toimintaympäristön ja tilanteen edellyttämät osat sekä tarvittaessa toimintaohjeet. Ryhmänjohtajan käskyn vakioitehtävä voi olla esimerkiksi "toimimme vartiomiehenä / tunnustelijana / kk-ampujana, suojaajana / oppaana / lähettinä".

Tilanteenarvioinnin osatekijät ovat:

- 1. Tehtävä, 2. Vihollinen, 3. Toimintaympäristö,
4. Taistelijapari / partio ja ryhmä sekä 5. Aseistus ja varustus.**

Ostatekijä	Mieti	Arvioi	Päätä
1. Tehtävä Ryhmänjohtajan käskemä <ul style="list-style-type: none"> tehtävä tavoite toimintaohjeet tukeminen aikatekijät rajoitukset 	<ul style="list-style-type: none"> Mikä on tehtävä? Mitä on saatava aikaan? Mitä on tehtävä heti? Mitä on tehtävä seuraavaksi? 	Mahdollisuudet ja keinot vihollisen yllättämiseen.	
2. Vihollinen <ul style="list-style-type: none"> sijainti lukumäärä aseistus toiminta toiminnan tavoite 	<ul style="list-style-type: none"> Miltä tasalta vihollinen voi havaita sotilaan? Miten ja milloin vihollinen voi vaikuttaa taistelijaan? Miten sotilas voi vaikuttaa viholliseen? Miten vihollinen voi reagoida sotilaan toimintaan? Mikä on sotilaan toiminnan kannalta vaarallisin vihollinen? Mikä on vihollisen tuhoamisjärjestys? 	Toimintaa edistävät ja haittaavat tekijät	Mitä on tehtävä?
3. Toimintaympäristö <ul style="list-style-type: none"> suojapaikat esteet katveet etenemisreitit tuliasemat 	<ul style="list-style-type: none"> Vihollisen ja omaa toimintaa rajoittavat tekijät? Tehtävän toteuttamisen mahdollistavat etenemisreitit ja tuliasemat? 	Toiminnan kannalta oleelliset tekijät	Miten on toimittava?
4. Taistelijapari / partio ja ryhmä <ul style="list-style-type: none"> sijainti tehtävä sen hetkinen ja suunniteltu toiminta ryhmäaseen käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> Miten ryhmä ja taistelijapari / partio tukevat sotilaan toimintaa? Miten sotilas voi tukea ryhmän tai taistelijaparin/partion toimintaa? Miten sotilas sopii yhteistoiminnan tai partion taistelijaparinsa kanssa? 	Mahdolliset uhat ja riskit?	Missä järjestyksessä toimintaan?
5. Aseistus ja varustus <ul style="list-style-type: none"> lippaassa oleva patruunamäärä täysin lippaiden määrä käsikranaattien määrä muu aseistus ja ampumatarvikkeet käyttömahdollisuudet rajoitukset 	<ul style="list-style-type: none"> Aseen, ampumatarvikkeen, tähtäimen ja tulitustavan valinta. Patruunoiden riittävyys. 		

Ryhmänjohtaja nimeää maaston ja arvioi etäisyydet

Ryhmänjohtaja käsklee sotilaille yksiselitteisen tehtävän. Tehtävä voi olla esimerkiksi suojaaminen, etenemissuunta tai tavoite, vihollisen tuhoaminen, viestin vieminen, opastaminen. Toimintaympäristöön liittyen käsky sisältää esimerkiksi tuliaseman, maaston nimeämisen, tulialueen rajat ja tulenaloitustasan.

Ryhmänjohtaja käsklee tehtävän yleensä toimintapaikalla tai maastoon sidottuna siten, että toimintapaikka on näkyvissä. Ryhmänjohtaja varmistaa käskyn ymmärtämisen tarvittaessa käskemällä tehtävän toistamisen tai tarkistuskysymyksellä. Käsky päättyy ryhmänjohtaja kysymykseen ”Kysyttävää?”, jolloin sotilaan tulee kysyä mahdollisesti epäselväksi jääneet asiat. Käskyn jälkeen ryhmänjohtaja voi antaa tarvittaessa toimintaohjeita tehtävän toteuttamisesta.

Ryhmänjohtajan yhteiskäsky sisältää seuraavat asiat: vihollinen, omat joukot, ryhmän tehtävä, taistelijaparien / taistelijoiden tehtävät, tukeminen, johtaminen ja toimintaohjeet. Johtaminen käsittää käytettävät käskyt ja merkit, tunnussanan, taistelutunnuksen, ryhmänjohtajan oman paikan ja aikatekijät.

Vihollisesta selvitetään tai arvioidaan ensiksi sijainti, lukumäärä ja aseistus. Toiseksi selvitetään vihollisen toiminta ja arvioidaan sen tavoite. Johtopäätöksinä ovat vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Miltä tasalta vihollinen voi havaita sotilaan?
- Miten ja milloin vihollinen voi vaikuttaa taistelijaan ja miten sotilas voi vaikuttaa viholliseen?
- Miten vihollinen voi reagoida sotilaan toimintaan?
- Mikä on toiminnan kannalta vaarallisin vihollinen?
- Mikä on vihollisten tuhoamisjärjestys?

Sotilaan tulee pyrkiä löytämään aina mahdollisuudet ja keinot vihollisen yllättämiseen.

Nimeään maaston ja arvioin etäisyydet: vasemmalla talo 300 m, keskellä mutka 200 m, oikealla pellon pää 150 m.

Toimintaympäristöstä selvitetään suojapaikat, esteet, katveet, etenemisreitit ja tuliasemat. Johtopäätöksensä ovat vihollisen ja omaa toimintaa rajoittavat tekijät sekä omaan tehtävään sopivat etenemisreitit ja tuliasemat.

Ryhmästä, partiosta ja taistelijaparista selvitetään sijainti, tehtävä, tavoite, sen hetkinen ja suunniteltu toiminta sekä ryhmäaseen käyttö. Johtopäätöksensä ovat vastaukset kysymyksiin, miten ryhmä, partio, ja taistelijapari tukevat toimintaa, miten sotilas voi tukea ryhmän ja taistelijaparin toimintaa sekä miten sotilas sopii yhteistoiminnan taistelijaparinsa kanssa?

Aseesta ja varustuksesta tarkastetaan lippaassa oleva patruunamäärä, joka näkyy lippaan kuperassa reunassa olevista reistä, sekä täysien lippaiden määrä. Lisäksi arvioidaan aseiden ja muun varustuksen käyttömahdollisuudet ja rajoitukset. Johtopäätöksinä ovat aseiden, ampuatarvikkeen, tähtäimen ja tulitustavan valinta sekä patruunoiden riittävyys.

Tilanteenarvioinnin tuloksena ja johtopäätöksensä ovat: toimintaa edistävät ja haittaavat tekijät, mahdolliset uhat tai riskit, toiminnan kannalta oleelliset tekijät sekä toimintavaihtoehdot.

Ennen lopullista päätöstä on hyödyllistä ajatella, miten vihollinen voi missäkin vaiheessa reagoida ja mitä se aiheuttaa taistelijaparin toiminnalle. Samalla syntyy varasuunnitelma, joka voidaan nopeasti ottaa käyttöön tilanteen muuttuessa.

Tilanteenarviointi on järjestelmällistä tehtävän toteuttamiseen vaikuttavien tekijöiden selvittämistä ja arvioimista.

Tilanteenarvioinnin perusteella tehdään päätös.

Taistelijapari arvioi tilanteen yleensä yhdessä keskenään puhuen. Tilanteenarvioinnin jälkeen taistelijapari ja sotilas päättävät, miten he tehtävänsä toteuttavat sekä mitä toimenpiteitä se edellyttää.

Tällainen tilanteenarviointi on mahdollista tehdä silloin, kun täytetään itsenäistä taistelutehtävää. Tilanteessa, jossa on toimittava välittömästi ryhmänjohtajan käskyn perusteella tai reagoitava uhkaan, on toimittava heti ja epäröimättä vain sotilaskoulutuksen ja taistelukokemuksen perusteella.

Päätös on ratkaisu siitä, miten tehtävä parhaiten toteutetaan sekä sen edellyttämistä toimenpiteistä. Toimenpiteet ryhmitellään suoritusjärjestyksessä välittömiin toimenpiteisiin, tehtävän valmisteluun ja toteuttamiseen sekä jatkotoimenpiteisiin.

Sotilaan on kyettävä keksimään kulloiseenkin tilanteeseen soveltuva perustoimintatapa hyvin nopeasti. Toimintaympäristön havainnoinnin, tilanteenarvioinnin ja päätöksenteon on sen takia oltava jatkuvaa niin taisteluun valmistauduttaessakin kuin sen aikana.

Miten valmistaudut taisteluun?

1 Ylläpidä tilannetietoisuutesi. Välitä havaintosi taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle

- Paina mieleesi ryhmänjohtajan käskyistä tilanne, tiedot vihollisesta, ryhmän tehtävä, oma tehtäväsi, tunnussana ja taistelutunnus
- Pysy selvillä tilanteesta sekä taistelijaparin sijainnista ja toiminnasta
- Seuraa toimintaympäristöäsi.

2 Pidä aseesi ja varustuksesi toimintakunnossa ja käyttövalmiina

- Puhdista aseesi ja tarkista aika ajoin aseiden tähtäimet sekä aseiden ja lippaiden toiminta
- Täytä vajaat lippaat aina taistelutauon aikana
- Pidä kenttävarustuksesi pakattuna suoja-asemassa tai ajoneuvossa.

3 Valmistaudu toteuttamaan tehtäväsi

- Pidä erikoisvarustus kuten käsikranaatit, kertasinko, valaisuraketit, sekä savut käyttökunnossa
- Tee tarvittavat pimeätoiminnan valmistelut
- Kertaa ryhmän johtajan käskyt ja ohjeet ja tämän jälkeen sovi taistelijaparisasi kanssa tehtävän toteuttaminen ja yhteistoiminta
- Valmistaudu tehtäväsi toteuttamiseen arvioimalla tilannetta
- Mieti, mikä on sinun ja taistelijaparisasi osuus ryhmän taistelussa
- Mieti, miten toimit, kun ryhmä kohtaa vihollisen tai saa taisteluosketyksen
- Ennakoi, miten vihollinen tulee toimimaan.

4 Ylläpidä taisteluvalmiutesi ja toimintakykyäsi

- Seuraa toimintaympäristöäsi ja tunnista kriittiset tekijät toiminnan aloittamiseksi
- Pidä yllä nestetasapainoasi nauttimalla nestettä ja energiavarastoasi nauttimalla ravintoa.

Miten kohotat taisteluvalmiuttasi?

1 Päivitä tietosi ja välitä havaintosi taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle.

Ryhmänjohtaja käsklee ryhmän taisteluvalmiuden ja sen kohottamisen. Ryhmänjohtaja voi käskeä esimerkiksi parivartion, lepäämisen taisteluvälineillä, taistelua-semien miehittämisen sekä ilma- ja suojeluvälineiden. Ennakoi, miten vihollinen toimii ja varaudu siihen. Ilmoita taistelijaparillesi ja ryhmänjohtajalle toimintaympäristöstä havaitsemasi kriittiset tekijät. Ilmoita ryhmänjohtajan käskyt ja ilmoitukset taistelijaparillesi ja välitä ne eteenpäin.

2 Lisää aseiden ja varustuksen käyttövalmiutta.

Varaa välineet saataville. Ota hyvä ampuma-asento. Valitse maali, käytettävä ase ja oikea tähtäin. Tähtää todennäköistä maalia ja poista aseiden varmistus. Tee suojeluvälineiden edellyttämät toimenpiteet ryhmänjohtajan käskyllä.

3 Valmistaudu tehtävän toteuttamiseen ja varaudu vihollisen toimintaan.

Valmistaudu erikoisvälineistöön, kuten käsikranaatiin, kertasingon, valaisuraketin tai savuheitteen käyttämiseen, tilanteen, vihollisen toiminnan ja tehtäväsi mukaisesti. Sovi havaintojen perusteella tehtävän toteuttaminen ja yhteistoiminta taistelijaparin kanssa. Ole valmiina aloittamaan taistelua. Mieti, mitä vihollisen seuraavaksi voi tehdä ja seuraa sen toimintaa.

4 Varaus pimeätoimintaan jo valoisalla.

Tee pimeätoiminnan valmistelut kohdan 5.7.5 mukaisesti.

Miten estät omat tappiot taistelussa?

- Noudata yleisiä varomääräyksiä
- Paina mieleesi tunnussana, taistelutunnus ja lähestymismerkki
- Pysy selvillä taistelijaparin sijainnista ja sovi yhteistoiminta taistelussa
- Käytä taistelutunnusta osoittaaksesi omille taistelijoille sijaintisi ja lähestymisesi
- Lähesty vartiopaikkaa ja yhteydenottoaikkaa käsketyistä suunnista ja anna sovittu lähestymismerkki. Noudata vartiomiehen käskyjä
- Opettele tunnistamaan vihollinen maastopuvusta, taisteluvälineistä ja aseista sekä kengän pohjakuviosta ja ajoneuvojen jäljistä ja äänestä
- Ilmoita aina vartiomiehelle menosi ryhmän tulialueelle
- Paina mieleesi ryhmän taisteluun liittyvät räjähdepanokset ja niiden laukaisu/vetolangat siten, että et laukaise niitä vahingossa.
- Poista käsikranaatista varmistussokka vasta juuri ennen heittämistä.
- Poista räjähdepanoksista varmistussokka vasta asentamisen päätteeksi.
- Käsittele asettasi ja muita varusteitasi siten, että et laukaise asentamaasi miinaa vahingossa.
- Tarkista takavaara-alue aina ennen singolla ampumista.
- Jätä vähintään 100 piirun varmuusväli sekä sivu- että korkeussuunnassa, omien taistelijoiden ja tulittamasi maalin väliin. Sata piirua vastaa kolmea sormen leveyttä.
- Välitä ryhmänjohtajan käskyt muille taistelijoille.

5.10.3 Tehtävän täyttäminen

Toiminnan alkaessa ensimmäisiä välittömiä toimenpiteitä ovat käskyt ja merkit, suojautuminen ja eteneminen sekä aseiden käyttö. Sotilas voi välittää tai antaa käskyjä ja merkkejä taistelijaparilleen tai ryhmänsä johtajalle. Sotilas voi suojautua tai edetä seuraavaan tuliasemaan. Aseiden käyttöön liittyy tulitustavan ja kulloinkin tuhoavan vihollisen valinta sekä tuhoaminen. Nämä toimenpiteet on tehtävä heti tai muutamassa sekunnissa.

Välittömät toimenpiteet – mitä teen heti?

Tehtävän valmistelu ja toteuttaminen – miten toteutan tehtävän?

Jatkotoimenpiteet – mitä teen seuraavaksi?

Tehtävän täyttämisen valmisteluun voivat kuulua muun muassa vihollisen toiminnan seuraaminen tähtämällä ja oman toiminnan edellyttämä tiedustelu. Valmisteluun voivat lisäksi kuulua tuhoavan vihollisen osoittaminen taistelijaparille, etenemisreitit ja seuraavan tuliaseman valinta, aseiden, ampumatarvikkeen tai erikoisvälineiden

valinta ja käyttökuntoon laittaminen, maalin ja tulitustavan valinta sekä yhteistoiminnan sopiminen taistelijaparin kanssa.

Taistelijapari voi keskenään sopia esimerkiksi etenemisjärjestyksestä, vihollisen tuhoamisesta, liikkeellelähdestä sekä merkeistä. Tehtävän valmisteluun on yleensä vain vähän aikaa. Valmistelut tulee tehdä harkitusti, järjestelmällisesti ja nopeasti.

Eräät seikat edistävät ja nopeuttavat tehtävän toteuttamista. Sellaisia ovat:

- perustaitojen ja -toimintatapojen varma hallinta,
- valmistautuminen ja toiminnan valmistelu,
- tilanteen edellyttämä toimintavalmius,
- yhteistoiminta taistelijaparin kanssa,
- tavoitteellisuus,
- keskittyminen tehtävän toteuttamisen kannalta oleellisiin asioihin,
- ennakoiva toiminta aloitteen tempaamiseksi viholliselta,
- yksinkertainen toiminta, joka johtaa varmaan tulokseen,
- aloitteellisuus, aktiivisuus, rohkeus sekä
- sitkeys ja peräänantamattomuus.

"...Tulenaavustasa – vasemmalta metsänkulmasta edessä näkyvään sähkötolppaan ja siitä oikealle sähkölinjaa pitkin. Tulen avaatte esimerkistäni..."

"...vihollisen ylittäessä tulenaavustasan"

"...vihollisen yllättäessä."

Vihollisen hämääminen ja yllättäminen ovat usein taistelun lopputuloksen ratkaisevia tekijöitä. Niihin voidaan päästä ennakoivalla toiminnalla, poikkeamalla vakio-toiminnasta ja käyttämällä hyväksi vastustajan kaavamaista menettelyä.

Tehtävän toteuttamista haittaavat ja hidastavat yleensä:

- puutteellinen perustaitojen ja -toimintatapojen hallinta,
- valmistautumattomuus ja valmistelujen laiminlyöminen,
- oman taisteluvälmiuden ja -kelpoisuuden laiminlyöminen,
- puutteellinen yhteistoiminta taistelijaparin kanssa,
- päämäärätön toiminta ilman selkeitä tavoitteita,
- keskittyminen tehtävän toteuttamisen kannalta epäoleellisiin asioihin,
- reagoiva toiminta vihollisen aloitteen mukaisesti,
- monimutkaiset menettelytavat,
- odottelu ja päättämättömyys,
- uhkarohkeus sekä
- periksi antaminen ja luovuttaminen.

Sotilas voi varautua ughiin ja pienentää riskejä ennakoimalla vihollisen vastatoimenpiteet ja suunnittelemalla omat vaihtoehdot toimenpiteensä.

Jatkotoimenpiteitä ovat esimerkiksi suojautuminen tai siirtyminen uuteen tuliasemaan, lippaan vaihtaminen ja aseiden lataaminen, tähyttäminen, ensiavun antaminen taistelijaparille sekä ilmoitukset ryhmänjohtajalle vihollisesta ja oman toiminnan tuloksista. Tehokas toiminta edellyttää kaikissa vaiheissa, että toimenpiteet tehdään oikeassa järjestyksessä.

5.10.4 Taistelijaparin ja partion yhteistoiminta

Ryhmä muodostuu ryhmänjohtajasta ja kolmesta taistelijaparista tai partiosta. Kahden sotilaan muodostama taistelijapari tai kolmen sotilaan partio on ryhmän perusosa. Taistelijapari tai partio on aina tehokkaampi kuin kaksi tai kolme yksittäistä sotilasta. Voit vaikuttaa itse siihen, kenen kanssa muodostat taistelijaparin tai partion.

Taistelijaparin tehokas yhteistoiminta edellyttää, että molemmat tuntevat toisensa. Vanhempi taistelija perehdyttää parinsa tehtäviin, toimintaan ja toimintaympäristöön sekä tutustuttaa hänet muuhun ryhmään. Taistelijaparin on harjoitettava yhteistoiminta ja heillä tulisi olla yhteistä taistelukokemusta. Näin he oppivat tuntemaan toistensa vahvuudet ja heikkoudet.

Taistelijapari tarkistaa toistensa varusteiden pakkauksen ja naamiointin. Pitkäaikaisessa rasituksessa ja väsyneenä taistelijaparin on seurattava ja tarkkailtava toistensa nesteen nauttimista, ruokailua ja varusteiden mukaan ottamista. Talvella taistelijapari tarkkailee toistensa liik-

kumista ja kasvoja paleltumien ehkäisemiseksi ja oireiden tunnistamiseksi.

Taistelijaparin on tiedettävä aina toistensa sijainti sekä taisteluvälmius ja toimintakyky. Taistelijaparin on osattava taistelussa tarvittava nopea, lyhyt ja selkeä viestintä merkeillä sekä suullisesti.

Jatkuvassa taistelussa taistelijapari vuorottelee tähyttämisessä, lippaiden täyttämässä, ruuan noutamisessa tai valmistamisessa ja ruokailussa sekä levossa. Hyökkäyksessä taistelijaparit tukevat toisiaan rynnäkkökiväärin tulella ja etenevät toistensa suojaamana tuliasemasta toiseen. Taistelijapari antaa välittömän ensiavun haavoittuneelle taistelijaparilleen.

Taistelijaparin yhteistoiminta antaa mahdollisuuden taistelussa tarvittavan tulen ja liikkeen yhdistämiseen sekä suojaamiseen ja tukemiseen.

Taistelijaparin tai partion tehokas vuorovaikutus taistelussa on mahdollista vain siirtämällä tietoa. Jos viestintä on puutteellista, tarpeellinen tieto ei välity ja taistelu voi epäonnistua. Vuorovaikutus on keskustelua, lyhyitä ilmoituksia ja käskyjä sekä viestintää vahvistettujen ja sovittujen merkkien avulla.

Tiedon välittäminen edellyttää yhteistä käsitteistöä, vahvistettujen käsi- ja valomerkkien tuntemista sekä etukäteen sovittuja merkkejä ja toimintatapoja. Viestintää ja yhteistoimintaa pitää harjoitella.

Taisteluun valmistauduttaessa taistelijaparin vuorovaikutuksen tarkoituksena on tilanteen arvioiminen ja yhteistoiminnan sopiminen tehtävän toteuttamiseksi. Taistelussa vuorovaikutuksen tarkoituksena on vihollista ja toimintaympäristöä sekä omaa toimintaa ja joukkoja koskevien havaintojen ja tulkintojen välittäminen taistelijaparille, muille ryhmän jäsenille ja ryhmänjohtajalle. Lisäksi tarkoituksena on tukea ryhmän taistelusuunnitelman toteuttamista sekä pitää yhteyttä ryhmän muihin jäseniin.

Taistelijaparille ilmoitetaan havainnot vihollisesta ja vaarotetaan vihollisen toiminnasta sekä osoitetaan maaleja. Taistelijapari voi keskenään sopia ennen suoritusta tehtävänjaon sekä maalien valinnan ja tuhoamisjärjestyksen. Suorituksen aikana taistelijaparille ilmoitetaan omat aikomukset, sovitaan taistelijaparin tukeminen ja oma eteneminen sekä kannustetaan taistelijaparia. Ryhmänjohtajan käskyt ja merkit välitetään taistelijaparille ja muille taistelijoille.

Taistelun jälkeisen vuorovaikutuksen tarkoituksena on taistelukokemusten vaihtaminen ja arviointi toiminnan parantamiseksi sekä taistelijaparin tukeminen.

Vahvistetut käsi- ja valomerkit

Joukkueen johtaja ja ryhmänjohtaja johtavat joukkoaan taistelussa tilanteen mukaan esimerkiksi käsi- ja valo-

merkeillä ja lyhyillä käskyillä. Käskyt välitetään ryhmän ja joukkueen sisällä. Jokainen taistelija toistaa annetun käskyn tai merkin.

Joukon johtamisessa käytettävät yleismerkit

*Huomio
valmis*

 Vihreä jatkuva valo

Yleismerkit

Ilmahälytys

 Valkoinen valo puolikaassa edestakaisin

*Liikkeelle
Mars
Nopeammin
– Näytettäessä useita
kertoja peräkkäin*

 *Vihreä valo pysty-
tasossa edestakaisin*

*Vihollista on
Aseella näytetään
vihollisen suuntaan*

*Seis
Pysähdy ja hakeudu
suojaan*

 Punainen valo puolikaassa edestakaisin

*Vapaa vihollisesta
OK
Kyllä
Ei ongelmia*

Asemaan

 Punainen valo pystytasossa edestakaisin

Kokoon

 Valkoinen valo isossa ympyrässä

Ilmavaroitus

 Valkoinen valo pystytasossa edestakaisin

*Alijohtajat
kokoon*

 *Vilkkuva
valkoinen valo*

Taistelijaparin yhteydenpidossa ja ryhmän johtamisessa käytettävät käsimerkit

Joukon kouluttaja tai johtaja määrittää joukollaan käytössä olevat merkit.

Tänne

Takaisin

Älä tule

Seis

Seuraa

Suojaa

Vaunu
Tarkentaa Vihollista on merkkiä

Tuhoa

Jalkaväkeä
Tarkentaa
Vihollista
on merkkiä

Rynnäkö

Tuli seis

Tunnustelijat eteen

Miinoja

Tie edessä

Tauko

OK, Kyllä, Ei ongelmia

Ei, ongelma

Katso

Tähystä

Numero

Toista

Käsikranaatti voidaan heittää taisteluhaudan mutkan taakse yläkautta tai seinän kautta kimmokkeella

5.10.5 Taistelijaparin ja partion toiminta ryhmän osana

Taistelijapari taistelee aina ryhmänsä osana. Siksi taistelijaparin on seurattava ryhmänjohtajan merkkejä ja käskyjä ja välitettävä ne muille taistelijapareille.

Ryhmänjohtaja käskää taistelijapareille tehtävät siten, että taistelijaparit tukevat tulellaan ja etenemisellään

toisiaan. Taistelijaparin on mielletävä sijaintinsa ja tehtävänsä osana ryhmän kokonaistoimintaa.

Ryhmän liikkeessä etenemismuodoissa taistelijaparin tehtävänä on edetä ja säilyttää paikkansa ryhmityksessä ja tähyttää käskettyyn suuntaan.

Puolustuksessa taistelijaparin tehtävänä on tulialueella olevan vihollisen tuhoaminen ryhmänjohtajan käskemästä tuliaseasta.

Ryhmän etenemismuodot

Ryhmän avojono on etenemismuoto, joka mahdollistaa nopeimman liikkeen. Sitä käytetään siirryttäessä joukkueen osana muualla kuin kärjessä. Kärkiryhmän tulee käyttää tunnustelijoita.

Ryhmän avorivi on etenemismuoto, joka mahdollistaa korkean taisteluvalmiuden. Se soveltuu hyvin tilanteeseen, jossa ryhmällä on selkeä suuntaura, jota ei ole tarvetta vaihtaa kesken etenemisen.

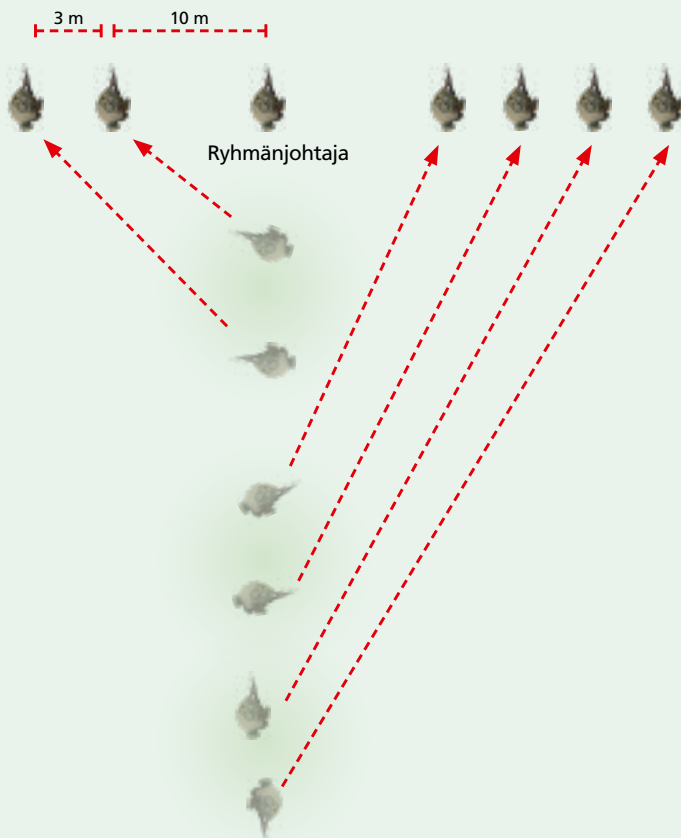
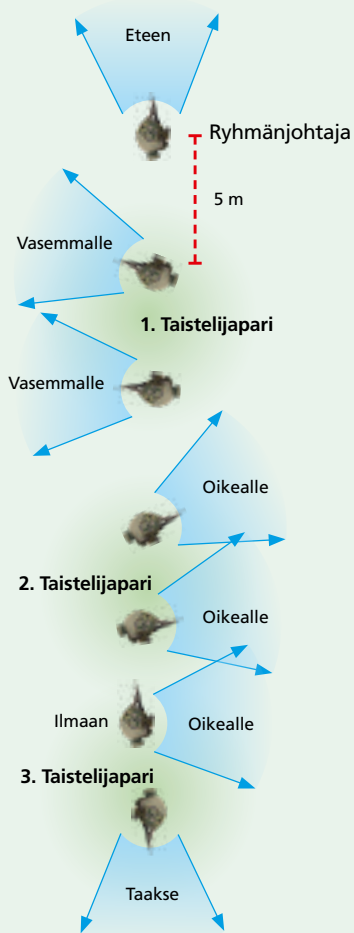

Tähytys suunnat: Eteen, Vasemmalle, Oikealle, Ilmaan, Taakse

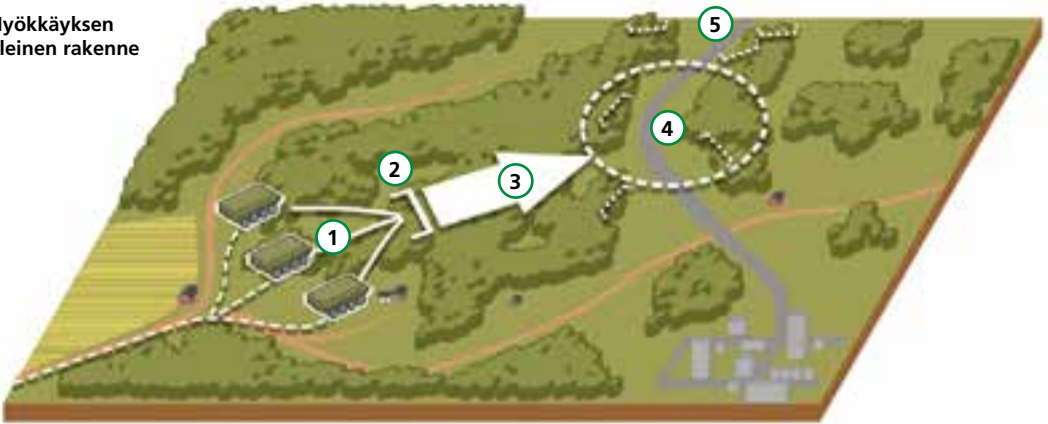
Käsimerkki: avojonono

Käsimerkki: avoriviin

**Hyökkäyksen
yleinen rakenne**

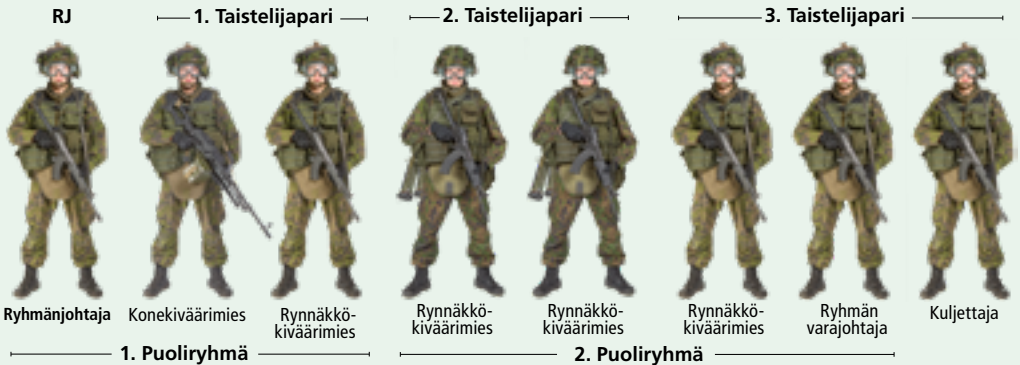

1. Jalkautumisalue 2. Lähtöasema 3. Eteneminen kosketukseen 4. Tuhoamisalue 5. Tavoite

Hyökkäyksessä taistelijaparin tehtävänä on edetä käskettyyn suuntaan tai tavoitteeseen ja tuhota kohtaamansa vihollinen. Taistelijapari toimii yhdessä muun muassa tunnustelijana, kertasinkoampujina, konekivääritaistelijaparina ja parivartiosta sekä lähes kaikissa muissakin taistelutehtävissä.

Ryhmän tehokkaan viestinnän edellytys on, että ryhmän jäsenet ymmärtävät vuorovaikutuksen tarpeen ja velvollisuutensa havaintojen, merkkien ja käskyjen välittämisessä kaikkiin suuntiin.

Esimerkki ryhmän kokoonpanosta

Esimerkki ryhmän kokoonpanosta

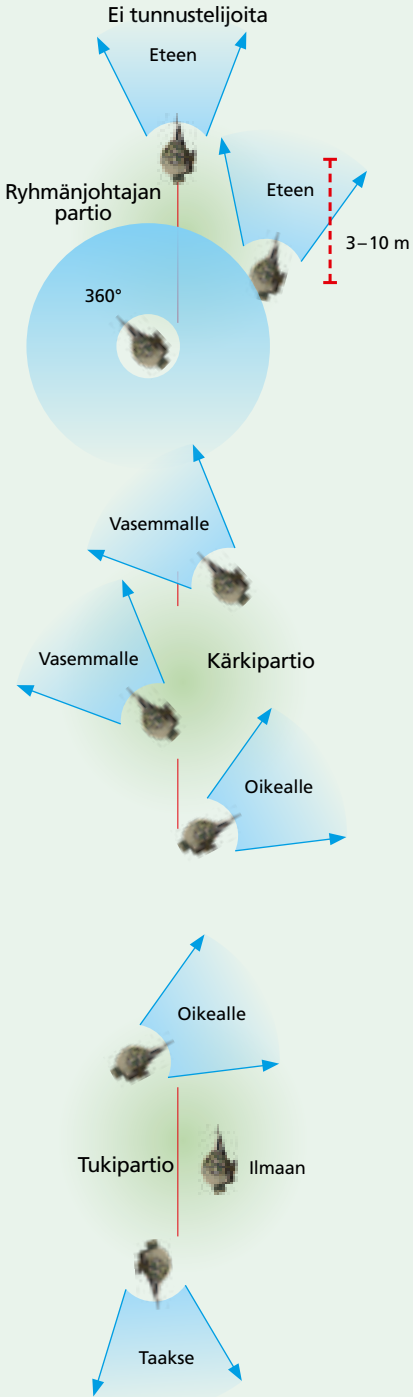

Ryhmän etenemismuodot (partiokokoonpanossa)

Ryhmän avojono

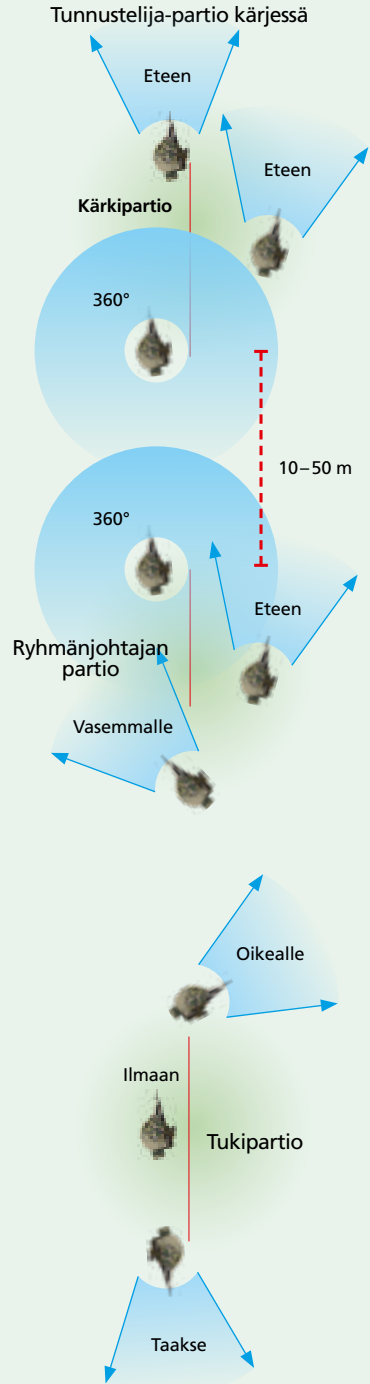
Käsimerkki: avojonoon

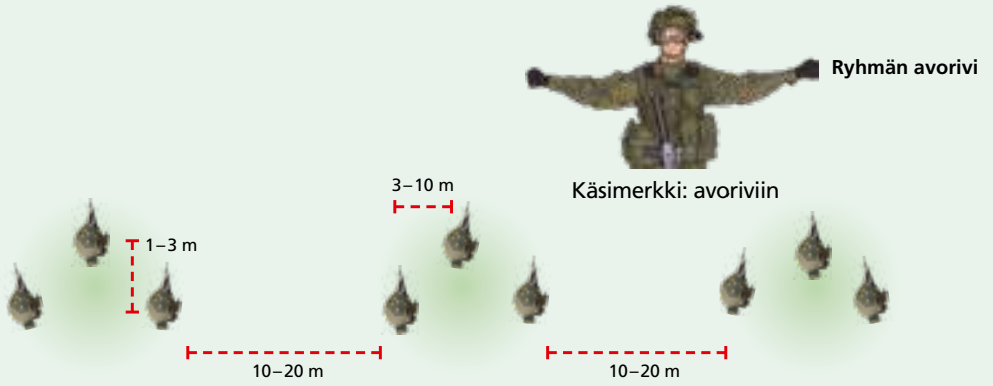

Käsimerkki: avojonoon

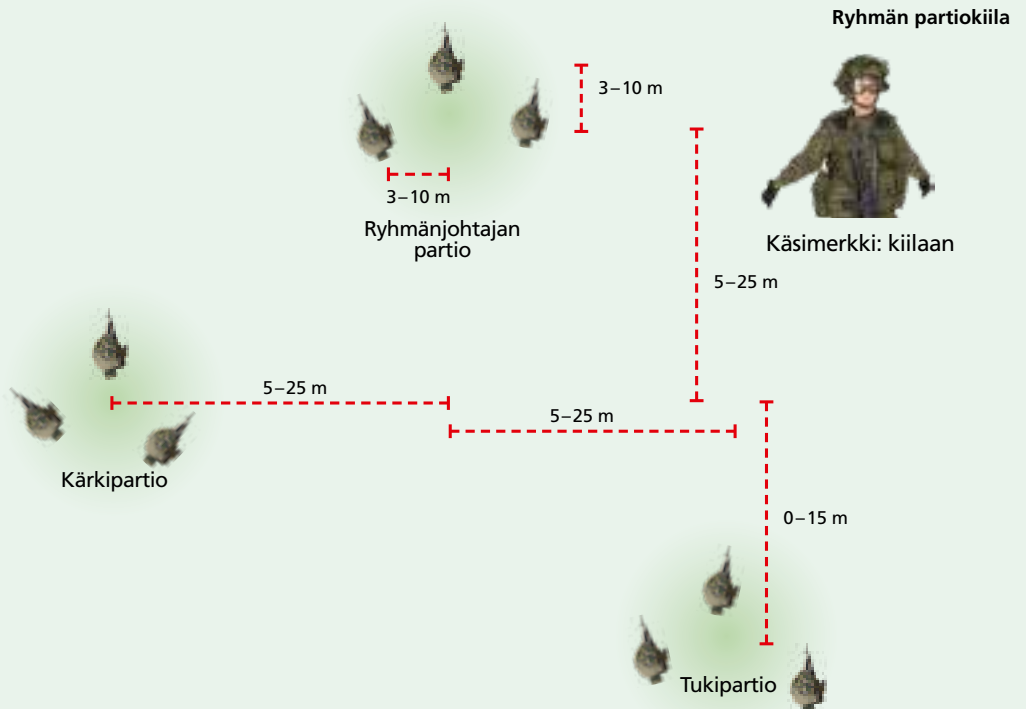
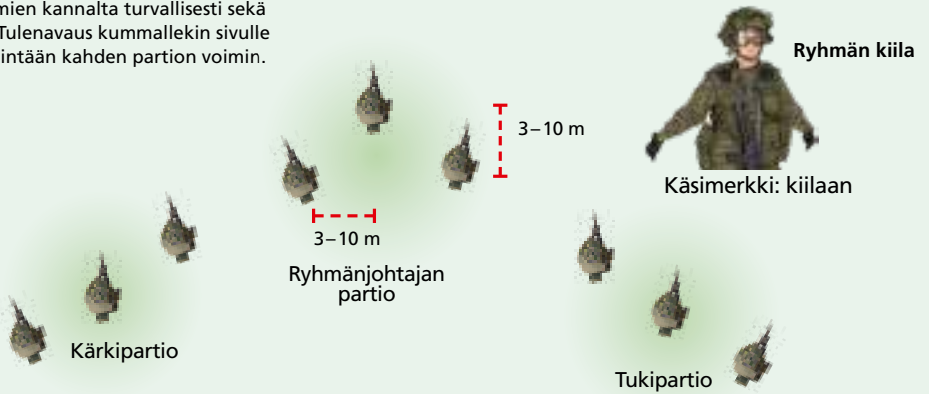

Käsimerkki: tunnustelijat eteen

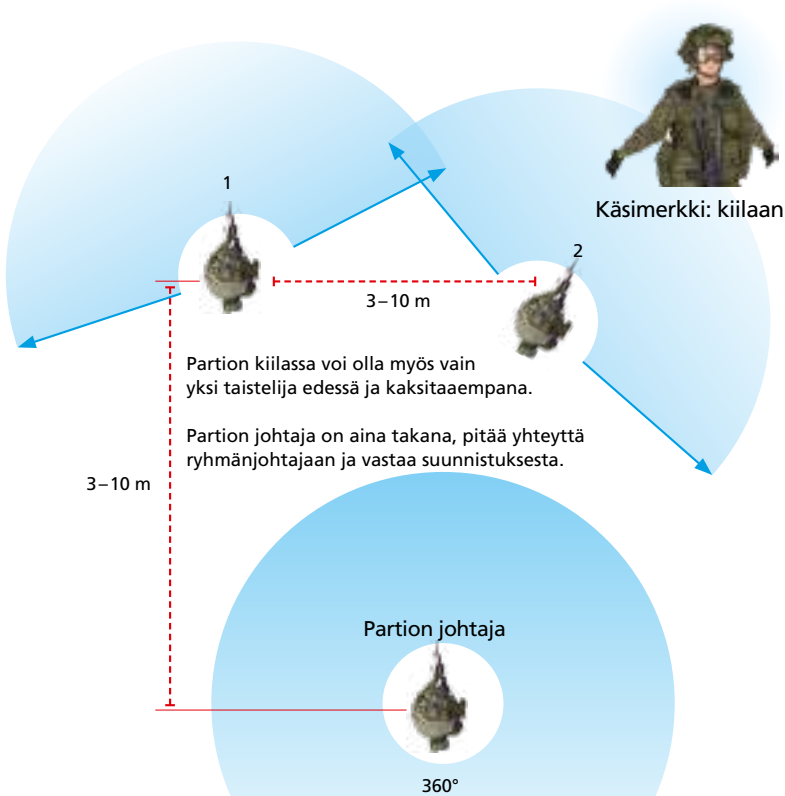
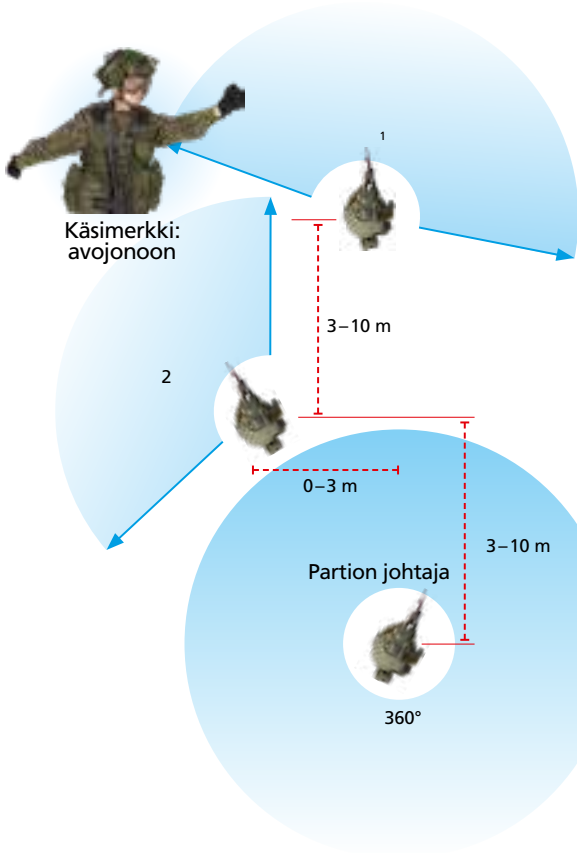

Ryhmän kiila ja ryhmän partiokiila ovat etenemis-
muotoja, jotka mahdollistavat jokaisen taistelijan
tulen avaamisen omien kannalta turvallisesti sekä
eteen että taakse. Tulenavaus kummallekin sivulle
on mahdollista vähintään kahden partion voimin.

Partion etenemismuodot

Miten viestit? Mitä viesti voi sisältää?

Viestiminen käsittää taistelijaparin huomion kiinnittämisen, viestin lähettämisen sekä viestin perillemenon ja sen ymmärtämisen varmistamisen.

Sotilaan tulee kiinnittää taistelijaparin huomio viestin havaitsemiseksi huomio -merkillä ja tarvittaessa esimerkiksi vihellyksellä tai taistelijaparin nimellä. Merkit tulee näyttää selkeästi. Viestin perillemeno tulee varmistaa esimerkiksi tarkastamalla toistaako vastaanottaja merkin tai toimiiko hän viestin edellyttämällä tavalla. Taistelija osoittaa viestin ymmärtämisen toistamalla merkin tai toistamalla suullisen viestin.

Varmistat tiedon perillemenon ja ymmärtämisen käyttämällä vahvistettujen käsi- ja valomerkkejä, etukäteen sovittuja merkkejä ja toimintatapoja. Käytä kirjakieltä. Puhu selvästi ja kuuluvalla äänellä. Puhu lyhyesti.

Viestin peruskaava on seuraava (KMMTTTT):

KUKA (Omien ja vihollisen määrä ja laatu),
MITÄ (toiminta),
MISSÄ (suunta ja etäisyys),
MILLOIN (tapahtuma-aika),
TOIMENPITEET,
TULOKSET sekä
TOIMINTAOHJEET (Kysy ohjeita tarvittaessa –
ryhmänjohtaja käsklee ja antaa toimintaohjeet)

KUKA ja MITÄ?

Vihollisesta ilmoitetaan määrä, laatu, sijainti ja toiminta esimerkiksi seuraavasti:

- kaksi sotilasta, etenee vartiopaikkaa kohti tai konekivääritaistelijapari, tuliasemassa
- jalkaväkiryhmä maalissa SUSI 1, etenee tulenaloitustasalle
- rynnäköpanssarivaunu, pysähtyi varamiinoitteen eteen, savuttaa ja peruuttaa taaksepäin
- vaunun johtaja, vaunun etuluukussa.

MISSÄ?

Vihollinen osoitetaan taistelijaparille suuntana ja etäisyytenä. Pikatilanteessa vihollinen osoitetaan lisäksi omalla esimerkillä tulittamalla vihollista.

Edettäessä vihollinen voidaan osoittaa etenemissuunnan suhteen esimerkiksi vihollinen vasemmalla / oikealla / edessä / takana, 40 metriä tai kellon aikana esimerkiksi vihollinen kello 3 / 6 / 9 / 12, 100 metriä.

Taisteluasemassa vihollinen voidaan osoittaa suuntana (vasemmalla / edessä / oikealla, 50 metriä) kellon aikana (kello 2, 100 metriä) tai nimettyjen maastonkohtien avulla (METSÄ, TIE, AUKEA, 150 metriä).

Vihollisen sijainti voidaan ilmoittaa kiintopisteen avulla esimerkiksi vihollinen kiven oikealla puolella. Tarkemmin maali voidaan osoittaa ilmoittamalla maalin sijainti kiintopisteen suhteen piiruna, esimerkiksi vihollinen 100 piirua ison puun vasemmalla puolella.

MILLOIN?

Tapahtuma-aika ilmoitetaan kellonaikana esimerkiksi 10:15 tai 21:10.

Tapahtunut toiminta voidaan ilmoittaa esimerkiksi noin 5 minuuttia sitten.

Tuleva toiminta sovitaan kellon aikana ja/tai merkinä tai toimintaohjeena esimerkiksi Kello 10:15, kun ryhmänjohtaja ampuu vihreän valopistoolinpatruunan ja konekivääri aloittaa tulittamisen.

TOIMENPITEET

Taistelijaparia voidaan varoittaa uhkaavasta vaarasta komennolla VARO VIHOLLINEN EDESSÄ, VARO KÄSIKRANAATTI JA SEIS! MIINA, SEIS! LAUKAISULANKA sekä välittömästä vaarasta komennolla SUOJAAN!

Taistelijaparille voidaan ilmoittaa tulevasta toiminnasta esimerkiksi seuraavasti:

- edessä este, kierrän oikealta, tue
- syöksyn ojaan, tue
- mutka vasempaan, heitä käsikranaatti, minä vyörytän
- ammu vasemmalta alkaen, minä aloitan oikealta, tulenavaus minun esimerkilläni
- suojaan savulla, kierretään oikealta
- suojaa käytävä oikealle, minä jatkan vasempaan
- avaan oven, heitä käsikranaatti ja ammu vasemmalle
- ei vihollista, jatketaan seuraavan huoneeseen

TULOKSET

Taistelijaparille ja ryhmänjohtajalle ilmoitetaan oman toiminnan tulos esimerkiksi:

- pellolla ei vihollista
- vihollinen tuhottu, kaksi kaatunutta, pesäke tuhottu
- olemme tavoitteessa, jäljellä kolme lipasta ja kaksi käsikranaattia

TOIMINTAOHJEET

Taistelijaparin on pyydettävä toisiltaan tarvitsemaansa tietoa vihollisen sijainnista, etenemissuunnasta, tavoitteesta, ryhmänjohtajan merkeistä ja käskyistä, erikoisvälineiden määrästä ja taistelijaparin toimintakyvystä.

Pohdittavaa:

- Miten toimit, jos taistelijapari ei kykene toimimaan taistelussa?
- Miten toimit, jos taistelijapari haavoittuu taistelijaparin poterossa?
- Miten toimit, jos ryhmäseen käyttäjä tulee taistelukyvyttömäksi?
- Miksi taistelussa välitetään tietoa?
- Mitä tiedon välitys taistelussa on ja mitä se edellyttää?

[6]

Mihin tämän luvun asiat liittyvät?

Varusmiespalveluksen aikana sinusta koulutetaan oman koulutushaarasi osaaja tiettyyn aselajiin ja puolustushaaraan. Toimiminen poikkeusoloissa vaatii sotilaalta kuitenkin taitojen, tietojen ja osaamisen lisäksi myös hyvää toimintakykyä.

Toimintakykyohjelma

Tässä luvussa kerrotaan mitä toimintakyvyllä ja toimintakykyohjelmalla tarkoitetaan ja miten toimintakykyä kehitetään.

Tämän luvun luettuasi muistat:

- **mitä toimintakyky tarkoittaa**
- **mitä osakokonaisuuksia varusmieskoulutuksen toimintakykyohjelma sisältää**
- **perusasiat tavoitteenasettelusta sekä fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja eettisestä toimintakyvystä.**

Toimintakykyinen sotilas pystyy toimimaan tehokkaasti ja harkitusti taistelukentän olosuhteissa niissä tehtävissä, jotka hänelle ja hänen joukollensa on määrätty. Sotilaan toimintakykyyn liittyy keskeisesti myös asenne ja motivaatio. Kyky ja valmius muuttuvat toiminnaksi ainoastaan silloin kun yksilöllä ja ryhmällä, on tahto toimia kykyjen mahdollistamalla tavalla. Palvelusturvallisuudesta on huolehdittava kaikissa tilanteissa, niin rauhan kuin kriisinkin aikana.

Toimintakyky on sitä, että pystyy – yksin ja yhdessä toisten kanssa – toimimaan määrätietoisesti ja tilanteen mukaisesti sodan tai sitä alemman asteisten kriisien erilaisissa ympäristöissä.

Toimintakyvyn kokonaisuuden muodostavat fyysinen, psyykkinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä turvallinen työ- ja palvelusympäristö. Nämä kaikki toimintakyvyn eri osa-alueet liittyvät vahvasti toisiinsa ja vaikuttavat kaikkeen sotilaan toimintaan.

Toimintakyky on aina tilannesidonnaista ja sitä määrittää kahden tekijän tasapaino:

- Mitä ovat **toimintakykyaatimukset** eli mitä tilanne vaatii ja mitkä ovat ympäristön asettamat haasteet?
- Mitkä ovat sotilaan **toimintakyvedellytykset** eli mitkä ovat taistelijan edellytykset voittaa ympäristön asettamat vaatimukset/haasteet?

Toimintakyky on hyvä silloin, kun sotilaan edellytykset riittävät vaatimusten täyttämiseen. Sen sijaan tilanteissa, joissa vaatimukset ylittävät edellytykset selviytyä niistä, on toimintakyky vaarassa.

Olet ehkä jo ennen varusmiespalvelukseen tuloasi kehittänyt omaa toimintakykyäsi eri tilanteissa aina koulu- maailmasta harrastuksiin ja ehkä jopa kilpaurheiluun tai sitten olet ehtinyt kehittämään toimintakykyäsi jo työelämän erilaisissa tilanteissa. Näistä kokemuksista on sinulle hyötyä myös varusmiespalveluksessa. Kannattaa miettiä mitkä ovat sinun vahvuuksiasi toimintakyvyn osalta ja toisaalta pohtia, missä erityisesti haluat kehittää itseäsi. Onko vahvuutesi esimerkiksi kyky tulla toimeen ryhmässä ja johtaa ihmisiä? Haluatko kehittää paineensietokykyäsi tai kestävyyskuntoaasi?

Varusmiespalveluksessa pääset kehittämään toimintakykyäsi heti ensimmäisistä palvelusviikoista lähtien **Toimintakykyohjelman** avulla. Toimintakykyohjelman päämäärä on:

- Harjoittaa alokkaista nousujohteisesti ja tavoitteellisesti hyväkuntoisia, rohkeita, itsevarmoja ja itsekuria omaavia taistelijoita, jotka kykenevät toimimaan poikkeusolojen vaatimissa tilanteissa säilyttäen toimintakykynsä.

- Opettaa perusteet psyykkisistä, sosiaalisista, eettisistä ja fyysisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat yksilön ja joukon toimintaan taistelutilanteessa.
- Opettaa varusmiehille toimenpiteitä, joita yksittäinen sotilas ja joukko voi hyödyntää oman toimintakykynsä kehittämiseksi, ylläpitämiseksi ja palauttamiseksi.

Toimintakykyohjelmassa fyysistä toimintakykyä kehitetään **Taistelijan keho** -koulutusohjelmalla ja psyykkistä, sosiaalista ja eettistä toimintakykyä **Taistelijan mieli** -koulutusohjelmassa. Näiden lisäksi saat avuksesi **tavoitteenasetteluun** kehitetyn työkalun, jolla voit systemaattisesti alkaa kehittää omaa toimintakykyäsi omien vahvuuksien ja kehittymisen kohteiden valossa. Toimintakyvyn eri osa-alueisiin liittyviä tekijöitä, kuten ravinnon ja unen, ryhmäkiinteyden ja paineensietokyvyn merkitystä, on kuvattu taistelukentän olosuhteiden näkökulmasta myös tämän kirjan muissa luvuissa. On hyvin tärkeää, että opit tarkastelemaan toimintakyvyn merkitystä oikeissa tilanteissa ja opit havainnoimaan muutoksia omassa toimintakyvyssäsi ja reagoimaan näihin muutoksiin.

Seuraavissa alaluvuissa kuvataan toimintakyky-ohjelman rakenne ja sisältö.

6.1 Henkilökohtaisen toimintakyvyn kehittäminen tavoitteenasettelun menetelmällä

Tavoitteenasettelun taito on tärkeää kaikessa kehittämisessä. On hyvä, jos tietää mitä haluaa, mutta tämän lisäksi tavoitteet on suhteutettava oikein käytettävissä olevaan aikaan ja resursseihin nähden. Liian korkealle asetettu rima ei aikaansaa kehitystä tai välttämättä edes ohjaa oikeaan suuntaan. Liian matalalle jätetty tavoite taas ei kehitä niin kuin olisi mahdollista vaan pahimmillaan taannuttaa jo opittua. Oikein mitoitettujen, tarvittaessa osiin jaettujen tavoitteiden lisäksi tulee tunnistaa ne konkreettiset keinot, joilla tavoitteisiin kannattaa pyrkiä.

Tavoitteenasettelu on itseasiassa eräs konkreettisin motivaation vahvistamisen ja oman kehittymisen tukemisen ja seurannan työkalu. Sitä hyödyntämällä voi isompaa tavoitetta pilkkoa sellaisiksi osatavoiteiksi, ettei urakka tunnu mahdottomalta vaan siihen haluaa ja jaksaa sitoutua. Tavoite tekee haaveesta konkreettisen ja saavutettavan, se luo järjestystä tietoisuuteen ja arkeen ja lisää samalla elämänhallinnan tunnetta. Tavoitteenasettelu on perusta motivaatiolle, koska se ohjaa kiinnittämään huomiota oikeisiin asioihin. Se myös lisää oman kontrollin tunnetta, joka edelleen vahvistaa sisäistä motivaatiota ja kokemusta siihen, että pystyy vaikuttamaan omiin asioihinsa.

Toimintakykyohjelma sisältää Taistelijan mieli- ja Taistelijan keho -alaohjelmat.

Hyvä tavoite oman toimintakyvyn kehittämisessä on riittävän haastava ja positiivinen, mutta erityisesti konkreettinen (selkeä), mahdollinen saavuttaa (realistinen) ja arvioitavissa. Sen tulee myös olla sinulle itsellesi tärkeä, jotta jaksat panostaa sen saavuttamiseen. Voidaan puhua niin sanotuista TARMO-tavoitteista.

Toimintakykyohjelma tarjoaa sekä koulutusta että työkalun tavoitteenasettelun tekniikkaan ja itsensä kehittämiseen. Haastava toimintaympäristö mahdollistaa palautteen kautta oppimisen – olipa tavoitteenasi armeija-ajalta johtajakoulutus, muu erikoiskoulutus, kunnon kohottaminen tai ylipäättään itsensä kehittäminen ja valmistautuminen haasteisiin, joita elämä seuraavaksi tuo eteen.

Tavoitteenasettelutyökalu on käytettävissäsi sekä Palvelus- ja toimintakyky -kansiona että mobiiliversiona Puolustusvoimien MarsMars-sovelluksessa. Sekä kansion että Työkalun käyttö ohjeistetaan sinulle ja tavoitteiden asettaminen aloitetaan heti alokasjakson orientaatiokurssilla. Sovellus ja kansio sisältävät oman ohjelman kullekin koulutusjaksolle sekä reservin aikaan.

Tavoitteenasettelutyökalu ja toimintakykyohjelman tarjoama koulutus mahdollistavat kehittymisen ja tavoitteiden saavuttamisen, mutta onnistuaksesi sinun on sitouduttava niihin ja tehtävä asioita, jotka vievät sinut askel askeleelta kohti omaa tavoitettasi.

TARMO-tavoitteet

Täsmällinen – Onko tavoite niin selkeä, että pystyn seuraamaan sen toteutumista?

Aikataulutettu – Onko tavoitteelle asetettu tarkka aikataulu?

Realistinen – Onko tavoite ylipäänsä mahdollinen?

Mitattava – Mistä tiedän, olenko saavuttanut tavoitteeni?

Olellainen – Viekö tavoite minua oikeaan suuntaan?

Tavoitteet ovat yksilöllisiä ja siksi onkin tärkeää, että jokainen laatii oman henkilökohtaisen kehityssuunnitelmansa.

6.2 Taistelijan keho

Taistelijan keho koulutusohjelman tavoitteena on kehittää fyysistä toimintakykyä varusmiespalveluksen aikana, mutta myös tarjota sinulle tietoa ja taitoa siitä, miten voit myöhemmin reservissä ylläpitää ja kehittää omaa fyysistä kuntoasi vastaamaan sodanajan tehtävän tavoitetasoa. Pitämällä huolta omasta fyysisestä toimintakyvystä parannat myös omaa terveyttä ja elämänlaatua sekä vähennät riskiä erilaisten sairauksien syntyyn myöhemmällä iällä.

Fyysinen toimintakyky on kykyä tehdä kuntoa ja taitoa vaativaa lihastyötä. Fyysinen toimintakyky muodostuu fyysisestä kunnosta ja motorisista taidoista. Se on kuitenkin yhteydessä myös psyykkiseen toimintakykyyn ja esimerkiksi motivaatioon. Fyysisen toimintakykyisyytensä ansiosta sotilas pystyy suoriutumaan taistelutilanteen ja tehtävän asettamista fyysisistä vaatimuksista uupumatta ja suorittamaan tehtävänsä menestyksekkäästi loppuun. Fyysiseen toimintakykyyn liittyy erityisesti fyysinen kunto. Fyysinen kunto muodostuu kestävydestä, voimasta ja nopeudesta. Sotilaan fyysiseen toimintakykyyn liittyy myös erilaisia maastossa liikkumisen taitoja.

Sodan ajan toimintaympäristö ja tehtävät asettavat sotilaille normaalioloista poikkeavia fyysisiä vaatimuksia. Taistelukentän olosuhteissa tyypillisiä fyysistä toimintakykyä haastavia tekijöitä ovat muun muassa pitkäaikainen fyysinen aktiivisuus, uni-, energia- ja nestevaje, vaihtelut ympäristön lämpötilassa sekä näiden tuottama henkinen

kuormitus. Poikkeusoloissa sotilas myös tyypillisesti kantaa 20–60 kg:n lisäkuormaa, joka edelleen kuormittaa fyysistä toimintakykyä.

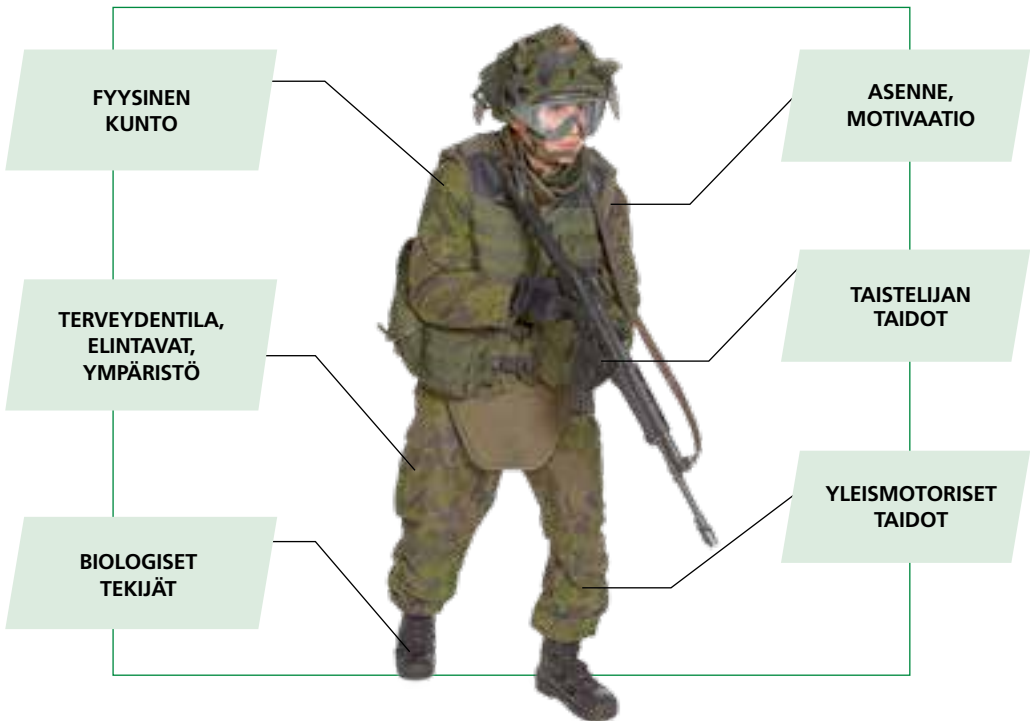
Varusmieskoulutuksen Taistelijan keho -kokonaisuuden ytimen muodostaa nousujohteinen kestävyys- ja voimaharjoitteluohjelma, jota toteutetaan sekä erillisissä koulutustapahtumissa että osana muuta koulutusta. Kestävyys- ja voimaharjoittelun lisäksi voit harrastaa liikuntaa vapaa-ajalla varusmiesten liikuntakerhoissa kerhoissa ja Sotilasurheiluliiton tapahtumissa.

6.2.1 Fyysisen toimintakyvyn käsitteitä

Fyysinen kunto koostuu eri osa-alueista kuten kestävyys, voima ja nopeus. Myös lihashallinta ja liikkuvuus sisältyvät fyysisen kunnan käsitteeseen.

Kestävyydellä ymmärretään kykyä vastustaa väsymystä, joka riippuu työtä tekevien lihasten energian saannista ja sen riittävyydestä. Kestävyys jaetaan energia-aineenvaihdunnan perusteella aerobiseen ja anaerobiseen kestävyteen.

Voima on fyysisen kunnan osatekijä, jota tarvitaan muodossa tai toisessa kaikessa työssä ja eri tehtävissä taistelukentällä. Voiman tuotto perustuu lihasten tahdonalaiseen supistumiskäskyyn, joka lähtee aivoista siirtyen hermoroja pitkin selkäyttimeen ja edelleen motorisia

Energiakulutus ja palautuminen eri tilanteissa sekä rasituksessa:

Rasitus / suoritus	Kulutus	% maks. hapenotosta	Syke	Huomioitavaa	Palautuminen	Rasituskerroin
Lepo, 8 tunnin uni	1 kcal / min 480 kcal					
Perusaineenvaihdunta	2 000–2 500 kcal / 70 kg, 1 900–2 100 kcal / 55 kg			Vaatetus, ilman lämpötila		
Arkiaskareet, tukikohtapalvelu	2–5 kcal / min	25 %				1
Kevyt liikunta – oheisliikuntakoulutus; – jumpat, kisailut – sulkeisjärjestys – asekäsitteilyt	5–8 kcal / min	30–35 %	80–120	50–70 % energiasta rasvoista	alle tunti	2
Keskiraskas liikunta – reipas kävely – hölkkä – pyöräily – vapaa uinti – lihaskuntokoulutus – suunnistuskoulutus – hiihto/jalkamarssit – fyysinen taistelukoulutus – poikkeuksellisen raskas työ – pallopelit	10–15 kcal / min	40–60 %	120–150	Puolet energiasta hiilihydraateista, määrä pienenee loppua kohden	Tunteja	3
Raskas liikunta – urheilijoiden tehoharjoittelu – esteratakoulutus – kilpasuoritus / kova marssi – kova taistelukoulutus – useita fyysisiä harjoituksia päivässä	20 kcal / min	70–85 %	Yli 150–max	Huippumaratoonari kuluttaa (2 h) 2 600–2 800 kcal yli perusaineenvaihdunnan	10–46 tuntia	4
Useita vuorokausia kestävä rasitus – taisteluharjoitus – ampumaleiri – useita vuorokausia kestävä marssi	Kokonaiskulutus 3 500–4 000 kcal / vrk	30–60 %	80–150	Energiavarojen täydentyminen hidastuu vuorokausia kestävä harjoituksen aikana	Vuorokausia	5

liikehermoja pitkin lihakseen. Voima voidaan jakaa lihaksen supistumistapojen mukaan isometriseen ja dynaamiseen voimantuottoon. Energian tuoton vaatimusten perusteella voima jaetaan yleisesti maksimi-, nopeus- ja kestovoimaan.

Nopeus on fyysisen kunnon osatekijä, joka on paljolti periytyvä. Siihen voidaan vaikuttaa erityisesti voimaominaisuuksia kehittämällä. Nopeus jaetaan yleisesti perus-, reaktio-, räjähtävään- ja liikenopeuteen sekä nopeustaitavuuteen.

6.2.2 Taistelijan keho-ohjelman päämäärä

Varusmiesten fyysistä toimintakykyä kehitetään laadukkaalla, monipuolisella ja nousujohteisella koulutuksella. Yksilölliset kuntoerot ja palautumisen huomioon ottavalla palvelus- ja vapaa-ajan liikunnalla luodaan perusteet liikuntaharrastuksen jatkumiselle myös reservissä. Taistelijan keho -ohjelman päämääränä on kehittää sotilaiden fyysistä toimintakykyä sekä liikuntataitoja siten, että kukin varusmies täyttää palveluksensa loppuun mennessä hänen poikkeusolojen tehtävälle määritetyn fyysisen toimintakyvyn minimitason. Päämääränä on lisäksi, että reserviin siirtyessään varusmiehellä on tarvittava osaaminen (tieto ja taito) sodan ajan tehtävänsä edellyttämän fyysisen toimintakyvyn säilyttämiseen.

Taistelijan keho-ohjelman tavoitteena on, että varusmies:

- Tuntee poikkeusolojen tehtävänsä fyysisen toimintakyvyn tavoitetason
- Ymmärtää kestävyys- ja voimaharjoittelun perusteet ja osaa kehittää sekä ylläpitää poikkeusolojen tehtävänsä edellyttämää fyysistä toimintakykyä myös reservissä
- Tuntee fyysisen toimintakyvyn merkityksen joukon suorituskyvyn osana
- Tietää Puolustusvoimien kilpailutoiminnan sisällön, osallistuu kilpailuihin ja muihin liikuntatapahtumiin omien edellytystensä mukaan sekä tukee ja kannustaa muiden osallistumista
- Tuntee fyysistä toimintakykyä ylläpitävät ja kehittävät sotilaskoulutustapahtumat
- Osaa sotilaan liikkumiseen liittyvien taitojen perusteet (juoksu, suunnistus, hiihto, uinti).

Taistelijan keho -harjoitusohjelma jatkuu nousujohteisena läpi varusmiespalveluksen. Vapaa-ajan liikuntakerhotoiminta tukee ja täydentää palvelusliikuntaa.

Viikko-ohjelmia seuraamalla voit arvioida kunkin jakson rasitustasoa. Huolehdi itse siitä, että syöt oikein ja huollat lihaksiasi niin, että ne hyötyvät optimaalisesti tekemistäsi harjoitteista. Opettele kuuntelemaan kehoasi ja harjoittamaan kestävyyttä ja lihaskuntoasi sopivassa suhteessa, riittävää lepoa unohtamatta. Muista, että kehittyminen vaatii työtä, mutta elimistösi kehittyi levossa. Fyysinen

koulutus pyritään toteuttamaan nousujohteisesti siten, että fyysinen toimintakyky on korkeimmillaan palvelusajan lopussa.

6.2.3 Kestävyysharjoittelu

Kestävyysharjoittelu muodostaa tärkeän osan sotilaan fyysisestä toimintakyvystä. Kestävyysharjoittelulla pyritään parantamaan rasvojen ja hapen käyttökykyä sekä hengitys- ja verenkiertoelimistön toimintaa. Kestävyysharjoittelu jaotellaan perinteisesti peruskestävyyteen, vauhtikestävyyteen ja maksimikestävyyteen.

Peruskestävyysharjoittelun tavoitteena on kehittää pitkäaikaista kestävyyttä parantamalla sydän- ja verenkiertoelimistön, hengityselimistön sekä rasva- ja hiilihydraattiaineenvaihdunnan toimintaa. Peruskestävyysharjoittelu voi koostua palauttavista harjoituksista ja ominaisuuksia kehittävästä harjoituksesta. Peruskestävyyttä kehittäviä harjoituksia ovat esimerkiksi marssit, juoksu, maastohiihto ja sauvakävely. Palauttavat harjoitukset ovat tehoaltaan alhaisempia kuin kehittävät harjoitukset.

Subjektivisena tuntemuksena peruskestävyysharjoituksessa puhe onnistuu vielä hyvin, vaikka tapahtuu lievää hengästymistä. Helpoin tapa onkin noudattaa kolmen P:n periaatetta: "Pitää Pystyä Puhumaan". Sykettä voidaan käyttää karkeasti peruskestävyyden harjoittelun alueen määrittämiseen. Peruskestävyyden alueella tapahtuvan liikunnan aikana syke on noin 50–70 prosenttia mitatusta maksimisykkeestä.

Vauhtikestävyysharjoittelun tavoitteena on kehittää elimistön ja ennen kaikkea työtä tekevien lihasten kykyä toimia pitkiä aikoja mahdollisimman suurella työtehoilla ilman kasautuvaa väsymystä. Harjoitusteho on suurempi kuin peruskestävyyden alueella. Harjoittelu onkin intensiteetiltään kohtalaista, rasittavaa tai vaativaa. Vauhti hengästyyttä ja lihasväsymystä ilmenee, mutta suurempaa väsymystä ja uupumista ei vielä tapahdu. Vauhtikestävyysharjoittelussa puhe on vaikeaa, mutta se onnistuu. Hengästymistä tapahtuu ja hieneritys kasvaa huomattavasti. Vauhtikestävyyden alueella tapahtuvan liikunnan aikana syke on noin 70–85 prosenttia maksimisykkeestä.

Maksimikestävyyden tavoitteena on kehittää maksimihapenottokykyä sekä kykyä vastustaa työskentelevien lihasten happamuuden nousua. Harjoituksen intensiteetti on vaativa ja kova (85–100 prosenttia suoritusmaksimista). Subjektivisena tuntemuksena hengästymisen on erittäin voimakasta eikä puhumaan juuri pysty. Hieneritys on voimakasta ja lihasväsymys ilmenee pikaisena uupumuksena. Maksimikestävyysharjoituksia suositellaankin pääasiassa terveille ja hyväkuntoisille, kilpakuntoilijoille tai urheilijoille. Harjoitukset ovat tasavauhtisia tai intervallityyppisiä kestoaltaan 5–30 minuuttia. Harjoittelematon uupuu jo 1–2 minuutissa maksimikestävyyden alueella.

Kestävyyden osa-alueet ja niiden mukainen harjoittelu

	PERUSKESTÄVYYS	VAUHTIKESTÄVYYS	MAKSIMIESTÄVYYS
Kokonaiskesto	20–240 min	20–60 min	5–30 min
Intervallin pituus	–	3–20 min	3–10 min
Toistot/palautus	–	1–10 / 1–3 min	1–10 / 1–5 min
Teho sykemaksimista	50–70 %	70–85 %	85–100 %

Voiman osa-alueet ja niiden mukainen harjoittelu

	KESTOVOIMA		MAKSIMIVOIMA		NOPEUSVOIMA	
	Lihaskestävyys	Voimakestävyys	Perusvoima	Maksimivoima	Pikavoima	Räjätävävoima
Harjoitusvaikutus	Aerobinen kestävyys	Anaerobinen kestävyys	Lihassa	Hermotus	Nopea hermotus, elastisuus	Reflektorinen hermotus, reaktiivisuus
Lisäkuorma (%/mak)	oma keho, painoliivi	20–50	60–80	80–100	30–60	50–90
Toistot/sarja	20–50	10–20	6–15	1–6	6–10	1–5
Sarjat/liike	3–5	3–4	3–6	5–6	6–10	1–5
Palautus/liike	0–30 sek	20–40 sek	1–2 min	3–5 min	3–5 min	3–5 min
Palautus/sarja	2–3 min	2–3 min	–	–	–	–
Pääliikkeiden määrä	8–12	4–8	1–3	1–2	3–5	3–5
Suoritus-tempo	Rauhallinen	Nopea	Rauhallinen	–	Maksimi	Maksimi
Harjoitus-esimerkit	Kuntopiiri, kiertoharj.	Kuntopiiri, lisäpainot, paikkaharj.	Paikkaharj. lisäpainot	Paikkaharj. lisäpainot	Vauhdilliset loikat, aitahypytyt, lisäpainot	Vauhdittomat loikat, pudotushypytyt, lisäpainot

Harjoitteluesimerkkejä

Reipas kävely on erinomainen palauttava harjoitus

- Esimerkiksi 20–30 min kävelyä,
- Lisää harjoituksen päätteeksi pitempi venyttelyosio,
- Soveltuu viikkoon, jolloin kokonaiskuormitus on korkea

Intervalliharjoitus kehittää hyvin vauhtikestävyyttä

- Esimerkiksi 10 min alku- ja loppuverryttelyt
- 3 x 10 min vauhtileikkittely, jossa juoksunopeus vaihtelee 70–85 prosenttia maksimisyykkeestä.
- Intervallien välissä voi kävellä reipasta vauhtia 3–5 min.

Kovatehoinen intervalliharjoitus kehittää hyvin maksimaalista hapenottokykyä!

- Esimerkiksi 10 min alku- ja loppuverryttelyt
- 3 x 4 min / 4 min. (90–95 prosenttia maksimisyykkeestä)

6.2.4 Voimaharjoittelu

Voimaharjoittelu on sotilaan pääharjoittelumuotoja. Voimaharjoittelun tavoitteena on kehittää lihaksiston ja myös sen tukiosien, jänteiden ja sidekudosten voimaa. Voimaharjoittelulla on myönteisiä vaikutuksia toimintakykyyn yleisesti ja lajispesifisti sotilailla esimerkiksi taakankantokykyyn. Voimaharjoittelulla voidaan myös ennaltaehkäistä tuki- ja liikuntaelimestön vammoja ja vaivoja.

Voimaharjoittelun osa-alueet voidaan jakaa kesto-voimaan, maksimivoimaan ja nopeusvoimaan. Voimaharjoittelua voidaan tehdä käyttäen kehon omaa painoa, tai lisäpainojen avulla. Yksittäinen voimaharjoitus voidaan suunnitella kuormittavan koko kehoa tai jakaa osiin, esimerkiksi keskittymällä kehittämään ylävartalon tai alavartalon voimaa. Voimaharjoittelussa pyritään lisäämään voimaa pääasiassa kahden mekanismin kautta: kasvatamalla lihasmassaa tai kehittämällä lihaksia käskyttävää hermostoa. Voimaharjoittelun aloittamisessa on tärkeintä oppia oikeat suoritustekniikat. Turvallisin tapa edetä on aloittaa kesto-voimaharjoittelulla, jonka jälkeen voidaan siirtyä suurempiin lisäkuormiin käyttäen joko nopeusvoima- tai maksimivoimaharjoittelua.

Lihashuollon ja venyttelyn 10 käskyä

1. Venyttele säännöllisesti ja monipuolisesti
2. Varaa riittävästi aikaa
3. Muista pieni alkulämmittely
4. Ota oikea ja oikein kohdistettu venytysasento sekä venytä lihasta rauhallisesti, ei nykien, venytyksen kesto määräytyy tarkoituksen mukaan
5. Muista oikea hengitystekniikka: hitaasti ja syvään, älä pidätä hengitystä
6. Muista rentous ja rentoutus
7. Nauti venytystunteesta, sulje tarvittaessa silmät
8. Älä vertaa itseäsi muihin venytellessäsi
9. Älä venytä yli kipurajan
10. Älä laiminlyö epämiellyttäviltä tuntuvia liikkeitä.

Venyttelyohjeet

- Venyttelyä on edeltänyt vähintään 5 min lämmittely, esimerkiksi pyöräily 10–15 min
- Liikkeet suoritetaan rennosti lihaksia jännittämättä
- Rauhallinen hengitys pysyy koko liikkeen ajan
- Toista liikkeet aina molemmille puolille
- Yksittäisen venytyksen kesto liikkuvuutta kehitettäessä on 30–120 sekuntia.

Kestovoimaharjoittelun tavoitteena on kehittää hermo-lihasjärjestelmää sekä aineenvaihduntaa. Kestovoimaharjoituksissa kuormat voivat olla 0–60 prosenttia yhden toiston maksimista. Yleisimmin harjoitukset suunnitellaan siten, että ne kuormittavat koko kehoa. Kestovoimaharjoittelu voidaan suorittaa omalla kehon painolla ja se on siten helppo suorittaa isollekin joukolle kerralla esimerkiksi kuntopiiriharjoituksena. Kestovoimaa voidaan harjoitella pääasiassa kahdella eri periaatteella: aerobisena kuntopiirinä tai anaerobisena kuntopiirinä.

Aerobisella kuormituksella tarkoitetaan energiantuottoa, joka tapahtuu hapen avulla ja anaerobisella energiantuotolla ilman happea tapahtuvaa energiantuottoa.

- Aerobinen kuntopiiri (suuret toistomäärät, pienet lisäkuormat 0–30 prosenttia, harjoitteita 4–12 ja kierroksia 2 tai enemmän, suoritustempo rauhallinen)
- Anaerobinen kuntopiiri (pienet toistomäärät 10–20, lisäkuorma 0–60 prosenttia, harjoitteita 4–8 ja kierroksia 2–4, suoritustempo nopea).

Nopeusvoimaharjoittelun tavoitteena on kehittää voimantuottoa ja sen nopeutta. Nopeusvoimaharjoituksen tärkeimpiä periaatteita on maksimaalinen yritys. Tällä pyritään tuottamaan harjoitusvaikutus nopeille lihassoluille. Jokaisessa suorituksessa pyritään mahdollisimman suureen nopeuteen. Nopeusvoimaharjoituksessa käytetään yleisimmin 40–60 prosentin kuormia, mutta ne voivat vaihdella 0–85 prosenttiin. Pienet lisäkuormat ja suuri toistonopeus kehittävät enemmän nopeusominaisuuksia ja suuret lisäkuormat pienemmällä nopeudella enemmän voimaominaisuuksia. Nopeusvoimaharjoituksessa yhden sarjan keston tulisi olla 1–10 sekuntia ja palautusajan sarjojen välissä 2–5 minuuttia.

HUOMIO!

Liikuntavammojen hoito 3-K:n hoitomenetelmällä

Äkillisesti pehmytkudoksiin syntyvissä liikuntavammoissa käytetään, niin kutsuttua 3-K:n hoitoa. Kyseinen hoitomenetelmä on jokaisen kouluttajan ja koulutettavan hallittava. Nopeasti aloitetulla ja huolellisesti suoritettulla 3-K:n hoidolla helpotetaan vamman diagnostisointia, hoitotarpeen määrittystä sekä nopeutetaan ratkaisevasti vamman paranemista.

3-K:n HOITO:

KYLMÄ, esimerkiksi lumi, jää- tai pakastepussi
KOHOASENTO, vammakohta sydämen yläpuolelle
KOMPRESSIO/puristus, esimerkiksi side, pyyheliina, paita.

Ensiapu on aloitettava välittömästi, minkä jälkeen:

- Mikäli iho on rikki ja luun pää on näkyvässä soita 112.
- Jos iho on ehjä tai ruhje pieni hakeudu varuskunnan terveysasemalle viimeistään seuraavana päivänä.
– Ilmoita asiasta aina myös henkilökunnalle.

Venyttelyohjelma 1

1. Takareisi, selkä

Seiso hartioiden leveysessä asennossa ja vie kädet rentoina kohti lattiaa. Pää ja niska ovat rentoina ja polvet saavat olla hieman koukussa

2. Vatsa, selkä ja Vatsa, selkä 2

Asetu lattialle vatsalleen ja ojenna ylävartalo irti lattiasta. Voit tehdä liikkeen myös kyynärpäät maassa. Pidä hartiat alhaalla ja katse yläviistoon.

3. Selkä

Istu maahan ja avaa jalat auki. Kurkota kädellä kohti vastakkaista jalkaa. Pää ja hartiat ovat rentoina.

4. Kylki

Istu haara-asennossa niin, että istuinluut tuntuvat lattiassa. Vie painoa sivulle ja ojenna käsi yläviistoon. Pidä hartiat alhaalla ja pää rentona ja kohdistu hengitys kohti kylkiluita.

5. Sisäreisi ja sisäreisi 2

Istu leveässä haara-asennossa ja suorista selkä. Vie kädet vartalon taakse ja paina selkää suoraksi. Mikäli ensimmäinen vaihe onnistuu, voit viedä painoa eteenpäin ja siirtää kädet vartalon eteen.

6. Takareisi

Aseta toinen jalka suoraksi ja toinen jalka koukkuun vartalon eteen. Käänny suoran jalan suuntaan ja vie napaa kohti etureittä. Etureisi pysyy rentona koko venytyksen ajan.

7. Yläselkä

Koukista jalkaa ja ota kiinni vastakkaisen jalan ulkosyrjästä. Vie jalkaa pois päin ja vedä kädellä vastaan niin venytys tuntuu yläselässä ja lapojen kohdalla. Kohdistu hengitys kohti kylkiluita, niin venytys tehostuu.

8. Reiden ulkosivu

Asetu kylkiasentoon ja aseta päällimmäinen jalka koukussa vartalon etupuolelle. Työnnä ylävartalo pystyyn.

9. Pakaralihas

Istu selkä suorassa ja vie toinen jalka koukussa toisen yli. Purista koukussa oleva jalka rintaa vasten ja pidä selkä suorassa.

10. Pakaralihas 3

Asetu selin makuulle ja tuo jalat koukkuun. Aseta toisen jalan nilkka toisen jalan polven päälle niin, että polvi osoittaa sivulle päin. Ota sitten jalkojen välistä halausote ja vie jalkoja kohti rintaa.

11. Etureisi

Istu jalat eteenpäin ja vie toisen jalan kanta kohti pakaraa. Vie painoa taaksepäin ja pidä polvet mahdollisimman lähellä toisiaan.

12. Säari

Istu kyykkyasentoon ja vie toisen jalan jalkapöytä kohti lattiaa. Voit tehostaa venytystä viemällä painoa taaksepäin.

Venyttelyohjelma 2

1. Kylki 2

Seiso leveässä haara-asennossa. Taivuta vartaloa sivulle ja vie päällimmäinen käsi yläviistoon.

2. Lonkankoukistaja 2

Asetu toispolvisoisontaan. Tuo lantiota eteenpäin ja pidä selkä suorassa. Vältä yliojentamista selkää kaarelle

3. Pohje

Asetu etunojaan ja tuo paino toiselle jalalle. Paina kantaa kohti lattiaa. Toisen jalan voi tukeaa toisen päälle.

4. Pohje ja akillesjänne

Asetu kyökkiasentoon. Tuo toisen jalan sääri lattiaa vasten ja paina vartaloa kohti etummaista polvea. Venytys tuntuu parhaiten kun venytettävän jalan kanta on kiinni lattiassa.

5. Pakaralihas 4 + Lonkankoukistaja

Tuo jalat koukkuun ja aseta toisen jalan nilkka toisen jalan polven päälle. Käännä koko alavartalo jalkapohjan suuntaan lattiaa kohti. Pidä päällimmäinen polvi ulkokierrossa kohti kattoa. Jos mahdollista, ota lattialla olevasta nilkasta kiinni.

6. Rinta, olkapää

Asetu konttausasentoon ja vie toinen käsi suorana vartalon sivulle. Käännä ylävartalo ja pää kädestä pois päin ja paina kättä kohti lattiaa.

7. Rinta, haisu

Istu lattialla ja vie kädet mahdollisimman taakse. Vie painoa eteenpäin, kunnes tunnet venytyksen.

8. Leveä selkälihas

Asetu konttausasentoon. Vie paino taakse ja ojenna kädet pitkälle eteen. Voit tehostaa venytystä painamalla käsivarsia kohti lattiaa.

9. Ojentaja

Vie kämmen kohti lapaluuta ja ota toisella kädellä kiinni kyynärpäätä. Tehosta venytystä viemällä kyynärpäätä kohti päätä.

10. Olkapää

Vie käsi suorana vartalon edestä ja tue toisella kädellä. Pidä hartiat rentoina ja alhaalla.

11. Rinta ja olkapää 2

Pyörytä hartiat taakse ja vie kädet yhteen selän takana. Jos mahdollista, nosta käsiä hieman ylöspäin ja työnä rintakehää ulospäin.

12. Hartia + hartia 2

Istu mukavassa asennossa. Rentouta hartiat ja vie päätä suoraan sivulle. Sen jälkeen vie päätä hieman etuviistoon, niin saat venytyksen kohdistumaan niskan takaosaan.

Maksimivoimaharjoittelun tavoitteena on kehittää maksimaalista voimaa eli suurinta mahdollista voimantuottoa. Maksimivoimaa voidaan harjoitella pääasiassa kahdella eri tavoitteella: keskittymällä enemmän voiman lisääntymiseen lihassmassan kasvun avulla tai voiman lisääntymiseen pääasiassa hermostollisen toiminnan parantumisen avulla. Lihassmassan kehittämiseen pyrkivässä harjoituksessa (hypertrofinen voimaharjoitus) kuormat ovat noin 60–85 prosenttia ja toistot 8–12 sekä sarjapalautukset 1–2 minuuttia. Hermostollinen maksimivoiman harjoitus puolestaan koostuu 85–100 prosentin kuormista ja 1–3 toistosta sekä 3–5 minuutin sarjapalautuksista.

6.2.5 Fyysisen toimintakyvyn mittaus

Perusteet

Fyysisen toimintakyvyn mittaamisen ja seurannan päämääränä on selvittää varusmiesten sekä vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien naisten fyysisen toimintakyvyn taso palveluksen alussa (lähtötaso) sekä seurata sen kehittymistä palveluksen aikana. Toimintakyvyn seuraamisessa käytetään kuntotestejä sekä taitotestejä.

Kuntotestit järjestetään palvelusajasta riippumatta vähintään kaksi kertaa. Ensimmäinen testi pidetään lääkärin tarkastuksen jälkeen kahden viikon kuluessa palvelukseen astumisesta. Toinen kuntotesti pidetään palveluksen loppupuolella, yleensä ennen pääsotaharjoituksia. Luotettavimmat tulokset saavutetaan pyrkimällä ohjeituksen mukaisesti maksimaaliseen suoritukseen kaikissa testeissä. Näin pystyt myös itse seuraamaan kehitystäsi palveluksen aikana.

Mittausmenetelmät

Fyysistä toimintakykyä mitataan kestävyuden osalta 12 minuutin juokstutestillä ja lihaskuntoa kolmiosaisella lihaskuntotestistöllä. Kehon koostumuksen arvioimiseksi lihaskuntotestien tai terveystarkastuksen yhteydessä mitataan paino, pituus ja vyötärön ympäryys. Kuntotesti ei ole kilpailu, vaan sen tarkoituksena on verrata yksittäisen varusmiehen toimintakykyä hänen aikaisempiin tuloksiinsa.

Turvallisuusohjeet

Kuntotesteihin ei saa osallistua sairaana tai toipilana. Kuntotestejä edeltävänä vuorokautena on vältettävä kovaa fyysistä rasitusta ja valvomista. Testisuoritusta ei saa edeltää kahden vuorokauden sisällä tapahtunut rokotus tai verenluovutus. Mikäli sinulla on oireita tai epäilyjä kuntotestistä suoriutumisen, käy lääkärin tutkimuksissa ennen testeihin osallistumista. Ilmoita mahdollisista rajoitteista viimeistään kuntotestin valvojalle ennen testin aloittamista.

Kuntoluokat

12 minuutin juoksukoe ja lihaskuntotestit.
Merkitse taulukkoon tavoitesuorituksesi.

Varusmiehet (miehet)		Etunoja-punnerrus	Istumaan-nousu	Vauhditon pituus	12 min juoksu
Erin-omainen	5	40	46	260 cm	3200 m
	4,75	39	45	255 cm	3150 m
	4,5	38	44	250 cm	3100 m
Kiitettävä	4,25	37	43	245 cm	3050 m
	4	36	42	240 cm	3000 m
	3,75	35	41	235 cm	2950 m
	3,5	34	40	230 cm	2900 m
Hyvä	3,25	33	39	225 cm	2850 m
	3	32	38	220 cm	2800 m
	2,75	31	37	215 cm	2750 m
	2,5	30	36	210 cm	2700 m
Tyydyttävä	2,25	29	35	205 cm	2650 m
	2	28	34	200 cm	2600 m
	1,75	27	33	195 cm	2550 m
	1,5	26	32	190 cm	2500 m
Välttävä	1,25	23	27	185 cm	2225 m
	1	20	22	180 cm	1950 m
Heikko	0,75	17	17	175 cm	1675 m
	0,5	14	12	170 cm	1400 m
	0,25	11	7	165 cm	1350 m

Varusmiehet (naiset)		Etunoja-punnerrus	Istumaan-nousu	Vauhditon pituus	12 min juoksu
Erin-omainen	5	32	40	210 cm	2900 m
	4,75	31	39	205 cm	2850 m
	4,5	30	38	200 cm	2800 m
Kiitettävä	4,25	29	37	195 cm	2750 m
	4	28	36	190 cm	2700 m
	3,75	27	35	185 cm	2650 m
	3,5	26	34	180 cm	2600 m
Hyvä	3,25	25	33	175 cm	2550 m
	3	24	32	170 cm	2500 m
	2,75	23	31	165 cm	2450 m
	2,5	22	30	160 cm	2400 m
Tyydyttävä	2,25	21	29	155 cm	2350 m
	2	20	28	150 cm	2300 m
	1,75	19	27	145 cm	2250 m
	1,5	18	26	140 cm	2200 m
Välttävä	1,25	15	21	135 cm	1950 m
	1	12	16	130 cm	1700 m
Heikko	0,75	9	12	125 cm	1450 m
	0,5	6	8	120 cm	1200 m
	0,25	3	4	115 cm	1150 m

6.3 Taistelijan mieli

Taistelijan mieli -koulutusohjelman tavoitteena on kehittää psyykkistä, sosiaalista ja eettistä toimintakykyä. Tiedot ja taidot, jotka näihin toimintakyvyn osa-alueisiin liittyvät, mahdollistavat onnistuneen toiminnan poikkeusolojen vaativissa olosuhteissa, mutta helpottavat myös elämääsi varusmiespalveluksessa. Toisaalta antamalla näiden asioiden oppimiselle mahdollisuuden, kehität elämäntaitoja, joista tulee olemaan sinulle hyötyä läpi elämän erilaisissa haastavissa tilanteissa opiskelussa, työpaikalla, harrastuksissa tai ihmissuhteissa.

Sotilaan psyykkinen toimintakyky tarkoittaa kykyä toimia tehtävän vaatimalla tavalla haastavissa ja kuormittavissa poikkeusolojen tilanteissa ja palautua niistä. Psyykkisen toimintakyvyn kivijalkoja ovat tietoisuus ympäristöstä ja omasta toiminnasta (esimerkiksi hyvä tilanetietoisuus ja kyky havainnoida ympäristöä), positiivinen (ja realistinen) käsitys omasta itsestä ja omista vaikutusmahdollisuuksista (esimerkiksi hyvä itseluottamus), hyvä päätöksentekokyky, paineensietokyky (esimerkkinä omien tunteiden, kuten taistelustressin, tunnistaminen ja hallinta) ja motivaatio (esimerkkinä vahva taistelutahto ja halu menestyä hyvin omassa tehtävässä). Psyykkisesti toimintakykyinen sotilas on sinnikäs, itsevarma, rohkea ja määrätietoinen. Hän kohtaa haasteet optimistisella tavalla ja sitoutuu tehtäväänsä kaikissa tilanteissa.

Sotilaan sosiaalisen toimintakyvyn keskiössä on ryhmäkiinteytys, joka on poikkeusolojen taistelutehon kannalta ratkaiseva tekijä. Sosiaalinen toimintakyky tarkoittaa kykyä hahmottaa itsensä ja valmiuksia toimia osana ryhmää. Sosiaalisen toimintakyvyn edellytyksenä on muun muassa hyvä itsensä tunteminen ja toisaalta kyky eläytyä toisen ihmisen kokemukseen. Sosiaaliseen toimintakykyyn liittyvät keskeisesti vuorovaikutustaidot ja ihmissuhteet, yhteistyö, muiden huomiointi, ja ”kaveria ei jätetä” -henki (vertaistuki). Sosiaalisen toimintakyvyn ja ryhmäkiinteyden rakentumisessa tärkeässä roolissa on johtaja, joka esimerkillään osoittaa, miten yhdessä toimitaan tavalla, joka tukee taistelussa menestymistä. Sosiaalista toimintakykyä tukevat myös mielekkään suhteet läheisiin ihmisiin, kuten perheenjäseniin ja ystäviin.

Sotilaan eettisellä toimintakyvyllä tarkoitetaan kykyä toimia oikeudenmukaisesti. Siihen liittyy keskeisellä tavalla kyky perustella omaa toimintaansa itselleen ja muille, tietoisuus omista ja Puolustusvoimien arvoista, käsitys oikeasta ja väärästä sekä kyky tehdä ero näiden välillä. Eettinen toimintakyky koostuu yksilön oikeustajusta, vastuun tunteesta ja vastuunottamisesta sekä näkemyksestä hyvästä ja pahasta. Eettisen toimintakyvyn pohja on Puolustusvoimien lakisääteissä tehtävissä, kansainvälisissä oikeussäännöissä ja Puolustusvoimien arvoissa. Eettinen toimintakyky auttaa henkilöä erottamaan oikean ja väärän sekä auttaa tekemään eettisesti

kestäviä ratkaisuja. Eettisesti toimintakykyinen sotilas hyväksyy yleisen asevelvollisuuden järjestelmänä ja sitoutuu siihen, on maanpuolustustahtoinen ja hyväksyy eri uskonnot ja uskonnottomuuden sekä eri kulttuurit ja pystyy toimimaan eri taustoista tulevien ihmisten kanssa kunnioittavasti näkemyseroista huolimatta. Lisäksi henkilö ymmärtää sodan oikeussääntöjen perusteet.

Puolustusvoimien arvot

Puolustusvoimien henkilöstön arvoperustaan kuuluvat:

- isänmaallisuus
- ammattitaito
- oikeudenmukaisuus
- vastuullisuus
- luotettavuus ja
- yhteistyö.

Isänmaallisuus ilmenee kunnioituksena aiempien sukupolvien työtä ja uhrauksia kohtaan. Puolustusvoimat huolehtii, että tulevillakin sukupolvilla on mahdollisuus itsenäisiin ratkaisuihin muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Henkilön isänmaallisuus kuvastuu ajatteluna ja tekoina, joissa yhteiskunnan etu asettuu yksilön oman edun edelle.

Ammattitaito on tietoa, taitoa, asennetta ja ammatillisia valmiuksia. Ammattitaito ilmenee työtehtävien hallintana, korkeana työmoraalina, tuloksellisena toimintana sekä tehtävässä vaadittavan osaamisen omatoimisena kehittämisenä. Puolustusvoimat tukee asevelvollisten ja palkatun henkilöstön ammattitaidon kehittämistä koulutuksella ja haasteellisilla tehtävillä.

Oikeudenmukaisuus on asevelvollisten ja palkatun henkilöstön tasa-arvoista ja yhdenvertaista kohtelua ilman syrjintää, häirintää tai kiusaamista. Oikeudenmukaisuus on osana kaikkea Puolustusvoimien arjen toimintaa.

Vastuullisuus näkyy asevelvollisten ja palkatun henkilöstön sitoutumisena ja haluna täyttää annetut tehtävät asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Puolustusvoimat toimii vastuullisena työnantajana ja vastaa valtionjohdolle lakisääteisten tehtävien tinkimättömästä hoidosta.

Luotettavuus ilmenee työyhteisön arjessa henkilöstön johdonmukaisena käyttäytymisenä sekä asioiden tekemisenä käskyjen, määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Puolustusvoimien on nautittava kaikissa tilanteissa valtionjohdon ja kansalaisten ehdotonta luottamusta.

Yhteistyö on perusedellytys tulosten aikaansaamiselle ja vaativien tehtävien täyttämiseksi. Henkilön yhteistyökyky ilmenee yhdessä tekemisenä, toisten kannustamisena, tukemisena ja auttamisena sekä oman työyhteisön ja yhteistyökumppaneiden arvostamisena. Puolustusvoimien yhteistyökyky tulee esille muiden viranomaisten tukemisessa sekä kansainvälisessä sotilaallisessa yhteistyössä. Puolustusvoimat toimii aktiivisesti osana kansainvälistä

yhteisöä turvallisuuden lisäämiseksi ja suorituskykyjen turvaamiseksi.

Taistelijan mieli -kokonaisuus nivoo yhteen psyykkisen, sosiaalisen ja eettisen toimintakyvyn koulutuksen.

Keskeisimmät, koulutusjaksoittain syvenevät, teemat Taistelijan mieli -kokonaisuudessa ovat:

- Itseluottamus
- Motivaatio, taistelutahto ja voittamisen tahto
- Sodan oikeutus ja tehtävään sitoutuminen, moraalinen stressi ja sen ennaltaehkäisy
- Ryhmäkiinteyden vahvistaminen
- Taistelustressin tunnistaminen, ennaltaehkäisy
- Toimintakyvyn palauttaminen kuormittavan tilanteen jälkeen.

6.3.1 Itseluottamus

Itseluottamuksella tarkoitetaan hyvää ja realistista uskoa omaan itseen ja omiin kykyihin. Itseluottamukseen liittyy optimismi ja taipumus uskoa omaan menestymiseen ja onnistumiseen. Tämä määrittelee vahvasti onnistumista erilaisissa vaativissa tilanteissa. On hyvin erilainen lähtökohta mennä suoritustilanteeseen uskoen itseensä kuin omia kykyjä ja onnistumista epäillen. Itseluottamukseen

liittyy myös terve ylpeys omasta itsestä ja onnistumisista. Itseluottamus ei vahvista sinua ainoastaan psyykkisesti haastavissa sotilastehtävissä vaan tukee elämänhallintaa myös muilla elämän osa-alueilla siviilissä, kuten opiskelussa ja työelämässä.

Voit vahvistaa itseluottamusta positiivisella itsepuheella. Itsepuheella tarkoitetaan niitä asioita, joita sanot itsellesi ”päasi sisällä” erilaisissa haastavissa tilanteissa. Kaikki tekevät tätä itsepuhelua huomaamattaan. Näin ollen tärkeäksi muodostuu sen tunnistaminen, minkälaista itsepuhe on silloin kun et kiinnitä siihen tietoista huomiota ja toisaalta sen tunnistaminen, mihin suuntaan sinun tulisi itsepuhelua muuttaa. Itsepuhelun merkityksessä onnistumisen kannalta kyse on ajatusten ja suorituksen välisestä yhteydestä.

Silloin kun suhtaudut positiivisesti omaan suoritukseesi ja luostat onnistumiseen, on todennäköisempää, että suoriudut hyvin tulevista haasteista. Mikäli taas ajattelet negatiivisesti itsestäsi ja omista mahdollisuuksista onnistua, tuottavat nämä ajatukset negatiivisia tunteita, jotka edelleen häiritsevät toimintaa ja johtavat todennäköisemmin epäonnistumiseen. Näin ollen meistä jokaisen on aina välillä tarpeen pysähtyä pohtimaan ”ajattelenko tavalla, joka parhaalla mahdollisella tavalla tukee suoritusta”. Myönteisen itsepuhelu on siis sisäistä keskustelua, jolla voidaan muuttaa omaa ajattelutapaa positiivisemmaksi. Itsepuhelulla voit vaikuttaa myös omaan vireystilaan esimerkiksi rauhoittaen sitä ollessasi hermostunut.

6.3.2 Motivaatio, taistelutahto ja voittamisen tahto

Motivaatiolla tarkoitetaan sitä, kuinka sitoutunut henkilö on omaan toimintaan ja tekemiseen. Se vaikuttaa ponnistelun määrän, pitkäjänteisyyteen ja periksi antamattomuuteen sekä siihen, mihin henkilö ylipäänsä ryhtyy. Motivaatio on yhteydessä lopulta myös siihen, kuinka hyvin tehtävässä onnistutaan. Voidaan siis ajatella, että motivaatio on eräänlainen oman toiminnan polttoaine. Sillä voidaan selittää miksi henkilö tekee jotakin, mitä hän tekee ja miten hän sen tekee.

Motivaatiosta puhutaan usein sisäisenä tai ulkoisena motivaationa. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan sitä, että henkilö kokee jonkun asian tekemisen itsessään kiinnostavana ja palkitsevana. Ulkoinen henkilön motivaatio on puolestaan silloin, jos hänen tekemistä ohjaa ulkoapäin tulevat ”paineet” tai ”pakot” esimerkiksi halu onnistua, koska se on jollekin toiselle tärkeää tai halu näyttää hyvältä esimerkiksi kouluttajan silmissä. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio eivät kuitenkaan ole toisiaan poissulkevia, vaan saattavat vaikuttaa yksilön tekemiseen samanaikaisesti. On tärkeää, että pohdit aika ajoin asioita, jotka sinua motivoivat. Mitä ne asiat ovat ja miksi juuri ne motivoivat sinua? Minkälaisen tunteen ne saavat sinussa aikaan? Toisaalta on hyvä pohtia myös niitä asioita, jotka eivät tunnut itseä motivoivan ja miettiä, millä lailla niihin voisi suhtautua, jotta tekeminen olisi mielekkäämpää.

Sisäistä motivaatiotakin voi nimittäin vahvistaa ja monesti se kannattaa, sillä sisäinen motivaatio johtaa usein onnistuneempiin suorituksiin ja vahvempaan sitoutumiseen. Sisäistä motivaatiota tukee tunne siitä, että voi itse vaikuttaa tekemiseensä ja ympäristöönsä, tunne siitä, että osaa asian, jota pitää tehdä ja tunne siitä, että on tärkeä osa laajempaa joukkoa. Varusmiespalveluksessa juuri ryhmään kuuluminen on usein merkittävä motivoiva tekijä, mutta muista huomioida myös onnistuminen kokemukset ja tilanteet, jossa pääset hyödyntämään juuri sinun omia vahvuuksiasi – saatat huomata innostuvasi niistä tilanteista aivan uudella tavalla.

Taistelutahto on:

Kykyä pitää yllä usko tavoitteen saavuttamiseen
Ylpeys omasta tehtävästä ja omasta ryhmästä
Halua onnistua tehtävässä ja voittaa vihollinen
Halua antaa kaikkensa!

Taistelukentällä motivaatio näkyy taistelutahtona ja voitontahtona. Se konkretisoituu vahvana haluna suorittaa tehtävä loppuun ja olla luovuttamatta niissäkin tilanteissa, joissa onnistuminen ei ole varmaa. Kyse on siis vahvasta tahdosta olla luovuttamatta.

Taistelutahtoa vahvistaa se, että taistelija kokee tehtävän tärkeäksi ja hän kokee, että osaa tehtävänsä. Taistelutahtoa ja voitontahtoa tulee vaalia sotilasjoukossa, sillä se vähentää halua luovuttaa ja vahvistaa halua onnistua ja olla vihollista parempi.

6.3.3 Sodan oikeutus ja tehtävään sitoutuminen, moraalinen stressi ja sen ennaltaehkäisy

Olet ehkä varusmiespalveluksen aloituksen jälkeen joutunut pohtimaan asioita, joita et ole aiemmin ajatellut. Palvelus tuo mukanaan asioita, joita et ole ennen tehnyt ja jotka voivat synnyttää erilaisia ajatuksia. Näitä ajatuksia on hyvä käydä läpi ja niistä on tärkeää keskustella myös muiden kanssa. Omien arvojen ja Puolustusvoimien toiminnan oikeutuksen ymmärtäminen auttavat sinua sitoutumaan tehtävään, johon sinut tullaan kouluttamaan.

Sota vaatii toimia, jotka poikkeavat normaalista elämästä merkittävästi. Yhteiskunnan jäsenet ja heidän valitsemansa johtajat näkevät tarpeelliseksi aseellisen voiman käytön osana maanpuolustusta. Suomella ja sen osana Puolustusvoimilla on kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten valtiosopimusten perusteella laillinen oikeus puolustaa maata sekä moraalinen velvollisuus suojella sivuilejia.

Vaikka väkivallan käyttöä pidetään yhteiskunnassa lähtökohtaisesti pahana, sotilaan tehtävät muodostavat poikkeuksen. Sotilaalla on tehtävään ja asemaan perustuva velvollisuus käyttää jopa tappavaa voimaa suojellakseen muita ja pitääkseen yllä laillista yhteiskuntajärjestystä alueella, jota puolustetaan. Tämä tavoite toteutetaan voittamalla taistelut ja sota.

Sotilaan tehtäviin kuuluu siis harkitun väkivallan käyttö johdettuna. Tämän tehtävän täyttäminen vaatii omien arvojen tarkastelua ja jopa niiden ohittamista kyetäkseen sitoutumaan organisaation arvoihin ja tavoitteeseen.

Vastoin omia arvoja toimiminen saattaa kuitenkin aiheuttaa niin sanottua moraalista stressiä. Vaikka moraalista stressiä voi olla mahdoton täysin välttää, voi sitä vähentää ja hallita:

- **Valmistautumalla**
 - Ole selvillä omista arvoistasi ja siitä mitä joukko sotilaana sinulta odottaa.
- **Tunnustamalla tosiasiat**
 - Arvoristiriidoilta ei poikkeusoloissa voi välttyä, esimerkiksi ammuttaessa vihollissotilasta
- **Harjoittelemalla**
 - Mieti ennalta, miten toimit eettisesti vaikeissa tilanteissa.

6.3.4 Ryhmäkiinteyden vahvistaminen

Olet varmasti jo huomannut, että omalla ryhmällä ja ihmisillä ympärilläsi on merkittävä vaikutus varusmiespalveluksessa. Ryhmässä toimimisen taitoja on tärkeää harjoitella varusmiespalveluksen aikana, se lisää valmiutta ryhmän tehokkaaseen toimintaan, kun ryhmän kiintey-

on hyvä kaikki ”puhaltavat samaan hiileen”. Vaikka tämä on tärkeää siviilissäkin, korostuu sen merkitys sotilastoiminnassa, joka on olennaisella tavalla sosiaalista, osana ryhmää tapahtuvaa toimintaa. Tehtävät ja tavoitteet, joita sotilaiden tulee toiminnassaan täyttää, ovat tyyppisesti luonteelta sellaisia, ettei niitä voi tehdä yksin.

Voidakseen toimia hyvin yhdessä ryhmänä ja laajempina joukkona, on ryhmäkiinteyden oltava vahva. Rauhan aikana joukon elossapysyminen ei riipu ryhmäkiinteydestä, mutta taistelukentällä vahva ryhmäkiinteyks toimii yksittäisen taistelijan turvalliivinä – hänen on voitava luottaa siihen, että ryhmän jäsenet ovat sitoutuneita samaan tehtävään ja että kaikki ovat luottamuksen arvoisia, sillä oma hengissä selviytyminen ei riipu ainoastaan omasta vaan koko joukon toimintakyvystä.

Ryhmäkiinteyks muodostuu tehtäväkiinteydestä ja sosiaalisesta kiinteydestä. Sosiaalisella kiinteydellä tarkoitetaan sitä, kuinka yhteen hitsautuneita ryhmän jäsenet ovat tai kuinka paljon he pitävät toisistaan ja tehtäväkiinteydellä sitä, kuinka hyvin ryhmän jäsenet ovat sitoutuneita samaan tavoitteeseen.

Ryhmäkiinteyden tehtäväkiinteyteen liittyvä elementti on jopa sosiaalista kiinteyttä merkittävämpi. On ryhmän kannalta merkityksellisempää, että kaikki sen jäsenet ovat sitoutuvat ja uskovat samaan asiaan kuin se, pitävätkö kaikki ryhmän jäsenet toisistaan. Tämä onkin ryhmäkiinteyden rakentamisen kannalta hyvä uutinen, koska sitoutumista samaan asiaan voidaan johtajan toimilla tukea, kun taas siihen, kuinka samankaltaisia ryhmän jäsenet keskenään ovat tai kuinka paljon heillä olisi yhteisiä kiinnostuksenkohteita siviilissä ei ryhmänjohtaja liiemmin pysty vaikuttamaan.

Ryhmäkiinteyden merkitys kasvaa taistelustressin voimistuessa: hyvä ryhmäkiinteyks ikään kuin puskuroi taistelustressin vaikutuksia ja auttaa näin ollen sotilasjoukkoa menestymään tehtävässään.

Voi vaikuttaa ryhmäsi kiinteyteen ja yhdessä toimimiseen muun muassa kiinnittämällä huomiota ryhmätyöskentelytaitoihisi ja tietoisesti harjoittamalla niitä. Ottamalla huomioon muut, auttamalla muita ja rohkeasti pyytämällä apua silloin kun sitä tarvitset, helpotat ryhmäsi yhteistä toimintaan.

Ryhmäkiinteyden vaaliminen onkin jokaisen yksittäisen taistelijan vastuulla. Oman kortensa kekkoon voi tuoda arvostamalla muita ja ottamalla muut huomioon. Ryhmäkiinteyttä vahvistaa juuri se, että jokainen antaa parhaan panoksensa yhteisessä tehtävässä ja auttaa tarvittaessa muita.

6.3.5 Taistelustressin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy

Taistelulentä ympäristönä vaatii toimintakyvyltä paljon enemmän kuin tavallinen arkipäiväinen elämä ja psyykkisesti toimintakykyinen sotilas pystyykin rikkomaan omia rajojaan ja ylittämään itsensä. Psyykinen toimintakyky mahdollistaa sotilaan onnistuneen ja tavoitteenmukaisen toiminnan kuormittavissa, joille leimallista on stressin kokeminen.

Stressin kokeminen vaativassa tilanteessa on elimistön ja psyyken reaktio silloin, kun tavanomainen toiminta ei riitä tilanteesta selviytymiseen. Stressireaktion avulla elimistö ottaa käyttöön toimintareserviä. Elimistön aineenvaihdunta muuttuu tavalla, joka lisää käytettävissä olevia voimavaroja. Samalla energiaa säästyy mm. ruuan-sulatuksesta ja muista toiminnoista, jotka eivät vaativassa tilanteessa ole välttämättömiä.

Stressi johtuu tyypillisesti siitä, että henkilö kokee tilanteen kuormituksen ylittävän hänen kykynsä selviytyä tilanteesta. Stressinhallintataidoilla on keskeinen merkitys siinä, kuinka stressaavina eri tapahtumat elämässä koetaan ja miten suuri vaikutus niillä on yksilön kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Koska kyse on taidoista, voi niitä siis myös harjoitella.

Stressi voidaan jakaa kolmeen erilaiseen stressiin: perusstressiin, kasautuvaan stressiin sekä traumaattiseen stressiin sen mukaan kuinka pitkäaikaisesta ja vakavasta tilasta on kyse. Perusstressillä tarkoitetaan stressiä, joka syntyy arkielämän haastavissa tilanteissa ja ilmenee muun muassa valppauden lisääntymisenä, mutta toisaalta myös jännittyneisyytenä. Kasautuvasta stressistä puhutaan, kun stressi aiheutuu pitkään kestävästä tai toistuvista painetilanteista ja aiheuttaa perusstressiä pitkäkestoisempaa stressiä tai vakavampia oireita kuten masentuneisuutta ja

uupumusta. Traumaattisella stressillä viitataan äkillisissä, järkyttävissä, tilanteissa syntyneeseen stressiin. Tämänkaltaisessa tilanteessa oireet voivat ilmetä myös jälkikäteen ja olla hyvin lamauttavia, jolloin puhutaan traumape-räisestä stressistä. Kasautuvan stressin ja traumaattisen stressin yhdistymistä on kuvattu myös taistelustressinä, joka voi äärimmillään aiheuttaa vakavia psykofyysisiä reaktioita ja jonka on todettu olevan syynä suureen osaan taistelukyvyttömyyttä.

Taistelustressin **taustalla** on usein:

- Vihollisen toiminta, eritoten ylivoimaisuus, yllätyksellisyys
- Haavoittumisen ja kuoleman mahdollisuus, taistelutoverien haavoittumisen tai kaatumisen todistaminen
- Vihollisen tappaminen etenkin omalla aseella
- Omien vaikutusmahdollisuuksien puute
- Unen puute, nälkä, jano, kylmä, kuuma
- Fyysinen rasitus
- Puutteellinen varustus
- Oman toiminnan virheet.

Taistelustressin tyypillisiä **oireita** ovat:

- Fysiologiset oireet
 - “Jäätyminen” eli kykenemättömyys toimia
 - Väsyneisyys
 - Säpsähtely ja reagointi nopeisiin liikkeisiin tai ääniin
 - Muutokset aistitoiminnassa (putkinäkö, aistien korostuminen tai vaimentuminen)
 - Hikoilu, vapina, kohonnut syke, pahoinvointi.
- Kognitiiviset oireet
 - Päämäärätön toiminta ja päätöksenteon vaikeudet, epäolennaiseen takertuminen
 - Muistivaikeudet
 - Ajattelun kapeutuminen.
- Emotionaaliset oireet
 - Pelko, itkuisuus
 - Tunnereaktioiden puuttuminen tai äärimmäiset tunnereaktiot (mm. pakokauhu).

Keinoja taistelustressin lieventämiseen

Taktisen hengityksen tekniikka

- Hengitä rauhallisesti nenän kautta sisään laskien rauhallisesti neljään
- Pidätä hengitystä laskien neljään
- Hengitä rauhallisesti suun kautta ulos laskien neljään
- Pidätä hengitystä laskien neljään

Toista muutaman kerran, kunnes tunnet oman hengityksen olevan kontrollissa ja sykkeen laskeneen. Harjoittellessa voit joko seistä tai istua, mutta laita vasen käsi rintakehän päälle ja oikea käsi pallean/vatsan päälle. Kiinnitä huomiosi siihen, että sisään hengittäessä ensin nousee pallea. Hengityksen pidättäminen välissä voi aluksi olla hankalaa eikä

heti tarvitse pystyä laskemaan neljään, olennaista on, että hengityksen virta pysähtyy hetkeksi. Kun harjaannut, voit tietoisesti hieman pidentää uloshengityksen kestoa.

Musiikin kuuntelu

Taistelustressiä voidaan myös lievittää ja ennaltaehkäistä musiikin avulla. Rauhallinen musiikki laskee vireystilaa ja lievittää muun muassa hermostuneisuutta ja jännitystä. Kuunneltavan musiikin tulee olla sellaista, jonka kokee miellyttäväksi. Tärkeää on, että musiikin tempo on noin 60 lyöntiä minuutissa, mikä vastaa keskimääräistä sydämen leposykeä. Musiikkia kuunnellessa tulee kuitenkin ottaa huomioon operaatiotilanne ja operaatioturvallisuus.

Kuuntelu ei saa vaarantaa omaa joukkoa.

Taistelustressiä voi ennaltaehkäistä pitämällä huolta toimintakyvystä kokonaisuudessaan ja tärkeitä tekijöitä tässä ovat myös myöhemmin tarkemmin kuvattavat ravinto, nesteytys ja uni.

Taistelustressiä ehkäisee vähittäinen totuttautuminen taistelukentän olosuhteisiin, joko todellisissa tilanteissa tai virtuaalisesti. Taistelustressiä ennaltaehkäisee myös hyvä valmistautuminen tehtävään. Ennen tehtävään ja taisteluun lähtöä pidettävän ryhmänjohtajavetoisen valmistavan keskustelun tarkoituksena on käydä läpi asiat, joita joukko tulee taistelussa todennäköisesti kohtaamaan sekä reaktiot, joita taistelussa voi syntyä.

Taistelustressin fyysisiä oireita, kuten kohonnutta sydämen sykettä, voi laskea jo ennen taisteluun lähtemistä sekä taistelun aikana taktisella hengityksellä. Taktisella hengityksellä tarkoitetaan rauhallista hengitystä, joka laskee sydämen sykettä, parantaa motorista toimintaa kuten aseiden käsittelyä, tilanteen ja ympäristön havainnointia ja päätöksentekokokyä.

6.3.6 Toimintakyvyn palauttaminen kuormittavan tilanteen jälkeen

Taistelu vaikuttaa aina toimintakykyyn, mutta kun asioista ja kokemuksista keskustellaan, voidaan niistä palautua, mutta myös oppia ja kehittyä. Kautta aikojen yksi tehokkaimmista tavoista helpottaa stressiä on ollut siinä puhuminen, erityisesti niiden ihmisten kanssa, jotka ovat olleet samassa tilanteessa.

Taistelukokemuksen ja / tai -tehtävän päätyttyä ryhmä käy saman vuorokauden aikana ryhmänjohtajan vetämänä **purkukeskustelun**, joka **tarkoituksena** on jäsentää kokemuksia ja lievittää taistelustressin oireita sekä palauttaa toimintakykyä ennen seuraavaa tehtävää.

Purkukeskustelussa:

- Tarkoituksena on palauttaa mieleen mitä tapahtui ja miksi
- Jokaiselle halukkaalle annetaan mahdollisuus puhua
- Päädytään siihen, mitä tehdään seuraavaksi.

Purkukeskustelun aikana voidaan "läheltä piti" -tilannetta tai jonkun ryhmäläisen haavoittumista tai kuolemaa. Keskustelun aikana käydään läpi faktat ja todellinen tilanteen kulku, mutta myös henkilökohtaiset ajatukset ja tunteet, joita on herännyt. Tarkoituksena on muistuttaa jokaista, että tilanne luonnollisesti herättää erilaisia tunteita ja reaktioita sekä pyrkiä mahdollisimman nopeasti pääsemään takaisin arkirutiineihin ja toimintaan.

Toimintakyvystä huolehtiminen on jokaisen vastuulla. Jokainen voi tarkkailla omaansa, mutta myös taistelutoverin toimintakykyä. Muista seuraavat yksinkertaiset asiat:

- Uskalla puhua – ole silti hienotunteinen
- Arvosta ihmisten huolta – joskus pienikin asia voi nujertaa
- Auta kaveria puhumaan asiasta
- Kuuntele, älä vähättele, älä paisuttele
- Luo toivoa
- Rohkaise pohtimaan vaihtoehtoja
- Tarvittaessa saata ammattiauttajan luo

6.4 Kuormittumisen ja palautumisen tasapaino – toimintakyvyn kehittymisen salaisuus

Toimintakyvyn kehittyminen – niin fyysisen kunnon kuin henkisen hyvinvoinnin – edellyttää rasituksen ja palautumisen sopivaa tasapainoa. Merkittävän tekijän toimintakyvyn kokonaisuudessa muodostavatkin ravinto, neste ja uni. Riittävällä, monipuolisella ja terveellisellä ravinnolla sekä riittävällä unella varmistat oman jaksamisen fyysisesti kuormittavina päivinä, mutta se tukee myös keskittymiskykyäsi ja helpottaa näin ollen myös uuden oppimista.

6.4.1 Ravinnon merkitys

Varusmiehille tarjotaan päivittäin pääsääntöisesti aamiaisen, lounas, päivällinen ja iltapala. Kovan rasituksen aikana ihmisen tuteleekin nauttia vuorokaudessa 4–6 ateriaa/välipalaa, jotka sisältävät runsaasti hiilihydraatteja ja riittävästi proteiinia. Elimistön toiminnan kannalta on edullista, jos ravintoa nautitaan pieninä annoksina useita kertoja vuorokaudessa. Tällä periaatteella pidetään tsaaisesti yllä elimistön energiavarastoja.

Ihmisen energiatarve on riippuvainen päivän aikana suoritettujen fyysisen rasituksen tehosta ja kestosta. Yli tarpeen nautittu energia muuttuu elimistössä rasvaksi ja näin lisää kehon painoa. Lyhytkestoisessa ja kevyessä rasituksessa elimistön energian tarve on pienempi, kun taas pitkäkestoisessa ja kovassa rasituksessa energiankulutus kasvaa merkittävästi. Sinunkin palveluspäiväsi rasitus vaihtelee, joten tarkkaile myös omaa päivittäistä

ravintotarvetta. Nauttiessasi Puolustusvoimissa tarjottavat päivittäiset ateriat saat ravinnosta riittävästi energiaa, hivenaineita ja vitamiineja.

6.4.2 Nesteen merkitys

Muista juoda riittävästi. Aikuisessa mieheessä on 60 prosenttia ja naisessa 55 prosenttia vettä. Vedellä on tärkeä merkitys elimistön energian tuotannossa, ruuansulatuksessa, ravintoaineiden imeytymisessä ja niiden kuljetuksessa kehon eri osiin. Erityisen keskeinen on veden tehtävä elimistömme lämmön säätelijänä ja kuona-aineiden poistajana.

Veden vaihtuvuus kehossa on vilkasta. Normaalioloissa vuorokautinen nesteenmenetys virtsana, keuhkoissa hengityksen mukana haihtumalla ja ihon tai ulosteiden kautta erittämällä on 1,5–2,5 litraa vuorokaudessa. Kuumalla ilmalla kovassa rasituksessa nesteen menetys voi nousta jopa yli litraan tunnissa. Pitkäkestoisessa rasituksessa kuten hiihto / jalkamarssilla voi nesteen menetys olla 4–5 litraa.

Nestevajeen torjunta voidaan aloittaa jo ennen fyysisen rasituksen alkua nestetankkauksella. Yli tunnin kestävä liikuntasuoritus / taisteluharjoitus edellyttää nesteiden nauttimista. Nestettä tulee nauttia rasituksen aikana 10–15 minuutin välein 1–2 desilitraa. Tällöin tunnin aikana nautittu nestemäärä on noin litra, mikä on elimistöön imeytyvän nestemäärän keskimääräinen maksimi. Pelkän veden, miedon mehun tai laimean urheilujuoman (2,5–5 prosentin liuos) nauttiminen on tehokkain tapa pitää yllä kehon neste- ja elektrolyyttitasapainoa.

Esimerkki ruoka-ainemääristä, jos vuorokausikulutus on...

10 MJ (2400 kcal)

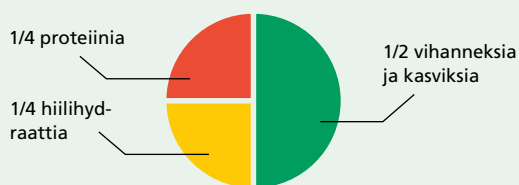
- rasvattomia tai vähärasvaisia maitotuotteita 6–7 dl, juustoa 30 g
- ravintorasvoja 40 g
- viljatuotteita 300 g
- perunoita 250 g
- juureksia, vihanneksia, marjoja ja hedelmiä 450 g
- lihaa, kalaa ja kananmunia 220 g

13,4 MJ (3200 kcal)

- rasvattomia tai vähärasvaisia maitotuotteita 7–8 dl, juustoa 30 g
- ravintorasvoja 50 g
- viljatuotteita 310 g
- perunoita 500 g
- juureksia, vihanneksia, marjoja ja hedelmiä 600 g
- lihaa, kalaa ja kananmunia 240 g

TAVALLINEN LAUTASMALLI

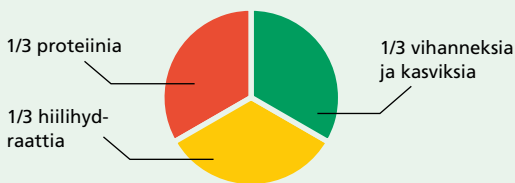
Sopii hyvin siviiliin ja palveluksen aikana kevyempiin päiviin:

■ Kasviksia ■ Riisiä, pastaa tai perunaa ■ Lihaa, kanaa tai kalaa Lisäksi: leipää, vettä / maitoa

URHEILIJAN LAUTASMALLI

Soveltuu palveluksessa fyysisesti raskaampiin päiviin:

Ravinnon monipuolinen koostumus

Seuraavan nyrkkisäännön avulla voit varmistaa, että ravintosi sisältää riittävästi palautumisen kannalta tärkeitä energiaravintoaineita ja lisäksi runsaasti vitamiineja ja kivennäisaineita:

- **Syö joka aterialla:** viljavalmisteita; leipää, puuroa tai mysläiä kasviksia, hedelmiä tai marjoja.
- **Syö päivittäin:** perunaa ja juureksia, maito-valmisteita; maitoa, piimää, jogurttia, viiliä tai juustoa, lihaa, kalaa, kanaa tai kananmunaa
- **Syö harkiten:** voita, margariiniä, kevytlevitteitä ja öljyjä, sokeria, makeisia, leivonnaisia ja virvoitusjuomia paistettuja ruokia. Pikaruokaa; hampurilaiset, pizzat jne. perunalastuja ja muita vastaavia välipaloja, suolaa (korkeintaan 5 g vuorokaudessa, huomio piilosuolan määrä)
- **Älä korvaa arterioita** napostelulla ja herkuilla! Niistä kertyy usein ylimääräistä energiaa ilman, että saat niistä riittävästi niitä energiaravintoaineita, vitamiineja ja kivennäisaineita, joita tarvitset pysyäksesi fyysisesti toimintakykyisenä.

- **Seuraa painosi kehittymistä!** Varusmiespalveluksen aikana lihaksistosi kasvaa, joten pieni painon lisäys on luonnollista. Jos kuitenkin alat liioitella, etsi syytälle ensisijaisesti ylimääräisestä energiasta – kuten karkeista, munkeista ja tilauspizzoista – johon olet ehkä sortunut. Syömisen ja energiankulutuksen tulisi olla tasapainossa. Noudata näitä terveellisiä ravinto-ohjeita myös vapaa-aikana, viikonloppuina ja palveluksen jälkeen reservissä.

6.4.3 Huolehdi unesta ja levosta

Riittävä ja laadukas uni korjaa päivän rasitusta ja antaa lisää voimia ja vireyttä. Pitkään jatkunut univaje puolestaan johtaa kehon stressitilaan, joka on haitallinen fyysisestä rasituksesta palautumisen kannalta. Suurimmat muutokset näkyvät vireys- ja valppaustilassa.

Huolehdi riittävästä unen saannista. Jos nuket liian vähän, oma toimintakyky laskee ja uuden oppiminen sekä taitojen kehittyminen heikkenevät. Lisäksi univaje lisää virheiden ja vaaratilanteiden riskiä. Nämä seikat korostuvat harjoituksissa, joiden fyysinen ja psyykinen kuormitus nousevat helposti kasarmilla tapahtuvaa koulutusta korkeammaksi. Jokainen valvottu vuorokausi heikentää merkittävästi sotilaan toimintakykyä ja jaksamista. Täydellisen nukkumattomuuden seurauksena toimintakyky romahtaa viimeistään neljännen peräkkäin valvotun vuorokauden jälkeen. Poikkeusoloissa uni saattaa joskus jäädä hyvinkin vähäiseksi, jolloin sen aiheuttamaa toimintakyvyn vajetta on tarpeen pyrkiä korvaamaan pienillä lepohetkillä ja torkuilla aina kun se on mahdollista. Tämän harjoittelu on tärkeää myös harjoitusolosuhteissa. Taistelulentä kuormittavissa olosuhteissa on ensisijaisen tärkeää, että huollat itseäsi, syöt ja nuket, aina kun se on mahdollista.

Uni on terveydelle ja toimintakyvylle aivan välttämätöntä – kukaan ei pärjää pitkään ilman unta.

Muista, että varusmiespalveluksen aikana myös palvelusvapailta tekemilläsi valinnoilla on vaikutusta omaan palautumiseen. Vaikka ”viihteelle lähtö” ja ”nollaus” viikonloppuna kavereiden kanssa tuntuisi houkuttelevalta ajatukselta, muista, että se kuormittaa jo valmiiksi väsyntä kehoa ja mieltä. Varaa siis viikonloppuna aikaa

myös nukkumiseen, lepäämiseen, aktiiviseen palautumiseen muun muassa luonnossa liikkuen ja hyvään ruokaan keskittyen vaikkapa perheen tai ystävien seurassa.

6.5 Toimintakyvyn tuki varusmiespalveluksessa

Joukko-osastossa on töissä ihmisiä, joiden tehtävä on tukea sinua tilanteissa, joissa kaipaat apua tai kuuntelijaa asioissa, jotka pyöivät mielessä. Tämä tukiverkosto (sosiaalikirjuri, sotilaspappi, lääkäri, sairaanhoitaja, VMTK ja yksikön palkattu henkilöstö) on varuskunnassa varusmiestä varten.

Lisäksi mahdollisia kuolemantapauksia ja vakavia onnettomuustilanteita varten joukko-osastossa on ammattihenkilöistä koostuva psykososiaalisen tuen ryhmä, joka tarpeen mukaan järjestää ja antaa tukea sekä neuvontapalveluja.

On tärkeää muistaa, että jokainen on velvollinen pitämään huolta omasta toimintakyvystään, mutta huolehtimaan myös lähellä olevista palvelustovereistaan. Viime kädessä jokainen meistä on velvollinen tukemaan palvelustoveria ”kaveria ei jätetä” -periaatteella. Muistathan siis katsoa välillä ympärillesi. Mikäli huomaat, että joku toveri on muuttunut ja käyttäytyy eri tavoin kuin yleensä ja epäilet, että hänellä ei ole kaikki hyvin, kysy häneltä mitä hänelle kuuluu. Muistuta palvelustoveriasi tällaisissa tilanteissa joukko-osaston tukipalveluista ja kehoita häntä juttelemaan vaikkapa sosiaalikirjurille. Voit aina kertoa huolesi palvelustoveristasi myös oman perusyksikkösi henkilökunnan jäsenelle.

Lisätietoa sotilaspapin ja sosiaalikirjurin työstä sekä VMTK-toiminnasta voit lukea luvusta 3.

[7]

Mihin tämän luvun asiat liittyvät?

Palveluksesi lopulla Reservin polku -kurssilla tehdään kotiutusjärjestelyt ja opetetaan reserviin siirtoon liittyvät tiedot ja taidot. Reservin polku-kurssin oppimateriaali on käytettävissäsi myös PVMoodlessa.

Reservin polku

Tässä luvussa kerrotaan ne keskeisimmät Reservin polku -kurssilla opettavat asiat, jotka jokaisen varusmiehen tulee tietää reserviin siirtymisestä sekä reservin koulutuksesta. Lisäksi annetaan tietoa Puolustusvoimista työnantajana sekä kriisinhallintatehtävistä.

Kurssin jälkeen muistat:

- **reserviin siirtoon liittyvät perusasiat**
- **perusteet reservin koulutuksesta**
- **minkälaisia tehtäviä ja uramahdollisuuksia Puolustusvoimat tarjoaa**
- **miten kriisinhallintatehtäviin haetaan ja mistä niistä saa lisätietoa.**

7.1 Sotilaspassi ja palvelustodistus

Kotoutuessaan kaikille varusmiehille ja vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneille naisille annetaan sotilaspassi sekä palvelustodistus henkilöarviointeineen osoituksena loppuun asti suoritetusta varusmiespalveluksesta. Palvelustodistuksesta ja henkilöarvioinnista on perusteet luvussa 2.2.

Sotilaspassi on **varusmiespalveluksen loppuun suorittamisesta** annettava henkilökohtainen todistus, joka **osoittaa esteettömyyden** anottaessa alle 30-vuotiaana passia. Sotilaspassi ei oikeuta pääsyyn Puolustusvoimien kohteisiin.

Mikäli asevelvollisen varusmiespalvelus keskeytyy, ei asevelvolliselle tehdä sotilaspassia. Esteettömyystodistuksena matkustusasiakirjana toimivaa passia haettaessa voivat toimia sotilaspassin lisäksi rauhan ajan palveluksesta vapautetulle annettu kutsuntatodistus tai muu vastaava päätös sekä sotilasviranomaisen antama esteettömyystodistus.

Sotilaspassi on ulkoasultaan muovinen, luottokorttikoinen, valokuvallinen, tietyt turvallisuusominaisuudet sisältävä tunnistekortti. Sotilaspassi sisältää seuraavat tiedot: passin numero, nimitiedot, valokuva, kotiuttava joukko-osasto, palvelusaika, kotiuttamispäivämäärä, palautusosoite, viivakoodi, koulutustaso ja henkilötunnus.

Sotilaspassin kadotessa tai rikkoontuessa voi asevelvollinen ottaa yhteyttä aluetoimistoonsa, jossa tulostetaan todistus varusmiespalveluksen suorittamisesta tai annetaan muu esteettömyystodistus. Asevelvollisen saadessa ylennyksen tai koulutustason muuttuessa reservissä, ei sotilaspassia uusita.

7.2 Asevelvollisten valvonta

Asevelvollisen valvonnasta vastaa ja asevelvollisuuteen liittyvät asiat hoitaa se Puolustusvoimien aluetoimisto, jonka alueella asevelvollinen asuu. Varusmiespalveluksessa oleva asevelvollinen on sen joukko-osaston valvonnassa, jonka kirjoilla varusmies on. Aluetoimistosi löydät verkkosivulta puolustusvoimat.fi/aluetoimistot/loyda-aluetoimistosi.

Asevelvollisuuslain (1438/2007) 95 §:n perusteella Asevelvollisen tulee huolehtia siitä, että hänen asuinpaikkansa, osoitteensa ja muut yhteystietonsa, hänen palveluskelpoisuutensa vaikuttavat seikat sekä tiedot kansalaisuuksista ovat sotilasviranomaisen tiedossa. Asevelvollisena sinun on annettava edellä mainitut tiedot Puolustusvoimille tämän niitä tiedustellessa sekä vastattava Puolustusvoimien tekemään kirjalliseen kyselyyn 14 päivän kuluessa päivästä, jona olet saanut kyselystä tie-

don. Osoitetiedot Puolustusvoimat saa myös suoraan väestötietojärjestelmästä muuttoilmoitusten perusteella.

Jos muutat, muista tehdä muuttoilmoitus!

Puolustusvoimien aluetoimistot päivittävät henkilösijoituksia järjestelmällisesti. Asevelvollisen ikä, ammatillinen osaaminen ja fyysinen suorituskyky vaikuttavat tehtäviin, joihin reserviläiset sijoitetaan. Omaan tehtävään voi vaikuttaa pysymällä kunnossa, kehittämällä ammattiosaamistaan ja osallistumalla vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön.

Pidä aluetoimistosi tietoisena osaamisestasi ja palveluskelpoisuudestasi, jotta sijoituksesi poikkeusolojen kokoonpanossa vastaisi parhaiten sekä sinun että Puolustusvoimien tarpeita.

Puolustusvoimat käsittelee vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneita naisia samoin kriteerein kuin varusmiespalveluksen suorittaneita miehiä sodan ajan tehtäviin sijoittamisessa.

Asevelvollisen henkilötietoja ylläpidetään asevelvollisrekisterissä. Asevelvollisella on oikeus tarkastaa omat rekisteritietonsa oman aluetoimistonsa asiakaspalvelussa.

7.3 Reservin koulutus

Sodan ajan joukko tai sen osa muodostetaan varusmiespalveluksessa koulutusvalintojen yhteydessä ja kootaan yhteen viimeistään joukkokoulutusjakson alussa. Sen jälkeen **koulutus tapahtuu sodan ajan kokoonpanossa**. Samaan joukkoon kuuluvat kokevat näin samat rasitukset ja onnistumiset sekä oppivat tuntemaan toisensa. Yhteiset kokemukset ovat omiaan lisäämään joukon kiinteyttä, mikä on kokemusten perusteella tärkeä tekijä joukon sodan ajan henkiselle kestävyydelle ja suorituskyvyille.

Pohja asevelvollisten sotilasosaamiselle ja toimintakyvylle luodaan siis laadukkaalla varusmieskoulutuksella. Sodan ajan joukkojen toiminnan kannalta on kuitenkin ratkaisevan tärkeää, että näitä taitoja kehitetään ja ylläpidetään myös varusmiespalveluksen jälkeen reservissä. Varusmiespalveluksen päättyessä **joukko siirretään reserviin sodan ajan kokoonpanossa, jota harjotetaan reservin koulutustapahtumissa**. Henkilöstö säilyy kokoonpanossa noin 5–10 vuotta, jonka jälkeen kyseiseen tehtävään koulutetaan ja muodostetaan uusi joukko uudesta saapumiserästä. Vanhaa joukkoa ei kuitenkaan hajoteta, vaan se pyritään pitämään koossa myös sen uudessa tehtävässä.

7.3.1 Reservin koulutusjärjestelmä

Reservin koulutusjärjestelmässä reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarpeet yhdistyvät kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa joustavan, nousujohtaisen ja yksilöllisen osaamisen kehittämisen sekä tukee joukon suorituskyvyn kehittämistä.

Reservin velvoittavia kertausharjoituksia voi asevelvollisuusaikana (18–60v) nykyisen lainsäädännön mukaisesti olla miehistöön kuuluvilla reserviläisillä maksimissaan 80 päivää tai miehistöön kuuluvissa erikoistehtävissä 150 päivää. Aliupseereilla ja upseereilla maksimimäärä on 200 päivää.

Reservin koulutuksen tärkeimmän osan muodostavat avainhenkilöstön ja joukkojen **kertausharjoitukset**, joita on noin 1–5 vuoden välein. Näiden lisäksi yksilöiden ja joukkojen osaamista ja toimintakykyä on mahdollista ylläpitää ja kehittää Puolustusvoimien johtamissa **vapaaehtoisissa harjoituksissa** (PVVEH), maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) **sotilaallisia valmiuksia palvelevilla kursseilla**, kriisinhallintatehtävissä, muulla

vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella sekä reserviläisten **omaaehtoisella kouluttautumisella** suorittamalla esimerkiksi kursseja avoimessa oppimisympäristössä (**PVMoodle**). Reservin koulutus tulee siis nähdä eri koulutustapojen kokonaisuutena, jossa oma roolinsa on Puolustusvoimilla, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä ja asevelvollisella itsellään.

Reserviläisen aktiivisuus ja omatoiminen kouluttautuminen ja toimintakyvyn kehittäminen otetaan huomioon sijoitettaessa henkilö myöhemmin osaamista vastaavaan sodan ajan tehtävään. Lisäksi vapaaehtoisesti kouluttamalla kerrytät ylennyksissä hyväksi laskettavia korvaavia kertausharjoituspäiviä.

Osallistumalla vapaaehtoiseen koulutukseen saat hyvän mahdollisuuden tutustua henkilöihin, joiden kanssa joutuisit poikkeusoloissakin toimimaan. Tutussa porukassa on helpompi toimia ja tuntemisen kautta luottamus oman joukkosi suorituskykyyn lisääntyy.

7.3.2 Maanpuolustuskoulutusyhdistys

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka koulutuksen avulla voi ylläpitää ja kehittää sotilaallisia valmiuksia sekä valmistautua kertausharjoituksiin. MPK tekee tiivistä yhteistyötä Puolustusvoimien kanssa mm. **maakuntakomppanioiden ja paikallisjoukkojen koulutuksessa**. MPK:n toimintaa ohjaa ja valvoo puolustusministeriö.

MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen kuuluvat muun muassa aselaji- ja koulutushaarakohtaiset kurssit sekä johtaja- ja kouluttajakoulutus. Koulutuksissa on lisäksi mahdollista ylläpitää ampumataittoa sekä testata omaa osaamistaan esimerkiksi kuntotesteissä, selviytymiskursseilla ja jotoksilla eli sotilas- tai erätaitokilpailuissa. **Koulutuksista voi ansaita ylennyksissä huomioitavia kertausharjoituspäiviä**.

MPK:n koulutuksissa voi kehittää kouluttaja- ja johtamisosaamista, joista on hyötyä myös siviilielämässä. Suoritetuista MPK:n kursseista on mahdollista saada hyväksiluettua joiltain osin osaksi tutkintoa. MPK kouluttaa myös varautumista arjen häiriötilanteisiin. Tutustumistoiminta sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutus ovat avoimia kaikille kansalaisille.

Vapaaehtoinen maanpuolustus tukee valmiutta!

Lisätietoa Puolustusvoimista ja reservin koulutuksesta saat muun muassa osoitteista puolustusvoimat.fi ja mpk.fi

7.4 Opintoihin ja työelämään hakeutuminen

Palvelusaikana tarjottava opinto- ja työelämäneuvonta täydentää siviilisektorin koulutusorganisaatioiden ohjauksellista työtä. Puolustusvoimissa annettavan opinto- ja työelämäneuvonnan keskeisenä tehtävänä on antaa varusmiespalvelusta suorittaville henkilöille ajantasaista tietoa koulutukseen hakeutumisen eri vaihtoehtoista, ammatinvalinnasta, opintojen suunnittelusta ja työelämään siirtymisestä. Tavoitteena on, että palvelusta suorittavalla varusmiehellä on mahdollisuus pitää yllä omaa ammatinvalinta- ja työllistymisprosessia siten, että palveluksen päättyessä hänellä on toteuttamiskelpoinen opinto- tai työurasuunnitelma.

Varusmiehillä on mahdollisuus hakeutua yksilölliseen ohjaukseen sosiaalikirjuriin vastaanotolle.

Opinto- ja työelämäneuvontaan liittyvissä asioissa sosiaalikirjuri tekee tarvittaessa yhteistyötä oppilaitosten opinto-ohjaajien ja opettajien sekä työ- ja elinkeinotoimistojen ammatinvalintapsykologien kanssa. Opiskeluun ja työmarkkinoihin liittyvien asioiden tiedottamisesta karsmialueella vastaa sosiaalikirjuri yhteistoiminnassa varusmiestoimikunnan kanssa.

Varusmiestoimikunnan työ-, opinto- ja sosiaaliamiehellä (TOS-asiamies) ja SOME-agentilla on mahdollisuus avustaa opiskelu- ja työmarkkina-asioiden tiedottamisessa esimerkiksi varusmiestoimikunnan internet-sivujen tai joukko-osastojen Facebook-ryhmien välityksellä.

7.5 Puolustusvoimat työnantajana

Varusmiespalvelus on pääsyvaatimuksena ja samalla pohjakoulutuksena sotilastehtäviin.

Sotilastehtäviin kuuluvat upseerien, erikoisupseerien, sotilaspapiston sekä sopimussotilaiden ja aliupseereiden tehtävät, jotka kaikki ovat avoimia sekä miehille että naisille.

Upseerien, sotilaspapiston tehtävät ja osa erikoisupseerien tehtävistä edellyttää korkeakoulututkintoa.

Erikoisupseerin tehtäviin voi hakeutua myös ammattikorkeakoulututkinnon kautta. Aliupseerien tehtävät edellyttävät suoritettua aliupseeri- tai reserviupseerikurssia ja toisen asteen koulutusta. Sopimussotilaiden tehtä-

viin edellytetään varusmiespalveluksen ja peruskoulun käymistä.

Varusmiespalveluksen aikana näet osan Puolustusvoimien tarjoamista työtehtävistä ja voit testata omaa soveltuvuuttasi sotilasalalle. Puolustusvoimissa on tarjolla paljon myös **siviilitehtäviä**, joihin voit hakeutua siviilissä hankkimasi koulutuksen perusteella.

Ilmoita joukkueesi johtajalle ja yksikkösi päällikölle haastattelun yhteydessä, jos olet kiinnostunut sotilassammateista.

Jos harkitset sotilasalaa, suorita palvelus alusta alkaen hyvin ja pyri aliupseeri- tai reserviupseerikouluun!

Varusmiespalveluksen jälkeen sinulla on mahdollisuus hakea **sopimussotilaaksi**. Maanpuolustuskorkeakouluun halukkaat johtajakoulutuksen saaneet työskentelevät täl-

Puolustusvoimat on nopeasti kehittyvä, arvostettu ja turvallinen työnantaja, joka tarjoaa monipuolisia tehtäviä ja palveluspaikkoja eri puolilla Suomea niin sotilas- kuin siviilitehtävissä. Puolustusvoimissa palvelee noin 12 000 palkattua henkilöä. Puolustusvoimien toimintaa kuvaavat tavoitteellisuus, tuloksellisuus, joustavuus ja yhteistyö.

Puolustusvoimien virkaan nimitettävän tulee olla Suomen kansalainen ja täyttää yleiset kelpoisuusvaatimukset valtion virkaan.

Puolustusvoimien virkaan nimitettävältä vaaditaan myös tehtävien edellyttämää luotettavuutta. Sotilasvirkaan nimitettävän tulee olla suorittanut Suomen Puolustusvoimissa tai rajavartiolaitoksessa joko asevelvollisuus aseellisessa palveluksessa tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus sekä olla terveydeltään ja fyysiseltä kunnoltaan virkaan sopeva. Henkilöstöltä edellytetään alansa koulutusta ja työkokemusta.

Työnantajana Puolustusvoimilla on useita hyviä puolia. Työtehtävät ovat itsenäisiä ja haastavia, kouluttautumista ja kehittymistä arvostetaan ja työilmapiiri on tutkitusti hyvä. Henkilöstön hyvinvoinnista pidetään huolta, ja Puolustusvoimissa on erinomaiset liikunta- ja harrastusmahdollisuudet. Puolustusvoimien työpaikat ovat turvallisia ja yhteiskunnassa arvostettuja. Kiinnostuneilla työntekijöillä on myös hyvät mahdollisuudet kansainvälisiin tehtäviin.

Puolustusvoimat tarjoaa haasteellisen ja mielenkiintoisen työn, työn, jolla on tarkoitus.

löin yleensä kouluttajan tehtävissä. Miestökoulutuksen saaneet sopimussotilaat työskentelevät puolestaan erikoistehtävissä esimerkiksi kuljettajina. Voit hakea myös avoimena olevia aliupseeriston virkoja.

Hakuaika **Maanpuolustuskorkeakouluun** on vuosittain maalisi-huhtikuussa. Pääsykokeet järjestetään toukokuussa ja kadettikurssit alkavat syyskuussa. Hakeutuminen ohjeistetaan Maanpuolustuskorkeakoulun vuosittain julkaisemassa valintaoppaassa ja lisäksi internet-sivuilla maanpuolustuskorkeakoulu.fi/opiskelijaksi.

Lisätietoja sotilasammateista saat perusyksikkösi kouluttajilta ja tietoja opiskelusta voit kysyä työharjoittelussa olevilta kadeteilta. Sotilasammatit on esitetty myös korkeakoulujen ja oppilaitosten valintaoppaassa.

Johtajakoulutus avaa mahdollisuuksia sotilasalalle!

Mikä seuraavista Puolustusvoimien ammateista ja tehtävistä sopisi sinulle?

7.5.1 Sotatieteellinen koulutus ja upseerin ammatti

Upseeriksi opiskellaan Maanpuolustuskorkeakoulussa (MPKK), joka on sotatieteellinen korkeakoulu. MPKK:sta annetaan lain (1121/2008) 2 §:n, sellaisena kuin se kuuluu muutettuna lailla (559/2016), mukaan, MPKK:n tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa sotatieteellistä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan Maanpuolustuskorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Upseerilta vaadittavat ominaisuudet

Upseerilta vaaditaan oma-aloitteisuutta, johtamis-, organisointi- ja yhteistoimintakykyä sekä rohkeutta itsenäiseen työskentelyyn ja päätöksentekoon. Erilaisten ihmisten kanssa on tultava toimeen vaativissakin olosuhteissa. Upseeri on vastuussa niin tehtävien toteuttamisesta ja yksikkönsä tehokkuudesta kuin henkilöstönsä hyvinvoinnista, työ- ja palvelusturvallisuudesta sekä yhteishengen luomisesta. Upseerin tehtävät edellyttävät sekä henkistä että fyysistä kestävyyttä. Oman toimintakyvyn ylläpitäminen on välttämätöntä. Sotilasperinteiden katkeamaton ketju, modernin yliopisto-opetuksen tarjoamat tiedot ja taidot sekä valmiudet varautua ja vastata tulevaisuuden haasteisiin muodostavat omalta osaltaan upseeriyhteisöä lujittavan yhteenkuuluvuuden tunteen ja ammattilypeuden.

Upseerin ammatti on jatkuvasti kehittyvä ja työn osaamisvaatimukset ovat moninaiset. Upseerin uraan kuuluu nousujohteinen täydennys- ja jatkokoulutus, mikä vaikuttaa uralla etenemiseen. Upseerien on sitouduttava jatkuvaan oman osaamisensa kehittämiseen. Upseerin palkkataso vaihtelee tehtävästä riippuen: upseerit saavat palkkaa tehtävän vaativuuteen ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen perustuvan Puolustusvoimien (PV) tai Ravartio-laitoksen (RVL) palkkausjärjestelmän mukaisesti.

Sitoutuminen

PV ja RVL kouluttavat itselleen tarvitsemansa sotilashenkilöstön. Eri tutkinnoissa ja kursseilla koulutetaan se määrä henkilöitä, jotka tarvitaan täyttämään lain määrittämät tehtävät. MPKK:un hyväksytyjen kadettien sekä PV:n, RVL:n tai puolustusministeriön (PLM) virassa olevien opiskelijoiden on annettava kirjallinen sitoumus siitä, että he palvelevat koulustaan vastaavissa viroissa tietyn vähimmäisajan. Henkilön on korvattava opiskelustaan

valtiolle aiheutuneet kustannukset, jos hän irtisanoutuu tai hänet irtisanotaan palvelussitomusajan muun syy kuin sairauden, todetun meripalvelukelpoisuuden tai lentotaijumuksen puuttumisen vuoksi. Opiskelijalla voi keskeyttää opintonsa MPKK:ssa omasta anomuksesta ilman, että palvelussitomus astuu voimaan. Ohjaajaksi koulutettavan palvelussitomus astuu voimaan opintojen alkaessa. Palvelussitomuksen eri korvaustasot ovat sidotut myös saatuun lento- ja muuhun koulutukseen.

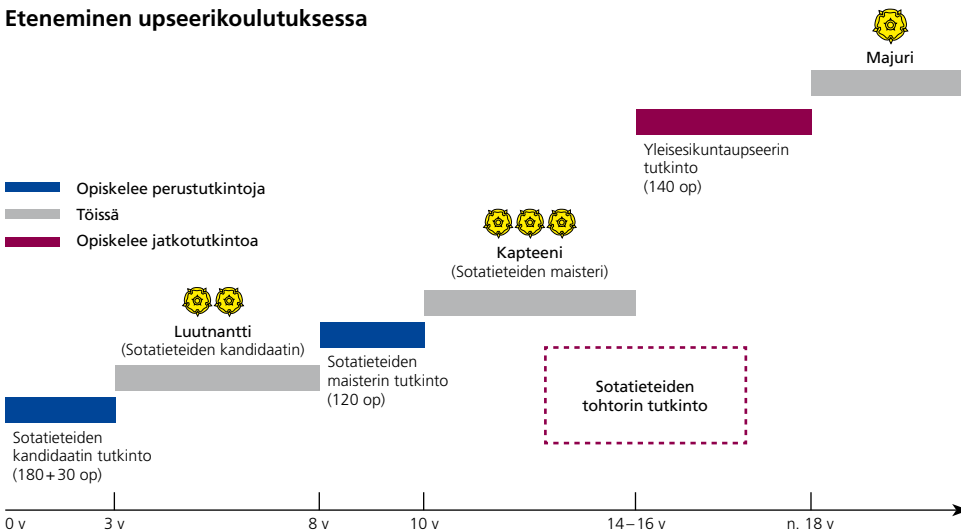
Upseerikoulutus

Upseerikoulutus muodostuu tieteellistä ja ammatillista opinnoista sekä upseerikasvatuksesta. Opintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet tieteelliseen ajatteluun, tieteellisen tiedon ja menetelmien soveltamiseen, oman alansa asiantuntijana ja kehittäjänä toimimiseen sekä upseerin virkatehtävissä sodan ja rauhan aikana tarvittava osaaminen. Upseerikoulutus etenee nousujohteisesti. Se sisältää sotatieteellisiä tutkintoja ja niiden väliin sijoittuvia työelämävaiheita sekä työtehtäviin liittyvää täydennyskoulutusta.

Upseerikoulutuksessa eteneminen (esimerkki)

Sotatieteellisiä perustutkintoja ovat sotatieteiden kandidaatin (SK) ja maisterin (SM) tutkinto. Sotatieteiden kandidaatin tutkintoon valitut opiskelijat saavat opiskeluoikeuden myös sotatieteiden maisterin tutkintoon. Sotatieteiden kandidaattitutkintoa suorittavat opiskelijat palvelevat kadetin palvelusarvossa. Maisterivaiheessa opiskelijat opiskelevat omassa sotilasarvoissaan. Sotatieteiden kandidaatteja koulutetaan RVL:ssa maistereiksi RVL:n tarpeen mukaan ja opinnot toteutetaan MPKK:ssa. Valmistumisen jälkeen sotatieteiden kandidaatin tutkinnon ja sotilasammattilliset opinnot suorittaneet upseerit palvelevat määräaikaissa nuoremman upseerin virassa luutnantin arvossa pääasiassa joukkueen (vast) kouluttajina.

Eteneminen upseerikoulutuksessa

Esimerkki upseerin tehtävistä

J-OS = Joukko-osasto PE = Pääesikunta PHE = Puolustushaaran esikunta (ml. PVLOGLE)

Sotatieteellisiä jatkotutkintoja ovat yleisesikuntaupseerin (YE) ja sotatieteiden tohtorin (ST) tutkinto. Opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Sotatieteelliset tutkinnot antavat upseereille valmiudet toimia tutkintotasoaan vastaavissa asiantuntija- ja johtotehtävissä.

SK-tutkinnon ja sotilasammattillisten opintojen kokonaisuus

Opintojen perustehtävänä on tuottaa PV:lle ja RVL:lle niiden päätehtävien edellyttämiä korkeakoulutettuja upseereita, jotka kykenevät laaja-alaiseen teorian ja käytännön yhteensovittamiseen. Valmistuvilla upseereilla on valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja sotatieteiden maisteriopintoihin sekä edellytykset soveltaa tietoa työelämässä ja kansainvälisessä yhteistyössä. Opinnot antavat riittävän viestintä- ja kielitaidon oman alan tehtäviin. Koulutus tuottaa ammatillisesti pätevää ja toimintakykyistä upseeristöä, jolla on puolustushaarojen ja toimialojen tehtävissä vaadittava erityisosaaminen. SK-tutkinnon tavoitteisiin vaikuttavat voimassaolevat lait ja asetukset. Opintojen konkreettisemmat osaamistavoitteet kuvataan opetus suunnitelman sisältämien opintopaksojen ja moduulien osaamistavoitteissa, jotka löytyvät vuosittain julkaistavasta opinto-oppaasta (mpkk.fi)

Opintojen osaamisalueen vaatimia tietoja, taitoja ja asenteita kehitetään pitkäjänteisesti koko opintojen ajan ja kaikissa opintojen vaiheissa. Opintojen osaamisalueet ovat:

- Johtajuus: "Halu ja kyky johtaa ja ottaa vastuu"
- Sotataidollisuus: "Halu ja kyky voittaa taistelu"
- Toimintakykyisyys: "Halu ja kyky kehittyä"
- Kouluttajuus: "Halu ja kyky oppia ja opettaa"
- Tutkijuus: "Halu ja kyky ymmärtää".

SK-tutkinto (180 op) ja sen lisäksi suoritettavat sotilasammattilliset opinnot (30 op) muodostavat yhteensä 210 opintopisteen laajuisen osaamiskokonaisuuden, jossa yhdistyy tieteellinen ja ammatillinen osaaminen sekä upseerikasvatus. Opinnot järjestetään Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen edellyttämiin tehtäväalueisiin suuntautuvissa neljässä monitieteisessä koulutusohjelmassa:

- Maavoimien koulutusohjelma
- Merivoimien koulutusohjelma
- Ilmavoimien koulutusohjelma
- Lentoupseerin koulutusohjelma.

Opinnot jakaantuvat kolmeen osakokonaisuuteen:

- Tutkinnon yhteiset opinnot (80 op)
- Koulutusohjelmakohtaiset opinnot (vähintään 40 op)
- Opintosuuntaakohtaiset opinnot (enintään 90 op).

Tutkinnon yhteiset opinnot ovat kaikille SK-tutkinnon opiskelijoille yhteisesti toteutettavia opintoja, joiden avulla tuotetaan upseerien yhteinen osaamis pohja. Yhteisten opintojen toteuttamisesta vastaa Maanpuolustus-

korkeakoulu (MPKK). Koulutusohjelmakohtaiset opinnot vastaavat erityisesti puolustushaarojen osaamistarpeisiin ja niiden laajuus vaihtelee koulutusohjelmittain. Koulutusohjelmakohtaisista opinnoista vastaa MPKK:n lisäksi koulutusohjelmasta riippuen Maa-, Meri- ja Ilmasotakoulu. Opintosuuntaakohtaiset opinnot vastaavat erityisesti aselajien osaamistarpeisiin ja niiden toteutuksesta vastaavat puolustushaarat.

Maanpuolustuskorkeakoulun päähakuun haetaan valtakunnallisessa, yliopistojen sähköisessä yhteishaussa. Hakemuksen voi täyttää ja lähettää osoitteessa opintopolku.fi. Ohjeet löytyvät myös osoitteesta upseeriksi.fi.

Upseerin virkaan johtaviin opintoihin otettava vaaditaan yleisen korkeakoulukelpoisuuden lisäksi, että hän on:

- Suomen kansalainen;
- ennen opintojen aloittamista saanut reservin upseerin koulutuksen;
- terveydentilaltaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta sopiva;
- Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tehtävissä edellytettävällä tavalla nuhteeton ja muutoinkin luotettava henkilö, jolla ei ole sellaista toisen valtion kansalaisuutta tai muuta turvallisuus selvityslain (726/2014) 3 §:n 1 momentin 9 a kohdassa tarkoitettua ulkomaansidonnaisuutta, joka voi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa tai Rajavartiolaitoksessa eikä muitakaan sidonnaisuuksia, jotka vaarantavat tehtävien asianmukaista ja riippumatonta hoitamista;
- enintään 26-vuotias, lentäjäksi koulutettava kuitenkin enintään 23-vuotias.

Tarkempia tietoja Maanpuolustuskorkeakouluun hakemisesta ja hakuvaatimuksista löytyy osoitteista:

- mpkk.fi
- upseeriksi.fi
- opintopolku.fi.

Erikoisupseerien tehtävät ja koulutus

Puolustusvoimissa palvelee noin 800 erikoisupseeria. He työskentelevät haastavissa asiantuntijatehtävissä Puolustusvoimien eri yksiköissä ympäri Suomea. Useimmat heistä ovat koulutukseltaan insinöörejä tai diplomi-insinöörejä, mutta myös esimerkiksi papit ja kapellimestarit sekä osa lääkäreistä on erikoisupseereita. He käyttävät työssään Puolustusvoimien virkapukua ja sotilasarvoja.

Erikoisupseerien urakehitys on samankaltaista kuin upseereillakin. Systemaattisen henkilöstö- ja seuraajasuunnittelun ansioista omaa osaamista on mahdollista kehittää eri tehtävissä. Vankka osaaminen ja motivaatio mahdollistavat etenemisen entistä haastavampiin asiantuntija- ja johtotehtäviin.

Puolustusvoimien palvelukseen tuleva erikoisupseeri hankkii oman alansa koulutuksen Puolustusvoimien ulkopuolella. Puolustusvoimien erikoisupseereille ja sotilaspaheille antama koulutus on pääasiassa täydennyskoulutusta.

Erikoisupseerien täydennyskoulutukseen kuuluvat muun muassa maanpuolustuksen opintokokonaisuudet Maanpuolustuskorkeakoulussa sekä puolustushaaraopintokokonaisuudet puolustushaarakouluissa. Osa erikoisupseereista opiskelee yleisesikuntaupseerikursilla, esiupseerikursilla, toimialapäällikön opintokokonaisuutta, ylemmän päällystön kursilla, ylimmän johdon kursilla sekä alueellisilla ja valtakunnallisilla maanpuolustuskursseilla.

Avoimista tehtävistä ilmoitetaan valtiolle.fi-sivustolla. Lisätietoja saat siitä laitoksesta tai eskunnasta, jossa avoimia tehtäviä on.

Erikoisupseeri on oman alansa erikoisasiantuntija.

7.5.2 Siviilihenkilöstön tehtävät ja koulutus

Puolustusvoimissa palvelee noin 4000 siviiliä erilaisissa hallinnon, huollon ja erikoisalojen tehtävissä kaikissa puolustusvoimien joukko-osastoissa, laitoksissa ja eskunnissa. Tehtäviä on sekä ammatillisesti että akateemisesti koulutetuille.

Siviilihenkilöstö otetaan palvelukseen tehtävään sopivan koulutustaustan ja työkokemuksen perusteella. Puolustusvoimat järjestää siviilihenkilöstölle työpaikkakohtaisen perehdyttämiskoulutuksen sekä täydennyskoulutusta. Siviilihenkilöstön osaamisen kehittämistä tuetaan systemaattisella tehtävä- ja seuraajasuunnittelulla. Henkilöstöä myös kannustetaan henkilökiertoon.

Yliopisto- ja korkeakoulutuksen saaneiden tehtäviä Puolustusvoimissa ovat esimerkiksi lääkärin, tutkijan, sotilaslakimiehen, insinöörin, psykologin, taloussuunnittelijan, kieliasiantuntijan, ja tietohallintopäällikön tehtävät.

Avoimista tehtävistä ilmoitetaan valtiolle.fi -sivustolla. Lisätietoja saat siitä laitoksesta tai eskunnasta, jossa avoimia tehtäviä on.

Siviilihenkilöt ovat oman alansa erikoisosaajia ja asiantuntijoita.

7.5.3 Aliupseerin ammatti ja aliupseeriston täydennyskoulutus

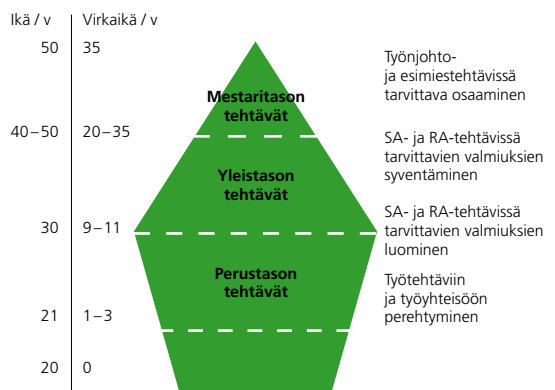
Aliupseeriston rekrytointi ja valinta tehdään varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen aikana osoitetun osaamisen ja siviilissä hankitun ammattitaidon perusteella. Poiketen sotatieteellisistä tutkimuksista aliupseerin virkaan ei varsinaisesti kouluttauduta Puolustusvoimissa, vaan hakeuduttaessa aliupseeriksi on hakijalla oltava toisen asteen koulutus eli ammatillinen perustutkinto tai lukio suoritettuna. Asepalveluksessa suoritettu aliupseeri- tai reserviupseerikurssi tai muu tehtävään soveltuva erikoiskoulutus katsotaan yleisesti rekrytointiin liittyen hakijalle eduksi.

Aliupseeri valitaan suoraan virkatehtäväänsä. Hänen osaamistaan kuitenkin kehitetään työssä oppimisen ja koulutuksen keinoin viranhoidon ohessa. Aliupseeriston osaamisen kehittämisen perusajatuksena on, että joukko-osastot vastaavat aliupseerin tehtävissä tarvittavan osaamisen kehittämisestä koko tarjolla olevaa keinovalikoimaa hyödyntäen. Osaamisen kehittämisen painopiste on työpisteessä tapahtuvassa työssä oppimisessa, jonka tulokset todennetaan näytöin.

Aliupseeriston tehtävä rakenne jakautuu perustason, yleistason ja mestaritason tehtäviin. Kokemuksen ja osaamisen karttuessa aliupseerin on mahdollista edetä urallaan kohti mestaritasoa.

Puolustusvoimat järjestää aliupseereille sotilasammattilisia opintoja. Puolustusvoimat kouluttaa aliupseereista oman alansa erityisosaajia. Aliupseerien koulutus rakentuu neliportaisesta järjestelmästä, jossa tarjotaan täydennyskoulutusta koko palvelusuran ajalle perustason tehtävistä aina mestaritason tehtäviin asti. Opinnot suoritetaan puolustushaara-, aselaji- ja toimialakouluissa. Lisäksi aliupseerien osaamisen kehittämisessä voidaan hyödyntää Puolustusvoimien muuta opintotarjontaa. Aliupseeriston osaamisen kehittämisessä työssä oppi-

Aliupseerien tehtävätasot

misella on keskeinen rooli. Aliupseeriston osaamista kehitetään omassa työpisteessä nimetyn kokeneen asiantuntijan tai vertaisen ohjauksessa.

Aliupseerin ammatin erityispiirteitä

Sodan ja rauhan ajan johtajatehtävät edellyttävät johtamistaitoa, paineensietokykyä, hyvää fyysistä kuntoa ja ammattitaidon jatkuvaa kehittämistä. Ylimmät tehtävät edellyttävät pitkää kokemusta, syvällistä ammattitaitoa ja eräät tehtävät palvelusta kansainvälisissä tehtävissä.

Aliupseerin ammatin etuja

Työssä oppimiseen ja koulutukseen osallistutaan normaalein palkkaeduin. Myös majoitus ja itse opiskelu ovat ilmaisia. Opintokokonaisuudet ovat pääsääntöisesti monimuotoisia eli sisältävät lyhyitä lähijaksoja ja pidempiä etäjaksoja, joiden jälkeen osaaminen varmennetaan näytöin. Opintokokonaisuuksien suorittamisen jälkeen aliupseerit palaavat tehtäviinsä joukko-osastoihinsa. Työtehtävissä harjaantuminen ja opintokokonaisuuksien suorittaminen valmentavat ylempiin tehtäviin.

Kelpoisuusvaatimukset aliupseerin virkaan

Aliupseerin tehtävään valittavan henkilön tulee täyttää sotilasviran yleiset kelpoisuusvaatimukset. Lisäksi Joukko-osasto, johon henkilö on hakeutumassa, järjestää hakijalle 12 minuutin juoksutestin, jossa on saavutettava vähintään tyydyttävä tulos sotilashenkilöstölle ikäluokitain ja sukupuolittain määritetyn taulukon mukaisesti. Virkaa hakevan eduksi katsotaan kuhunkin aliupseerin tehtävään sopiva koulutus tai kokemus sekä suoritettu aliupseeri- tai reserviupseerikurssi tai muu tehtävään soveltuva erikoiskoulutus.

Aliupseerien tehtävät edellyttävät pääsääntöisesti aliupseerikurssin suorittamista.

7.5.4 Sopimussotilaaksi Puolustusvoimiin; kouluttaja ja erikoistehtävät

Oletko kiinnostunut upseerin tai aliupseerin ammatista? Hae joukko-osastoon erikoistehtäviin tai kouluttajaksi sopimussotilaana. Saat työtä ja kokemusta ammatista. Hakijalla on oltava reserviupseerin tai reservialiupseerin koulutus.

Sopimussotilaat toimivat muun muassa seuraavissa tehtävissä:

- kouluttaja (varusmiesten koulutustehtävät joukko-osastoissa)
- valmiusjoukon apukouluttaja
- kansainvälisen valmiusjoukon erikoiskouluttaja rauhanturvakokemusta (vast.) edellyttävissä tehtävissä,
- apukouluttaja taistelu-, johto- ja tukialuksilla (taisteluväline, kone, viesti)
- kohdekouluttaja (ase- ja johtamisjärjestelmien käyttäjä)
- apumekaanikko lennostoissa, laivuepalveluksessa apumekaanikkotehtävissä.

Erikoistehtävissä palvelevien sopimussotilaiden tehtäviä ovat ensisijaisesti erikoiskoulutetun miehistön tehtävät, joihin olet saanut koulutuksen ja johon sinut on sijoitettu sodan ajan sijoituksesi mukaisesti.

Sopimussotilaiden palvelusarvo on reservin palvelusarvo. Lisätietoja saat perusyksikön kouluttajilta. Hakuasiakirjat saat perusyksikön vääpeltä.

7.6 Kriisinhallintatehtävät

Osallistamalla operaatioihin rauhanturvaajat tukevat operaatioalueiden kansalaisia vaikuttamalla yhteiskunnan tilanteen vakautumiseen, turvallisuuden parantamiseen, konfliktien ratkaisuun ja alueen tulevaan kehitykseen.

Suomalaisia rauhanturvaajia toimii YK:n, EU:n ja NATO:n johtamissa operaatioissa eri puolilla maailmaa sekä koalitio-operaatioissa Irakissa. Sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä palvelevaan yleensä 6–12kk kerrallaan.

Kriisinhallintatehtävissä palveleminen on hyvä keino hankkia arvokasta kansainvälistä osaamista työskentelestystä monikulttuurisessa ympäristössä, erilaisten ihmisten ja organisaatioiden kanssa. Rauhanturvaajina palvelee tavallisia suomalaisia miehiä ja naisia.

Hyvin suoritettu varusmiespalvelus ja joihinkin tehtäviin liittyvä ammatillinen osaaminen antaa hyvät edellytykset toimia kriisinhallintatehtävissä.

Varusmiespalveluksen aikana suoritettu valmiusjoukkokoulutus ei ole edellytys tehtäviin valinnalle – kaikkien joukko-osastojen antama varusmieskoulutus aselajista riippumatta antaa edellytykset kriisinhallintapalvelukseen hakeutumiselle.

Yleiset kelpoisuusehdot:

- Suomen kansalaisuus
- Hyvin suoritettu varusmiespalvelus tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus
- Moitteettomat elämäntavat, ei merkintöjä rikosrekisterissä
- Hyvä terveys ja fyysinen kunto, ei merkittävää ylipainoa (BMI saa olla korkeintaan 30), voimakasta yliherkkyyttä ruoka- tai lääkeaineille, eikä hyönteisen pistoille
- 12 minuutin juoksutestissä vähintään 2 300 (esikunta-, valvonta- ja tukitehtävät) tai 2 500 metrin tulos (operatiiviset tehtävät)
- EU:ssa tai ETA valtiossa myönnetty ajo-oikeus, vähintään B-luokka, ei lyhytaikainen, C-luokan ajo-oikeus katsotaan eduksi.

Rekrytointi

Kriisinhallintatehtäviin haluavat hakeutuvat ensin sotilaallisen kriisinhallinnan toimintavalmiuteen. Hakija pyrkii toimintavalmiuteen yleishakemuksella. Vain tiettyyn rotaatioon tai operaatioon ei voi hakeutua, mutta tehtävä- ja operaatioitoeven voi esittää hakuasiakirjoissa.

Haku on käynnissä ympäri vuoden. Toimintavalmiushakemukset käsitellään Porin prikaatissa hakeutumiskaksojen mukaisesti. Jaksoja on neljä vuodessa. Kaikkiin jakson aikana tullessiin hakemuksiin vastataan samaan aikaan ja

toimintavalmiuspäätökset pyritään postittamaan hakijoille kuukauden kuluttua kunkin hakujakson päättymisestä.

Lisätietoa hakeutumisesta, eduista ja tehtävistä saat sivustolta puolustusvoimat.fi/rauhanturvaajaksi.

7.7 Sosiaaliasiat poikkeusoloissa

Valtion viranomaisten ja kuntien on varmistettava tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Valmius varmistetaan muun muassa valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan vastuulla on turvata väestölle kaikissa olosuhteissa terveyden ja toimintakyvyn kannalta keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja toimeentulo.

Palvelut ja toimeentulon taso sopeutetaan vallitsevaan turvallisuustilanteeseen ja käytettävissä oleviin voimavaroihin. Poikkeusoloissa eräiden sosiaaliavustusten tasoa voidaan alentaa tai maksatus keskeyttää määräajaksi. Toimeentulotuki toimii tällöinkin viimesijaisena taloudellisena turvana.

Puolustusvoimien tavoitteena on saattaa omat ja yhteiskunnan sosiaalipalvelut ja -etuudet koko henkilöstön käyttöön myös poikkeusoloissa.

Mitä vakavammasta poikkeusolosta on kysymys, sitä enemmän Puolustusvoimat joutuu tekemään yhteistyötä kuntien (maakuntien), KELA:n, Valtiokonttorin ja muiden viranomaisten kanssa. Poikkeusoloissa Puolustusvoimien sosiaalikirjastoirit ja palveluksessa olevat sosiaalialan reserviläiset hoitavat koko henkilöstön sosiaaliasioita ja tekevät yhteistyötä siviiliviranomaisten kanssa.

Liitteet

Kirjallisuutta

Yleisimmät ohjesäännöt löytyvät myös internetistä osoitteesta puolustusvoimat.fi/asiointi/aineistot/ohjesaannot-ja-oppaat.

Yleinen sotilaskoulutus

- Johtajan käsikirja
- Kouluttajan opas
- Sotilasoikeudenhoitoa koskevia säännöksiä
- Sotilaspedagogiikan perusteet
- Sulkeisjärjestysopas
- Varusmiehen sosiaaliopas
- Yleinen palvelusohjesääntö
- Taskutietoa Maanpuolustuksesta
- Varusmies

Ase- ampuma- ja taisteluampumakoulutus

- Ampumakoulutusopas
- Kevytasekirja
- Lähihaistelun käsikirja
- Maavoimien ampumaohjelmisto
- Panssarintorjuntaopas
- Rynnäkkökiväärin käsikirja
- Sinkoampujan käsikirja

Taistelukoulutus

- Talvikoulutusopas
- Pimeäkoulutusopas
- Taistelijan opas
- Ryhmänjohtajan opas
- Jääkärijoukkueen- ja ryhmän käsikirja
- Linnoittamisopas I & II
- Taisteluasukokonaisuus
- Maastouttamisopas
- Kenttäpuhelinopas
- Kenttäviestivälineopas
- Sotilasmerkistö ja lyhentteet
- Viestiliikenneopas
- Suluttamisen käsikirja
- Suojeluopas
- Suojelumies
- Suojelujoukkojen koulutusopas
- Suojelun käsikirja

Fyysinen toimintakyky

- Liikuntakoulutuksen käsikirja

Psyykinen toimintakyky

- Mielenterveysopas

Eettinen toimintakyky

- Sodan oikeussäännöt. Kansainvälisiä ihmisoikeusasiakirjoja II
- Sodan lait. Käsikirja. *Gunnar Rosén. Suomen Punainen Risti. Painotalo Miktor. Helsinki 1988*
- Valonen Helena. Hyvä käytös huomataan *Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä 1997*

Yleinen huoltokoulutus

- Ensiapuopas
- Varusmiehen terveysopas
- Kenttähygienian käsikirja
- Kenttälääkintä, ensihoidon perusteet
- Terveys ja toimintakyky
- Sotilaan ympäristöopas
- Varusmiehen muonaopas

Internet

- Puolustusvoimat: puolustusvoimat.fi
- Maanpuolustuskorkeakoulu: maanpuolustuskorkeakoulu.fi
- Maanpuolustuskoulutusyhdistys: mpk.fi
- Työministeriön koulutus- ja ammattitietopalvelun tietojärjestelmä: mol.fi

7,62 rk 62:n ja kk 62:n

KOHDISTUSKORTTI

Sivusuunnan kohdistus

Korkeussuunnan kohdistus

7.62 rk 62, ampumaetäisyys 150 m

1. Korjataan siirtämällä jyvää iskemän suuntaan.
2. Siirtoruuvin yksi kierros vastaa 25 cm taulussa. Yksi napsaus vastaa 2 cm taulussa.
3. Kaasukammioon merkitty piirtoväli (1 mm) vastaa n 32 cm taulussa.
4. Aseen mieskohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan sivusuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä.

1. Asetin 150 m:n kohdalle.
2. Korjataan avaamalla ruuvimeisselillä reikästähtäimen kiinnitysruuvi ja nostamalla (iskemä alhaalla) tai laskemalla (iskemä ylhäällä) reikästähtäintä. 1 piirtoväli (1 mm) vastaa n 32 cm taulussa.

3. Aseen henkilökohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan korkeussuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä tai asettimen siirroilla, joka siirtää iskemää taulussa seuraavasti:

1 — 1,5	n 6 cm	3 — 4	n 25 cm
1,5 — 2	n 10 cm	4 — 5	n 32 cm
2 — 3	n 17 cm	5 — 6	n 40 cm

Ampumaetäisyydellä 300 m ovat muutokset taulussa kaksinkertaiset 150 m:n verrattuna.

Sivusuunnan kohdistus

Korkeussuunnan kohdistus

7.62 kk 62, ampumaetäisyys 150 m

1. Korjataan avaamalla jyvän jalan kiinnitysruuvi ja siirtämällä jyvän jalkaa iskemän suuntaan. Piirtoväli (1 mm) vastaa n 30 cm taulussa.
2. Aseen mieskohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan sivusuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä.

1. Asetin 150 m:n kohdalle.
2. Korjataan kiertämällä jyvää kiinni (iskemä alhaalla) tai auki (iskemä ylhäällä). Yötähtäimillä varustetussa aseessa voidaan jyvää kiertää vain täysiä kierroksia, jotta tritiumlamppu jäisi näkyviin.

3. Voidaan korjata myös avaamalla hahlolevyn kiinnitysruuvi ja nostamalla (iskemä alhaalla) tai laskemalla (iskemä ylhäällä) hahlolevyä.

1 mm:n muutos vastaa taulussa n 30 cm.

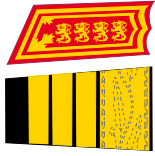
4. Aseen mieskohtaisen tarkkuuttamisen jälkeen voidaan korkeussuuntaa nopeasti korjata myös muuttamalla tähtäyspistettä tai asettimen siirroilla, joka siirtää iskemää taulussa seuraavasti:

1 — 1,5	10 cm	4 — 5	42 cm
1,5 — 2	10 cm	5 — 6	48 cm
2 — 2,5	12 cm	6 — 7	60 cm
2,5 — 3	12 cm	7 — 8	96 cm
3 — 3,5	15 cm	8 — 9	132 cm
3,5 — 4	15 cm		

Ampumaetäisyydellä 300 m ovat muutokset taulussa kaksinkertaiset 150 m:n verrattuna.

Arvomerkit
MAAVOIMIEN SOTILASARVOT

UPSEERIT JA OPISTOUPSEERIT (luutnantti – kapteeni)

Kenraali

Kenraaliluutnantti

Kenraalimajuri

Prikaatikenraali

Eversti

Everstiluutnantti

Majuri

Kapteeni

Yliluutnantti

Luutnantti

Vänrikki

KADETTIT

Kadettiväepeli
III Vuosikurssi

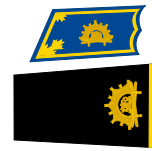
Kadettiylikersantti
III Vuosikurssi

Kadettikersantti
III Vuosikurssi

Kadettialikersantti
II Vuosikurssi

Kadetti
I Vuosikurssi

ALIUPSEERIT

Sotilasmestari

Yliväepeli

Väepeli

Ylikersantti

Kersantti
(khenk:lla miekka)

Alikersantti (res arvo)

Sotilasammatti-
henkilö (khenk arvo)

VARUSMIESJOHTAJAT

Upseerikokelas

Kersantti

Upseerioppilas

Alikersantti

MIEHISTÖ

Korpraali

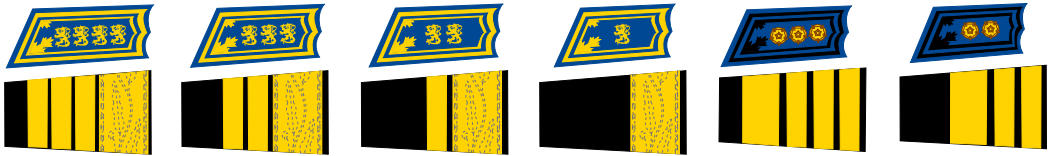

Aliupseerioppilas

Sotamies jääkäri

UPSEERIT JA OPISTOUPSEERIT (luutnantti – kapteeni)

Kenraali

Kenraaliluutnantti

Kenraalimajuri

Prikaatikenraali

Eversti

Everstiluutnantti

Majuri

Kapteeni

Yliluutnantti

Luutnantti

Värikki

KADETTIT

Kadettiväepeli
III Vuosikurssi

Kadettiylikersantti
III Vuosikurssi

Kadettikersantti
III Vuosikurssi

Kadettialikersantti
II Vuosikurssi

Kadetti
I Vuosikurssi

ALIUPSEERIT

Sotilasmestari

Yliväepeli

Väepeli

Ylikersantti

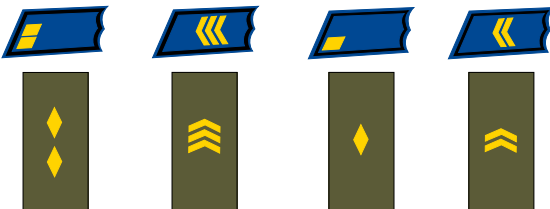
Kersantti
(khenk:lla miekka)

Alikersantti (res arvo)

Sotilasammatti-
henkilö (khenk arvo)

VARUSMIESJOHTAJAT

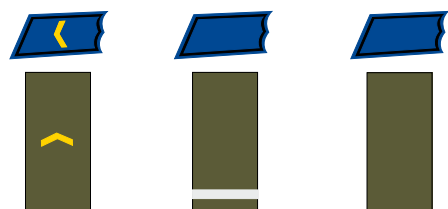
Upseerikokelas

Kersantti

Upseerioppilas

Alikersantti

MIEHISTÖ

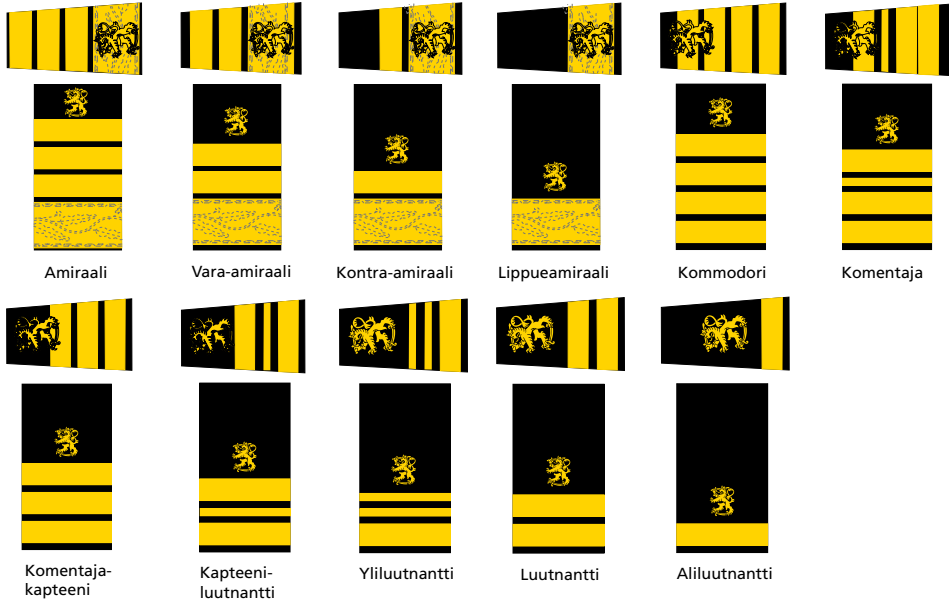

Korpraali

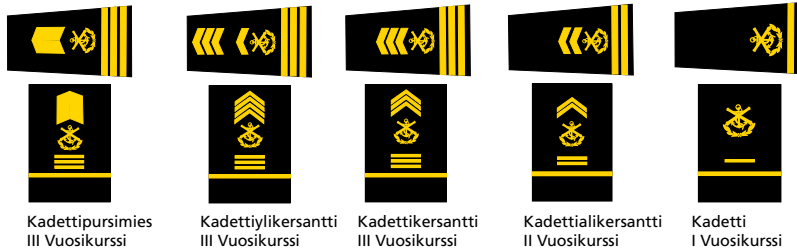
Aliupseerioppilas

Sotamies jääkäri

UPSEERIT JA OPISTOUPSEERIT (luutnantti – kapteeni)

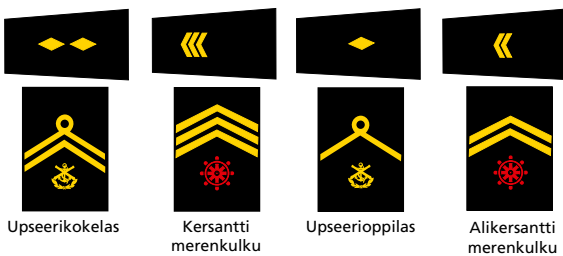
KADETTIT

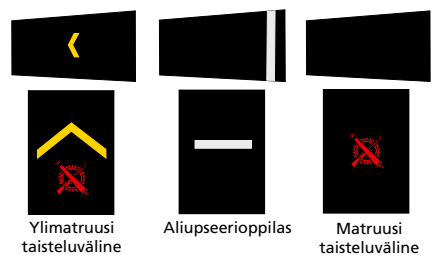
ALIUPSEERIT

VARUSMIESJOHTAJAT

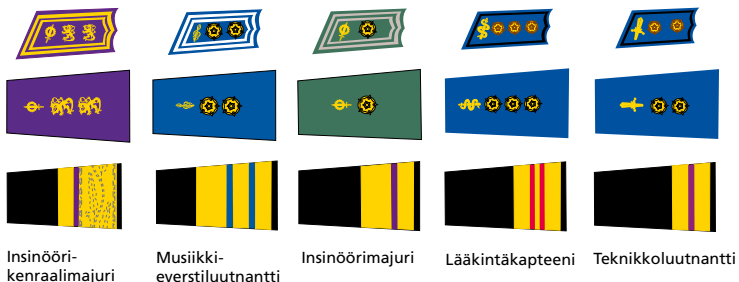

MIEHISTÖ

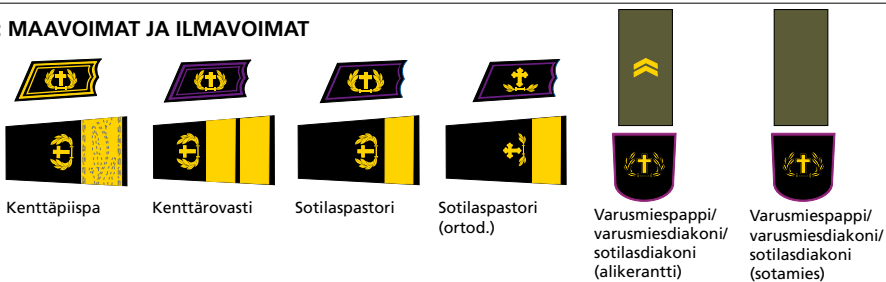

Arvomerkit

ERIKOISUPSEERIT: MAAVOIMAT JA ILMAVOIMAT

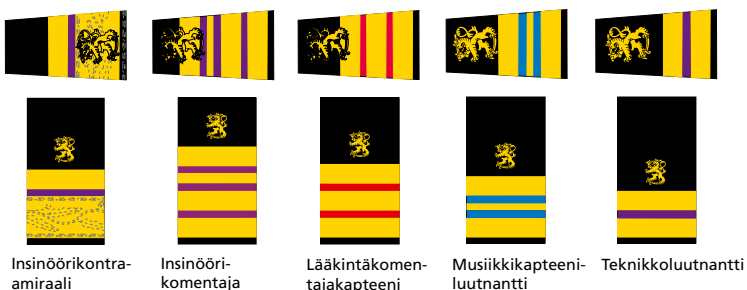
SOTILASPAPIT: MAAVOIMAT JA ILMAVOIMAT

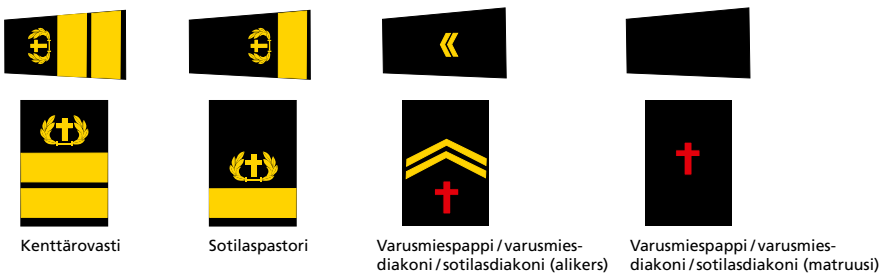
SOTILASVIRKAMIEHET: MAAVOIMAT, ILMAVOIMAT JA MERIVOIMAT /INSINÖÖRIALA

ERIKOISUPSEERIT: MERIVOIMAT

SOTILASPAPIT: MERIVOIMAT

Arvomerkit

TUNNUSVÄRIT

Yleisesikunta

Kenttätykistö

Ilmatorjunta

Viestijoukot

Pioneerijoukot

Reserviupseerikoulu

Ilmavoimat

Kadettikoulu

Maavoimien
helikopterijoukot

Huolto

Maasotakoulu

Sotilasmusiikki

Jalkaväki

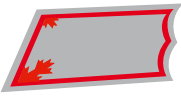
Jääkärijoukot

Kaartin Jääkäriyrykmentti

Rakuuna

Lääkintä ja eläinlääkintä

Panssarijoukot

Rajavartiolaitos

Elektronisen
sodankäynnin keskus

ERIKOISUPSEERIEN AMMATTIMERKIT

Insinööri

Lääkintä

Eläinlääkintä

Musiikki

Teknikko

Talous

Sotilaan käsikirja

Sotilaan käsikirja jaetaan omaksi jokaiselle varusmiehelle ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavalle naiselle alokasjakson ensimmäisellä viikolla. Kirja seuraa varusmiestä koko varusmiespalveluksen ajan ja mukaan reserviin.

Sotilaan käsikirja antaa yleiset perusteet sotilaan taitojen oppimiselle kaikissa puolustushaaroissa. Kirja on tarkoitettu erityisesti alokasjakson oppikirjaksi, mutta se tukee myös muiden koulutusjaksojen koulutusta, antaa tietoa palvelukseen liittyvistä sosiaali- ja turvallisuusasioista ja antaa tietoa reservin aikaa varten. Sisällysluettelo vastaa pääosin alokasjakson kurssirakennetta.

Varusmiespalveluksessa koulutusaiheisiin kannattaa perehtyä ennakolta. Vähäinenkin valmistautuminen auttaa. Sotilaan käsikirjan lisäksi tietoa käsiteltävistä asioista saat PVMoodlesta sekä lähde- ja kirjallisuusluettelossa esitetyistä oppaista ja opiskelumateriaalista. Yleisimmät ohjesäännöt ovat saatavilla myös internetissä osoitteessa puolustusvoimat.fi/asiointi/aineistot/ohjesaannot-ja-oppaat sekä PVMoodlessa.

Säilytä kirja muistona varusmiespalveluksestasi. Voit kerrata keskeiset asiat Sotilaan käsikirjasta valmistautuessasi reserviläisenä tuleviin kertausharjoituksiin.

